

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΠΕ' - ΤΕΥΧΟΣ 1 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2008
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίω. Γενναδίου 14 – 115 21 Ἀθήναι
Τηλ.: 210-72.72.253. Fax 210-72.72.251
http://www.ecclesia.gr
e-mail: periodika@ecclesia.gr

Ἐκδίδεται
Προνοία τῆς
ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἰδιοκτησία τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐκδότης:
Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
Ἀρχιμ. **Κύριλλος Μισιακούλης**,
Ίω. Γενναδίου 14
115 21 Ἀθήναι

Ἀρχισυντάκτης
Κωνσταντῖνος Χολέβας

Τμῆμα Συντάξεως
Ἐπιμέλεια ὕλης, διόρθωσις δοκιμίων
Βασίλειος Δ. Τζέρεπος, Δρ. Θ.

Φωτογραφίες
Χρήστος Μπόνης

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήναι
Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380
http://www.apostoliki-diakonia.gr

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου:
Νικόλαος Κάλτζιας
Πρωτομαγιάς 3, Κρουονέρι Ἀττικῆς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ	3
ΠΙΝΑΞ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ	4
ΜΗΝΥΜΑΤΑ	
† Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, Μήνυμα Χριστουγέννων 2007	5
† Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, Μήνυμα Πρωτοχρονιάς 2008.....	7
ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ	
Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ ἡ πραγματικὴ παιδεία	8
ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ	
<i>Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως,</i> Οἱ ἐργασίες τοῦ Θ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου	10
<i>Εὐαγγελίας Δουρίδα,</i> Συνοπτικὴ παρουσίασις τοῦ σχεδίου δράσεως «Ἀναζητώντας τόπους συνύπαρξης»	13
ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ	
<i>Νικολάου Ξεξάκη,</i> 170 χρόνια ζωῆς καὶ προσφορᾶς τοῦ Ἑθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς (1837-2007)	17
ΜΕΛΕΤΑΙ	
<i>Χρίστου Θ. Κρικιώνη,</i> Πῶς ἀξιολογοῦν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἄνιση κατανομὴ τοῦ πλοῦτου καὶ τί συνιστοῦν γιὰ τὴ χρῆσιν του	22
<i>Μ. Γ. Βαρβούνη,</i> Λαϊκὴ θρησκευτικὴ παράδοσις καὶ εὐρωπαϊκὴ ὀλοκλήρωσις	32
<i>Τριανταφύλλου Μπολτέτσου,</i> Παρουσίασις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἔρευνας τοῦ ἐρωτηματολογίου ποιμαντικοῦ προβληματισμοῦ	36
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ	47
ΣΥΝΕΔΡΙΑ	50
ΕΚΔΟΣΕΙΣ	52
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	54
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	66
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	78

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ
ΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΕΚΔΗΜΙΑΣ ΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κυροῦ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Ἀθήνησι 28ῃ Ἰανουαρίου 2008

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Πρὸς
τὸ Χριστεπώνυμον Πλήρωμα
τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως Ἀγγέλλει εἰς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χριστοδούλος Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν 5.15 τῆς 28ης μηνὸς Ἰανουαρίου 2008.

Ἡ πρὸς Κύριον Ἐκδημία τοῦ Ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, δημιουργεῖ μέγα κενὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δέεται ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου καὶ ὑπὲρ τῆς Ἀναδείξεως ἀνταξίου τῶν περιστάσεων Διαδόχου Αὐτοῦ.

Τὸ Σεπτὸν Σκήνωμα τοῦ Ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου ἐκτίθεται ἀπὸ τῆς μεσημβρίας τῆς σήμερον εἰς Λαϊκὸν Προσκύνημα ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ἱερῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Κηδεία θὰ τελεσθῇ τὴν Πέμπτην, 31ην Ἰανουαρίου 2008, καὶ ὥραν 10ην, ἡ δὲ Ταφή τοῦ Σεπτοῦ Αὐτοῦ Σκηνώματος θὰ γίνῃ ἐν τῷ Πρῶτῳ Νεκροταφείῳ

Ἀθηνῶν, ἀμέσως μετὰ τὴν Ἐξόδιον Ἱερὰν Ἀκολουθίαν.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρακαλεῖ ἐκείνους ἐκ τῶν Πιστῶν οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νὰ καταθέσουν Στέφανον πρὸς Τιμὴν τοῦ Σεπτοῦ Νεκροῦ, ὅπως ἀντὶ τούτου καταθέσουν τὰς Δωρεὰς αὐτῶν ὑπὲρ τῶν Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων γενικῶς.

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Τοποτηρητῆς

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Ἀριθμ. Πρωτ. 152
Διεκπ. 108

Ἀθήνησι 15ῃ Ἰανουαρίου 2008

**ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ
ΠΙΝΑΞ
ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΠΡΟΣ
ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ**

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δημοσιεύομεν κατωτέρω «Προκαταρκτικὸν Πίνακα Κληρικῶν» προταθέντων διὰ τὴν ἐγγραφὴν των εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων καὶ κεκτημένων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα.

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Νόμου 590/1977, κατὰ τῆς ἐγγραφῆς ὑποψηφίου τινὸς ἐκ τῶν κατωτέρω προτεινομένων, δύναται νὰ ἀσκηθῇ παρ' οἰουδήποτε κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ ἔνστασις ἐντὸς δύο (2) μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ὁ προτεινόμενος στερεῖται τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν οὐσιαστικῶν ἢ τυπικῶν προσόντων.

Ἡ ἔνστασις αὕτη ὑποβάλλεται εἴτε πρὸς τὸν οἰκεῖον Μητροπολίτην, εἴτε πρὸς τὴν Ἀρχιεραμματείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὰ περαιτέρω.

**ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ
ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙ' ΕΓΓΡΑΦΗΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ
ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ**

1. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Παῦλος Ἀλεξᾶς, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς.
2. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ραφαὴλ Γρίβας, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος.
3. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γεράσιμος Καραμολέγκος, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Περιστερίου.
4. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Καράμπελας, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς.
5. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἄνθιμος Νεραντζῆς, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος.
6. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἄνθιμος Παπαλεξόπουλος, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας.
7. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δαμασκηνὸς Πετροῦκος, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας.

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

ΜΗΝΥΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ 2007

Ἀγαπητά μου Παιδιά,

«ΕΤΕΧΘΗ ΥΜΙΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ΣΩΤΗΡ». Τὴ φράση αὐτή, πού ἀπηύθυνε ὁ Ἄγγελος πρὸς τοὺς ποιμένες τῆς Βηθλεέμ τὸ βράδυ τῆς Γεννήσεως, φοβοῦμαι ὅτι τὴν ἔχουμε ἀκούσει τόσες φορές ὥστε νὰ μᾶς κάνει πιά μεγάλη ἐντύπωση. Παρὰ ταῦτα ἡ Ἐκκλησία δὲν κουράζεται νὰ τὴν ἐπαναλαμβάνει καὶ σήμερα καλώντας ὅλους ἐμᾶς, ἀνθρώπους τοῦ 21ου αἰώνα, νὰ ὑποδεχθοῦμε τὸν Σωτῆρα μας, ἐκεῖ στὸ στάβλο τῆς Βηθλεέμ, Θεὸ σαρκωμένο ἀπὸ ἀγάπη, στὶς καρδιές μας, στὰ σπίτια μας, στὶς πόλεις μας, στὶς πατρίδες μας. Παντοῦ.

ΒΕΒΑΙΑ Η ΦΡΑΣΗ ΑΥΤΗ ἀπευθύνεται σήμερα σ' ἓναν ἀλαζόνα καὶ ἐπηρμένον ἀπὸ τὶς τεχνολογικὲς του κατακτήσεις ἄνθρωπο, τὸν ἄνθρωπο πὸν ἐξέθρεψεν ὁ 20ὸς αἰώνας, καὶ προβάλλει ὁ 21ος. Τὸν ἄνθρωπο τῆς ἀφθονίας τῶν μέσων, τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς ἐπιστήμης του, ἀλλὰ καὶ τῆς πνευματικῆς ἀτροφίας, τοῦ ἐσωτερικοῦ κενοῦ, καὶ τῆς ἔλλειψης κοινωνούμενης ἐμπειρίας πὸν ἀπαιτεῖ λογικὰ ἐρεῖσματα σὲ θέματα πίστεως. Ὁ ἄνθρωπος σήμερα μοιάζει νὰ εἶναι ἀποστεωμένος ἀπὸ ἔμπνευση, ἀπὸ ἐλπίδα, αἰχμάλωτος τῶν κατακτήσεών του, θύμα τῆς προόδου του, φορτωμένος μὲ ἀτέλεσιδα προοπτικὴ γιὰ τὸ μέλλον του.

ΣΑΝ ΕΓΕΡΤΗΡΙΟ ΣΑΛΠΙΣΜΑ ἀκούεται καὶ πάλι σήμερα ἡ φράση τοῦ Ἀγγέλου. Εἶναι σὰν νὰ καλεῖ τὸν ἄνθρωπο τοῦ 21ου αἰώνα νὰ ξυπνήσει ἀπὸ τὸν λήθαργο τῆς χρησιμοθηρικῆς ὑλοφροσύνης καὶ τὴν κραιπάλη τῆς πλασματικῆς αὐτάρκειάς του. «Ξύπνα, ἄνθρωπε τοῦ 21ου αἰώνα». Ὁ Σωτῆρας προκαλεῖ ἀλλὰ καὶ προσκαλεῖ τὸν καθένα μας νὰ ἀναθεωρήσει τὴν πορεία του, νὰ ξαναβρεῖ τὴν ἐλευθερία του, νὰ ξαναδεῖ τὸ φάσμα τῆς ζωῆς του μέσα ἀπὸ τὸ λαμπρὸ φῶς τῆς Ἀλήθειάς Του.

«ΞΥΠΝΑ ΑΝΘΡΩΠΕ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ». Τὰ ἐπιτεύγματά σου σὲ ἀπεκοίμησαν καὶ νόμισες ὅτι κατέκτησες τὸν κόσμο. Εὐτέλισες καὶ αὐτὰ τὰ ἱερὰ καὶ ὄσια. Τὰ θεώρησες μύθους καὶ θρύλους πὸν τρέφουν τὴ φαντασία τῶν μικρῶν παιδιῶν, χωρὶς ἀντίκρουσμα στὴν προσωπικὴ ὑπαρκτικὴ ὄντοτήτά σου. Κύτταξε ὅμως γύρω σου. Πόλεμοι ἀδελφοκτόνοι, πείνα καὶ ἀσθένειες γιὰ τοὺς ἀδύνατους, καταπάτηση τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας, διαφθορά, σκάνδαλα, διάσπαση τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ἀπουσία ἀγάπης, κυριαρχία τῶν συμφερόντων. Ἐνα τέτοιο κόσμο ἐτοίμασες γιὰ τὰ παιδιά σου, ὅπου καὶ αὐτὴ ἡ φύση συστενάζει καὶ διαμαρτύρεται γιὰ τὶς καταχρήσεις σου. Δὲν ἀπέλιπαν βέβαια νησίδες ἐλπίδας. Εἶναι ὅμως τραγικὰ ὀλίγες, ἐπιδεικτικὰ ἀνεπαρκεῖς.

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΠΡΩΤΙΣΤΩΣ ἀπευθύνονται στὶς ψυχές μας. Ἡ πίστη στὸν Σωτῆρα σώζει καὶ νοσηματοδοτεῖ τὴ ζωὴ μας. Ὁδηγεῖ στὴν ἐμπειρικὴ ψηλάφηση τῆς ἐρμηνείας τοῦ γεγονότος. Μὲ ταπείνωση ἀλλὰ καὶ ἐλευθερία. Οἱ συνέπειες ἀκολουθοῦν. Ἡ ἐλπίδα, τὸ φῶς, ὁ ἀγώνας, ἡ ἀνθρωπιά. Ὁ Σωτῆρας Χριστὸς μας προκαλεῖ καὶ μᾶς ἐμπνέει νὰ γίνουμε ἄνθρωποι καὶ νὰ ἀπελευθερωθοῦμε ἀπὸ τὶς δεσμεύσεις τοῦ ἐνδοκοσμικισμοῦ καὶ τῆς ἀλλοτριώσεως.

ΚΑΙ ΤΟ ΔΡΟΜΟ ΑΥΤΟ πολλοί, ἀμέτρητα πλήθη πιστῶν τὸν ἀκολουθοῦν μὲ συνέπεια. Χαίρω ὅταν ἐπισκέπτομαι τὶς ἐνορίες τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἄλλες Ἱ. Μητροπόλεις στὴν Ἐπαρχία νὰ διαπιστώνω πόσοι πολλοί, καὶ ἀνάμεσά τους καὶ νέοι ξαναβρίσκουν τὸ δρόμο τους πρὸς τὴν πίστη. Τὸ φαινόμενο εἶναι θαυμαστό. Ἄν τὸ ἐπισημαίνω εἶναι γιατί εἶναι χρήσιμο νὰ συντηροῦμε μέσα σας τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ κόσμος τῶν φαινομένων κρύβει μέσα του καὶ πίσω του μίαν ἄλλη πιὸ ζωντανή πραγματικότητα πὸν μόνο ὅσοι μποροῦν καὶ θέλουν τὴν βλέπουν. Ὁ Ἰησοῦς

Χριστὸς δὲν εἶναι μῦθος, οὔτε φολκλορικό παιγνίδι. Σὲ τελευταία ἀνάλυση, ἂν τὸ βρέφος στὴ Φάτνη εἶναι ὁ Θεὸς πὸν ἔγινε ἄνθρωπος –καὶ αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς Πίστεώς μας– τότε αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶναι ἐλπίδα ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴ μοίρα τῆς θνητότητας, ἐγγύηση ἀθανασίας, ἐξασφάλιση σχέσης μὲ τὸ Θεό, ἀληθινὴ σωτηρία.

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ - ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν καὶ ἀγάπης

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

**ΜΗΝΥΜΑ
ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ
2008**

Άγαπητά μου Παιδιά,

ΑΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΤΙ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ πού δέν τιθασσεύεται, αυτό εἶναι ἡ ἀέναη κίνηση τοῦ χρόνου. Τὸ σήμερα γίνεται χθές ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, καὶ τὸ αὔριο σήμερα καὶ χθές. Κι ἐμεῖς παρασυρόμεθα πρὸς τὸ τέρμα τῆς πορείας μας, ἐκόντες ἄκοντες, παρακολουθοῦντες τὰ γεγονότα πού περνοῦν ἀπὸ προστά μας, χωρὶς ἀναστρέψιμη ἐλπίδα. Αὐτὴ εἶναι ἡ μοῖρα τῶν θνητῶν. Κι ἀλλοίμονο σ' ἐκείνους πού δέν ἔχουν ἀκόμη βρῆ τὴν ἀπάντηση στὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου. Τὴν ἀπάντηση τὴ δίδει μόνο ἡ χριστιανικὴ πίστη.

Ἡ ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΝΑ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ. Κι ἐμεῖς συμπράττουμε σ' αὐτό, ἄλλοι γιὰ τὸ καλὸ καὶ ἄλλοι γιὰ τὸ κακό. Ἡ ἐλευθερία μας εἶναι τὸ κριτήριό τῆς εὐθύνης μας. Μακάριοι οἱ ἔχοντες προοπτικὴ αἰωνιότητος στὴ ζωὴ τους. Ἄλλοιῶς εἶναι σάρκες, ἔκδοτοι σὲ πάθη ἀτιμίας, πρόθυμοι γιὰ κάθε τι πού εὐτελίζει τὴν ὑπαρξή μας. Ὁ κόσμος θὰ ἦταν διαφορετικὸς ἂν κάθε ἄνθρωπος θυμόταν τὴ θεία καταγωγὴ του καὶ εὐθυγράμμιζε τὴ ζωὴ του μὲ τὶς ἀρχές πού ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτή. Δυστυχῶς ὅμως αὐτὸ δέν συμβαίνει.

ΚΑΘΕ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ συμβατικὴ ἀφετηρία μιᾶς νέας προσπάθειας. Κανεὶς ἀσφαλῶς δέν θέλει νὰ ζῆ σ' ἓναν κόσμον παρακμῆς, ἀντιφάσεων, ἀλληλοσυγκρουομένων συμφερόντων, ἀδικίας καὶ ἀμοραλισμοῦ. Ἡ κατάσταση δέν ἀλλάζει μαγικά καὶ μηχανικά. Χρειάζονται νὰ πολλαπλασιασθοῦν οἱ ἄνθρωποι πού κάνουν Ἀντίσταση. Πού παραμένουν πιστοὶ στὶς παραδόσεις μας, στὶς ἀξίες μας, στὴν ἱστορία μας καὶ στοὺς ἀγῶνες μας. Οἱ ἀναθεωρητὲς πολὺ κακὴ συγκυρία ἐπέλεξαν γιὰ νὰ γκρεμίσουν ἀπὸ τὶς καρδιές τῶν Ἑλλήνων τὰ κάστρα τῶν θυσιῶν.

ΣΤΑΘΗΤΕ ΟΛΟΙ ΟΡΘΙΟΙ στὶς ἐπάξεις σας καὶ μὴ ξεπουλήσετε τὰ πρωτοτόκια μας. Διδάξτε στὰ παιδιά σας τὴν ἀλήθεια, ὅπως τὴν ἐβίωσαν οἱ αἰμνηστοὶ Πατέρες μας. Ὁ λαὸς μας ξέρεي νὰ ὑπερασπίζεται τὰ ἱερά καὶ τὰ ὄσια του. Τὸ ἔχει κατ' ἐπανάληψιν ἀποδείξει. Καὶ θὰ τὸ ἀποδείξει καὶ πάλι. Ἀντίσταση καὶ Ἀνάκαμψη. Γιὰ νὰ ξαναβροῦμε ὅ,τι ἔχουμε χάσει, γιὰ νὰ ὑπερασπισθοῦμε ὅ,τι κινδυνεύει.

ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΤΟ 2008 - ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

Μὲ πατρικὴ ἀγάπη καὶ εὐχές

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ ΚΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐλευθέρου ἑλληνικοῦ κράτους ἡ 30ῆ Ἰανουαρίου, ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, καθιερώθηκε ὡς ἡ ἐπίσημη ἑορτὴ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Τὰ ἔργα καὶ οἱ διδασκῆς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου δικαιολογοῦν αὐτὴν τὴ σύνδεση. Ἀξίζει νὰ θυμόμαστε τὴν προτροπὴ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πρὸς τοὺς νέους νὰ μελετοῦν ἐπιλεκτικὰ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ κείμενα καὶ νὰ διδάσκονται πρότυπα ἀρετῆς ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη, τὸν Περικλῆ, τὸν Ἀλέξανδρο. Νὰ θυμόμαστε ἐπίσης τὴν ἐπισήμανση τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ὅτι πρῶτιστο ἀγαθὸ γιὰ κάθε νουνεχῆ ἄνθρωπο εἶναι ἡ Παιδεία, ὅχι μόνον ἡ ἐκκλησιαστικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ κλασσικὴ, ἡ ἀνθρωπιστικὴ. Καὶ νὰ ἔχουμε πάντοτε στὸ νοῦ μας τὰ πολλὰ καὶ πάντοτε ἐπίκαιρα διδάγματα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος ἐνδιαφέρθηκε ἰδιαίτερος γιὰ τὴν ἀγωγή τῶν νέων καὶ γιὰ τὶς σχέσεις γονέων καὶ παιδιῶν.

Στὴν ἐποχὴ μας, βεβαίως, πρέπει νὰ λαμβάνουμε ὑπ' ὄψιν μας καὶ τὶς νεώτερες ἐξελίξεις, ὅπως εἶναι ἡ τεχνολογία, ἡ προσπάθεια γιὰ τὴν εὐρωπαϊκὴ ἐνοποίηση, οἱ ἐπαγγελματικὲς ἀνάγκες τῶν νέων. Ὅμως τὸ ἰδανικὸ τῆς Ἑλληνορθόδοξης Παιδείας, τὸ ὁποῖο καλλιέργησαν οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, δὲν μπορεῖ καὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ξεπερασμένο. Διότι τὸ αἰώνιο εἶναι πάντα ἐπίκαιρο. Στὴν ἐποχὴ μας γίνεται πολὺς λόγος γιὰ τὴν ἐκπαίδευση, τὴν κατάρτιση, τὴν ἐπιμόρφωση καὶ γιὰ τὶς τεχνικὲς καὶ οικονομικὲς ὑποδομὲς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Ἄν θέλουμε, ὅμως, νὰ σεβασθοῦμε οὐσιαστικὰ τὸ πνεῦμα τῶν «τριῶν μεγίστων φωστήρων τῆς Τρισηλίου Θεότητος» πρέπει νὰ μιλήσουμε περισσότερο γιὰ τὴν πραγματικὴ Παιδεία. Ἡ Παιδεία ἀπαντᾷ στὸ ἐρώτημα: Ποιὸν τύπο, ποιὸν χαρακτήρα ἀνθρώπου θέλουμε νὰ διαπλάσουμε μέσω τῆς μορφώσεως; Ἐνῶ ἡ ἐκπαίδευση ἀπαντᾷ στὸ ἐρώτημα: Ποιὲς γνώσεις καὶ ἐμπειρίες πρέπει νὰ ἀποκτήσει ὁ νέος γιὰ νὰ ἀσκήσει ἕνα ἐπάγγελμα ἐπιτυχῶς; Παιδεία καὶ ἐκπαίδευση δὲν ταυτίζονται, ἀλλὰ ἡ μία συμπληρῶνει τὴν ἄλλη. Εἶναι ἀναγκαῖο γιὰ τὴν κοινωνία μας νὰ δώσουμε τὴν ἀπάντηση στὸ ἀρχικὸ ἐρώτημα: Ποιὸν ἄνθρωπο θέλουμε νὰ διαπλάσουμε, ποιὰ πρότυπα καὶ ποιὲς ἀξίες θὰ μεταδώσουμε στοὺς νέους μας;

Σήμερα τὸ ἐρώτημα καθίσταται περισσότερο ἐπιτακτικὸ λόγω τῆς τάσεως γιὰ πλήρη ἐπικράτηση τῆς τεχνολογίας καὶ τῆς ἐξειδικεύσεως εἰς βάρος τῆς ἀνθρωπιστικῆς Παιδείας. Ὅλοι μας θέλουμε νὰ ἀποκτήσουν οἱ νέοι μας σύγχρονες εἰδικεύσεις, νὰ γνωρίζουν ξένες γλῶσσες καὶ νὰ χειρίζονται τοὺς ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστές. Δὲν φθάνει, ὅμως, μόνο αὐτό. Χρειάζονται καὶ ἄλλου εἴδους ἐφόδια οἱ νέοι μας ὥστε νὰ μὴν καταντήσουν ἀντικοινωνικοὶ καὶ ἄνθρωποι - ρομπότ. Ἡ ἰσορροπημένη ἀναλογία μεταξὺ ἀνθρωπιστικῆς καὶ τεχνολογικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἀπαραίτητη. Τὸ μεγάλο πρόβλημα τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ἡ προβαλλομένη ἄποψη ὀρισμένων διανοητῶν ὅτι πρέπει νὰ ἀποκοπεῖ ἡ παιδεία ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ Πίστη. Σεβόμεθα βεβαίως, τὸ δικαίωμα τῶν ἀλλοθρήσκων καὶ ἑτεροδόξων νὰ διατηροῦν τὰ δικά τους θρησκευτικὰ πιστεύω, ὅμως δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ

ἀποκόψουμε τὰ ἑλληνόπουλα ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ διδασκαλία. Ὁμιλῶν στὸ Παιδαγωγικὸ Τμῆμα τῆς Φλωρίνης ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος (17.9.2005) στηλίτευσε αὐτοὺς ποὺ προτείνουν τὸ δῆθεν «οὐδετερόθηρο» σχολεῖο καὶ τὴ μετατροπὴ τοῦ μαθήματος τῶν Ὁρθοδόξων Θρησκευτικῶν σὲ μία ξερὴ παράθεση θρησκευτολογικῶν γνώσεων. Οἱ κοινωνίες ποὺ ἀπέκοψαν κατὰ τὶς τελευταῖες δεκαετίες τὴν παιδεία ἀπὸ τὸν Θεό (π.χ. Γαλλία, Ρωσσία) δείχνουν νὰ ἔχουν προβληματισθεῖ ἐντόνως καὶ γι' αὐτὸ βλέπουμε προσπάθειες, ἄλλοτε διστακτικὲς καὶ ἄλλοτε δυναμικὲς, ὥστε νὰ ἐπιστρέψει ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία στὰ σχολεῖα.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀξίζει νὰ ὑπενθυμίσουμε τὶς ἐνδιαφέρουσες ἐπισημάνσεις ποὺ ἔκανε τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1983 στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος:

«Μὰ εἶναι ἀλήθεια, κι ἂς μὴ διστάσουμε νὰ τὸ ὁμολογήσουμε, πὼς ἡ ἐροτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἄρχισε νὰ μᾶς κουράζει, καὶ κάποιους νὰ ἐνοχλεῖ. Εἶναι, γιατί χάσαμε τὸ νόημα τῆς ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας. Εἶναι, γιατί δὲν μᾶς συγκινοῦν πιά οὔτε ἡ σοφία οὔτε ἡ ἀγιωσύνη. Εἶναι, γιατί δὲν ἐκτιμοῦμε πιά οὔτε τοὺς Ἕλληνες προγόνους μας οὔτε τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας... Βρεθήκαμε νὰ ζοῦμε σὲ μία δύσκολη καὶ

κρίσιμη στιγμή τῆς Ἱστορίας. Πίσω μᾶς βαραίνει τὸ παρελθὸν καὶ μπροστὰ μᾶς φοβίζει τὸ μέλλον. Πρέπει, σηκώνοντας τοὺς πατέρες μας, σὰν τὸν Αἰνεῖα ὅταν ἔφευγε ἀπὸ τὴ Τροία, νὰ προχωρήσουμε ἀνοιγώντας δρόμο. Οὔτε νὰ γυρίσουμε πίσω μποροῦμε οὔτε νὰ μείνωμε ἐδῶ ποὺ εἴμαστε. Ἡ ζωὴ, ἡ ἱστορία, ἡ παράδοσή μας, ὅλα μᾶς ἀναγκάζουν σὲ μία ἔξοδο καὶ σὲ μία πορεία.

Εἶναι σὰν καὶ νὰ ἀκοῦμε τὴ φωνὴ τοῦ Προφήτη: «Ἐξέλθετε, οἱ αἵροντες τὰ σκεύη Κυρίου»¹. Οἱ παπᾶδες κι ὁ λαός, κρατώντας ψηλὰ τὸν σταυρὸ τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ δάσκαλοι κι οἱ μαθητές, κρατώντας ἀνοιχτὴ τὴν σημαία τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας. Ὅλοι, «αἵροντες τὰ σκεύη Κυρίου», ἄς βγοῦμε σὲ μία λιτανεία καὶ σὲ μία πορεία. Γιὰ νὰ συναντηθοῦμε μὲ τὴν ἱστορία μας στοὺς ἀνοιχτοὺς κάμπους τῆς ἐλευθερίας. Γιὰ νὰ ἀνασάνουμε τὸν ζωογόνο ἀέρα τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης μας. Γιὰ νὰ χαροῦμε τὸν ἥλιο καὶ τὸ φῶς τῆς προκοπῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας μας. Ἀμήν».

Στὰ σοφὰ λόγια τοῦ ἀοιδίμου ἱεράρχου προσθέτουμε ἀπλῶς μία εὐχὴ καὶ μία ἐκκλήση πρὸς τοὺς ἀρμοδίους: Ἄς μὴν ἀποκόψουμε τὰ παιδιά μας ἀπὸ τὴν Ἑλληνορθόδοξη Παιδεία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Γιὰ νὰ μποροῦν νὰ ξεδιψοῦν μὲ καθαρὸ νερὸ καὶ νὰ ἀποφεύγουν τὸ ἔλος καὶ τὸ τέλμα.

1. Ἦσ. 5, 11

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

**ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ**

**Οἱ ἐργασίες
τοῦ Θ' Ἐκκλησιαστικοῦ
Πανελληνίου
Λειτουργικοῦ
Συμποσίου**

(Βόλος,
5-7 Νοεμβρίου 2007)

Ἀπὸ τὶς 5 ἕως καὶ τὶς 7 Νοεμβρίου 2007 πραγματοποιήθηκε στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ, στὰ Μελισσιάτικα Νέας Ἰωνίας Βόλου, τὸ Θ' Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, μὲ θέμα «Τὸ Μυστήριον τοῦ Θανάτου στὴ Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας». Τὸ συνέδριο διοργάνωσε ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τελοῦσε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου.

Κατὰ τὴν πρώτη ἡμέρα τοῦ Συμποσίου, καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἁγιασμοῦ, τοὺς Συνέδρους προσεφώνησαν ὁ Πρόεδρος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Γερμανός, ὁ Νομάρχης Μαγνησίας κ. Ἀπόστολος Παπατόλιας καὶ ὁ Δήμαρχος Νέας Ἰωνίας κ. Παῦλος Μαβίδης. Τὴν εἰσαγωγικὴ ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδοῦλου ἀνέγνωσε ὁ φιλοξενῶν Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος. Μετὰ τὸ διάλειμμα, ἔλαβε χώρα ἡ πρώτη συνεδρία, κατὰ τὴν ὁποία ὁμίλησαν ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μὲ θέμα: «Τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου στὴν ὀρθόδοξη θεολογία», ὁ Ἑλλογιμώτατος κ. Κωνσταντῖνος Ζάρρας, Λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ θέμα: «Ταφή καὶ μνήμη τῶν νεκρῶν στὴν ἰουδαϊκὴ παράδοση» καὶ ὁ Ἑλλογιμώτατος κ. Ἀπόστολος Κραλίδης, Λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μὲ θέμα: «Ταφή καὶ μνήμη τῶν νεκρῶν στὸν προχριστιανικὸ ἑλληνορωμαϊκὸ κόσμον καὶ στὰ ἐξωχριστιανικὰ θρησκευόμενα». Ἀκολούθησε συζήτηση ἐπὶ τῶν Εἰσηγήσεων μεταξὺ τῶν Συνέδρων καὶ Εἰσηγητῶν καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς συνεδρίας προσεφέρθη δεῖπνον καὶ ἐτελέστη ἡ ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου.

Στὶς 6 Νοεμβρίου, τὴ δεύτερη ἡμέρα ἐργασιῶν τοῦ Θ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου, ἔλαβε χώρα ἡ δεύτερη συνεδρία μὲ προεδρεύοντα τὸν Καθηγητῆ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΑΠΘ κ. Πέτρο Βασιλειάδη. Κατὰ τὴν συνεδρία αὕτη ὁμίλησαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλείας καὶ Ὡλένης κ. Γερμανός, μὲ θέμα «Ἀυτοκτονία, εὐθανασία καὶ καύση τῶν νεκρῶν. Ποιμαντικὴ θεώρηση», ὁ Ἑλλογιμώτατος κ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς, Ἐπίκ. Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μὲ θέμα «Ἡ ὑπὲρ τῶν νεκρῶν φροντίδα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας», ὁ

Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θεμιστοκλῆς Χριστοδούλου, Δρ. Θ., με θέμα «*Ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία στή χειρόγραφη παράδοση τοῦ βυζαντινοῦ εὐχολογίου*» καί ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Γρηγόριος Πουλημένος, Δρ. τοῦ Ε.Μ.Π., με θέμα: «*Τὰ κοιμητήρια*».

Μετὰ τὸ σύντομο διάλειμμα ἐπαναλήφθηκαν οἱ ἐργασίες μετὰ τὴν τρίτη συνεδρία, πρόεδρος τῆς ὁποίας ἦταν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Γερμανός. Ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς Συνεδρίας αὐτῆς, ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Νικόλαος Ἰωαννίδης, Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀνέπτυξε τὸ θέμα «*Ἐπιτάφιοι λόγοι καὶ παραμυθητικὲς ἐπιστολὲς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας*». Ἀκολούθησε ἡ Εἰσήγησις τοῦ Ἐλλογιμώτατου κ. Γεωργίου Φίλια, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μετὰ θέμα «*Τὰ ἐρμηνευτικὰ ὑπομνήματα στή νεκρώσιμη ἀκολουθία*». Ὁ κύκλος τῶν εἰσηγήσεων τῆς τρίτης Συνεδρίας κατεκλείσθη μετὰ τὸ θέμα «*Ἐπικήδειος καὶ ἐπιμνημόσυνοι λόγοι*», τὸ ὁποῖο ἀνέπτυξε στοὺς συ-

νέδρους ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κωνσταντῖνος Καραϊσαρίδης, ἐπισκέπτης Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κραϊόβας στή Ρουμανία καὶ Λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἀκολούθησε ἐποικοδομητικὴ συζήτησις καὶ ἡ καθιερωμένη μεσημβρινὴ διακοπὴ, ὅπου προσεφέρθη τὸ γεῦμα.

Κατὰ τὴν ἀπογευματινὴ τέταρτη Συνεδρία προήδρευσε ὁ Καθηγητὴς κ. Γεώργιος Φίλιας καὶ ὁμίλησαν ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Ἀναστάσιος Μαρίνος, Εἰδικὸς Ἐπιστημονικὸς Σύμβουλος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, ἔ.τ. Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, μετὰ θέμα «*Ἡ περὶ τῶν νεκρῶν πρόνοια τοῦ δικαίου*» καὶ ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Δημήτριος Τζέροπος, Ἀναπληρωτὴς Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μετὰ θέμα «*Τὸ πνεῦμα τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας καὶ ἡ καύσις τῶν νεκρῶν στήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν*». Ἐπικολούθησε γόνιμη συζήτησις καὶ ἐνδιαφέρουσες τοποθετήσεις τῶν συνέδρων.

Μετὰ τὸ σύντομο διάλειμμα ἀκολούθησε ἡ πέμπτη

Οἱ συμμετασχόντες στὶς ἐργασίες τοῦ Θ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου.

καὶ καταληκτικὴ τῆς δεύτερης ἡμέρας τῶν ἐργασιῶν συνεδρία, μὲ προεδρεύοντα τὸν Πανοσιολ Ἀρχιμ. κ. Νικόλαο Ἰωαννίδη, Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μὲ ὁμιλητὲς τὴν Ἐρίτιμο κ. Αἰκατερίνη Καμηλάκη, Διευθύντρια τοῦ Κέντρου Ἐρεῦνης Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μὲ θέμα «*Ἡ φροντίδα γιὰ τοὺς νεκροὺς στὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ*» καὶ τὸν Αἰδεσιμολογιώτατο Πρωτοπρεσβύτερο κ. Κωνσταντῖνο Παπαδόπουλο, Ἐπίκ. Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ θέμα «*Τὰ μνημόσυνα*». Καὶ ἡ δεύτερη συνεδριακὴ ἡμέρα κατεκλείσθη μὲ καρποφόρα Συζήτηση.

Στὶς 7 Νοεμβρίου, τρίτη καὶ τελευταία ἡμέρα ἐργασιῶν τοῦ Θ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, ἐτελέσθη στὸ Μητροπολιτικό-Καθεδρικό Ἱερό Ναὸ Ἁγίου Νικολάου Βόλου ἡ Θεία Λειτουργία μὲ συμμετοχὴ ὄλων τῶν ἐκπροσώπων - συνέδρων. Κατόπιν, στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, συνεχίστηκαν οἱ ἐργασίες τοῦ Συμποσίου μὲ τὴν ἑβδομὴ Συνεδρία ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιὴλ καὶ μὲ

εἰσηγητὲς τὸν Ἑλλογιμώτατο κ. Ἀθανάσιο Βουρλῆ, Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ θέμα «*Ὑμνογραφικὴ καὶ μουσικὴ προσέγγιση τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας*», τὸν Αἰδεσιμολογιώτατο Πρωτοπρεσβύτερο κ. Στέφανο Ἀλεξόπουλο, Δρα Θ., μὲ θέμα «*Νεκρώσιμη ἀκολουθία σὲ ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς*» καὶ τέλος, τὸν Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Σεραφεῖμ Καλογερόπουλο, Γραμματέα τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, μὲ θέμα «*Ἡ ποιμαντικὴ τῶν θνησκόντων καὶ ἡ ἀκολουθία εἰς ψυχορραγοῦντα*». Ἡ τρίτη καὶ τελευταία συνεδριακὴ ἡμέρα κατεκλείσθη μὲ τὴν ἐξαγωγή τῶν πορισμάτων καὶ τὴν κατάθεση στὴν ὀλομέλεια τῶν κ.κ. Συνέδρων τῶν προτάσεων τοῦ Συμποσίου ἐκ μέρους τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως. Μετὰ τὴν ὁμόφωνη ἔγκριση ἀμφοτέρων ἀπεφασίσθη νὰ ὑποβληθοῦν πρὸς ἔγκριση στὴν Διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἔληξαν ἐπιτυχῶς οἱ ἐργασίες τοῦ Συμποσίου. Στὴ συνέχεια παρετέθη ἀπὸ τὴν φιλοξενούσα Ἱερὰ Μητρόπολη Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ ἀποχαιρετιστήριο γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν εἰσηγητῶν καὶ συνέδρων, διανεμήθηκαν τὰ σχετικὰ ἀνα-

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΔΡΑΣΗΣ
«ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ
ΤΟΠΟΥΣ
ΣΥΝΥΠΑΡΕΗΣ»**

Τὰ στελέχη τοῦ Κέντρου Συμπαράστασης Παλιννοστούτων Μεταναστών, θέλοντας νὰ συμβάλουν ἐνεργὰ στὴν κοινὴ προσπάθεια ποὺ διεξάγεται ἀπὸ δημόσιους φορεῖς, συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις, ἐπιχειρήσεις καὶ μὴ Κυβερνητικὲς Ὄργανώσεις, στὸ πλαίσιο τοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ Ἔτους Ἴσων Εὐκαιριῶν γιὰ ὄλους», μὲ ὄραμα μία δίκαιη κοινωνία γιὰ ὄλους, ὑλοποιοῦν στὸ Δῆμο τῆς Ἀθήνας ἓνα Σχέδιο Δράσης μὲ τίτλο «Ἀναζητώντας τόπους συνύπαρξης». Τὸ Σχέδιο αὐτὸ χρηματοδοτεῖται ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐπιτροπὴ καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Ἀπασχόλησης καὶ Κοινωνικῆς Προστασίας. Ἐπιπλέον, τὴν ὑλοποίησιν τοῦ Σχεδίου στηρίζει τόσο ἡ Ἀρχιγραμματεία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὅσο καὶ ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Μεταναστών, Προσφύγων καὶ Παλιννοστούτων.

Πρὶν σὰς παρουσιάσω τοὺς στόχους καὶ τὶς δράσεις τοῦ Σχεδίου μας, θὰ ἤθελα νὰ σὰς ἐνημερώσω γιὰ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Ἔτος Ἴσων Εὐκαιριῶν γιὰ Ὀλους:

Στὶς 17 Μαΐου τοῦ 2006, τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο καὶ τὸ Συμβούλιο τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων διαπιστώνοντας ὅτι σὲ ἐπίπεδο Ε.Ε. ὑπάρχουν ἄτομα ποὺ, ἐξαιτίας τῆς διαφορετικότητάς τους (γιὰ λόγους φυλετικῆς ἢ ἐθνοτικῆς καταγωγῆς, θρησκευτικῶν ἢ ἄλλων πεποιθήσεων, ἀναπηρίας, ἡλικίας ἢ σεξουαλικοῦ προσανατολισμοῦ), ὑφίστανται λιγότερο εὐνοϊκὴ μεταχείριση ἀπὸ ὅ,τι ἓνα ὁποιοδήποτε ἄλλο ἄτομο (π.χ. δὲν ἔχουν ἰσότιμη πρόσβαση σὲ ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίες, ὅπως ἡ παιδεία, ἡ ἐργασία, οἱ ὑπηρεσίες ὑγείας, κλπ.)¹, μὲ ἀπόφαση τους² ἀνακήρυσαν τὸ ἔτος 2007 ὡς «Εὐρωπαϊκὸ Ἔτος Ἴσων Εὐκαιριῶν γιὰ ὄλους».

Ἐπειδὴ οἱ ὅποιες θεσμικὲς ρυθμίσεις ἐναντίον τῶν διακρίσεων δὲν ἀρκοῦν ἀπὸ μόνες τους γιὰ νὰ ἀλλάξῃ αὐτὴ ἡ κατάσταση, στὸ πλαίσιο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἔτους Ἴσων Εὐκαιριῶν, ἑκατοντάδες δράσεις ἐνημέρωσης καὶ εὐαισθητοποίησης πραγματοποιοῦνται στὶς 27 χῶρες τῆς Ε.Ε., ποὺ ἀποσκοποῦν στὸ νὰ συμβάλουν στὴ διεξαγωγὴ ἑνὸς εὐρέως διαλόγου γιὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἴσης μεταχείρισης. Στὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴν ἐποπτεία τοῦ Ὑπουργείου Ἀπασχόλησης ὑλοποιοῦνται 9 Σχέδια Δράσης, ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ τὸ δικό μας.

Ὅλα τὰ Σχέδια Δράσης, ἀνεξάρτητα σὲ ποιὸ κράτος λαμβάνουν χώρα ἢ ἀπὸ ποιὸ φορέα ὑλοποιοῦνται, ἔχουν τέσσερις κοινούς στόχους³, τοὺς ἐξῆς:

- Πρῶτος στόχος, ἡ εὐαισθητοποίηση τῆς κοινωνίας γιὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἰσότητος καὶ τὴν ἀπάλειψη τῶν διακρίσεων.
- Δεύτερος στόχος, ἡ ἐνίσχυση τῆς δημόσιας παρουσίας τῶν κοινωνικῶν ομάδων ποὺ ὑποεκπροσωποῦνται στὴν κοινωνία.
- Τρίτος στόχος, ἡ πριμοδότηση μιᾶς θετικῆς ἀντιμετώπισης τῆς διαφορετικότητος καὶ τῆς πολυμορφίας.

Τῆς

Εὐαγγελίας Δουρίδα

Ἐπιστημονικῆς Συνεργάτιδος τοῦ ΚΣΠΜ, Γραμματέως τῆς Εἰδ. Συν.

Ἐπιτροπῆς Μεταναστών Προσφύγων καὶ Παλιννοστούτων

1. Βλ. Ἐντυπο «Καταπολέμησε τὶς διακρίσεις. Μάθε τὰ δικαιώματά σου» τῆς καμπάνιας stop-discrimination

2. Μὲ ἀριθμ. 771/2006/ΕΚ.

3. Βλ. Κείμενο Ἐθνικῆς Στρατηγικῆς γιὰ τὸ 2007.

• Τέταρτος στόχος, ἡ προώθηση τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς μέσα ἀπὸ τὴν ἐξάλειψη τῶν στερεοτύπων καὶ τῶν προκαταλήψεων.

Ἐξ ἔλλοιμοι τῶρα στὸ Σχέδιο Δράσης «Ἀναζητήτων-τόπους συνύπαρξης» καὶ ἄς σταθοῦμε στὸ σκεπτικὸ τῶν στελεχῶν τοῦ Κέντρου Συμπαράστασης Παλιννοσούντων Μεταναστῶν. Τὰ στελέχη τοῦ Κέντρου πιστεύουν ὅτι ἡ κατανόηση τοῦ «θρησκευτικὰ ἄλλου», τοῦ «θρησκευτικὰ διαφορετικοῦ», καὶ ἡ προ-μοδότηση τῆς ἀποδοχῆς τῆς θρησκευτικῆς διαφορᾶς συμβάλλουν στὴν προστασία ὄλων ἔναντι τῶν διακρίσεων καὶ προωθοῦν τὴ συνοχὴ τῆς κοινωνίας. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, τὰ στελέχη τοῦ Κέντρου ἔθεσαν τοὺς παρακάτω τρεῖς στόχους:

• Πρῶτον, τὴν ἀλληλογνωριμία καὶ ἀλληλοκατανόηση μὲ τοὺς μουσουλμάνους μετανάστες ποὺ διαβιοῦν στὴν περιοχὴ τῆς Ἀθήνας καὶ τὸν ἐντοπισμὸ διακρίσεων ποὺ ἐνδεχομένως ὑφίστανται καὶ ποὺ παρεμποδίζουν τὴ «δίκαιη» καὶ δημιουργικὴ κοινωνική τους ἔνταξη.

• Δεύτερον, τὴν προώθηση τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀνεκτικότητας τῆς θρησκευτικῆς διαφορᾶς.

• Τρίτον, τὴν ἐνεργὴ συμμετοχὴ μουσουλμάνων μεταναστῶν στὴν ὑλοποίηση τοῦ ἐγχειρήματος.

Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν στόχων αὐτῶν, ἐπιλέχθηκε μία δέσμη δράσεων δημοσιότητας, ὁ σχεδιασμὸς τῶν ὁποίων βασιζόταν στὴν ἐπεξεργασία τῶν πορισμάτων τῆς καταγραφῆς καὶ χαρτογράφησης τῶν ἐπίσημων καὶ ἀνεπίσημων τόπων λατρείας τῶν μουσουλμάνων μεταναστῶν στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς Ἀθήνας καὶ μία περιορισμένης ἐκτάσεως ποιοτικὴ ἔρευνα. Μὲ τὴν ἔρευνα αὐτὴ ἐπιχειρήθηκε ἡ ἀνίχνευση καὶ διερεύνηση τυχόν προκαταλήψεων καὶ διακρίσεων ποὺ ἐνδεχομένως ὑφίστανται οἱ μουσουλμάνοι μετανάστες ἔνεκα τῆς θρησκευτικῆς ἰδιαιτερότητάς τους. Τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν συνεντεύξεων εἶχε ὁ κοινωνικὸς ἀνθρωπολόγος Δημήτρης Ἀντωνίου, ὁ ὁποῖος διεξήγαγε 15 συνεντεύξεις μὲ μουσουλμάνους μετανάστες διαφορετικοῦ φύλου, ἡλικίας καὶ καταγωγῆς. Ἡ κοινωνικὴ ἀνθρωπολόγος Ἄννα Μιχαλακῆ διεξήγαγε 6 συμπληρωματικὲς συνεντεύξεις.

Πρὶν προχωρήσουμε στὴν παρουσίαση τῶν δράσεων δημοσιότητας τοῦ Σχεδίου Δράσης θὰ θέλαμε νὰ ἀναφερθοῦμε συνοπτικὰ σὲ κεντρικὰ ζητήματα ποὺ ἀναδεικνύονται ἀπὸ τὶς συνεντεύξεις μὲ τοὺς μουσουλμάνους μετανάστες. Συγκεκριμένα:

• Οἱ μουσουλμάνοι μετανάστες θεωροῦν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἰσλαμοφοβία «δουτικῆς τύπου» στὴν Ἑλλάδα, δηλαδὴ ἡ μουσουλμανικὴ παρουσία δὲν ταυτίζεται μὲ τὸ ἐνδεχόμενον τρομοκρατικῆς δράσης. Αὐτὸ ποὺ συμβαίνει εἶναι ἡ ταύτιση τῶν μουσουλμάνων μὲ τὴν «Τουρκία» καὶ τοὺς «Τούρκους», γεγονός ποὺ προκαλεῖ τὴν ἐνεργοποίηση ἐθνικιστικῶν ἀνταντακλαστικῶν.

• Κατὰ τὴ γνώμη τους οἱ μουσουλμάνοι μετανάστες δὲν ὑφίστανται ἰδιαίτερες διακρίσεις λόγῳ τῶν θρησκευτικῶν τους πεποιθήσεων. Οἱ διακρίσεις ποὺ ὑφίστανται οἱ μουσουλμάνοι μετανάστες στὴν Ἑλλάδα, σύμφωνα πάντα μὲ τοὺς συνεντευξιζόμενους, ὀφείλονται στὸ ὅτι εἶναι «ξένοι σὲ ξένη χώρα». Ὡς πρὸς αὐτό, ἔχουν νὰ ἀφηγηθοῦν ποικίλα περιστατικὰ διακριτικῆς μεταχείρισης τόσο ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς ἀρχὲς καὶ δημόσιες ὑπηρεσίες, ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς πολίτες.

• Ὅσον ἀφορᾷ στὸ χῶρο ἐργασίας τους οἱ μουσουλμάνοι μετανάστες ἔχουν κατὰ καιροὺς πέσει θύματα διακρίσεων γιὰ λόγους ἐθνοτικῆς καταγωγῆς καὶ ὄχι γιὰ λόγους θρησκευτικῶν πεποιθήσεων. Βέβαια, στὸ θέμα τῆς τέλεσης τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων τους καὶ ἰδιαίτερα στὸ ζήτημα τῆς προσευχῆς ἢ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ ραμαζανιοῦ εἶναι γεγονός ὅτι ἡ τέλεση τῶν τελετουργιῶν καὶ τῶν λατρευτικῶν αὐτῶν πρακτικῶν δὲν εἶναι πάντα εὐκόλη. Οἱ Ἕλληνες ἐργοδότες συχνὰ δὲν δείχνουν καμία κατανόηση γιὰ τὶς γιορτὲς ἢ τὶς προσευχῆς, ἢ τὴν ἔρηξη τῶν ὁποίων εἶναι σημαντικὴ γιὰ ἕναν «πιστό» μουσουλμάνο. Οἱ ἐργοδότες συνήθως δὲν εἶναι πρόθυμοι νὰ δεχτοῦν τροποποίηση τοῦ ὥραριου τῶν μουσουλμάνων ἐργατῶν, προκειμένου οἱ τελευταῖοι νὰ ἐκτελέσουν τὰ θρησκευτικὰ τους καθήκοντα. Ἐδῶ ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι ἔγινε ἀναφορὰ σὲ περιστατικὰ ποὺ ἐργοδότες ἐπιτρέπουν σὲ ἐργαζόμενους νὰ διακόπτουν τὴν ἐργασία τους τὸ μεσημέρι τῆς Παρασκευῆς, προκειμένου αὐτοὶ νὰ συμμετάσχουν στὴν προσευχή.

Σπάνιες είναι οἱ περιπτώσεις ὅπου Ἕλληνες ἐργοδότες ἔχουν ἀρνηθεῖ νὰ προσλάβουν ἕνα μετανάστη λόγω τοῦ ὅτι ὁ τελευταῖος εἶναι μουσουλμάνος.

- Αὐτὸ πὸν δυσαραεσεῖ τοὺς μουσουλμάνους μετανάστες εἶναι ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν δείχνουν τὸν ἀπαραίτητο σεβασμὸ τόσο στὴ θρησκεία τους ὅσο καὶ στὴ διαφορετικὴ τους κουλτούρα. Οἱ ἐρωτώμενοι μουσουλμάνοι διατείνονται ὅτι δὲν τοὺς ἐνοχλεῖ ὅταν Ἕλληνες ἀσκοῦν κριτικὴ στὴ θρησκεία τους ἢ σὲ πολιτισμικὲς πρακτικὲς τους, ἀλλὰ θεωροῦν προσβολὴ ὅταν οἱ Ἕλληνες συνομιλητές τους περιορίζονται σὲ ἕνα κακόβουλο σχολιασμὸ τοῦ πολιτισμικοῦ ἀξιακοῦ πλαισίου τῶν μουσουλμάνων, χωρὶς νὰ συμμετέχουν σὲ μία διαλογικὴ συζήτηση μὲ τοὺς μετανάστες. Ἐχει ἐνδιαφέρον ὅτι ἡ κριτικὴ στὸ ἀξιακὸ πλαίσιο τῶν μουσουλμάνων ἐπικεντρώνεται κυρίως σὲ θέματα πὸν ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὴν θέση τῶν γυναικῶν στὴν ἰσλαμικὴ παράδοση. Οἱ Ἕλληνες κατηγοροῦν τοὺς μουσουλμάνους μετανάστες γιὰ καταπίεση τῶν γυναικῶν τους. Οἱ συνεντευξιαζόμενοι διατείνονται ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ μετανάστες βλέπουν τὰ πράγματα ἀπὸ τελείως διαφορετικὴ γωνία καὶ σημειώνουν ὅτι οἱ γυναῖκες στὸ Ἰσλάμ εἶναι πραγματικὰ «ἐλεύθερες», σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς γυναῖκες στὸ δυτικὸ κόσμο.

- Αὐτὸ πὸν ἐνοχλεῖ ἰδιαίτερα τοὺς μουσουλμάνους μετανάστες εἶναι ἐπικριτικὰ σχόλια Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι κατακρίνουν τοὺς μουσουλμάνους ὄχι γιὰ τὸ ὅτι ἀσπάζονται τὸν ἰσλαμισμό, ἀλλὰ γιὰ τὴν γενικῶς εἶναι θρησκευόμενοι. Πρόκειται ἐδῶ ὄχι γιὰ ἔκφραση ἀντίδρασης χριστιανῶν ἔναντι μουσουλμάνων, ἀλλὰ μὴ θρησκευόμενων Ἑλλήνων πολιτῶν ἔναντι θρησκευόμενων μεταναστῶν.

- Οἱ μουσουλμάνοι μετανάστες στὴν Ἑλλάδα ἔχουν τρία βασικὰ αἰτήματα ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ τὴν ἑλληνικὴ Ἐκκλησία: α) Νομιμοποίηση, β) Τζαμί, γ) Νεκροταφεῖο. Πιστεύουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὴ δύναμη νὰ βοηθήσει καὶ στὰ τρία. Ὡστόσο, ἐπειδὴ ὑπάρχουν ἀντιδράσεις τόσο στὸ ἐσωτερικὸ της, ὅσο καὶ γενικότερα στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία, δὲν ἔχουν προχωρήσει ζητήματα ὅπως, γιὰ παράδειγμα, ἡ κατασκευὴ τοῦ τζαμιοῦ.

- Μέσα ἀπὸ τὶς ἀφηγήσεις τῶν μεταναστῶν ἀναδεικνύεται συχνὰ τὸ ζήτημα τῆς διατήρησης τῆς θρη-

σκευτικῆς τους ταυτότητας μέσα σὲ ἕνα περιβάλλον πὸν εἶναι σχεδὸν ἀποκλειστικὰ χριστιανικὸ. Ἡ θρησκευτικὴ ταυτότητα εἶναι ἐξίσου σημαντικὴ ὅσο καὶ ἡ ἐθνικὴ.

Μετὰ τὴν ἐπεξεργασία τῶν πορισμάτων τῆς καταγραφῆς καὶ τῆς ἔρευνας, τὰ στελέχη τοῦ Κέντρου σχεδίασαν τὶς ἀκόλουθες δράσεις δημοσιότητας καὶ εὐαισθητοποίησης:

- Ἡ πρώτη δράση δημοσιότητας ἀφορᾷ στὴ δημιουργία ἐνὸς διαδικτυακοῦ χώρου, μὲ ἀνάρτηση κειμένων πὸν προωθοῦν τὸ διάλογο μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων. Ὁ Λέκτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ συνεργάτης τοῦ ΚΣΠΜ κ. Μιχάλης Μαριόρας συντάξε γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ 30 συνοπτικὰ εἰσαγωγικὰ κείμενα. Ὁ ἀναγνώστης τῶν κειμένων αὐτῶν ἐνημερώνεται γιὰ τὶς βασικὲς ἔννοιες τῆς θρησκείας τοῦ Ἰσλάμ, τὶς θρησκευτικὲς ἰδιαιτερότητες τῶν μουσουλμάνων μεταναστῶν, τὴν πρακτικὴ-λατρευτικὴ καθημερινότητά τους καί, κυρίως, γιὰ τὶς δυσκολίες πὸν πιθανὸν ἀντιμετωπίζουν κατὰ τὴν ἔκφραση τῆς θρησκευτικῆς τους πίστεως ζώντας στὴ χώρα μας. Ὅποιος ἐνδιαφέρεται νὰ ἐπισκευθεῖ τὸν δικτυακὸ μας τόπο, ἢ διεύθυνση εἶναι www.kspm.gr

- Ἡ δευτέρη δράση ἀφορᾷ στὴν παραγωγή ἐνὸς ἐντύπου εὐαισθητοποίησης. Τὸ ἐντυπο αὐτὸ συντάξε ἡ Κοινωνικὴ Ἀνθρωπολόγος καὶ συνεργάτιδα τοῦ ΚΣΠΜ κ. Ἄννα Μιχαλακέλη χρησιμοποιώντας ἀποσπάσματα ἀπὸ συνεντεύξεις μουσουλμάνων μεταναστῶν.

- Ἡ τρίτη δράση ἀφορᾷ στὴν πραγματοποίηση ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν ἐπὶ θεμάτων πὸν ἀναφέρονται τόσο στὴ θρησκευτικὴ διαφορετικότητα καὶ τὸ σεβασμὸ τῆς διαφορᾶς, ὅσο καὶ στὴν ἀναζήτηση ὄχι κοινῶν τόπων, ἀλλὰ κοινῶν τρόπων συμβίωσης καὶ πολιτισμικῆς συνύπαρξης. Πραγματοποιήθηκαν 5 ὡριαῖες ἐκπομπὲς ἀπὸ τὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἕνας ἀριθμὸς ἄλλων συντομότερων ἐκπομπῶν.

- Ἡ τέταρτη δράση ἀφορᾷ στὴ διοργάνωση κύκλων ὁμαδικῶν συζητήσεων σὲ ἐνορίες, στὶς ὁποῖες παρατηρεῖται σημαντικὴ συγκέντρωση μουσουλμάνων μεταναστῶν. Οἱ ἐνορίες τοῦ Ἁγίου Νικολάου

Πατησίων, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἀκαδημίας Πλάτωνος καὶ τῆς Ἁγίας Μαρίνας Θησείου ἐπιλέχθηκαν γιὰ τὴν πιλοτική ἐφαρμογή τῶν συναντήσεων. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἤθελα μονάχα νὰ τονίσω ὅτι διοργανώνοντας τὶς συναντήσεις αὐτές, θελήσαμε, πάνω ἀπὸ ὅλα, νὰ δώσουμε τὴ δυνατότητα στοὺς ἐνορίτες νὰ συνομιλήσουν μὲ τοὺς μουσουλμάνους μετανάστες τῆς διπλανῆς τους πόρτας. Τὰ στελέχη τοῦ Κέντρου σχεδίασαν τὶς συναντήσεις αὐτές, γιὰτὶ πιστεύουν ὅτι ἡ ἐξασφάλιση συνθηκῶν ἄμεσης καὶ εἰλικρινοῦς ἐπικοινωνίας καὶ πολιτισμικῆς ἀλληλογνωριμίας μεταξὺ ἐνοριτῶν καὶ μουσουλμάνων μεταναστῶν ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξη συμπεριφορῶν καὶ νοοτροπιῶν ποὺ ὀδηγοῦν σὲ ἀμοιβαῖες παρανοήσεις, ποὺ καλλιεργοῦν ἀρνητικὰ στερεότυπα, ποὺ παρεμποδίζουν τὴν ἐπικοινωνία, ποὺ δυσκολεύουν τὴ συνύπαρξη καὶ ποὺ ὀδηγοῦν στὸ στιγματισμὸ τοῦ «θρησκευτικὰ ἄλλου».

Τέλος, ἡ πέμπτη δράση ἀφορᾷ τὴν πραγματοποίηση μίας *Ἡμερίδας*, ὅπου κληρικοί, θεολόγοι καὶ ἐνδιαφερόμενα μέλη ἐνοριῶν εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐνημε-

ρωθοῦν γιὰ τὸ ἐγχείρημά μας. Ἡ Ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε στὶς 18 Δεκεμβρίου στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Περιοστερίου.

Συνοψίζοντας, θὰ ἤθελα νὰ ἐπισημάνω ὅτι γιὰ τὴν ὑλοποίηση τοῦ σχεδίου αὐτοῦ, δούλεψαν ἄνθρωποι πού, παρότι ἦταν πολὺ διαφορετικοὶ μεταξὺ τους, διαφορετικοὶ γλωσσικά, ἐθνικά, πολιτισμικά καὶ θρησκευτικά, μοιράζονταν ἓνα κοινὸ ὄραμα - τὸ ὄραμα μιᾶς χώρας ὅπου κάθε ἄτομο θὰ μπορεῖ νὰ θρησκευεῖται μὲ ἀξιοπρεπεῖς ὄρους καὶ σὲ ἀξιοπρεπεῖς συνθήκες.

Τὰ στελέχη τοῦ Κέντρου, μὲ τὴ στήριξη τῆς Εἰδ. Συν. Ἐπιτροπῆς, καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὴ βοήθεια τοῦ π. Τιμόθεου Ἄνθη, ὁ ὁποῖος ἀγκάλιασε ἐξαρχῆς τὸ ἐγχείρημα καὶ συνέβαλε σημαντικὰ στὴ διοργάνωση τῆς Ἡμερίδας καὶ τῶν ἐνοριακῶν συναντήσεων, πιστεύουν ὅτι ἡ διαφορετικότητα μπορεῖ νὰ εἶναι σεβαστὴ καὶ ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἔνταξη τῶν μεταναστῶν, μουσουλμάνων ἢ μὴ, μπορεῖ νὰ καταστῆ ἐφικτὴ μὲ ὄρους δίκαιους γιὰ αὐτοὺς καὶ εὐεργετικούς γιὰ ὅλους.

**170 ΧΡΟΝΙΑ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗΣ
(1837-2007)**

(Ήμερίδα τῆς 19ης
Δεκεμβρίου 2007, στὸ
Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ
Δήμου Ἀθηναίων)

Τοῦ
Νικολάου Γ. Ξεξάκη
Προέδρου τοῦ Τμήματος
Θεολογίας τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν

Εἰσαγωγικά

Τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διοργάνωσεν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ συμπληρώσεως 170 χρόνων ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Ἡμερίδα, ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη τὴν 19ην Δεκεμβρίου 2007, εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

Μετὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ Προέδρου τοῦ Τμήματος Θεολογίας ἀπηύθυναν χαιρετισμὸν ὁ κ. Χρήστος Κίττας, Πρύτανης τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, Ἀκαδημαϊκός, ἐκπρόσωπος τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀξώμης κ. Πέτρος, ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Θεοδώρου Β΄, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Γεράσων κ. Θεοφάνης, ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Θεοφίλου Γ΄, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Βελεστίνου κ. Δαμασκηνός, ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, ὁ κ. Μάριος Λιάγκης, ἐκπρόσωπος τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἡ κ. Ἑλένη Χριστινάκη, Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Κύριλλος Κατερέλος, Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας.

Τὴν Ἡμερίδα, μετὰξὺ ἄλλων, ἐτίμησαν, διὰ τῆς παρουσίας των, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἱερώνυμος καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, οἱ ὅποιοι ἐστήριξαν οἰκονομικῶς τὴν ἐν λόγῳ ἐκδήλωσιν.

Ὁμιληταὶ κατὰ τὴν Ἡμερίδα ἦσαν ὁ ὁμότιμος Καθηγητὴς π. Γεώργιος Μεταλληνός, μὲ θέμα: «Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν: παρελθὸν καὶ μέλλον», ὁ Λέκτωρ κ. Κωνσταντῖνος Ζάρας, μὲ θέμα: «Σύγχρονες ἐπιστημονικῆς προσεγγίσεις καὶ τὸ παράδοξο τοῦ βιβλικοῦ ἀειθαλοῦς», ὁ Λέκτωρ κ. Δημήτριος Μόσχος, μὲ θέμα: «Ἡ χριστιανικὴ Ἀποκάλυψη ὡς ἱστορικὴ ἀφήγησις: συνέπειες γιὰ τὴν κοινωνία καὶ τὴν πολιτικὴν», ἡ Λέκτωρ κ. Μαρίνα Κολοβοπούλου, μὲ θέμα: «“Ποῦ ἦσαν ἐσὺ ὅταν ἐγὼ θεμελίωσα τὴ γῆ; Πές μου τὸ ἂν τὸ γνωρίζεις” (Ἰώβ 38,4). Προϋποθέσεις θεολογικῆς θεωρήσεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν» καὶ ὁ Λέκτωρ π. Ἀδαμάντιος Αὐγουστίδης, μὲ θέμα: «Θεολογία καὶ Ψυχολογία: Συγκλίσεις καὶ ἀποκλίσεις».

Συντονισταὶ τῆς συζητήσεως, ἡ ὁποία ἐπηκολούθησε τῶν εἰσηγήσεων, ἦσαν οἱ: Ὁμότιμος Καθηγητὴς κ. Δημήτριος Γόνης καὶ Καθηγητὴς κ. Κωνσταντῖνος Δελικωσταντῆς.

Τὴν ἐκδήλωσιν ἐπεσφράγισε μουσικὸν μέρος μὲ κάλαντα καὶ παραδοσιακὰ τραγούδια ὑπὸ πενταμελοῦς νεανικῆς ὀρχήστρας.

Ὁμολογουμένως ἡ ὅλη σεμνὴ καὶ εὐφρόσυνος αὐτὴ Ἡμερίς, τὴν ὁποίαν παρηκολούθησεν ἱκανὸν καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον, ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας. Θερμαὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι πρὸς ὄλους τοὺς συντελεστάς τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς.

Εἶθε τὸ Τμήμα Θεολογίας, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ καὶ τὸ Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν νὰ πορεύωνται ἐπὶ πολλὰ ἔτη, μὲ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ χορηγοῦ παντὸς ἀγαθοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τὴν ὁδὸν τῆς συνεχοῦς προόδου, ἀγλαοκάρπου δημιουργίας καὶ πλουσίας προσφορᾶς, διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὴν κοινωνίαν, τὴν πατρίδα.

Ὁ κ. Νικόλαος Ξεζάκης στό βῆμα κατά τήν Ἡμερίδα τῆς 19ης Δεκεμβρίου 2007, εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΝΙΚ. ΞΕΞΑΚΗ

Ἀξιότιμε κ. Πρύτανη τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Χρῆστο Κίττα, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Περγάμου κ. Ἰωάννη, Ἀκαδημαϊκέ, Ἐκπρόσωπε τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ἀξώμης κ. Πέτρε, Ἐκπρόσωπε τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Θεοδώρου Β΄, Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Γεράσων κ. Θεοφάνη, Ἐκπρόσωπε τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Θεοφίλου Γ΄, Θεοφιλέστατε Ἐπίσκοπε Βελεστίνου κ. Δαμασκηνέ, Ἐκπρόσωπε τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, Ἀξιότιμε κ. Μάριε Λιάγκη, Ἐκπρόσωπε τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Εὐριπίδη Στυλιανίδη, Ἀξιότιμη κ. Κοσμῆτορ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Ἑλένη Χριστινάκη,

Ἀξιότιμε κ. Πρόεδρε τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας Πανσο. Ἀρχιμ. π. Κύριλλε Κατερέλε, Σεβαστοὶ Καθηγηταὶ καὶ ἀγαπητοὶ συνάδελφοι, Ἀγαπητοὶ φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Τὸ Τμῆμα Θεολογίας ἐθεώρησεν ἱερὰν ὑποχρέωσιν καὶ ἐπιβεβλημένον καθῆκον νὰ συμμετάσχη εἰς τὰς ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 170 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν τῆς Θεολογικῆς μας Σχολῆς, 170 ἐτῶν ζωῆς, δημιουργίας καὶ προσφορᾶς. Διὰ τοῦτο τὸ Τμῆμα Θεολογίας, τὸ ὁποῖον προῆλθε πρὸ 25 ἐτῶν ἐκ τῆς παλαιᾶς ἐνιαίας Θεολογικῆς Σχολῆς, διωργάνωσε, μετὰ χαρᾶς, τὴν παροῦσαν Ἡμερίδα, εἰς τὸν φιλόξενον τοῦτον χῶρον τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ ἀποτίσῃ φόρον μνήμης, τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς ὄλους τοὺς πανεπιστημιακοὺς διδασκάλους, φοιτητὰς καὶ διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο χρονικὸν διάστημα, μετ' εὐσυνειδησίας, ὑπευθυνότητος καὶ ἀγάπης, εἰργάσθησαν καὶ ἐργάζονται πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ ἐπισημάνῃ τὸ ἐπιτελεσθὲν καὶ ἐπιτελούμενον θεολογικὸν ἔργον.

Ὡς Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας ἐκφράζω μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ ἐγκαρδίους εὐχαριστίας πρὸς τὸν ἀξιότιμον Πρύτανην τοῦ περιφανοῦς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κίτταν, ὁ ὁποῖος τιμᾷ τὴν παροῦσαν ἐκδήλωσιν διὰ τῆς παρουσίας του, ὡσαύτως δὲ πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον, τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρον Β΄, τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλον Γ΄, τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον, τοῦ ὁποῖου ἐγκαρδίως εὐχόμεθα ταχεῖαν ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας του, τὸν Ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Εὐριπίδην Στυλιανίδη, διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτῶν διάθεσιν νὰ τιμήσουν διὰ τῶν ἐκλεκτῶν ἐκπροσώπων των, τὴν παροῦσαν Ἡμερίδα. Ἐπίσης θερμοῶς εὐχαριστῶ καὶ πάντας Ὑμᾶς, οἱ ὁποῖοι τιμᾶτε, διὰ τῆς παρουσίας Σας, τὴν σεμνὴν αὐτὴν ἐκδήλωσιν. Τέλος θερμοῶς εὐχαριστίας ἐκφράζω καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως αὐ-

Στιγμιότυπο από την Ἡμερίδα τῆς 19ης Δεκεμβρίου 2007, στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

τῆς πρὸς τὸν Δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Νικήταν Κακλαμάνη, διὰ τὴν εὐγενῆ παραχώρησιν τῆς αἰθούσης αὐτῆς.

Τὸ θέμα τῆς Ἡμερίδος: «Ὁ διάλογος τῆς Θεολογίας μετὰ τῶν συγχρόνων ἐπιστημῶν καὶ τῆς κοινωνίας» εἶναι ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρον καὶ διαχρονικῶς ἐπίκαιρον. Δι' αὐτοῦ ἐπισημαίνεται ἡ διαλεκτικὴ σχέση τῆς Θεολογίας πρὸς τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν Κοινωνίαν. Ἡ ἰδιάζουσα θέσις, τὴν ὁποίαν κατέχει ἡ Θεολογία ἐντὸς τῶν Ἐπιστημῶν, συνάγεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου διαπραγματεύσεως αὐτῆς. Ἡ Θεολογία ἔχει, ὡς «ἀντικείμενον» διαπραγματεύσεως, τὴν θείαν πραγματικότητα, ἥτοι τὸν Τριαδικὸν Θεὸν καὶ τὰς ἐνεργείας Αὐτοῦ πρὸς τὸν κόσμον. Ὡς «ἀντικείμενον» ἐξετάσεως ἔχει τὸ περιεχόμενον τῆς ἀποκεκαλυμμένης θείας ἀληθείας, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τὴν θείαν καὶ τὴν κτιστὴν πραγματικότητα.

Τὸ κατ' ἐξοχὴν ὄργανον προσοικειώσεως τῆς ἀποκεκαλυμμένης αὐτῆς ἀληθείας εἶναι ἡ πίστις. Τὸ γεγονός τοῦτο διαφοροποιεῖ ἐπίσης τὴν Θεολογίαν ἔναντι τῶν

ἄλλων Ἐπιστημῶν, ὡς πρὸς τὸν τρόπον προσεγγίσεως καὶ διαπραγματεύσεως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡ Θεολογία εὐρίσκεται κατ' ἀνάγκην εἰς ἀντιθετικὴν σχέσιν πρὸς τὰς ἄλλας Ἐπιστήμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς κατ' ἐξοχὴν ὄργανον αὐτῶν τὴν λογικὴν πρὸς ἀναζήτησιν καὶ ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας. Ἄλλωστε καὶ ἐντὸς τῶν ἄλλων Ἐπιστημῶν, ὅπως π.χ. εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Λογικῆς, τῶν Μαθηματικῶν, τῆς Φυσικῆς, τῆς Κβαντομηχανικῆς κ.λπ., χρησιμοποιεῖται συχνὰ καὶ ἡ πίστις, δεδομένου ὅτι καὶ τὰ διάφορα «ἀξιώματα», τὰ θεωρούμενα ὡς ἀνταπόδεικτοι προϋποθέσεις, ὡς αἱ προτάσεις ἐκείναι, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι δεκτικαὶ ἀποδείξεως, οὔτε καὶ ἔχουν ἀνάγκην ἀποδείξεως, ἀναγνωρίζονται ὡς ἀληθεῖς (π.χ. «Τὰ τρίτῳ τινὶ ἴσα εἶναι καὶ ἀλλήλοις ἴσα» ἐπίσης καὶ ὠρισμένα ἀξιώματα περὶ τῆς ἀφθαρσίας τῆς ὕλης ἢ τῆς μάξης, τῆς ἀφθαρσίας τῆς ἐνεργείας, περὶ τῶν νόμων ἀδρανείας, δράσεως καὶ ἀντιδράσεως κ.λπ.). Ὑπὸ τὴν ἔποψιν αὐτὴν Θεολογία καὶ λοιπαὶ Ἐπιστήμαι εὐρίσκονται πολλάκις εἰς συμπόρευσιν.

Ἡ Θεολογία, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἔχει τὴν πίστιν ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ὄργανον προσεγγίσεως καὶ προσοικειώσεως τῆς ἀληθείας, δὲν ἀπορρίπτει τὴν λογικὴν. Ἡ ἰσχὺς ὁμῶς τῆς λογικῆς εἰς τὴν Θεολογίαν εἶναι περιορισμένη. Ὑπάρχουν δηλαδὴ ὄρια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡ λογικὴ ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ λειτουργῇ, δεδομένου ὅτι ὑπάρχουν περιορισμοὶ γνώσεως τῆς θείας ἀληθείας. Τοιουτοτρόπως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Θεὸς ὡς εὐρισκόμενος ἐκτὸς πάσης δυνατότητος προσεγγίσεως καὶ γνώσεως ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε ὁμῶς καὶ ὡς δυνάμενος νὰ καταστῇ προσσιτὸς διὰ μόνης τῆς χρήσεως τῆς λογικῆς καὶ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν μεθόδων, διὰ τῶν ὁποίων γνωρίζονται, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ, τὰ λοιπὰ ὄντα τῆς κοσμικῆς πραγματικότητος.

Ἡ Θεολογία τιμᾷ τὴν λογικὴν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ θεῖον δῶρον, χωρὶς νὰ ἀπολυτοποιῇ αὐτήν. Ὅταν δὲ ἡ λογικὴ, παραμερίζουσα τὴν πίστιν, ἐπιχειρῇ νὰ διερευνήσῃ τὰς ἀποκεκαλυμμένας θείας ἀληθείας, διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς δυνάμεων, τότε καταλήγει εἰς αἵρεσιν, δηλαδὴ εἰς τὴν ἀνεπιτυχῆ καὶ ἐσφαλμένην ἐρμηνείαν τοῦ γεγονότος τῆς θείας Ἀποκαλύψεως. Ἡ πίστις εἶναι ἡ λειτουργία ἐκείνη, ἡ ὁποία, καὶ πάλιν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ, συνδέει τὸν ἄνθρωπον μετὰ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως. Αἱ χρησιμοποιούμεναι ἐνίοτε φράσεις: «Ἐρεῦνα καὶ πίστευε», «πίστευε καὶ μὴ ἐρεῦνα» δὲν εὐρίσκονται εἰς ἀντιθετικὴν σχέσιν, ἀλλ' εἰς ἀλληλοσυμπλήρωσιν, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν δυνατοτήτων τῆς λογικῆς καὶ τῆς πίστεως.

Ἡ Θεολογία, ὡς περὶ Θεοῦ λόγος, ἔχει ἀναφορὰν πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὴν κοινωνίαν. Θεολογία καὶ κόσμος συνδέονται στενότερα, δεδομένου ὅτι ὁ κόσμος εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἄρα ἀποδέκτης τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ. Τὰ περιεχόμενα τῆς Θεολογίας εἶναι ζωὴ καὶ ἀλήθεια καὶ δύναται νὰ προσφέρουν ζωὴν καὶ ἀλήθειαν πρὸς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ βίου, διότι ἀντλοῦν τὴν ζωογόνον αὐτῶν δύναμιν ἐκ τοῦ δημιουργοῦ καὶ χορηγοῦ παντὸς ἀγαθοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν αὐτὴν ἡ Θεολογία δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς, ὅταν ἐκπληροῖ τὴν ἀποστολήν της καὶ ἐπιδρᾷ θετικῶς ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὁ δὲ κόσμος προσλαμβάνει τὰ περιεχόμενα αὐτῆς πρὸς ἀναμόρφωσιν, ἀνάπλασιν καὶ ἀναγέννησίν του· δηλαδὴ ἀκολουθῇ ἡ πρόσληψις καὶ

ἡ οἰκείωσις ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ζωηφόρου πνοῆς καὶ δράσεως τῆς Θεολογίας.

Σημειωτέον ὅτι ἡ Θεολογία καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, δὲν ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας· διὰ νὰ λειτουργήσῃ καὶ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων χρειάζεται ἀπαραιτήτως ἡ ἐλευθέρως συγκατάθεσις τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ καθοριστικὸν παράγοντα διὰ τὴν γνῶσιν τῆς Θεολογίας καὶ τὴν κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἀπώτερος σκοπὸς τῆς Θεολογίας δὲν εἶναι ἡ γνῶσις διὰ τὴν γνῶσιν, τὸ εἰδέναι διὰ τὸ ἐπίστασθαι οὔτε ἡ ἱκανοποίησις τῆς περιεργείας τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπίσης κυρία ἐπιδιώξις τῆς Θεολογίας δὲν εἶναι ἡ ἄνοδος τοῦ βιοτικοῦ, κοινωνικοῦ, πολιτιστικοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιπέδων τοῦ ἀνθρώπου, καίτοι καὶ ἐφ' ὅλων αὐτῶν ἡ Θεολογία ἔχει λόγον, καὶ πρέπει νὰ ἐπιδρᾷ καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον ἀποφασιστικόν. Ὅμως ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς Θεολογίας εἶναι ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ μακαριότης καὶ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ χαρακτήρ τῆς Θεολογίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς λοιπὰς Ἐπιστήμας, εἶναι σωτηριολογικός. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ Θεολογία δὲν πρέπει νὰ ἀσχολῆται μόνον θεωρητικῶς περὶ τὸν Θεὸν καὶ τὰς ἐνεργείας Αὐτοῦ πρὸς τὸν κόσμον, ὡς ἀπλὴ ἐπιστημονικὴ νοητικὴ ἐπεξεργασία τοῦ περιεχομένου τῶν ἀποκεκαλυμμένων θείων ἀληθειῶν, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ εἶναι αὕτη καρπὸς καὶ ἔκφρασις ἐμπειρικῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Θεωρητικὴ γνῶσις καὶ ἐμπειρικὴ βίωσις πρέπει νὰ τελοῦν εἰς ἀπόλυτον ἁρμονίαν. Δηλαδὴ ἡ περὶ Θεοῦ γνῶσις δὲν περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν, θεωρητικὴν ἐπιστημονικὴν κατάληψιν τῆς θείας Ὀντότητος, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ ἀποσκοπεῖ δι' αὐτῆς εἰς τὴν πνευματικὴν πρόοδον, τὸν ἁγιασμόν καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ πνευματικὴ αὕτη κατάστασις εἶναι γεγονός, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ ὄχι μόνον εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ προεκτείνεται καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, εἰς τὰ ἔσχατα, τὴν ἔλευσιν τῶν ὁποίων προσδοκῶμεν, ὅπως ἐπισημαίνεται καὶ εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως. Τὸ παρὸν τότε μόνον λαμβάνει νόημα θεολογικῶς, ὅταν εἶναι συγχρόνως καὶ ἐσχατολογικόν· ὅταν δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος στρέφῃ τοὺς πνευματικοὺς αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἀπώτατον μέλλον, πρὸς τὰ ἔσχα-

τα, ὅπου ὑπάρχει τὸ ἐπιστέγασμα τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ὅλης αὐτοῦ προσπαθείας πρὸς ἠθικο-πνευματικὴν ἀνέλιξιν καὶ ἐξέλιξιν.

Ἡ Θεολογία λειτουργεῖ ὀρθῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κιβωτοῦ τῆς σωτηρίας, μετὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένος. Τοῦτο ἀποτυπῶνται, κατὰ τρόπον χαρακτηριστικόν, εἰς τὴν προτροπὴν τῶν σωτηρίων λόγων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: «μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτω οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοί μείνητε. Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰω. 15,5).

Τοιοιουτρόπως κατανοεῖται ἡ Ἐκκλησία ὡς κοινωνία προσώπων ἐν Χριστῷ. Ἐκαστος ἄνθρωπος καταξιούται ὄχι ὡς ἀνεξάρτητον καὶ ἀποκεκομμένον ἐκ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων πρόσωπον, ἀλλ' ὡς μέλος μίᾳς κοινωνίας, ὡς μέλος ἑνὸς σώματος καὶ μάλιστα ὡς μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπως εὐστόχως διατυπώνει τὴν διδασκαλίαν αὐτὴν ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους» (Α' Κορ. 12, 26-27). Τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς κοινω-

νίας, ὅπως κατανοεῖ καὶ ὀρίζει τοῦτο, διὰ τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ ἔργου τῆς ἡ Θεολογία.

Ὡσαύτως τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Παιδείας κατανοεῖται ὅταν ἀναφέρεται ὄχι μόνον εἰς τὴν γνῶσιν, ἀλλ' εἶναι συνδεδεμένον καὶ μετὰ τῆς ἀρετῆς, δεδομένου ὅτι «παιδεία χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία μᾶλλον καὶ οὐ σοφία φαίνεται» (Πλάτωνος, Μενέξ. 246, 7).

Αὐτὴν τὴν παιδείαν, τὴν ἀληθῆ, πρέπει νὰ ὁραματιζώμεθα· αὐτῆς τῆς παιδείας ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα ἐργάται καὶ ὑποστηρικταί, μὲ συνέπειαν καὶ ὑπευθυνότητα, ἐξασφαλίζοντες, ὅσον τὸ δυνατόν, καλυτέρας προϋποθέσεις, διὰ συνεχῆ ἄνοδον τοῦ πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου, πρὸς ἀπόκτησιν πληρεστέρας καὶ ὠφελιμότερας πολυπλεύρου γνώσεως, διὰ τὴν διαμόρφωσιν μιᾶς κοινωνίας μακρὰν τοῦ ἐγωισμοῦ, τῆς ἀδικίας, τῆς ἐγκληματικότητος, τοῦ μίσους, τῆς διαφθορᾶς, τῆς ἀπελπισίας, τοῦ ἄγχους· διὰ νὰ καταστῇ ἡ κοινωνία μας μία κοινωνία ὄντως θεοφιλῆς, φιλόανθρωπος, εἰρηνικὴ καὶ δημιουργικὴ, τῆς ὁποίας ἀναμφιβόλως ἔχομεν ἀνάγκην.

Μετὰ τὰς εἰσαγωγικὰς αὐτὰς θεολογικὰς ἐπισημάνσεις, εὐχομαι ἐπιτυχίαν εἰς τὴν παροῦσαν Ἡμερίδα.

Εὐχαριστῶ.

**ΠΩΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΝ
ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΝ ΑΝΙΣΗ
ΚΑΤΑΝΟΜΗ
ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ
ΚΑΙ ΤΙ ΣΥΝΙΣΤΟΥΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ**

Εἰσαγωγικά

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔζησαν σὲ μιὰ ἐποχή, πού ἡ ἐμφάνιση καὶ ἡ ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ δημιούργησε δύσκολα πολιτιστικά, πνευματικά, καὶ κοινωνικά προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετώπισαν μὲ ἐπιδέξιους χειρισμούς, τόσο μὲ τὶς θεωρητικὲς ἀναζητήσεις καὶ δογματικὲς συζητήσεις, ὅσο καὶ μὲ τὸ παράδειγμα καὶ τὴν ἔμπρακτη βίωση τῆς χριστιανικῆς καὶ πολλὰς φορές, ἀσκητικῆς ζωῆς τους. Βέβαια ἡ ἐποχή στὴν ὁποία ἔζησαν δὲν ἦταν ἰδανικὴ ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως καὶ ἡ κοινωνία τῆς διατελοῦσε σὲ πλήρη ἠθικὴ ἐξάρθρωση, ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν μπόρεσε νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀκόμη καὶ ἡ ἴδια χριστιανικὴ κοινωνία, παρὰ τὶς ἐπίμονες προσπάθειες πού εἶχαν καταβληθεῖ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἀπὸ τὴ χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Μέσα στὴν ταραγμένη αὐτὴ κοινωνία δραστηριοποιήθηκαν οἱ Πατέρες καὶ ἀντιμετώπισαν τὰ δύσκολα καὶ πολύπλοκα προβλήματα, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονταν ἐπείγοντα καὶ ἀπαιτοῦσαν ἐπιτακτικὰ τὴ λύση, κατώρθωσαν δέ, τόσο μὲ τὸν λόγο τους, ὅσο καὶ τὴν ἔμπρακτη βίωση τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, νὰ δώσουν λύσεις στὰ ἠθικά, κοινωνικά καὶ ἄλλα προβλήματα τῆς ἐποχῆς τους.

Ἀνάλογα φαινόμενα, μὲ διαφορετικὲς ὅμως ἐξωτερικὲς συνθήκες, ἀντιμετωπίζει καὶ ἡ ἐποχή μας, κατὰ τὴν ὁποία οἱ ἄνθρωποι ζοῦν μέσα σ' ἓνα ξέφρενο ρυθμὸ τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀμφισβήτησης τῶν ἀξιών καὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν. Ἡ ἀνάγκη γιὰ ἀναδιοργάνωση τῶν σημερινῶν κοινωνικῶν θεσμῶν καὶ δομῶν τῆς κοινωνίας μας σὲ ὑγιεῖς βάσεις, πού νὰ ἀνταποκρίνονται στὶς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ ζήσει μὲ χριστιανικὴ ἀγάπη καὶ νὰ ἔχει εἰρηνικὴ συμβίωση, ὁδηγεῖ τὴν ἀνθρωπότητα πρὸ κοντὰ στὰ χριστιανικὰ διδάγματα.

Ἀλλὰ καὶ σήμερα στὰ σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα, ὅπου κεντρικὴ θέση ἔχει ἡ ἀνιση κατανομή τοῦ πλούτου μέσα στὴν κοινωνία, ἡ διάκριση πλουσίων καὶ πτωχῶν καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀνισότητα, ἡ διδασκαλία τῶν Πατέρων εἶναι καθοριστικὴ. Κατὰ καιροῦς, ὅπως εἶναι γνωστόν, ἐμφανίσθηκαν ἢ ἐπιβλήθηκαν διάφορα κοινωνικά συστήματα, τὰ ὁποῖα, ἐφαρμόζοντας τὸ καθένα τὶς δικές του μεθόδους καὶ προγράμματα, ἐπεχείρησαν νὰ λύσουν τὰ διάφορα κοινωνικά προβλήματα καὶ νὰ καταργήσουν τὶς ὑπάρχουσες κοινωνικὲς ἀντιθέσεις. Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως ἦταν, λόγῳ τῆς ἐντάσεως καὶ ὀξύτητος μὲ τὴν ὁποία παρουσιάζονται κάθε ἐποχὴ τὰ κοινωνικά αὐτὰ προβλήματα, νὰ προκληθοῦν ἀπογοητεύσεις καὶ ἀναστατώσεις καὶ νὰ δημιουργηθοῦν μίση ἀκόμη καὶ αἱματοχυσίες.

Καὶ ὅλα αὐτά, βέβαια, ὀφείλονται στὸ ὅτι οἱ κυβερνῶντες τὰ συστήματα αὐτά, εἴτε γιὰτὶ δὲν θέλησαν, εἴτε γιὰτὶ δὲν μπόρεσαν, δὲν ἐπιχείρησαν νὰ προσαρμόσουν στὴν οικονομικὴ πολιτικὴ ἀλλὰ καὶ στὴ ζωὴ τους τὴ χριστιανικὴ ἀντίληψη γιὰ τὴν ἀπόκτηση καὶ χρῆση τοῦ πλούτου καὶ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη.

Ποία ὅμως εἶναι αὐτὴ ἡ χριστιανικὴ ἀντίληψη; Ὁ Χριστιανισμὸς, παρότι ὡς πνευματικὴ κατάσταση δὲν ἀναγνωρίζει διάκριση πλουσίων καὶ πτωχῶν

μέσα στην κοινωνία, παρὰ μόνον εὐσεβῶν καὶ ἀσεβῶν, ἐν τούτοις, ἐπειδὴ βρίσκεται σὲ συνεχῆ ἐπαφή μὲ τὸν κόσμον ἄλλοτε ἀρνητικά, ἀντιτιθέμενος σ' αὐτόν, καὶ ἄλλοτε θετικά, ἀγιάζοντας αὐτόν, δὲν μπορεῖ νὰ ἀγνοήσει τὴν ὑπάρχουσα διάκριση μέσα στὴ κοινωνία· γι' αὐτὸ πῆρε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς ἐμφανισεῶς του καὶ παίρνει θέση ἀπέναντι στοῦ κοινωνικοῦ τοῦτο φαινόμενο.

Κατὰ τὴ χριστιανικὴ ἀντίληψη, τὴν ὁποῖαν ἐκφράζουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἔννοια τῆς ἀποκτήσεως τοῦ πλοῦτου σχετίζεται μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἰδιοκτησίας, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ταυτίζεται μὲ αὐτήν. Πλοῦτος εἶναι ἡ ὑπέρμετρη ἀπόκτηση ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ὑλικῶν καὶ βιωτικῶν ἀγαθῶν καὶ κυρίως περιουσιακῶν στοιχείων. Ἐφ' ὅσον μάλιστα αὐτὰ ἀποτελοῦν ἀποκλειστικὰ ἰδική του περιουσία, «ἰδίαν κτήσιν» καὶ παρέχουν τὴ δυνατότητα σ' αὐτόν πού τὰ κατέχει νὰ τὰ διαχειρίζεται κατὰ τὴ βούλησή του καὶ νὰ τὰ προστατεύει ἀπὸ ὅποιεσδήποτε ἐπιβουλές, τότε συνιστοῦν τὴν ἰδιοκτησία.

Στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ σκέψη ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἀποκτᾶται, καθὼς καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον γίνεται ἡ διαχείριση τοῦ πλοῦτου, παίζει σημαντικό ρόλο στὴν ἠθικὴ ἀξιολόγησή του. Χαρακτηριστικὰ ὁ Εὐριπίδης λέγει: «Δὲν εἶναι δικά μας τὰ χρήματα, ἄνθρωποι· εἶναι τῶν Θεῶν καὶ αὐτοὶ μᾶς ἔχουν ἀναθέσει τὴν ἐπιμέλειά τους»¹. Ἐπίσης ὁ Ξενοφῶν παρατηρεῖ ὅτι «δὲν πρέπει νὰ θεωροῦμε εὐτυχεῖς ὅλους τοὺς πλούσιους. Εὐτυχεῖς εἶναι μόνον ἐκεῖνο, πού ἀπέκτησαν ἔντιμα τὸν πλοῦτον καὶ τὸν χρησιμοποιοῦν γιὰ τὸ καλὸ τῶν συνανθρώπων»².

Ἀντιθέτως κατὰ τὴ Ρωμαϊκὴ ἀντίληψη, ἡ κτήση τοῦ πλοῦτου θεωρεῖται ὡς φυσικὸ δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου, πού τοῦ παρέχει τὴν ἀπόλυτη κυριότητα τῶν πραγμάτων ἀκόμη καὶ τὸ δικαίωμα νὰ κάνει κατάχρησιν αὐτῶν. Δυστυχῶς ἡ ἀντίληψη αὐτὴ ἐπηρέασε στὴ Δύση κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὶς οἰκονομικὲς ἀρχές τοῦ φιλελευθερισμοῦ μας μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ τῶν νεωτέρων φιλοσοφικῶν κινήματων, τὰ ὁποῖα ἐπεχείρησαν νὰ θεμελιώσουν

τὶς κοινωνικὲς ἀρχές ἀνεξάρτητα καί, μερικὲς φορές, ἀντίθετα πρὸς τὶς χριστιανικὲς ἀρχές.

Μὲ τὴ σημειωθεῖσα δὲ ἐν τῷ μεταξὺ ἄλματώδη πρόοδο, τεχνικὴ ἐξέλιξη καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη προβλήθηκε ἔντονα ὁ ἀτομοκρατικὸς ὕλισμος καὶ μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Μαρξισμοῦ στὴ συνέχεια, ὁ κοινωνικοκρατικὸς ὕλισμος, ὁ ὁποῖος διακηρύσσει τὴν κοινοκτημοσύνη ἀντὶ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ συνιστᾶ τὴν ἐξέγερση τῶν ἐργατῶν ἐναντίον τῆς καταπίεσεως τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τὴν κοινωνικὴ ἰσοπέδωση.

* * *

Στὴν Ἀνατολὴ ὅμως, μὲ τὴν ἐπικράτηση τῆς Ὁρθόδοξου χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ τὴν ἐπιτευχθεῖσα κατὰ κάποιον τρόπο συνεργασία καὶ συνύπαρξη μεταξὺ ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν, δὲν σημειώθηκαν τόσο ἔντονες κοινωνικὲς ἀντιθέσεις καὶ ἀποφεύχθηκαν γενικότερες ἀναστατώσεις. Μερικοὶ ἐπεχείρησαν νὰ παρουσιάσουν τὸ Χριστιανισμὸ σὰν ἓνα κοινωνικοπολιτικὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα καὶ ἐπεδίωξαν νὰ δημιουργήσουν ἔτσι μία κοινωνικὴ ἢ πολιτικὴ θεολογία.

Ὅμως ὁ Χριστιανισμὸς, καὶ μάλιστα ἡ Ὁρθοδοξία, δὲν ἐπεδίωξε ποτὲ νὰ ταυτισθεῖ μὲ κανένα κοινωνικοπολιτικὸ σύστημα, καὶ γενικότερα μὲ τὸν κόσμον, ἀκριβῶς γιὰ νὰ ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ ἐπιδράσει στὸν κόσμον. Ὅπου δὲ τυχὸν συνέβη τὸ ἀντίθετο, δηλαδὴ νὰ ταυτισθεῖ μὲ κάποιον σύστημα, αὐτὸ ἀποτελεῖ ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴ γνήσια ὀρθόδοξη χριστιανικὴ διδασκαλία.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζοντας τὸ γνήσιο χριστιανικὸ πνεῦμα καὶ ἀποτελοῦντες τὴ συνείδηση τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, διετύπωσαν χριστιανικὲς ἀρχές καὶ κοινωνικὲς ἀπόψεις ριζικὰ διάφορες ἀπὸ τὶς ἐπικρατοῦσες ἀτομοκρατικὲς ἢ κοινοκρατικὲς κοινωνικὲς ἀπόψεις ἱκανὲς νὰ βοηθήσουν τὸν ἀγωνιζόμενο ἀπεγνωσμένα ἄνθρωπο νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτικομοματικῆς καταπίεσεως.

Ἄριστα καταρτισμένοι θεωρητικὰ καὶ ἀπόλυτα γνῶστες τῶν κοινωνικῶν καὶ λοιπῶν προβλημάτων, τόσοσιν τῆς ἐποχῆς τους, ὅσο καὶ ὄλων τῶν ἐποχῶν, εἶχαν πλήρη καὶ βαθεῖα συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸν κόσμον καὶ ἐγνώρισαν τὶς

1. ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ, *Φοίνισσαι* 555-556.

2. ΚΥΡΟΥ, *Παυδεία* 8, 2, 20-23.

ἀδυναμίες, καὶ ἀδικίες τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς κοινωνίας, γι' αὐτὸ καὶ ἀντιμετώπισαν μὲ ὑπευθυνότητα καὶ παρηγοσία τὰ σχετικὰ προβλήματα.

1. Ἀπόψεις τῶν Πατέρων

Οἱ ἀπόψεις τῶν Πατέρων δὲν σχετίζονται, οὔτε μὲ τὶς οἰκονομικὲς ἀρχές τοῦ οἰκονομικοῦ Φιλελευθερισμοῦ, οὔτε μὲ τοὺς ὅποιουσδήποτε σοσιαλισμοὺς ἢ τὶς αὐτοαποκαλούμενες «χριστιανικὲς δημοκρατίες». Βέβαια ἀποδέχονται τὴν ἰδιοκτησία τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ δὲν τὴν συνδέουν μὲ τὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου, ἔτσι ὥστε ἡ ἀπώλειά της νὰ τὸν ἀλλοτριώ- νει.

Ἄλλωστε, ἡ ἀλλοτρίωση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴ φύση του, δηλαδή τὸν ἀνθρωπισμὸ του, δὲν ὀφείλεται οὔτε στὴν ἰδιοκτησία, οὔτε στὴν κοινοκτημοσύνη, ὀφείλεται μόνον στὴν ἁμαρτία του. Ἡ ἰδιοκτησία συνεπῶς δὲν συνδέεται, κατὰ τοὺς Πατέρες μὲ τὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου, δὲν εἶναι δηλαδή φυσικὸς θεσμὸς, ἀλλὰ συμβατικός, ἐπιτρεπόμενος ὅμως ἀπὸ τὸ Θεὸ ὡς χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖος θεσμὸς γιὰ τὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο. Εἶναι κατὰ ταῦτα ἡ ἰδιοκτησία ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτωλῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲν ὑπῆρχε στὴν πρὸ τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου ἐποχῆ, στὴν παραδείσια, γιὰτὶ τότε δὲν ὑπῆρχε στοὺς ἀνθρώπους οὔτε τὸ «ἐμόν» δικό μου, οὔτε τὸ «σόν», δικό σου.

Χαρακτηριστικὰ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Θεολόγος παρατηρεῖ: Μὴ βλέπεις τὶς τωρινὲς διαίρεσεις· σκέψου τὴν παλαιά, τὴν πρώτη ἰσότητα, «Ἀλλὰ σὺ βλέπε τὴν πρώτη ἰσονομίαν, μὴ τὴν τελευταίαν διαίρεσιν»³.

Οἱ Πατέρες διέγνωσαν ἔγκαιρα ὅτι οἱ διάφορες ἀτομοκρατικὲς ἢ κοινωνιοκρατικὲς ἀντιλήψεις γιὰ τὴν ἀπόκτηση καὶ χρῆση τοῦ πλούτου, γιὰ τὴν ἰδιοκτησία, ἀπομονώνουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν κοινότητα μέσα στὴν ὁποία ζεῖ, τὸν κλείνουν στὸν ἑαυτό του καὶ τοῦ δίνουν τὴν ἐντύπωση τῆς αὐτάρκειας καὶ αὐτονομίας· τὸν κάνουν δηλαδή νὰ πιστεύει ὅτι μὲ τὴ μεγάλη ἐπάρκεια ὑλικῶν ἀγαθῶν, γίνεται ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος στοὺς ἄλλους, ἐνῶ τὸ ἀντίθετο τὸν κάνει δούλο καὶ ἐξαρτημένο. Γι' αὐτὸ καὶ διεκήρυξαν ὅτι ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐξωτε-

ρικὰ γνωρίσματα, οὔτε ἀξιολογεῖται ἀπὸ τὴν καταγωγή καὶ τὴν κοινωνικὴ του θέση. Ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, συνδέεται ἅμεσα μὲ τὴν καταγωγή του ἀπὸ τὸν Πατέρα - τὸν Θεόν, τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι παιδιά του ὅμοια καὶ ἴσα ἐνώπιόν του, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν κοινὴ ἀνθρώπινη οὐσία.

Αὐτὴ ἡ ἀποψη τῶν Πατέρων ἀποτελεῖ τὴν πιὸ ἐπαναστατικὴ θεμελίωση τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν δικαιωμάτων του, διότι ἐνῶ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐξωτερικὲς μεταβλητὲς συνθήκες, θεμελιώνει μέσα στὴν κοινωνικὴ συμβίωση τὴν ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων στὴν ἀμετάβλητη καὶ σταθερὴ πνευματικὴ ἰσότητα ἐνώπιον τοῦ Δημιουργοῦ τους. Σ' αὐτὴν τὴν ἀσφαλῆ βάση τῆς ἰσότητος τοποθετοῦν οἱ Πατέρες τὶς κοινωνικὲς σχέσεις ὡς ἀναγκαιότητα στὴν ὁποία ὑπάγονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, πλούσιοι καὶ πτωχοί. Στὴ βασικὴ κοινωνικὴ ἀρχὴ τοῦ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἀνήκουν ὅλοι· ἔτσι δὲν μπορεῖ ὁ πλούσιος νὰ νομίζει ὅτι, ἐπειδὴ ἀνήκει στὴν κατηγορία ἐκείνων ποὺ δίνουν δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ λαμβάνει κάτι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοὺς πτωχοὺς, ὅπως ἐπίσης δὲν πρέπει καὶ ὁ πτωχὸς νὰ νοιώθει ἐξαρτημένος καὶ νὰ αισθάνεται ταπεινωμένος, ἐπειδὴ χρειάζεται νὰ παίρνει.

* * *

Μέσα στὸ σχέδιο τῆς θείας σοφίας εἶναι, νὰ ὑπάρχει μέσα στὸν κοινωνικὸ ὄργανισμό πλῆθος ἀναγκασιῶν ἀλληλοεξαρτήσεων, ὅμοιες μὲ ἐκείνες ποὺ ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὰ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου ὄργανισμοῦ, στὸν ὁποῖο βλέπουμε ὅλοι μας ὅτι ἡ ἁρμονικὴ, κανονικὴ καὶ εὐρυθμὴ λειτουργία του ἐπιτυγχάνεται μόνον ὅταν ὅλα τὰ μέλη του συνεργάζονται ἁρμονικὰ μεταξὺ τους⁴.

Δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπιβίωση, παρατηρεῖ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τῶν πλουσίων χωρὶς τὴν προσφορὰ ὑπηρεσιῶν τῶν πτωχῶν, ἐνῶ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπιβίωση τῶν πτωχῶν, τῶν ἀγροτῶν, τῶν τεχνιτῶν μεροκαματιάρηδων χωρὶς τοὺς πλουσίους. Στὴ σκέψη αὐτῆ τοῦ μεγάλου ἱεράρχου στηρίζεται τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας στὴ σύγχρονη ἐλεύθερη οἰκονομία μὲ τὴν ἄρνηση προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν προκειμένου νὰ

3. Λόγος ΙΔ΄. 26, PG 35, 892B καὶ 892C.

4. Βλ. Α΄ Κορ. 12, 12-27.

ἐξασφαλίζεται ἡ ἀναγνώριση καλύτερων συνθηκῶν ἐργασίας καὶ ἀμοιβῆς⁵.

Ἡ διάκριση τῆς κοινωνίας σὲ πλούσιους καὶ πτωχοὺς δὲν εἶναι τυχαία κατὰ τοὺς Πατέρες, ἀλλ' ἐντάσσεται στὸ σχέδιο τῆς θείας σοφίας γιὰ παιδαγωγικοὺς σκοποὺς γιατί παρέχει τὴ δυνατότητα στοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀσκήσουν τὴν ἐλευθερία τους, χωρὶς νὰ ἀπειλεῖται ἄμεσα ἡ ἐπιβίωσή τους. Διότι ἂν ὑποτεθεῖ ὅτι τὰ ἀγαθὰ πού παρέχει ἐλεύθερα ὁ δημιουργὸς Θεὸς γίνονταν ἰδιοκτησία, τότε θὰ ὑπῆρχε τὸ ἐνδεχόμενο νὰ γίνουν καὶ αὐτὰ ἐμπορεύσιμα ἀπὸ τοὺς ἐπιτήδειους πλεονέκτες καὶ νὰ κινδυνεύει ἄμεσα ἡ ζωὴ ἐκείνων πού δὲν θὰ εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ τὰ ἀποκτήσουν. Ἄν πάλι γίνονταν ὅλα κοινὰ στοὺς ἀνθρώπους, τότε δὲν θὰ ὑπῆρχαν οἱ δυνατότητες καὶ τὰ περιθώρια νὰ ἀσκήσουν τὴ δικαιοσύνη, τὴν ἀγάπη καὶ τὸ λιποδίαιτο τῆς ζωῆς τους «*Ἴνα οὖν ἀδαῶς ζῶμεν κοινὰ γέγονεν ἡμῖν τὰ τῆς ζωῆς αἴτια· πάλιν, ἵνα ἔχωμεν στεφάνων καὶ εὐδοκίμησεων ἀφορμὴν, οὐ κοινὰ γέγονε τὰ χρήματα, ἵνα πλεονεξίαν μισοῦντες καὶ δικαιοσύνην διώκοντες τὰ ὄντα τοῖς δεομένοις προϊέμενοι παραμυθίαν τινὰ διὰ τῆς μεθόδου ταύτης τῶν οἰκείων λαμβάνωμεν ἁμαρτημάτων*»⁶, παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος.

Ὁ δὲ *Μέγας Βασίλειος* θεωρεῖ τὴν ἄνιση κατανομὴ τοῦ πλούτου στὸν κόσμο, ὡς καθοριζόμενη ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ νὰ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία, ὥστε οἱ μὲν πλούσιοι νὰ ἐκδηλώσουν χρηστότητα καὶ καλὴ διαχείριση, οἱ δὲ πτωχοὶ νὰ ἐπιδιώξουν καρτερία καὶ ὑπομονή⁷.

Τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, πνευματικὰ καὶ ὑλικά, ἀνήκουν σὲ Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τὰ ἐδημιούργησε καὶ προνοεῖ γι' αὐτά. Ἴδικά του εἶναι καὶ τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ, εἴτε φυσικὰ εἶναι, εἴτε ἐπίκτητα, ὅπως ὁ πλοῦτος.

Οἱ Πατέρες διακρίνουν, ὅπως καὶ ἡ σύγχρονη οἰκονομικὴ ἐπιστήμη, τὰ ὑλικά ἀγαθὰ α) σὲ ἐκεῖνα πού ὁ δημιουργὸς τους Θεὸς παρέχει ἐλεύθερα καὶ χωρὶς καμία διάκριση σὲ ὅλους, ὅπως τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τὸ νερὸ τῆς βροχῆς, ὁ ἀέρας, δηλαδή ἀγαθὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ ζωὴ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀνθρώπων καὶ β)

σὲ ἐκεῖνα πού παράγονται καὶ μὲ τὴν ἀνθρώπινη συμβολή, τὰ λεγόμενα οἰκονομικὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα καὶ χωρίζουν τοὺς ἀνθρώπους σὲ πλουσίους καὶ πτωχοὺς. Στὰ πρῶτα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, τὰ φυσικά, ἔχομεν ἴση καὶ ἐλεύθερη χρῆση, ἐνῶ στὰ δευτέρω ἔχομε ἰδιοκτησία καὶ ἄνιση χρῆση⁸.

Κατὰ τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία, τῆς ὁποίας ἐκφραστὲς αὐθεντικοὶ εἶναι οἱ Πατέρες, ἀπόλυτος κύριος τῆς γῆς καὶ τοῦ σύμπαντος εἶναι μόνο ὁ δημιουργὸς τους Θεός, ἡ δὲ κυριότητα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατ' ἀνάθεση· εἶναι χρησιμησιμὰ μὲ ὄρους, ἀκόμη καὶ στὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ, στὰ ὁποῖα συμμετέχει γιὰ τὴν παραγωγή τους ὁ ἄνθρωπος.

Σὰν οἰκονόμους λοιπὸν καὶ διαχειριστὲς τῆς περιουσίας τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι σὰν ἰδιοκτῆτες βλέπουν οἱ Πατέρες τοὺς πλουσίους: «*οἰκονόμος ἐστὶ τῶν παρὰ Θεοῦ*»⁹, καὶ «*ἀγαθοῦ Θεοῦ γέγονας ὑπηρετής, οἰκονόμος τῶν ὁμοδούλων*»¹⁰, παρατηρεῖ ὁ Μ. Βασίλειος. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἔχοντες τὸν πλοῦτον ἀσκοῦν ἀπλῶς ἓνα κοινωνικὸ λειτούργημα μὲ καθορισμένο τρόπο χωρὶς νὰ ἔχουν δικαίωμα νὰ τὸν χρησιμοποιοῦν μόνο γιὰ δικό τους ὄφελος ἢ νὰ ζοῦν μὲ πολυτέλεια καὶ νὰ ξεπερνοῦν τὸ κοινὸ μέτρο γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἄλλωθις ἡ κατοχὴ τοῦ πλούτου ἀποτελεῖ σφετερισμὸ καὶ κλοπὴ πραγμάτων πού ἀνήκουν στὸ σύνολο καὶ κυρίως στὸ χορηγὸ τους, τὸ Θεό¹¹. Χαρακτηριστικὰ ὁ Μ. Βασίλειος ἐρωτᾷ «*Ποῖα, εἶπέ μοι, σ' αὐτοῦ πόθεν λαβὼν εἰς τὸν βίον εἰσήνεγκας; Ὡσπερ ἂν εἶ τις, ἐν θεάτρῳ θέαν καταλαβὼν εἰς τὸν βίον εἰσήνεγκας; Ὡσπερ εἶ τις, ἐν θεάτρῳ θέαν καταλαβὼν, εἶτα ἐξείργει τοὺς ἐπεισιόντας, ἴδιον ἑαυτοῦ κρίνων τὸ κοινῶς πᾶσι κατὰ τὴν χρῆσιν προκειμένον· τοιοῦτοί εἰσι καὶ οἱ πλούσιοι. Τὰ γὰρ κοινὰ προκατασχόντες, ἴδια ποιοῦνται (ἰδιοποιοῦνται) διὰ τὴν πρόληψιν. Ἐπει εἰ τὸ πρὸς παραμυθίαν τῆς ἑαυτοῦ χρείας ἕκαστος κομιζόμενος, τὸ περιττὸν ἠφίει, τῷ δεομένῳ, οὐδεὶς μὲν ἂν ἦν πλούσιος, οὐδεὶς δὲ ἐνδεής. Οὐχὶ γυμνὸς ἐξέπεσες τῆς γαστροῦ, οὐ γυμνὸς πάλιν εἰς γῆν ὑποστρέψεις; τὰ*

8. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Εἰς τὸ καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας*, 7, PG 31, 276C.

9. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Περὶ φόνου*, Ὁμιλ., 11, 5, PG 31, 384A.

10. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Εἰς τὸ καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας*, 2, PG 31, 264C.

11. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Εἰς τὸ καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας*, 7, PG 31, 276B. *Περὶ πλούτου καὶ πενίας* 5, 2, PG 32, 1169B.

5. *Πρὸς Φιλίππ.*, Ὁμ. 2, 4, PG 62, 195, *Εἰς Α' Κορ.* Ὁμ. 13, 4, PG 61, 112.

6. *Εἰς τοὺς Ἀνδριάντας*, 2, 6-7, PG 40, 43.

7. *Εἰς τὸ καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας*, 7, PG 31, 276C.

παρόντα σοι πόθεν; Εἰ μὲν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου λέγεις, ἄθεος εἶ, μὴ γνωρίζων τὸν κτίσαντα, μηδὲ χάριν ἔχων τῷ δεδωκότι· εἰ δὲ ὁμολογεῖς εἶναι παρὰ Θεοῦ, εἶπε τὸν λόγον ἡμῖν δι' ὃν ἔλαβες. Μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἀνίσως ἡμῖν διαιρῶν τὰ τοῦ βίου; Διατί σὺ μὲν πλοῦσιος ἐκεῖνος δὲ πένεται; Ἦ πάντως ἵνα καὶ σὺ χρηστότητος καὶ πιστῆς οἰκονομίας μισθὸν ὑποδέξῃ, κακεῖνος τοῖς μεγάλοις ἄθλοις τῆς ὑπομονῆς τιμηθῇ»¹².

Ὁ πλοῦτος, κατὰ τοὺς Πατέρες προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρὸς ὄλων τῶν ἀνθρώπων, προορίζεται γιὰ ὄλους καὶ ἀποβλέπει στὴν ὑλικὴ εὐημερία ὄλων. Συνεπῶς, ὁ κάτοχός του ὀφείλει νὰ τὰ διαχειρίζεται κατὰ τρόπο οἰκονομικὸ καὶ ὄχι ἀπολαυστικὸ· «οἰκονομικὴν τοῦ πλούτου χρῆσιν, ἀλλ' οὐκ ἀπολαυστικὴν τοὺς σωφρόνως λογιζομένους νομίζειν προσῆκεν», λέγει ὁ Μ. Βασίλειος¹³. «Οἰκονομικὴ διαχείρισις» δὲ τοῦ πλούτου, σημαίνει κάλυψη τῶν ἀναγκῶν τοῦ συνόλου κάθε συγκεκριμένης κοινωνίας, πού ἐπιτυγχάνεται μόνον ὅταν ἡ διαχείρισή του διακρίνεται ἀπὸ τὴν ἀγάπη καὶ ἡ χρῆση του ἀπὸ τὸ μέτρο.

2. Ἡ ἀγάπη ὡς νέα ἀρχὴ στὴν κοινωνία

Ἡ ἀγάπη, ὅπως εἶναι γνωστόν, ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενο τῆς κανῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὁποία ἔφερε σὰν νέα ἀρχὴ στὸν κόσμον, καὶ ἀφορᾷ γενικότερα στὴν ὅλη ἠθικὴ συγκρότηση τῶν ἀνθρώπων μὲ τὴ ρύθμιση ἰδιαίτερα τῶν σχέσεων τους μέσα στὴν κοινωνία. Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη, ἐπειδὴ ἀποβλέπει στὴν ἱκανοποίηση τοῦ ἄλλου, κάνει τὸν Χριστιανισμό κατ' ἐξοχὴν κοινωνικὸ καὶ θρησκευτικὸ σύστημα, δεδομένου ὅτι ἡ ἀγάπη γνωρίζει μόνον νὰ χορηγεῖ καὶ «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς»¹⁴, ἐνῶ ὁ ἔρωτας ἐπειδὴ ἐπιδιώκει τὴν ἱκανοποίηση τοῦ ἐγώ, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα στὶς κοινωνικὲς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐπικρατεῖ ὁ ἀτομικισμὸς, ἀφοῦ ὁ ἔρωτας ἀπαιτεῖ μόνον.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἔδωσε νέο περιεχόμενο στὴν ἀγάπη, ἀποδίδοντας τὴν προέλευσή της στὸ Θεὸ καὶ κάνοντάς τὴν ἐνέργειά του. Ἔτσι πηγὴ τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ὁποία ἐνεργεῖ μέσα στὸν κόσμον καὶ ἡ ἰδική μας ἀγάπη δὲν εἶναι παρὰ

ἀντανάκλαση τῆς θείας ἀγάπης. «Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχὶ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμόν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν»¹⁵.

Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον ἡ ἀγάπη εἶναι ἔμφυτη δύναμη καὶ θεμελιώδης λειτουργία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ἐκ φύσεως ἀγαπᾷ τὸ ἀγαθὸ καὶ ἐπομένως τὸ Θεὸ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μόνος κυρίως ἀγαθός¹⁶, ἀλλὰ καὶ τὸ κτίσμα του, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀγαθὰ ἔργα τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀγάπη λοιπὸν πρὸς τοὺς συνανθρώπους εἶναι καθολικὴ δύναμη τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἀπευθύνεται πρὸς ὄλους καὶ ἀποβλέπει στὴν προκοπὴ ὄλων χωρὶς διακρίσεις. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἡ κοινωνία γίνεται ἓνα σύνολο ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ζοῦν κατὰ πάντα ἁρμονικὰ, διαπνέονται ἀπὸ κοινὰ ἰδανικά, ἀγωνίζονται μαζὶ γιὰ τὴν πνευματικὴ βελτίωση καὶ ἔχουν κοινὰ μέσα συντηρήσεως τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ¹⁷.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀγάπης στὴ χρῆση τοῦ πλούτου ἐξισορροπεῖ τὶς κοινωνικὲς ομάδες καὶ κάνει τοὺς πλουσίους καλοὺς διαχειριστὲς τῶν ἀγαθῶν¹⁸, καὶ ἡ ἀδιάκοπη καὶ ἀποκλειστικὴ φροντίδα γιὰ τὴν αὔξησιν τοῦ πλούτου, κυρίως μὲ ἀθέμιτα μέσα, ὅπως ἡ ἀρπαγὴ καὶ ἡ τοκογλυφία¹⁹, εἶναι δείγματα πλεονεξίας, μαρτυροῦν ἔλλειψη ἀγάπης στὶς κοινωνικὲς σχέσεις καὶ ἀποδεικνύουν ἠθικὴ διαστροφή.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ἀγάπη εἶναι φυσικὸ γνώρισμα τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς ἀπὸ τὴ φύση του ἔχει τὶς παρορμήσεις γιὰ τὴν ἀγάπη. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀγαπῶντες, οἱ ἀνοικτόκαρδοι πρὸς ὄλους, ἔχουν καὶ καλύτερη βιολογικὴ ὑγεία, ἐνῶ οἱ φθονεροὶ κατατρώγουν μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς ἑαυτοὺς τους, γιατί ἐνεργοῦν παρὰ φύσιν. Ἡ ἀγάπη κατὰ τὸν Μ. Βασίλειο, ὅπως εἶπαμε, δὲν εἶναι μάθησις ποὺ ἔρχεται ἀπ' ἔξω ἀλλὰ ἐμφυτεύεται ἀμέσως μὲ τὴ σύσταση τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔτσι αὐτὸς ἔχει ἀπὸ μόνος του ἀφορμὲς καὶ παρορμήσεις γιὰ νὰ ἀγαπᾷ τοὺς συνανθρώπους του· «οὐκ ἔξωθεν ἐστὶν ἡ μάθησις, ἀλλ' ὁμοῦ τῇ συστάσει τοῦ ζώου, τοῦ ἀνθρώπου φημί, σπερματικὸς

12. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Εἰς τὸ καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας*, 7, PG 31, 276BC. *Περὶ πλούτου καὶ πενίας* 5, 2, PG 32, 1169AB.

13. *Πρὸς πλουτοῦντας*, 3, PG 31, 288B.

14. *Α' Κορ.* 13, 1-13.

15. *Α' Ἰωάν.* 4,10.

16. *Ἔροι κατὰ πλάτος*, 2, 1, PG 31, 908C.

17. Βλ. *Ἀσκητικαὶ διατάξεις*, 18, 1, PG 31, 1381C.

18. *Πρὸς πλουτοῦντας*, 2, PG 31, 284A-285B.

19. *Ὁμ. Β'*, *εἰς Ψαλμὸν* 14, 1, PG 29, 265B ἔ.

τίς λόγος ἡμῖν ἐγκαταβέβληται οἴκοθεν ἔχων τὰς ἀφορμὰς τῆς πρὸς τὸν ἀγαπᾶν οἰκειώσεως»²⁰.

Αὐτὸ ἰσχύει γιὰ ὅλες τὶς ἀρετὲς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος, ὅταν χρησιμοποιεῖ ὀρθὰ τὶς ψυχικὲς του δυνάμεις, ὀλοκληρώνει τὴν ἐνάρετη ζωὴ του, ἐνῶ, ὅταν διαστρέφει τὴν ἐνέργεια του, ὑποδουλώνεται στὴν κακία²¹. Οἱ ἀπόψεις αὐτὲς εἶναι ἀπόλυτα σύμφωνες μὲ τὰ συμπεράσματα τῶν τελευταίων ψυχολογικῶν καὶ ψυχιατρικῶν ἐπιστημῶν.

Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειο ἡ ὁμαλὴ κοινωνικὴ συμβίωση εἶναι εὐκόλο νὰ κατορθωθεῖ, ἐφ’ ὅσον ἐφαρμοσθεῖ ἡ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης, διότι κατ’ αὐτόν «ἡμερον καὶ κοινωνικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐχὶ μοναστικόν, οὐδὲ ἄγριον. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἴδιον τῆς φύσεως ἡμῶν, ὡς τὸ κοινωνεῖν ἀλλήλοις καὶ χρῆσιν ἀλλήλων τὸ ἀγαπᾶν τὸ ὁμόφυλον»²².

3. Ἡ ἀρχὴ τοῦ μέτρου στὴ χρῆση τοῦ πλούτου

Ἀφοῦ ὁ παρόντας κόσμος δὲν εἶναι ἀπόβλητος, ἀλλὰ φευγαλέος καὶ ἀπατηλός, ἡ ἀξία του ἐγκτεῖται στὸ ὅτι ἀποτελεῖ στάδιο στὸ ὁποῖο πρέπει νὰ ἀγωνισθεῖ καλὰ ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ λάβει σὰν ἔπαθλο τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, τὰ οὐράνια. Τὰ δὲ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου εἶναι μέσα συντηρήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ μέτρο τῆς χρήσεώς τους εἶναι ἡ κάλυψη καὶ μόνο τῶν ἀναγκῶν του, τὸ ἐπὶ πλεόν ὡς πλεονεκτικὸν εἶναι ἐκ τοῦ πονηροῦ. Ἡ ἀρχή, συνεπῶς, τοῦ μέτρου στὴ χρῆση τοῦ πλούτου βασίζεται στὴ χριστιανικὴ διδασκαλία, ὅτι ἡ φύση τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου εἶναι πρόσκαιρη καὶ ὑπηρετικὴ.

Βέβαια οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἐφεύρει πλῆθος ἀπολαύσεων καὶ ποικιλία τέρψεων, οἱ ὁποῖες, ἐνῶ δὲν τοὺς προσφέρουν καμία οὐσιώδη ὠφέλεια, τοὺς δημιουργοῦν ἐμπόδια στὴν ἀπόκτηση τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀγαθῶν.

Ὅλες οἱ ἐνέργειές τους πρέπει νὰ ἀποβλέπουν σὲ κάποιον ὑψηλὸ σκοπὸ, ἐνῶ οἱ ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ ἡ πολυτέλεια δὲν ἔχουν κανένα σκοπὸ εἶναι οἱ ἴδιες αὐτοσκοπός²³.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ Πατέρες, ἰδιαίτερα ὁ Μ. Βασίλειος, ἂν καὶ ἀφήνουν κάποια περιθώρια γιὰ σεμνὲς καὶ ὠφέλιμες ἀπολαύσεις²⁴, γενικὰ εἶναι αὐστηροὶ στὶς κρίσεις τους γιὰ τὶς ἐν γένει ψυχαγωγικὲς ἀσχολίες. Πάντως ἡ ἄποψή τους ὅτι ἡ κατάχρηση τοῦ πλούτου σὲ ἄσκοπες καὶ ἀνώφελες δαπάνες, ματαιόδοξες καὶ ἐπιδεικτικὲς μόνο, μαρτυρεῖ «ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν», κάνει στὴν πραγματικότητά πτωχοὺς τοὺς πλούσιους καὶ ἔχει καθολικὸν κῦρος ὄχι μόνον γιὰ τὴν ἐποχὴ τους ἀλλὰ γιὰ κάθε ἐποχὴ.

Ἡ παρατηρούμενη ἄλλωστε καθημερινὰ συνεχῆς ἀναζήτηση νέων καὶ διαφορετικῶν κάθε φορὰ ἀπολαύσεων δείχνει πόσο πτωχὸς εἶναι ἀκόμη καὶ ὁ πλουσιότερος ἄνθρωπος τῆς γῆς, ἀφοῦ δὲν βρῖσκει τὰ μέσα νὰ ἱκανοποιήσῃ ἀπόλυτα μὲ τίποτε ὅλες τὶς ἐπιθυμίες του. Καὶ μάλιστα ἡ ἐπιδίωξη γιὰ περισσότερο πλουτισμὸ ἀποδεικνύει κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον προσωπικὲς ἀλλὰ καὶ κοινωνικὲς διαστροφές. Σ’ αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία ὀφείλονται οἱ ψευδορκίες, οἱ πλαστογραφίες, οἱ ἐπιπορκίες ἀκόμη καὶ τὸ μῖσος καὶ οἱ θάνατοι μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν καὶ ἐρωτᾶ: «Ἐως πότε πλοῦτος, ἢ τοῦ πολέμου ὑπόθεσις... δι’ ὃν συγγενεῖς ἀγνοοῦσι τὴν φύσιν καὶ ἀδελφοὶ φονικὸν κατ’ ἀλλήλων βλέπουσι; Τίς ἐστὶν ὁ ψεύδους πατήρ; Τίς ὁ πλαστογραφίας δημιουργός; Τίς ὁ τὴν ἐπιπορκίαν γεννήσας; Οὐχὶ ὁ πλοῦτος; Οὐχὶ ἡ περὶ τούτου σπουδή;»²⁵. Ἡ ἐπιθυμία ἀποκτήσεως περισσότερων ἀγαθῶν ὀδηγεῖ τοὺς πλουσίους στὴν ἐκμετάλλευση τῶν πτωχῶν καὶ προκαλεῖ τὴν ἐξέργηση τῶν πτωχῶν ἐναντίον τῶν πλουσιῶν.

Ὅμως, ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐπιθυμία γιὰ ἀπόκτηση ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν ἀξία ποὺ δίδεται σ’ αὐτά, βρῖσκονται στὸ ἴδιο σημεῖο καὶ ὁ πλούσιος ποὺ ἐπιθυμεῖ πιὸ πολλὰ καὶ ὁ πτωχὸς ποὺ ζηλεῖ καὶ φθονεῖ καὶ θέλει νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς πλούσιος. Ὁ Μπερνιαέφ, Ρῶσος φιλόσοφος καὶ θεολόγος, σημειώνει ὅτι «στὶς κυριαρχοῦσες του μορφῆς ὁ σοσιαλισμὸς τείνει στὴν ἀπόκτηση ἀφθονίας ἀγαθῶν καὶ θεμελιώνεται στὸ φθόνον καὶ στὴ ζηλοτυπία τῶν ἀποκλήρων πρὸς τοὺς

20. Ὅροι κατὰ πλάτος, ἐρώτ. β’, PG 31, 908C.

21. Ὅροι κατὰ πλάτος, ἐρώτ. β’, PG 31, 909AB.

22. Ὅροι κατὰ πλάτος, ἐρώτ. γ’, PG 31, 917A.

23. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Εἰς Ἐξαήμερον*, 1, 7, PG 29, 17B.

24. Ὅπως ὁ θαυμασμός τῆς φύσεως γενικὰ, τὰ ἄνθη, τὰ πτηνά, τὰ ὄρη, οἱ ποταμοί, τὰ δένδρα, κ.λπ. ἢ οἱ σεμνὲς συναστροφές καὶ ἐπισκέψεις φίλων καὶ συγγενῶν σὲ διάφορες φάσεις τῆς ζωῆς τους.

25. *Περὶ πλούτου καὶ πενίας*, 3, PG 32, 1172.

πλουσίους. Καὶ ὅταν νικήσει οἱ παλαιοὶ φτωχοὶ γίνονται νέοι πλούσιοι καὶ δοκιμάζουν μιὰ κακεντρεχῆ εὐχαρίστηση νὰ κάνουν φτωχοὺς τοὺς παλαιούς πλουσίους»²⁶.

Ὁ πτωχὸς δὲν θὰ ἐξεγειρόταν ἐναντίον τοῦ πλουσίου, ἂν δὲν εἶχε καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια ὑλιστικὰ φρονήματα καὶ ἂν στὰ γήινα ἀγαθὰ ἔδιδε τὴν πρέπουσα ἀξία, λέει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ὁ φθόνος, ἀλλ' ἐκ τοῦ προστετηκέναι τοῖς παροῦσι, μᾶλλον δὲ πάντα τὰ κακά. Εἰ γὰρ μηδὲν εἶναι ἐνόμιζες τὰ χρήματα καὶ τὴν δόξαν τοῦ κόσμου τούτου, οὐκ ἂν ἔχουσι ἐβάσκηνας»²⁷.

Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Πατέρες ἐνῶ κάνουν δριμύτατη καὶ καυσικώτατη κριτικὴ ἐναντίον τῆς ἀσπλαχνίας τῶν πλουσίων, τῆς σπατάλης καὶ πολυτελοῦς ζωῆς τους, ὅμως δὲν φθάνουν ποτὲ στὸ σημεῖο νὰ κηρύξουν ταξικὸν ἀγῶνα καὶ νὰ ξεσηκώσουν τὶς κοινωνικὲς τάξεις σὲ ἀλληλοσπαραγμὸ. Μὲ τὴν καλλιέργεια τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος, κυρίως τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία πάντοτε πρέπει νὰ ἐπικρατεῖ στὶς σχέσεις μεταξὺ πλουσίων καὶ πτωχῶν μέσα στὴν κοινωνία καὶ τὴν ὁποία ἔχουν ὑποχρέωση νὰ ἐφαρμόζουν ὅλοι μεταξὺ τους, προσπαθοῦν οἱ Πατέρες νὰ μειώσουν τὶς ὑπάρχουσες κοινωνικὲς ἀντιθέσεις. Συνέπεια αὐτῆς τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἀγάπης θὰ εἶναι ἡ κοινωνικὴ ἡρεμία καὶ ἡ θεληματικὴ καὶ ὄχι ἀναγκαστικὴ κοινοκτημοσύνη.

Αὐτὴ τὴν κοινοκτημοσύνη ἐπιθυμοῦσε, πράγματι, καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος νὰ ἐπιτύχει μέσα στὴν κοινωνία τῆς ἐποχῆς του. Κοινοκτημοσύνη ἡ ὁποία, γιὰ λίγο χρονικὸ διάστημα, εἶχε ἐπικρατήσει στὴν πρώτη χριστιανικὴ κοινότητα τῶν Ἱεροσολύμων.

26. Ν. ΜΠΕΡΔΙΑΓΕΦ, *Περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου*, μετ. μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου, Ἀθήνα 1950, σ. 318. Κανεὶς ὡστόσο δὲν μποροῦσε νὰ φαντασθεῖ ὅτι στὴν ἐποχὴ τοῦ «σοσιαλισμοῦ» θὰ ἀποθεωνόνταν τὸ εὐκόλο ἀνέβασμα, τὸ εὐκόλο κέρδος, ἡ εὐκόλη ἐπικράτηση. Εἶναι περιεργό ὅτι ἡ ἰδεολογία τῆς διασπορᾶς τοῦ πλούτου ἐγινε ἰδεολογία τῆς συσσώρευσης τοῦ πλούτου. Ἴσως γιατί, καθὼς ἔλεγε ὁ C. F. RAMUZ, «εἶχε μῖσος κατὰ τοῦ χρήματος δὲν εἶχε ὅμως περιφρόνηση τοῦ χρήματος. Μὲ τὴν τακτικὴν του χωρίσθηκαν οἱ ἄνθρωποι σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν, σ' αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔχουν καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ δέν... ἔχουν πληρώσει αὐτὰ ποὺ ἔχουν».

27. Πρὸς Φιλιππ. Ὁμ. 2, 3, PG 62, 194 καὶ 196.

Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρηθεῖ ὅτι στὴν πρώτη χριστιανικὴ κοινότητα, τὴν ὁποία ἐπικαλοῦνται ὡς παράδειγμα οἱ Ἱεράρχες, δὲν ἐπικρατοῦσε σύστημα κοινοκτημοσύνης, ὅπως σὲ ἄλλες κοινότητες (Ἑσσαιῶν), ἀλλὰ σύστημα κοινοχρησίας ἀγαθῶν, ποὺ ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς κοινότητος φρονήματος καὶ πίστεως τῶν μελῶν, γι' αὐτὸ καὶ ἦταν ἐθελοντικὴ καὶ ὄχι ὑποχρεωτικὴ. Ἡ διανομὴ τῶν ἀγαθῶν μεταξὺ τους, χωρὶς καμία νομικὴ ὑποχρέωση ἢ κάποιον κρατικὸν παρεμβατισμὸ.

Ἀναφερόμενος ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος στὴν κοινοκτημοσύνη τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος ἐρωτᾷ: «Εἰπέ δέ μοι, ἡ ἀγάπη τὴν κοινοκτημοσύνην ἔτεκεν ἢ ἡ κοινοκτημοσύνη τὴν ἀγάπην; Ἐμοὶ δοκεῖ ἢ ἀγάπη τὴν ἀκτημοσύνην»²⁸.

Ὁμοίως καὶ ὁ Μ. Βασίλειος, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τοῦ παράδειγμα αὐτό, διακηρύσσει κατὰ τρόπο ἔντονο, ὅτι τέλεια κοινωνία εἶναι ἐκείνη στὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει ἰδιοκτησία, ἀλλὰ κοινοκτημοσύνη συνοδευμένη ὅμως ἀπὸ ὁμοφροσύνη: «κοινωνίαν γὰρ βίου τελεωτάτην ἐγὼ καλῶ, ἐν ἣ ἡ κτήσεως μὲν ἰδιότης ἐξώρισται, γνώμης δὲ ἐναντιώσεως ἀπελήλαται»²⁹. Ἡ χρῆση ἀπὸ τὸν Μ. Βασίλειο τοῦ ὄρου κοινοκτημοσύνη ἀντὶ τῆς κοινοχρησίας ὀφείλεται στὸ μοναστικὸ χαρακτῆρα τῆς κοινότητος, στὴν ὁποία ἀναφέρεται καὶ τὴν ὁποία προβάλλει στὸ ἔργο του³⁰. Πάντως ὁ ἱερός πατήρ προωθεῖ κατὰ βάση τὴ θεωρία τῆς ὑπὸ ὄρους κοινοχρησίας, συμβιβάζων μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τοὺς ἀσυμβιβάστους γιὰ τὴν Κοινωνιολογία θεσμοῦ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς ἀκτημοσύνης.

Ὅπως δὲ ποτε ὅμως θὰ ἐπρόκειτο γιὰ πλήρη παρανόηση τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων ἂν ὑποστηρίζονταν ὅτι αὐτοὶ συνιστοῦν τὴν κατανομὴ τοῦ πλούτου κατὰ ἰσομερίαν καὶ τὴν κατάργηση τῆς ἰδιοκτησίας. Διότι, ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀποκτήσει ἰδιοκτησία εἶναι ἀναγκαία τόσο γιὰ τὸ ἄτομο ὅσο καὶ γιὰ τὴν κοινωνία.

Ὁ πλοῦτος πρέπει πάντοτε νὰ εἶναι μέσο ζωῆς, καὶ ποτὲ νὰ μὴ γίνεται κύριος σκοπὸς τῆς ζωῆς. Ἄν δὲ συμβεῖ τὸ τελευταῖο, τότε ἡ ἀφρημένη αὐτὴ μορφή τῶν ἀγαθῶν, δηλαδὴ τὸ χρῆμα, γίνεται ἐπικίνδυνο

28. *Εἰς τὰς Πράξεις* Ὁμ. 11, 3, PG 60, 94 ἔ.

29. *Ἀσκητικαὶ Διατάξεις*, 18, 1, PG 31, 138C

30. *Ὁμιλία ρηθεῖσα ἐν λιμῶν καὶ ἀνθρώπων*, 7, PG 31, 325 AC.

στά χέρια αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, γιατί ἀποβαίνει πρωταρχικό μέσο κυριαρχίας στους ἄλλους ἀνθρώπους. Οἱ Πατέρες κατακρίνουν ὄχι τὸν πλοῦτο, ἀλλὰ τοὺς πλουσίους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι κάνουν κακὴ χρῆση τοῦ πλούτου καὶ δείχνουν ἀναλγησία καὶ ἀσυγχώρητη ἀδιαφορία στὴ δυστυχία τῶν ἄλλων³¹. Πλούσιος κυρίως δὲν εἶναι αὐτὸς ποὺ ἔχει πολλὰ ἀγαθὰ, ἀλλ' αὐτὸς ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκτήσει περισσότερα ἀπ' ὅσα ἔχει καὶ χρειάζεται. Ἡ ἀκόρεστη ἐπιθυμία γιὰ ἀπόκτηση περισσότερων ἀγαθῶν ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν βλέπουν τὴν παροῦσα ζωὴ σὰν κάτι προσωρινὸ καὶ πρόσκαιρο καὶ αὐτὴ ἀκριβῶς ἢ ἐπιθυμία τους, ἢ πλεονεξία, εἶναι ἡ αἰτία πολλῶν κοινωνικῶν ἀναστατώσεων. Διότι, μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἀπολυτοποιοῦνται τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ οἱ μὲν πλούσιοι ἐκμεταλλεύονται τοὺς πτωχοὺς, οἱ δὲ πτωχοὶ ἐξεγείρονται γιὰ νὰ τὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τοὺς πλουσίους καὶ νὰ τὰ ἀπολαύσουν αὐτοὶ³², λέγει ὁ Χρυσόστομος.

Ἔτσι, ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ πλοῦτος ἀρχικὰ δὲν εἶναι κακὸς καὶ οὔτε κατ' ἀνάγκη ὀδηγεῖ στὴ διαφθορά. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ χρήματα ὀδηγοῦν πολλοὺς στὴ διαφθορά, ἐνῶ ἢ πτωχεία σωφρονίζει ἄλλους. Εἶναι ὁμως ἐξ ἴσου ἀλήθεια ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς κατὰ τὰ περιουσιακὰ τους στοιχεῖα, εἶναι περισσότερο πλεονεκτικοὶ κατὰ τὴν προαίρεση τους³³.

Συνεπῶς, ἐνῶ ὁ πλοῦτος κατ' ἀρχὴν εἶναι ὄργανο καλοῦ, μπορεῖ ὁμως ἐν συνεχείᾳ νὰ μεταβάλλεται σὲ ὄργανο δυστυχίας καὶ κακίας, ἐφ' ὅσον ἢ συνεχῆς φροντίδα γι' αὐτὸν κατατρώγει τὴ ζωὴ καὶ μεταβάλλει τὸ ἦθος καὶ τὸ χαρακτήρα του. Ἔτσι μπορεῖ νὰ ὑπηρετήσει τὴν ἀρετὴ, ἀλλὰ καὶ νὰ μετατραπῆ σὲ ὄργανο κακίας. «*Εἰ μὲν ἐφόδιον πρὸς ἀδικίαν ὁ πλοῦτος, ἐλεεινὸς ὁ πλουτῶν, εἰ δὲ ὑπηρεσία πρὸς ἀρετὴ, οὐκ ἔχει χῶρον ἢ βασκανία, κοινῆς τῆς ὑπ' αὐτοῦ ὠφελείας ἅπανι προκειμένης*»³⁴ παρατηρεῖ ὁ Μ. Βασίλειος.

31. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Πρὸς Φιλιππ.* Ὁμ. 2, 5, PG 62, 196.

32. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Πρὸς Φιλιππ.* Ὁμ. 2, 3, PG 62, 196.

33. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Ὁμιλία εἰς Ψαλμὸν 45*, 1, PG 29, 461A ἐ. καὶ 33, 5, PG 9, 361B ἐ. καὶ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Πρὸς Φιλιππ.* Ὁμ. 2, 5, PG 62, 196.

34. *Περὶ Φθόνου*, Ὁμιλ. 11, 5, PG 31, 384C. Πρβλ. Ὁμιλ. 7, 7, PG 31, 300A.

Γι' αὐτό, ὅταν οἱ πλούσιοι ἐμφανίζονται ὡς ἀπάνθρωποι, αὐτὸ ὀφείλεται στὴν ἐγκατάλειψη τῆς ἀρχῆς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ μέτρου, λόγω τῆς διεστραμμένης διαθέσεώς τους.

Ἡ προτροπὴ τοῦ Κυρίου «*εἰ θέλεις τέλειος εἶναι ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς πτωχοῖς... καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι*» (Μ. 10, 21) δὲν ἔχει τὴν ἔννοια τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν ὑλικῶν, ἐφ' ὅσον ὁ Κύριος «*ἐπὶ τὴν ζωὴν καὶ πλουσίους κέκληκεν*», ἀλλὰ τὴν «*ἀμείνω χρῆσιν τῶν ὑπαρχόντων*».

Δὲν εἶναι τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ τὰ πλούτη, τὰ ὁποῖα στεροῦν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τὴν αἰώνιον βασιλείαν, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία. Ὁ Θεὸς σκορπίζει τὰ ἀγαθὰ του στους ἀνθρώπους, ἄλλωστε «*τίς ἂν κοινωνία κατελείποιο παρ' ἀνθρώποις, εἰ μηδεὶς ἔχει μηδέν;*».

Τὸ χρῆμα εἶναι κάτι τὸ ἠθικὰ ἀδιάφορον. Ἄν χρησιμοποιεῖται δίκαια, ὑπηρετεῖ τὴ δικαιοσύνην. Ἄν χρησιμοποιεῖται ἀδίκαια, γίνεται ὑπηρετὴς ἀδικίας. Πρέπει πάντοτε νὰ εἶναι ὑπηρετὴς, διότι ἔχει τὴν φύσιν νὰ ὑπηρετεῖ καὶ ὄχι νὰ ἐξουσιάζει· ἀλλοίμονον ἂν κυβερνᾷ αὐτό, τότε εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν προορισμὸν του.

Ὅταν ὁ Κύριος λέγει στὸν πλοῦσιον «*πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου*», ἐννοεῖ, εἰσαγωγὴν ἄλλου πλούτου στὴν ψυχὴν, πνευματικοῦ, ἥτοι ἀγαθῶν διαθέσεων· ὅποτε ὁ ὑλικὸς πλοῦτος θὰ διατίθεται ἀπὸ τὸν κάτοχό του ἐπωφελῶς γιὰ τὸ κοινωνικὸ σύνολον. Μόνον ἔτσι θὰ βρῆ ὁ πλοῦσιος θησαυρὸν στους οὐρανοὺς.

Ἐὰν ὁ πλοῦσιος ἀνταποκρίνεται ὀρθὰ στὶς θρησκευτικὲς καὶ κοινωνικὲς ἀπαιτήσεις, εἶναι δόκιμος καὶ πιστὸς διαχειριστὴς. Ἐὰν ὁμως, παραμερίζοντας τὶς δύο παραπάνω ἀρχές, δηλαδὴ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀγάπης καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ μέτρου, ματαιώνει τὸν προορισμὸ τοῦ πλούτου, τότε γίνεται ὑπεύθυνος καὶ ὑπόλογος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ σκοποῦ τοῦ πλούτου. Ὅταν οἱ πλούσιοι ἐφαρμόζουν τὶς χριστιανικὲς ἀρχές, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ μέτρου στὴ διαχείριση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, τότε ἡ διάκριση πλουσίων καὶ πτωχῶν μέσα στὴν κοινωνία εἶναι μᾶλλον τυπικὴ καὶ γίνεται μέσο κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς προόδου. Ὅταν ὁμως παραμερίζονται οἱ χριστιανικὲς ἀρχές τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ μέτρου, τότε ἡ διάκριση πλουσίων καὶ πτωχῶν εἶναι οὐσιαστικὴ καὶ συντελεῖ στὴ διάσπαση τῆς κοινωνίας καὶ στὴν ἀναστάτωση καὶ σύγκρουση τῶν τάξεων μεταξύ τους.

Κατὰ τοὺς Πατέρες ὁ Χριστιανισμὸς ἀγωνίζεται νὰ ἐπιτύχει ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων πού θὰ τοῦ ἐπιτρέψουν τὴν εἴσοδο στὴ μελλοντική βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἄλλιῶς, δὲν ἀξίζει νὰ ἀγωνίζεται κανεὶς γιὰ ἀγαθὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀξία δὲν ἔχει ἀντίκρουσμα μετὰ θάνατον. Χαρακτηριστικὰ ὁ *Μ. Βασίλειος* λέγει ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ δὲν θεωρεῖται σπουδαῖον· γι' αὐτὸ οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ κάνουν μόνον ὅσα συντελοῦν στὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐλπίδος στὴν ἄλλη ζωὴ. «Ἐπει μακρότερον προΐμεν ταῖς ἐλπίσι καὶ πρὸς ἑτέρου βίου παρασκευὴν ἅπαντα πράττομεν»³⁵.

Ἡ λιτότητα καὶ ἡ ἀσκητικότητα ἀποτελοῦν βασικὰ στοιχεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀποβλέπουν στὸ νὰ κάνουν τὸν ἄνθρωπο πιὸ ἐλεύθερο, ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ καὶ προσανατολισμένο στὴν κληρονομία τῆς ἄλλης ζωῆς. Ὅσο λιγότερες ὑλικὲς ἀνάγκες ἔχει κανεὶς, τόσο περισσότερο ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος εἶναι³⁶.

Ἡ ἐπιχειρηματολογία τῶν Πατέρων εἶναι ὅτι ἐδῶ εἴμαστε προσωρινοὶ καὶ ὅτι πρέπει νὰ προετοιμαζόμαστε γιὰ τὰ ἐπέκεινα· ἡ πολιτεία μας εἶναι στὸν οὐρανό, ἀκολουθώντας τοὺς λόγους τοῦ Ἀπ. Παύλου³⁷. Ὅλα τὰ ἀξιώματα, οἱ τίτλοι καὶ ἡ ἐξουσία εἶναι προσωρινὰ καὶ παροδικὰ· καὶ ἐρωτοῦν: ποῦ εἶναι τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα; οἱ στρατηγοί; οἱ σατράπεις; οἱ τύρραννοι³⁸; Ἐἴτε τὸ θέλουμε εἴτε ὄχι, ἡ ζωὴ μας δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἕνας συνεχῆς δρόμος πού ὀδηγεῖ ἀπὸ τὴ γέννησή μας στὸ «τεταγμένον ὑπὸ τοῦ Δεσπότη πέρους»³⁹.

Αὐτὸ πού κάνει ἐντύπωση στὶς διακηρύξεις αὐτῆς τῶν Πατέρων δὲν ἦταν οὔτε ἡ σπουδαία τους καταγωγή, οὔτε τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματά τους, ἀφοῦ ὅλοι τους εἶχαν ἐγκαταλείψει καὶ ἀπαρνηθεῖ τὰ περιουσιακά τους στοιχεῖα καὶ ἦσαν ἔτοιμοι ἀνὰ πᾶσα στιγμή νὰ ἐγκαταλείψουν καὶ τὰ ἀρχιερατικά τους ἀξιώματα, ἂν ἐχρειάζετο.

35. *Πρὸς τοὺς νέους*, 2, PG 31, 565C.

36. «Κακουργουμένη σιτίσις καὶ ποτοῖς ἡ ψυχὴ βελτιοῦται» (*Πρὸς Διόγνητον Ἐπιστολή*, 6, 9).

37. Φιλῆμ. 3, 2 καὶ *Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ*, Ὅροι κατὰ πλάτος, ἐρωτ. η', 3 PG 31, 940C.

38. Ὅμιλ. 3, 5, PG 31, 209D. Πρβλ. Ὅμιλ. 7, 4, PG 31, 289C.

39. Ὅμιλ. 21, 2, PG 31, 544C.

Ἐκεῖνο πού διεπίστωσαν τότε τόσο οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες ὅσο καὶ ὁ ἀπλὸς λαὸς ἦταν ὅ,τι διαπιστώνεται καὶ σήμερα· ἡ συνέπεια τοῦ χαρακτήρα τους καὶ ἡ πλήρης ἀποδοχὴ καὶ βίωση τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, τὶς ὁποῖες κηρύσσουν καὶ προσπαθοῦν νὰ συνειδητοποιήσουν καὶ στοὺς πιστοὺς τους.

Αὐτὲς τὶς ἀρχὲς συνοπτικὰ ἀλλὰ καὶ παραστατικὰ ἐξέθεσε εἰδικὰ ὁ *Μ. Βασίλειος* στὸν ἑπαρχο τῶν πραιτωρίων Μόδεστο, ὅταν τὸν εἶχε ἀπειλήσει· «Τί ἔχω νὰ πάθω; νὰ χάσω τὴν περιουσία μου; ἀλλὰ δὲν ἔχω παρὰ τὸν τρίχινο χιτῶνα πού φορῶ. Νὰ ἐξορισθῶ; Δὲν μὲ ἀπασχολεῖ αὐτὸ ἀφοῦ δὲν εἶμαι δεμένος μὲ κανένα μέρος. Νὰ πεθάνω; Ὁ θάνατος θὰ εἶναι εὐεργέτης μου, γιατί θὰ μὲ φέρει πιὸ γρήγορα στὸ Θεό, πού εἶναι ἡ ζωὴ μου»⁴⁰.

* * *

Μὲ αὐτὲς τὶς χριστιανικὲς ἀρχὲς τῆς αὐταπάρησης ἀντιμετώπισε ὁ ἱεράρχης τὰ τεράστια κοινωνικὰ προβλήματα τῆς ἰσότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἄν ὑάρχουν ἁμαρτωλά «κατεστημένα» ἔξω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο αὐτὰ ὀφείλονται στὸ ὅτι μέσα στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων τὰ πάθη, οἱ κακίαι καὶ τὰ ὑλιστικὰ φρονήματα ἀποτελοῦν μόνιμο «κατεστημένο». Καὶ τοῦτο διότι τὸ κακὸ δὲν βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ μέσα σ' αὐτόν.

Ὅποτερα ἀπὸ ὅσα ἀναφέραμε γιὰ τὶς ἀπόψεις τῶν Πατέρων γιὰ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα τοῦ πλοῦτου, τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀνισότητος διαπιστώνεται ὅτι:

Ἡ ἀδυναμία τοῦ χριστιανισμοῦ νὰ ἐπιδράσει ἀποφασιστικὰ σὲ κρίσιμες ἱστορικές στιγμὲς τῆς ἀνθρωπότητος, ὀφείλεται στὸ ὅτι τόσο οἱ ἡγέτες ὅσο καὶ οἱ πιστοὶ εἶχαν ἐγκοσμιοκρατικὲς τάσεις καὶ διαπνέονταν ἀπὸ ὑλιστικὰ φρονήματα καὶ δὲν ἔδωσαν οὔτε δίδουν τὴν πρέπουσαν ἀξία στὰ γήινα ὑλικά ἀγαθὰ. Μὲ ἄλλα λόγια δὲν ζοῦσαν καὶ δὲν ζοῦν χριστιανικά. Ὅταν οἱ ἄλλοι βλέπουν, λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, οἱ χριστιανοὶ νὰ κατασκευάζουν πολυτελεῖς ἐπαύλεις, κήπους καὶ λουτρά, νὰ ἀγοράζουν ἀγροὺς (καὶ αὐτοκίνητα θὰ λέγαμε σήμερα) καὶ ἄλλα παρόμοια, δὲν θέλουν ἀλλὰ καὶ δὲν μποροῦν νὰ πιστεύσουν, ὅτι προ-

ετοιμάζονται για μιὰ ἄλλη ζωή, ἀφοῦ ἐνδιαφέρονται ἀποκλειστικά καὶ μόνο για τὴν παροῦσα⁴¹.

Ἀναζητώντας λοιπὸν τὸν ιδεώδη κοινωνικὸ τύπο θὰ λέγαμε: Ἰδεώδης κοινωνικὸς τύπος κατὰ τοὺς Πατέρες καὶ τὸν Χριστιανισμὸ δὲν εἶναι οἱ οἰκονομικοποίηση τῶν ἀκραίων ἀτομοκρατικῶν συστημάτων, πού δὲν ὑπολογίζουν τίποτε προκειμένου νὰ αὐξήσουν τὸ κέρδος καὶ τὸ κεφάλαιο, οὔτε ὁ ἐπαναστάτης προλετάριος πού μὲ βία ἀνατρέπει τὰ καθεστῶτα για νὰ ἀπολαύσει καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια ὑλικά ἀγαθά.

Ἰδεώδης κοινωνικὸς τύπος εἶναι ὁ πραγματικὸς χριστιανός, πού δὲν ἔχει ὑλιστικά φρονήματα, εἶναι ὁ ἀσκητής, εἶναι ὁ ἅγιος. Καὶ αὐτὸς ὁ τύπος δὲν εἶναι κάποια οὐτοπία, οὔτε ἓνα ἀνεφάρμοστο ιδεῶδες. Τὶς βάσεις για τὴν ὀργάνωση καὶ τὴ διαμόρφωση αὐτοῦ τοῦ ιδεώδους κοινωνικοῦ τύπου ἔθεσε μὲ γραπτὸς

κανονισμοὺς ὁ *Μ. Βασίλειος* καὶ σ' αὐτὸν τὸν κοινωνικὸ τύπο παραπέμπει καὶ ὁ *Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος* σ' ὅσους ἀμφιβάλλουν για τὴ δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ χριστιανικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ιδεώδους⁴². Ἄλλωστε καὶ οἱ Πατέρες ἐβίωσαν οἱ ἴδιοι τὸ ιδεῶδες αὐτό.

Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοὶ μὲ τὴ λιτὴ ζωή, τὴν ἀγάπη, τὴν ἐλευθερία, τὴν κατανυκτικὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ, εἶναι μιὰ πραγματικότητα, πού ἐπικρατεῖ στὴ ζωὴ τῆς Ὁρθοδοξίας μέχρι σήμερα.

Πρότυπα συνεπῶς κοινωνικῆς ζωῆς στὴν Ὁρθοδοξία εἶναι οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοί, οἱ ἀσκητὲς καὶ οἱ ἅγιοι πού κοσμοῦν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς καὶ ἐγκωμιάζονται στὴ λειτουργία καὶ λατρευτικὴ μας ποίηση.

Αὐτοὺς καλούμεθα νὰ μιμηθοῦμε.

41. *Εἰς Ματθ.*, ὁμιλ. 12, 5 PG 57, 208.

42. *Εἰς Α' Τιμ.* Ὅμιλ. 14, 3 PG 62, 575.

**ΛΑΪΚΗ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΠΑΡΑΔΟΣΗ
ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ**

Ἡ λαϊκὴ θρησκευτικὴ παράδοση ἀποτελεῖ τὸ βασικότερο μέρος τοῦ παραδοσιακοῦ πολιτισμοῦ κάθε λαοῦ, ἀφοῦ οἱ θρησκευτικὲς πίστεις, ἀντιλήψεις καὶ δοξασίες προσδιορίζουν ὀλόκληρο τὸ σύστημα ἀξιών ἑνὸς πολιτισμικοῦ συστήματος¹. Αὐτὸ φαίνεται ἀνάγλυφα στὴν περίπτωση τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, ἢ χριστιανικὴ ταυτότητα τῶν ὁποίων καθορίζει τὴ μορφή καὶ τὶς ἐπιμέρους διατυπώσεις ὅλων τῶν λαϊκῶν πολιτισμικῶν ἐκδηλώσεων τους, διαμορφώνοντας οὐσιαστικὰ τὴν πολιτισμικὴ τους ταυτότητα². Πῶς ὅμως μποροῦν νὰ ἑναρμονιστοῦν καὶ νὰ ὑπάρξουν οἱ λαϊκὲς αὐτὲς θρησκευτικὲς παραδόσεις στὰ πλαίσια τῆς εὐρωπαϊκῆς ὀλοκλήρωσης, φυσικὴ συνέπεια τῆς ὁποίας εἶναι ἡ σύσταση πολυπολιτισμικῶν καὶ πολυεθνικῶν, ἄρα καὶ πολυθρησκευτικῶν κοινωνιῶν; Ὅρισμένες σκέψεις στὸ βασικὸ αὐτὸ ἐρώτημα, πάντοτε ὑπὸ τὸ πρῶσιμα τῆς ἐπιστήμης τῆς λαογραφίας, καὶ εἰδικότερα τοῦ κλάδου τῆς θρησκευτικῆς λαογραφίας³, θὰ ἐπιχειρήσουμε νὰ διατυπώσουμε στὴ συνέχεια.

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ 20οῦ, ἀλλὰ καὶ στὸ ξεκίνημα τοῦ 21ου αἰῶνα, μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἀλλαγές, μετασχηματισμοὺς καὶ πολιτισμικὲς μεταβάσεις δημιούργησαν ἓνα παντελῶς νέο τοπίο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ λαϊκὸς πολιτισμὸς ὑπάρχει καὶ ἐξελίσσεται. Ἡ παγκοσμιοποίησ⁴, μὲ τὶς νέες οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς συνθήκες πὺ διαμορφώνει, τροποποίησε ριζικὰ τὴ συγκρότηση τῶν ταυτοτητῶν⁵ καὶ μείωσε - ἢ προσπαθεῖ νὰ μειώσει - τὴ δράση τῶν τοπικῶν ἰδιαιτεροτήτων⁶, ἀποσκοπώντας σὲ μιὰ εὐρύτατη πολιτισμικὴ, κοινωνικὴ καὶ ἰδεολογικὴ ἑνοποίηση. Ἀναπόφευκτα λοιπὸν προβάλλει, ἐπικαιρο παρὰ ποτέ, τὸ ζήτημα σχετικὰ μὲ τὸ ἂν θὰ ἐπιβιώσει τὸ διαφορετικὸ καὶ τὸ ἀνόμοιο⁷, ποιότητες πάνω στὶς ὁποῖες δομήθηκαν τὰ τοπικὰ καὶ ἔθνικὰ πολιτισμικὰ συστήματα καὶ διαρθρώθηκαν οἱ ἐπιμέρους λαϊκὲς παραδόσεις, καίριο τμῆμα τῶν ὁποίων ἀποτελοῦν καὶ οἱ λαϊκὲς θρησκευτικὲς παραδόσεις τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν λαῶν.

1. A. Rowbottom, «Folk performance and civil religion at royal visits», *Folklore* 109 (1998), σ. 77-88.

2. K. Kocsis, «Changing religious patterns in the Carpathian Basin», *Ethnographica et Folkloristica Carpathica* 9-10 (1998), σ. 71-72.

3. Galia Valcinova, «Ethnographie et folklore du religieux en Bulgarie», *Ethnologia Balkanica* 2 (1998), σ. 150.

4. Εὐ. Αὐδίκος, «Παγκοσμιοποίηση καὶ λαϊκὸς πολιτισμὸς στὸν 21ο αἰ.», *Θητεία. Τιμητικὸ ἀφιέρωμα στὸν καθηγητὴ Μ. Γ. Μερακλή*. Ἀθήνα 2002, σ. 111-123, ὅπου καὶ σχετικὰ παραδείγματα.

5. A. P. Cohen, *The symbolic construction of community*. London-New York 1985, σ. 12 καὶ τὴν εἰσαγωγή στὸν τόμο F. Barth (ἐπιμ.), *Ethnic groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference*. London χ.χρ., σ. 9-38.

6. Βλ. τὸν τόμο S. Hall-T. Jefferson (ἐπιμ.), *Resistance through Rituals. Youth Subcultures in Post-War Britain*. London 1998, σ. 14. Κ. Βρύζας, *Παγκόσμια ἐπικοινωνία καὶ πολιτιστικὲς ταυτότητες*. Ἀθήνα 1997, σ. 142.

7. J. Friedman, *Cultural Identity and Global Process*. London 1995, σ. 102-103. Ἐπίσης, M. Sahlins, «Cosmologies of Capitalism: the Trans-Pasific Sector of The World», στὸν τόμο N. Dirks (ἐπιμ.), *Culture, Power, History*. Princeton University Press, σ. 415.

Τοῦ

Μ. Γ. Βαρβούνη

Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ
Λαογραφίας τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τοῦ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Εὐρύτερα, μάλιστα, διατυπώνεται τὸ ἐρώτημα γιὰ τὴν ἐπίδραση τῶν νέων συνθηκῶν καὶ στὶς διανθρωπινες σχέσεις⁸, οἱ ὁποῖες συχνὰ ἀποτελοῦν τὴ βάση γιὰ τὴν ἀνάπτυξη καὶ ἐδραίωση τῶν λαογραφικῶν φαινομένων. Παραδοσιακὸς καὶ λαϊκὸς πολιτισμὸς⁹ βρίσκονται στὸ ἐπίκεντρο τῆς μεγάλης ἐπιστημονικῆς συζήτησης πού ἔχει ἀνοίξει γύρω ἀπὸ τὰ ζητήματα αὐτά. Θὰ ἐπιβιώσουν ἄραγε οἱ πολιτισμικὲς καὶ οἱ λαϊκὲς θρησκευτικὲς ἐκδηλώσεις κάθε λαοῦ, μὲ τὸ ἔντονο τοπικὸ καὶ ἐθνικο-πνευματικὸ χρῶμα τους, ἢ θὰ πολτοποιηθοῦν ὑπὸ τὸν ὀδοστρωτήρα τῆς παγκοσμιοποίησης; Ἀλλὰ καὶ ποιά εἶναι ἡ θέση καὶ ὁ ρόλος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνοποίησης στὶς διαδικασίες αὐτές¹⁰; Στὰ δύο αὐτὰ κρίσιμα ἐρωτήματα καλεῖται σήμερα νὰ ἀπαντήσει ἡ ἐπιστῆμη τῆς λαογραφίας, εἰδικότερα δὲ ἡ ἑλληνικὴ λαογραφία.

Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅτι γιὰ τὸ λαό μας ἡ ὀρθόδοξη χριστιανικὴ παράδοση καὶ τὰ συνακόλουθα λαϊκὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα ὑπῆρξαν πάντοτε στοιχεῖο ταυτότητας, κρίσιμο καὶ βασικὸ γιὰ τὴ διατήρηση καὶ προβολὴ τῆς ἰδιοπροσωπίας του. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Ἕλληνες τρέφουν ἰδιαίτερη ἀγάπη γιὰ τὰ ἔθιμα καὶ τὶς ἐθιμικὲς τους συνήθειες, γεγονὸς πού ἐκδηλώνεται καὶ μὲ τὸ ἔργο τῶν κάθε λογῆς ἐθνοτοπικῶν συλλόγων, μὲ τὶς ποικίλες συσπειρωτικὲς δράσεις τους.

Κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις, ποιά μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ θέση τῆς ἑλληνικῆς λαϊκῆς θρησκευτικῆς παράδοσης στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση; Τὸ ἐρώτημα ἐπιδέχεται πολλαπλὲς προσεγγίσεις καὶ ἀπαντήσεις. Ἐκ πρώτης ὄψεως οἱ σχέσεις αὐτὲς φαίνονται μᾶλλον ἀντιθετικὲς, καθὼς ὁ τονισμὸς καὶ ἡ διερεύνηση

ἐθνικῶν, πολιτισμικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἰδιαιτεροτήτων ἀντίκειται στὴν ἰδέα καὶ στὴν πρακτικὴ μιᾶς διεθνικῆς ἔνωσης διαφόρων λαῶν. Ὡστόσο, ἡ ἀπάντηση ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἔννοια πού θὰ μπορούσαμε νὰ δώσουμε στὴν πρακτικὴ τῆς ἔνωσης, στὰ πλαίσια πάντοτε τῆς Εὐρώπης.

Ἄν ἡ πραγματικὴ ἔνωση στηρίζεται στὴ γνώση καὶ τὸ σεβασμὸ τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν τῶν λαῶν, τότε ἡ θρησκευτικὴ λαογραφία μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ παίξει σημαντικὸ ρόλο σ' αὐτήν, γιὰτὶ μέσα ἀπὸ τὴ λαογραφικὴ ἔρευνα θὰ διαπιστωθοῦν καὶ θὰ διευκρινιστοῦν αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ ἰδιαιτερότητες. Τὸ πεδίο τῶν λαϊκῶν θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων καὶ ἐθιμικῶν πρακτικῶν παρέχει πάντοτε ἐπαρκὲς ὑλικὸ γιὰ τὴ γνώση κάθε λαοῦ καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του, τῆς καθημερινότητος, τῶν νοοτροπιῶν καὶ τῶν ἀντιλήψεων του. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἔχουν πάντοτε τόσο ἱστορικὴ, ὅσο καὶ κοινωνικὴ ὑπόσταση, ἀποτελοῦν δηλαδὴ διαχρονικὲς ἐξελίξεις παλαιότερων μορφῶν ζωῆς¹¹, προκειμένου περὶ τῶν λεγομένων «ἱστορικῶν λαῶν» τοὺς ὁποίους ἐξετάζει ἡ λαογραφία, πού προσαρμύζονται ὅμως στὶς κρατοῦσες συνθήκες, ὥστε νὰ εἶναι λειτουργικὲς καὶ ζωντανές. Στὴν πραγματικότητα, οἱ λαϊκὲς θρησκευτικὲς παραδόσεις, ἀκόμη καὶ ἂν ὀφείλονται σὲ ἱστορικὲς ἐπιβιώσεις μορφῶν τοῦ παρελθόντος - προκειμένου γιὰ τὰ λεγόμενα «προχριστιανικὰ ἐπιβιώματα» στὴ λαϊκὴ λατρεία τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν - ἀποτελοῦν τὸ σημεῖο τομῆς τοῦ ἄξονα τῆς διαχρονίας μὲ τὸν ἄξονα τῆς συγχρονίας. Εἶναι, δηλαδὴ, σύγχρονες ἐκδοχὲς φαινομένων καὶ μορφῶν πού ἔχουν, συχνά, μακρὰ ἱστορικὴ παρουσία στὸν παραδοσιακὸ καθημερινὸ βίον τοῦ συγκεκριμένου λαοῦ, καὶ ὅπωςδήποτε ἄμεση καὶ καθοριστικὴ θέση στὴν ἰδεολογικὴ συγκρότηση καὶ στὴν πνευματικὴ ζωὴ του.

Ἀπέναντι σὲ λαοὺς μὲ πλούσια καὶ μακροχρόνια λαϊκὴ θρησκευτικὴ παράδοση, μὲ ἱστορικὲς πηγὲς καὶ ἐπίδοση στὶς τέχνες, ἡ ἔννοια τῆς εὐρωπαϊκῆς ὀλοκλήρωσης δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς διαδικασία ἰσοπέδωσης, ἀλλὰ ὡς συναρμογὴ κοινῶν συνι-

8. L. Degh, «What is a Belief Legend?», *Folklore* 107 (1996), σ. 33.

9. Γιὰ τὶς μεταξύ τους διαφορὲς βλ. R. B. Browne, «Popular Culture: Notes toward a Definition», στὸν τόμο R. B. Browne - R. J. Ambrosetti (ἐπιμ.), *Popular Culture and Curricula*. Bowling Green University Popular Press 1972, σ. 4-7 καὶ J. Storey, *An Introduction to Cultural Theory and Popular Culture*. London 1993, σ. 7-10.

10. Μ. Γ. Βαρβούνης, «Ἡ ἑλληνικὴ λαογραφία στὰ πλαίσια τῆς εὐρωπαϊκῆς ἔνωσης», *Παρνασσός* 39 (1997), σ. 85-96, μὲ τὴ σχετικὴ βιβλιογραφία. Σ. Δημητρίου, «Λαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ παγκοσμιοποίηση», *Διαβάζω* 404 (2000), σ. 110 καὶ Κ. Βεργόπουλος, *Παγκοσμιοποίηση. Ἡ μεγάλη χίμαιρα*, Ἀθήνα 1999, σ. 5-7.

11. Γιὰ τὸ πρόβλημα τῶν πολιτισμικῶν συνεχειῶν βλ. Μ. Γ. Μεραλῆς, «Θέσεις γιὰ τὴ λαογραφία», *Διαβάζω* 245 (1990), σ. 16-22.

σταμένων. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ στηρίζεται στὸ γεγονός ὅτι ἡ Εὐρώπη δὲν εἶναι γεωγραφικὴ ἢ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἀξία, ἀλλὰ εἶναι, κυρίως, πολιτισμικὴ κοινότητα. Τὸ πολιτισμικὸ καὶ τὸ πνευματικὸ κριτήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου τὸν κυριότερο λόγο ἔχει ἡ θρησκευτικὴ πίστη καὶ παράδοση, πρέπει νὰ βρῆται στὴ βάση τῶν διαφορῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπιλογῶν, ἐπειδὴ μόνο αὐτὸ ἀποτελεῖ στέρεο δεσμὸ γιὰ τὸ πλησίασμα καὶ τὴν ἀλληλοπαραδοχὴ στὴν ἀρχή, ἀλληλοκατανόηση κατόπιν, τῶν ἐπιμέρους λαῶν. Ἄν τὰ κριτήρια ἔνταξης στὴν εὐρωπαϊκὴ οἰκογένεια εἶναι μόνο γεωγραφικά, πολιτικά ἢ οἰκονομικά χάνεται ἡ δυνατότητα εὐρεσης μιᾶς κοινῆς πνευματικῆς καὶ πολιτισμικῆς συνισταμένης, ἄρα ἡ εὐρωπαϊκὴ ὀλοκλήρωση θὰ ἰσχύσει μόνο στὸ πολιτικὸ καὶ τὸ οἰκονομικὸ ἐπίπεδο, χωρὶς ἐλπίδες γιὰ ἐνιαία συνύπαρξη τῶν λαῶν. Κι αὐτὸ θὰ φαλκιδεύσει τὰ ἴδια τὰ ἰδεολογικὰ θεμέλια τοῦ σχεδιασμοῦ καὶ τῆς πρακτικῆς τῆς εὐρωπαϊκῆς ὀλοκλήρωσης.

Οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης διαθέτουν κοινὰ στοιχεῖα στὴ βάση τῶν ἐπιμέρους πολιτισμικῶν συστημάτων τους: πρόκειται γιὰ τὶς ἀναγωγές στὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ¹² καὶ γιὰ τὸ χριστιανισμὸ, ἂν καὶ ὁ ρωμαιοκαθολικισμὸς ἔχει ὀδηγηθεῖ σὲ λύσεις ριζικὰ ἀντίθετες ἀπὸ τὴν ὀρθοδοξία, καὶ οἱ ἀποσχίδες τοῦ προτεσταντισμοῦ ἀκολουθοῦν τοὺς δικούς τους πνευματικούς δρόμους, μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀρχαία καὶ ζωντανὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπὸ τὸ πρῶμα αὐτό, οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης, ἀφοῦ ξεπεράσουν συμπλέγματα τοῦ παρελθόντος, ὀφείλουν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν κοινὴ χριστιανικὴ βάση τῶν πολιτισμῶν τους, καὶ ὑπὸ τὴ μορφή τῶν ἐπιμέρους λαϊκῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν μὲ σκοπὸ τὴν ἐπιτεύξη τῆς πολυπόθητης ἐνοποίησης τους. Ἐκ τῶν πραγμάτων ἡ Εὐρώπη διακρίνεται γιὰ τὶς κοινὲς χριστιανικὲς καταβολές της, εἰς τρόπον ὥστε νὰ χρειάζεται ἰδιαίτερη περίσκεψη κάθε προσπάθεια γιὰ εἰσαγωγή καὶ λαῶν πού κατὰ πλειοψηφία ἀνήκουν σὲ ἄλλες θρησκείες, μὲ τὴ σκέψη πάντοτε ὄχι μόνον στὰ πολιτικά

καὶ οἰκονομικὰ ὀφέλη, ἀλλὰ καὶ στὶς πιθανὲς πολιτισμικὲς συνέπειες πού μοιραία θὰ ἀκολουθήσουν τέτοιου εἴδους διευρύνσεις.

Πέρα ἀπὸ κάθε ἔννοια ρατσισμοῦ καὶ ξενοφοβίας, πού ἀπομακρύνουν τοὺς λαοὺς ἀντὶ νὰ τοὺς συνδέουν, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση ὀφείλει νὰ ἐπιλέξει τὰ κριτήρια ἐκεῖνα πού θὰ ἀποτελέσουν τὴν βάση τῆς ἔνωσης της, κριτήρια πού δὲν μποροῦν νὰ εἶναι ἄλλα ἀπὸ τὰ πολιτισμικά. Ἡ βάση ὁμῶς αὐτοῦ τοῦ κριτηρίου εἶναι βεβαίως ὁ θρησκευτικὸς πολιτισμὸς κάθε λαοῦ, ἢ λαϊκὴ θρησκευτικὴ του παράδοση, πού ἐπιδρᾷ καθοριστικὰ πάνω στὸν προσωπικὸ πολιτισμὸ, δίνοντάς του χρῶμα καὶ ταυτότητα. Πρόκειται γιὰ σαφεῖς περιπτώσεις «ἀναβεβηκότων» πολιτισμικῶν στοιχείων¹³, οἱ ὁποῖες χαρίζουν στοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης τὴν ἰδιαίτερη φυσιογνωμία τοῦ λαϊκοῦ τους πολιτισμοῦ, ἢ ὁποῖα καὶ τοὺς διακρίνει ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους λαοὺς τῆς γηραιᾶς ἡπείρου. Ἄς σημειώσουμε ἐδῶ ὅτι οἱ κάθε εἴδους ἀλληλεπιδράσεις πού παρατηροῦνται στὸ σημαντικότερο αὐτὸ λαογραφικὸ πεδίο ὀδηγοῦν, τελικὰ στὴν ὁμογενοποίηση καὶ τὴ συναρμογὴ τῶν ποικίλων λαϊκῶν πολιτισμικῶν φάσεων, ὥστε νὰ ὀδηγούμαστε πρὸς τὸ ἰδανικὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὀλοκλήρωσης, στὴν πιὸ πλήρη μορφή του.

Οἱ ἐπιμέρους - κατὰ μείζονα λόγο χριστιανικὲς λαϊκὲς θρησκευτικὲς παραδόσεις τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης παρουσιάζουν, σὲ ὀρισμένα τουλάχιστον βασικά ζητήματα, οὐσιώδεις συναρμογές¹⁴. Ἡ μελέτη καὶ ἡ κατάλληλη ἀξιοποίηση τῶν συναρμογῶν αὐτῶν μπορεῖ νὰ ὀδηγήσει στὴν πολιτισμικὴ συναρμογὴ καὶ τῶν ἀντιστοίχων λαῶν. Ὑπὸ τὸ πρῶμα αὐτὸ ἡ ἔννοια τῆς εὐρωπαϊκῆς ἔνωσης, στὸν πολιτισμικὸ καὶ στὸν πνευματικὸ τομέα, δὲν πρέπει νὰ ἐκδηλώνεται ὡς ἰσοπέδωση, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς ἀνάδειξη τῶν ἰδιαιτεροτήτων κάθε λαοῦ καὶ καλλιέργεια τους κατάλληλη, ὥστε ἡ πρακτικὴ τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ νὰ ὀδηγεῖ σὲ ἀναγνώριση καὶ ἀνάδειξη τῆς θρησκευτικῆς ταυτότητας τοῦ ἄλλου. Καὶ ἐπειδὴ ἡ πληθυσμιακὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ ὑπεροχὴ δὲν μποροῦν νὰ

12. Πρὸβλ. D. Loukatos, «Le folklore des peuples du Sud-Est Européen entre le passé et le présent», *Ἑλληνικὲς Ἀνακοινώσεις στὸ Ε' Διεθνὲς Συνέδριο Σπουδῶν Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης*. Ἀθήναι 1985, σ. 37-38.

13. Μ. Γ. Βαρβούνης, *Σύγχρονοι προσανατολισμοὶ τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας*. Ἀθήναι 1993, σ. 15.

14. Βλ. σχετικὰ τὶς διαπιστώσεις τοῦ G. Cocchiara, *Storia del folklore in Europa*. Torino 1971, ὅπου καὶ ἡ παλαιότερη εὐρωπαϊκὴ σχετικὴ μὲ τὸ ζήτημα βιβλιογραφία.

ἀποτελοῦν κριτήρια πολιτισμικά, οἱ ἀπόλυτες ἀξιολογικές τοποθετήσεις σπάνια συμβάλλουν στήν κατανόηση καί ἐρμηνεία τοῦ θρησκευτικοῦ πολιτισμοῦ τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Ἔτσι, εἶναι οἱ κοινές καταβολές πού θά ὀδηγήσουν στήν ισότιμη ἀντιμετώπιση τῶν ἐθνικῶν πολιτισμικῶν παραδόσεων, ὄχι ἡ ἰσχύς καί ἡ δύναμη ἐπιβολῆς τῶν φορέων τους.

Ἄν λοιπόν ὁ πολιτισμός ἀποτελεῖ τή λυδία λίθο γιά τήν Εὐρωπαϊκή Ἐνωση καί τήν ἐπιτυχία της, οἱ λαϊκές θρησκευτικές παραδόσεις εἶναι τὸ μέσο γιά τήν ἀνακάλυψη καί τή μελέτη τῶν παραγόντων μιᾶς τέτοιας σύγκλισης. Εἰδικότερα μάλιστα ἡ λαϊκή λατρεία καί ἡ παραδοσιακή θρησκευτική συμπεριφορὰ τῶν ἐπιμέρους εὐρωπαϊκῶν λαῶν, μὲ τὸν πλοῦτο καί τήν πολυμορφία τῶν τοπικῶν τους παραλλαγῶν, θά ἀποτελέσουν τή βασικότερη, ἴσως, παράμετρο γιά μιὰ τέτοια διαδικασία. Εἰδικότερα δὲ οἱ ἐλληνικές λαϊκές θρησκευτικές παραδόσεις ἔχουν προσελκύσει ἀπὸ παλιά τὸ ἐνδιαφέρον Ἑλλήνων καί ξένων, κυρίως Εὐρωπαίων καί Ἀμερικανῶν, κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, στὰ πλαίσια τῆς κοινωνικῆς ἀνθρωπολογίας, τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐθνολογίας καί τῆς λαογραφίας, ὥστε νὰ μελετηθοῦν οἱ πολλὲς καί ἐνδιαφέρουσες πτυχές της, καί νὰ δημοσιευθοῦν πολλὲς σχετικὲς μελέτες.

Σύμφωνα μὲ τίς γενικότερες συνθήκες πού ἔχουν διαμορφωθεῖ παγκοσμίως, ἕνας πολυεθνικὸς σχηματισμὸς δὲν θά μπορέσει νὰ ἀντέξει στὸ χρόνο, ἂν δὲν στηρίζεται στὶς βάσεις τῆς ἀλληλοκατανόησης καί τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ τῶν λαῶν πού τὸν ἀπαρτίζουν. Αὐτὸ ἄλλωστε διδάσκει καί ἡ ἱστορία τῶν μεγάλων αὐτοκρατοριῶν τοῦ παρελθόντος. Ἡ ἐνίσχυση τῆς πολιτισμικῆς συνοχῆς κρίνεται πρωτίστως ἀπὸ τὸν παράγοντα τῆς θρησκείας, ἀφοῦ οἱ θρησκείες ἀποσκοποῦν στήν ἔνωση καί ὄχι στήν διαίρεση, στὸ φωτισμὸ καί ὄχι στήν ὀπισθοδρόμηση τῶν ἀνθρώπων. Καί φυσικά, προκειμένου περὶ τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης, ἡ ἀναφορὰ δὲν μπορεῖ νὰ μὴν γίνεται στὸν χριστιανισμό, ὁ ὁποῖος μπορεῖ βασιμῶς νὰ στηρίξει τὴν πρακτικὴ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὁλοκλήρωσης, ἀκόμη καί στὴ λαϊκότερη ἐκδοχὴ του.

Οἱ λαϊκές θρησκευτικὲς παραδόσεις ἀποτελοῦν, ὅπως προαναφέρθηκε, τὸν ἰσχυρὸ καμβὰ γιά τὴν προβολὴ τῶν κοινῶν συστατικῶν πού συναποτελοῦν τοὺς ἐπιμέρους εὐρωπαϊκοὺς παραδοσιακοὺς πολιτι-

σμούς. Ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν τῶν δυνατοτήτων καί ἡ σεβαστικὴ χρῆσις τους, μακριὰ ἀπὸ κάθε ἔννοια περιθωριοποίησις ἢ προσηλυτισμοῦ, θά ὠφελήσει τὴν πραγμάτωσις τῆς εὐρωπαϊκῆς ιδέας. Ἄν ὅμως ὁ λαϊκὸς θρησκευτικὸς πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης τοποθετηθεῖ στὸ περιθώριο τῶν ἐνδιαφερόντων ὅσων χαράζουν τὴν κοινὴ εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ, οἱ ἐξαγγελίες τους δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μείνουν κενὸ γράμμα γιά τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων στοὺς ὁποῖους ἀπευθύνονται. Κι αὐτὸ ἐπειδὴ οἱ νοοτροπίες καί οἱ ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων ἐπιδροῦν ἄμεσα πάνω στήν δεκτικότητά τους σὲ συγκεκριμένα διοικητικὰ μέτρα. Τὴν πραγματικότητα ἄλλωστε αὐτὴ εἶχαν κατανοήσει ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους προδρομοὺς τῆς λαογραφικῆς κινήσις, κυρίως ὀρισμένοι Γερμανοὶ ρομαντικοί, πού εἶδαν στὴ θρησκευτικὴ λαογραφία τὸν κατάλληλο ὁδηγὸ γιά τὴν ἐπαρκὴ γνώσις τῶν συνθηκῶν ζωῆς καί τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῶν λαῶν ἢ τῶν πληθυσμῶν πού θά κυβερνοῦσαν ἢ θά διοικοῦσαν¹⁵, ὥστε νὰ ἀναπτυχθεῖ ἡ λαογραφικὴ κίνησις στήν Εὐρώπη τοῦ 19ου αἰῶνα.

Σὲ τελικὴ ἀνάλυση, τὰ ἴδια τὰ πράγματα θά μποροῦσαν νὰ δικαιολογήσουν κάποια αἰσιόδοξη προοπτικὴ. Οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἀγαποῦν τίς λαϊκὲς θρησκευτικὲς παραδόσεις τους, καί δὲν θά τίς ἀφήσουν νὰ πολτοποιηθοῦν στὰ πλαίσια μιᾶς ἐπερχομένης πνευματικῆς καί πολιτισμικῆς ἰσοπέδωσις. Ἡ βασικὴ αὐτὴ παραδοχὴ μπορεῖ μάλιστα νὰ στηριχθεῖ καί θεσμικὰ ἀπὸ τὴν Ἐνωμένην Εὐρώπη, ὥστε ἡ εὐρωπαϊκὴ στάσις ἀπέναντι στὶς τοπικὲς θρησκευτικὲς παραδόσεις, μὲ τὸ χριστιανικὸ τους ὑπόβαθρο, νὰ ἀποτελέσει ὑπόδειγμα καί γιά τὴν εὐρύτερη ἀντιμετώπιση τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, στοὺς ἀδόξως παγκοσμιοποιημένους καιροὺς μας.

Αὐτὴ ὅμως ἡ ἀντιμετώπιση προϋποθέτει τὴν ἀπάντησις σὲ ἕνα σχετικὸ θεμελιῶδες ἐρώτημα: ὑπάρχει διακρατικὴ πολιτικὴ βούλησις γιά μιὰ τέτοια ἐξέλιξις; Ἡ, μὲ ἄλλα λόγια, οἱ λαοὶ μποροῦν, ἢ Εὐρώπη θέλει; Τὴ βιωσιμότητα τῆς ὁποιας ἐπιλογῆς θά τὴ δεῖξει τὸ μέλλον.

15. Πρβλ. M. Featherstone, *Undoing Culture. Globalization, Postmodernism and Identity*. London 1995, σ. 99.

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΟΥ
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ**

(Κριτικές Παρατηρήσεις
καὶ ὑποδείξεις ἐφαρμογῆς)¹

Στὴν κεντρικὴ τοῦ ὁμιλίας ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, στὴν Ἡμερίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ τὰ προβλήματα τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν κατοίκων τῶν μεγάλων πόλεων, εἶχε κά-
νει ἀναφορὰ σὲ ρῆση τοῦ Κικέρωνα, ποῦ ἔλεγε: μεγάλη πολιτεία, μεγάλη μοναξιά². Μεταγράφοντας τὴ φράση (στὰ καθ' ἡμᾶς) ὀφείλουμε νὰ προβλημα-
τιστοῦμε στὸ ἂν καὶ γιατί ἰσχύει σήμερα τὸ «μεγάλῃ ἐνορία, μεγάλῃ μονα-
ξιά».

Ὁ Σεβασμιώτατος ἅγιος Ἀχελώου κ. Εὐθύμιος, ἔχοντας ἀσχοληθεῖ διεξο-
δικῶς³ μὲ τὸ θέμα τῆς Ποιμαντικῆς τῶν μεγάλων πόλεων (ἢ ἀστικῆς ποιμαν-
τικῆς) ἔχει πολλές φορὲς ὑπογραμμίσει τὸ γεγονός ὅτι «τὸ ἡμῖς τῶν κατοί-
κων τῆς χώρας μας κατοικεῖ στὰ δύο μεγάλα ἀστικά συγκροτήματα τῆς Μεί-
ζονος Περιοχῆς Πρωτευούσης καὶ τῆς Θεσσαλονικῆς»⁴, ὅπου κατὰ πλειονό-
τητα οἱ πιστοὶ ἀνήκουν σὲ μεγάλες Ἐνορίες. Τί λένε ὅμως οἱ ἴδιοι οἱ Ἐφη-
μέριοι, οἱ στρατευμένοι στὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας Ἱερεῖς μας, γιὰ τὴ μοναξιά ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα προβλήματα τόσο τῶν μεγάλων ὅσο καὶ τῶν μικρότερων Ἐνοριῶν τους;

Ἦταν τέλη τοῦ 2006, ὅταν μετὰ ἀπὸ τὴν πρόταση τοῦ σεβαστοῦ μας καθη-
γητοῦ κ. Ἀλέξανδρου Σταυρόπουλου, ὁ ὁποῖος «κατατρέχεται» ἀπὸ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν Ἐκκλησία, μὲ μία σπάνια ποιμαντικὴ διαίσθηση, θελή-
σαμε νὰ στήσουμε ἓνα ἐρωτηματολόγιο γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς σημερινῆς ἡμε-
ρίδας, ὥστε νὰ ἀξιοποιηθεῖ ἡ εὐκαιρία τῆς συναντήσεως ἀνθρώπων τῆς Ἐκ-
κλησίας ἀπὸ κάθε περιοχὴ τῆς χώρας μας, μὲ ἰδιαίτερη μάλιστα ποιμαντικὴ
εὐαισθησία.

Μὲ τὴν ἀποδοχὴ τῆς διενέργειας τῆς σχετικῆς ἰδιαίτερης αὐτῆς ἐμπειρικῆς
ἐρευνας ἀπὸ τὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ [Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔρ-
γου], ἀκολούθησε ἡ ἄκρως τιμητικὴ γιὰ μένα ἀνάθεση ἀπὸ τὴν Σεπτῆ Ἱερὰ
Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τὸν Μακαριώτατο Πρόεδρό της, μιᾶς εἰση-
γήσεως μὲ βάσει τὰ συμπεράσματα αὐτῆς τῆς τόσο σημαντικῆς ἐρευνας.
Ἔτσι, βρίσκομαι σήμερα ἐνώπιόν σας, προκειμένου νὰ κωδικοποιήσουμε
τὶς λίαν σοβαρὲς σκέψεις, ιδέες, προτάσεις καὶ προβληματισμούς ποῦ ἐσεῖς
οἱ ἴδιοι καταγράψατε. Καὶ εὐχαριστῶ εἰλικρινὰ καὶ θερμὰ καὶ ἐκ τῶν ὑστέ-
ρων ὅλους ποῦ συμμετείχατε στὴ συμπλήρωση αὐτοῦ τοῦ ἰδιότυπου, γιὰ πολ-
λοὺς λόγους, ἐρωτηματολογίου, διότι ὅπως προέκυψε μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπεξερ-
γασία τῶν κειμένων σας, ἀπαντήσατε μὲ πολλὴ ἀγάπη γιὰ τὴν Ἐκκλησία,

1. Τὸ κείμενο ποῦ παρατίθεται, ἀπέτελεσε τὸν βασικὸ κορμὸ εἰσηγήσεως σὲ ἡμερίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν 7ῃ Ἰουνίου 2007, μὲ γενικότερο θέμα «Ἀξιολόγηση τοῦ ἐγχειριδίου ὀργάνωσης καὶ δράσης “Τὸ Ἐνοριακὸ Ποιμαντικὸ Ἔργο στὴ σύγχρονη κοινωνία”».

2. Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, *Πρακτικὰ Ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδας «Προβλήματα τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν κατοίκων τῶν μεγάλων πόλεων»*, Ἀθήνα 2006, σ. 11.

3. Ἐπισκόπου Ἀχελώου, Εὐθυμίου Στύλιου, *Τὸ σύγχρονον Ἀστικὸν Περιβάλλον ὡς Ποιμαντικὸν Πρόβλημα. Μελέτη Ποιμαντικῆς Κοινωνιολογίας*, Ἀθήνα 1980.

4. Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, *Πρακτικὰ Ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδας «Προβλήματα τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν κατοίκων τῶν μεγάλων πόλεων»*, Ἀθήνα 2006, σ. 9.

πολλή μεγάλη ὑπευθυνότητα καὶ σοβαρότητα πρὸς τὸ λειτούργημά σας.

Τὸ στήσιμο τοῦ Ἐρωτηματολογίου βασίστηκε στὶς τέσσερις ποιμαντικὲς λειτουργίες τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή τῆς μαρτυρίας, τῆς λατρείας, τῆς κοινωνίας, τῆς διακονίας⁵, καὶ ἀφοροῦσε σὲ τέσσερα βασικὰ ἀντικείμενα τῆς ποιμαντικῆς μέριμνας: τὴν ἐνορία εὐρύτερα, τὸν ἐνοριτὴ ἐξειδικευμένα, τὸν ἴδιο τὸν Ἱερέα καὶ τέλος τὴν Ἱερατικὴ Οἰκογένεια⁶.

Ὅταν σὲ πρώτη φάση δώσαμε δοκιμαστικὰ κάποια ἐρωτηματολόγια, μὲ τὴ σύμφωνη βέβαια γνώμη καὶ εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀγίου Φθιώτιδος κ. Νικολάου, σὲ Ἱερεῖς τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, ὅπου καὶ ἐργάζομαι, γιὰ νὰ διαπιστώσουμε κατὰ πόσο εἶναι λειτουργικὸ, ἀντιληπτὸ καὶ στὸ κάτω-κάτω χρήσιμο, ἡ πρώτη ἐντύπωση πού ἀποκόμισα ἀπὸ τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν Ἱερέων, στοὺς ὁποίους ἀπευθύνθηκα, ἦταν ὅτι πολὺ ὠραία καὶ χρήσιμη ἡ σκέψη, ἀλλὰ ἂν μιλήσουν ἢ γράψουν τὶς σκέψεις τους ὅπως ἀκριβῶς τὶς βιώνουν καὶ τὶς αἰσθάνονται, τότε θὰ θιγοῦν πολλὲς καταστάσεις καὶ θὰ πικραθοῦν πολλὰ πρόσωπα.

Πάντως αὐτὸς ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς βασικοὺς σκοπούς. Νὰ καταγραφοῦν καὶ νὰ θιγοῦν ἐνδο-ἐκκλησιαστικῶς, τὰ κακῶς κείμενα καὶ οἱ δυσάρεστες, ἀντιπνευματικὲς καταστάσεις. Νὰ γίνῃ ἐφικτὸ στὰ λίγα λεπτὰ τοῦ χρόνου πού μᾶς ἔχουν παραχωρηθεῖ νὰ γίνουμε ἢ φωνή σας, ὥστε νὰ ἀκουστοῦν πράγματα τὰ ὁποῖα συζητοῦνται σὲ περιορισμένο μόνο κύκλο προσώπων ἢ καὶ ἀποφεύγονται νὰ δηλωθοῦν δημόσια, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρξουν παρεξηγήσεις ἢ ἄλλα προβλήματα.

Γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ τὸ ἐρωτηματολόγιο ζητοῦσε προαιρετικὰ μόνο, κάποια συγκεκριμένα ἀπογραφικὰ στοιχεῖα. Βέβαια οἱ περισσότεροι ἀναγράψατε

6. Ἄλλωστε, πρέπει βάσει τοῦ ποιμαντικοῦ ἐγχειριδίου νὰ δουλέψουμε ὅλοι ὡς Ἐκκλησία, ποιμνιοκεντρικά. Ἔτσι, καθὼς ὁ Κληρικὸς καὶ εὐρύτερα ἡ Ἱερατικὴ οἰκογένεια ἔχουν τὶς ἰδιαιτέρως ποιμαντικὲς τὸς ἀνάγκες καὶ ἀντιμετωπίζουν στὴν καθημερινότητά τους ὀρισμένα ποιμαντικὰ ζητήματα ἢ πρακτικὰ προβλήματα, ἀποτελοῦν καὶ αὐτοὶ ἀντικείμενο τῆς ποιμαντικῆς φροντίδας τῆς Ἐκκλησίας μας.

5. Πρὸβλ. σχετικὰ: Σταυρόπουλου Ἀλέξανδρου, *Ἐπιστήμη καὶ Τέχνη τῆς Ποιμαντικῆς*, ἔκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 1997.

τὸ ὄνοματεπώνυμό σας, πράγμα πού δείχνει ὑπευθυνότητα καὶ ἀνάληψη τῆς εὐθύνῃς τῶν λόγων σας, ἀλλὰ μεταξὺ μας δὲν γνωρίζω κατὰ πόσο σᾶς ἐπέτρεψε νὰ στηλιτεύσετε κάποια ἀρνητικὰ πού συμβαίνουν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἀφοροῦν στοὺς Κληρικούς, τοὺς ἐνορίτες ἢ καὶ τὶς Ἱερατικὲς οἰκογένειες.

Ἡ σημαντικὴ αὐτὴ ὁμῶς ἔρευνα προχώρησε. Συγκεντρώθηκαν, τελικῶς, 60 Ἐρωτηματολόγια συμπληρωμένα ἀπὸ τοὺς Συνέδρους-Ἐκπροσώπους τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων. Τὰ θέματα πού θίγονται μέσα ἀπὸ τὶς ἐνότητες τοῦ Ἐρωτηματολογίου εἶναι πολλὰ. Θὰ προσπαθήσουμε, ὁμῶς, νὰ παραθέσουμε τὰ στοιχεῖα μὲ συνοπτικὸ τρόπο, ὥστε νὰ δοθεῖ πιὸ ἄνετα ἡ δυνατότητα γιὰ περαιτέρω ἀξιολόγηση καὶ εὐρύτερη συζήτηση πάνω σὲ αὐτά. Τὸ σύνολο λοιπὸν τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς παράρτημα, μὲ συγγραφεῖς ὅλους ἐσᾶς, στὸ Ἐγχειρίδιο πού πρωταγωνιστεῖ στὴ σημερινή μας συνάθροιση μὲ γενικὸ τίτλο: **ΤΟ ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ**, ἔχουν κάπως ἔτσι:

I. Ὡς πρὸς τὴν ΕΝΟΡΙΑ

Τονίστηκε σὲ πλῆθος ἀπαντήσεων μὲ τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, μὲ τὴ μία ἢ τὴν ἄλλη διατύπωση ἢ ἀνάγκη **ΕΠΑΝΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ** τῶν χριστιανῶν. Στὸ πλαίσιο τῆς προσπάθειας αὐτῆς ἐντάσσονται καὶ ἄλλες προτάσεις ὅπως:

«Νὰ εἶναι ἀνοικτὸς ὁ Ναὸς ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερες ὥρες τὴν ἡμέρα καὶ ἐν τέλει νὰ βλέπει ὁ πιστὸς τὸν ἐνοριακὸ ναὸ ὡς σπίτι του». Πολλοὶ παρασύρονται σὲ αἰρέσεις, καθὼς αὐτὲς ἐμφανίζουν μία ἐπίφαση συντροφικότητας, μία ἐπίπλαστη εἰκόνα ἐνδιαφέροντος, καὶ ἐκτιμήσεως τοῦ ἄλλου. Οἱ παραθησκευτικὲς αὐτὲς καὶ αἰρετικὲς ὁμάδες ἐμπορεύονται τὸ εἶδος ἀκριβῶς ἐκεῖνο πού ἔκανε τὴν Ἐκκλησία μας νὰ θριαμβεύσει τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐπίγειας παρουσίας Τῆς, ὅπου ὑπῆρχαν οἱ ἀγάπες καὶ ἦταν ἅπαντα κοινά.

Φταίμε ὁμῶς καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴ στενὴ ἔννοια, καθὼς πολλὲς φορὲς περιχαρῶνόμεστε ἀπὸ μία ὁμάδα 10 ἀνθρώπων σὲ σύνολο 5.000 ἢ 50.000 χιλιάδων, μὲ τὴν ἀσφάλεια πού προσδίδει ἡ σίγουρη καταβολὴ τοῦ μισθοῦ, ἐγκλωβιζόμεστε σὲ νοοτροπίες ἐπανάπαυσης. Εὐτυχῶς δὲν μιλάμε

στήν Ἐκκλησία μας γιὰ λαμπρὲς ἐξαιρέσεις, οὔτε κὰν γιὰ ἐξαιρέσεις, καθὼς οἱ περισσότεροὶ Κληρικοὶ μας ἔχουν τὴν καλὴ ἀγωνία γιὰ τὸ ποίμνιο. (Φαίνεται ἄλλωστε καὶ ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις στοῦ Ἐρωτηματολόγιου).

Κεντρικὴ θέση στὴν ἐνότητα Ἐνορία κατέχει ἡ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΖΩΗ. Διαβάζουμε, λοιπόν:

«Νὰ ξαναγίνει ἡ Ἐνορία κοινοτικὴ καὶ ὄχι ἀπρόσωπο κέντρο τελετῶν». Μάλιστα ἐπισημαίνεται ἡ ἀνάγκη γιὰ «κατάρτιση καὶ καθορισμὸ μὲ σαφεῖς ὁδηγίες καὶ αὐστηρὲς ἐγκυκλίους τὰ θέματα τῆς ἱεροπρέπειας τῶν ἱ. μυστηρίων (π.χ. ρύζια, λουλούδια, φῶτα, φωτογραφίες καὶ βιντεοσκοπήσεις, στολισμοὶ κ.λπ.)». Ζητεῖται ἀπὸ ἐσᾶς τοὺς ἐφημερίους, νὰ «παύσει πλέον ὁ κοσμικὸς χαρακτήρας τῶν ἱεροπραξιῶν» ἀλλὰ ζητεῖται ταυτοχρόνως «νὰ ὑπάρξει γιὰ τοὺς ἱερεῖς ἡ ἀνάλογη κάλυψη ἀπὸ τὴ Σύνοδο». Ταυτόχρονα, ὅμως, ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ἄλλο κληρικὸ ἡ ἀνάγκη «νὰ ἐφαρμόζονται οἱ ἐγκύκλιοι καὶ οἱ ὁδηγίες ἀπὸ ΟΛΟΥΣ», ὥστε «νὰ ὑπάρχει Ἐνιαία Γραμμὴ τῆς Ἐκκλησίας». Γενικότερα, λοιπόν, γιὰ τὰ ἱ. Μυστήρια ὑπάρχει ἡ εὐχὴ «νὰ τελοῦνται κατὰ τὸ δυνατὸ κατασκευκτικὰ καὶ νὰ σταματήσει ἡ ἀταξία πού ἐπικρατεῖ κατὰ τὴ διάρκειά τῆς τους μέσα στοὺς Ναοὺς (εἴτε εἶναι ἡ Θεία Λειτουργία, εἴτε βάπτισμα, γάμος κ.λπ.)». Ἄλλωστε, κατὰ τὴν ἀποψὴ μας, ἡ ἀναζήτηση τοῦ κόσμου γιὰ ἡρεμία, κατάνυξη, ὀρθὴ τέλεση τῶν ἀκολουθιῶν, ὠραία ψαλμωδία τὸν ὁδηγεῖ στὰ Μοναστήρια. Ἡ κίνηση αὐτὴ δὲν εἶναι φυσικὰ ἄσχημη, ἀλλὰ ἔχει κόστος στὴν ἐνοριακὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐκκλησιολογία πού πηγάζει ἀπὸ αὐτὴ.

Κάτι ἀκόμα πού ἀναφέρεται εἶναι «Νὰ προγραμματισθεῖ ἡ τέλεση τῶν Ἀκολουθιῶν ἀνάλογα μὲ τὰ ὠραία ἐργασίας τῶν ἐνοριτῶν.» Παράδειγμα φέρνω κάτι πού γίνεται ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Λαμίας, φαντάζομαι καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους ναοὺς τῆς Ὁρθοδοξίας. Καθημερινὰ τελεῖται θεία Λειτουργία, ἡ ὁποία ἀρχίζει στὶς 6 τὸ πρωὶ καὶ τελειώνει ἀκριβῶς στὶς 8, ὥστε ἐὰν θέλει κάποιος ἐργαζόμενος νὰ λειτουργηθεῖ, νὰ μπορεῖ νὰ τὸ κάνει χωρὶς πρόβλημα μὲ τὴν ἐργασία του.

«Νὰ ἐμπλουτισθεῖ τὸ ἐνοριακὸ λειτουργικὸ πρόγραμμα μὲ ἀκολουθίες καὶ μάλιστα βραδινές (ἀπόδειπνα, ἀγρυπνίες)», μὲ προσοχὴ ὅμως νὰ μὴν ἐπιβα-

ρύνεται ὑπέρομετρα ὁ ἱερέας, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴν βομβαρδίζεται συνεχῶς ὁ ἐνοριτῆς. Εἶναι χρήσιμο σὲ κάποιες ἰδιαίτερες ἐκδηλώσεις, γιὰ παράδειγμα κάποια ἀγρυπνία ἢ παράκληση γιὰ τὰ παιδιά πού δίνουν ἐξετάσεις, νὰ δίνεται ὡς εὐλογία κάτι λιτὸ ἔστω, ἀλλὰ ἀξιοπρεπές, πού νὰ δείχνει ἐνδιαφέρον. Ἡ προσφορὰ αὐτὴ σημαίνει πολλά.

Ταυτόχρονα χρειάζεται «ἐπαναπροσδιορισμὸς καὶ σχεδιασμὸς τῶν μαθητικῶν ἐκκλησιασμῶν». Εἶναι εὐκαιρία νὰ δείξουμε τὸ πρόσωπο τῆς ἐνορίας καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἐφημερίου.

Ἄλλες προτάσεις:

«Οἱ Ἱεροπραξίες πρέπει νὰ ἀπευθύνονται σὲ ὅλους τοὺς πιστοὺς καὶ ὄχι μόνο σὲ μερικοὺς, ἐπιλεκτικὰ», π.χ. ἰδιωτικὲς Θεῖες Λειτουργίες ἢ παράκληση σὲ κάποιο ἐξωκκλήσι, «γιὰ λίγους».

«Νὰ ἐπανέλθει ἡ χρῆση τοῦ Ψαλτηρίου στὴ Λατρεία καὶ νὰ ἐπανασυνδεθοῦν πάλι τὰ μυστήρια μὲ τὴν τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας».

«Νὰ ὑπάρχει συμψαλμωδία τῶν ἱεροψαλτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, ὅπου εἶναι ἐφικτό». Πρόσφατα γράφτηκε στὸ περιοδικὸ «Ἐφημέριος»⁷, γιὰ τὴν μᾶλλον ἐωσφορικὴ ἐνέργεια κάποιων ψαλτῶν νὰ ἀλλάζουν ἦχο, ταχύτητα καὶ γενικὰ μελωδία, ὅταν τὸ ἐκκλησίασμα «τολμᾷ» νὰ συμπάλλει κάποιο τροπάριο.

«Οἱ ἐνοριτῆς πρέπει νὰ μποροῦν νὰ κατανοοῦν τὸ μυστήριο σὲ ὅποιο συμμετέχουν, ἀκόμα καὶ ἐὰν χρειάζεται νὰ ἐξηγεῖ ἀναλυτικὰ, ἐπιτόπου ὁ λειτουργός.»

«Νὰ τελοῦνται τὰ ἱερὰ Μυστήρια μὲ προθυμία καὶ ἀφιλοκερδῶς.»

Ὡς πρὸς δὲ τὸ *ΚΗΡΥΓΜΑ* θεωρεῖται ὅτι: «Τὸ κήρυγμα, ὅπως καὶ ἡ κατήχηση ἔχουν ὑποβαθμισθεῖ, διότι τονίζουν τὴν ἠθικολογία καὶ ὄχι τὴ θεολογία». Καί, πέρα ἀπὸ τὰ ὅσα μᾶς ὑπαγορεύει ἡ Ὀμιλητικὴ, θὰ πρέπει «νὰ εἶναι σύντομο, νὰ ἀποφεύγεται ἡ ξύλινη γλώσσα καὶ ὁ λόγος νὰ εἶναι ζεστός».

Γενικότερα, τώρα, διατυπώνεται ἡ πρόταση «Οἱ μεγάλες ἐνορίες νὰ χωρισθοῦν σὲ μικρὲς περιφέρειες», ὅπως ἔχει μάλιστα ἀπὸ παλαιότερα διατυπωθεῖ καὶ

7. Βλ. σχετικὰ Πρωτ. Βασιλείου Θεομοῦ, «Γιὰ νὰ φανερώναται ἡ Ἐκκλησία», *ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ*, τευχ. 4ο (Ἀπρίλιος 2007), σ. 25.

μέ σχετική οργανωμένη πρόταση, ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Ἀρχελάου κ. Εὐθύμιου⁸. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ καταλαβαίνουμε ὅλοι ὅτι περιορίζεται τὸ ἀπρόσωπο, λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς ἐνορίας καὶ τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν, στὶς σχέσεις ἐνοριτῶν καὶ ποιμένων.

Ἐπίσης χρειάζεται «νὰ καταγράφονται καὶ νὰ προσδιορίζονται οἱ στόχοι (σὲ ἐτήσια ἴσως βάση) τῆς Ἐνορίας, ἀνάλογα μὲ τὶς ἰδιαιτερότητες καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ Ποιμνίου».

Στὸ χωρὸ τῆς Διακονίας θὰ βοηθοῦσε «ἡ ἐνορία νὰ ἔχει τὴ δική της «ὀμάδα βοήθειας»». Κάνει ἐντύπωση τὸ σχόλιο ἐφημερίου ὅτι «δὲν χρειάζονται ἐπισημότητες καὶ διορισμοί, ἀλλὰ ἡ οὐσιαστικὴ καὶ γνήσια ἐνεργοποίηση τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας».

«Ἡ Ἐνορία νὰ δίνει τὴ Μαρτυρία τῆς παρουσίας της στοὺς τοπικοὺς φορεῖς, συνδέσμους, συλλόγους. Νὰ καλοῦνται προσωπικὰ οἱ φορεῖς-σύνδεσμοι-σύλλογοι στὶς ἐκδηλώσεις τῆς Ἐνορίας, ὥστε νὰ ὑπάρξει μία ἀνάπτυξη σχέσεων».

Παράλληλα ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τῆς Ἐνορίας θεωρεῖται ὅτι «εἶναι πρόβλημα νὰ βλέπουν οἱ ἐνοριτες τὴν Ἐκκλησία ὡς φιλανθρωπικὸ ὄργανισμὸ καὶ νὰ ἀδυνατοῦν νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι εἶναι κάτι πολὺ εὐρύτερο καὶ βαθύτερο», καὶ «γὰ τὴν Ἐκκλησία προέχει ἡ πνευματικὴ διάσταση καὶ ἡ σύνδεση μὲ τὸν Χριστὸ καὶ ὄχι ἡ δημιουργία μιᾶς ἀποκλειστικῆς ὑπηρεσίας κοινωνικῆς πρόνοιας». Τὴν ἴδια στιγμή προτείνεται ὅτι πρέπει νὰ γίνεται «καλὴ διερεύνηση τῆς ἀνάγκης τῶν ἀνθρώπων ποὺ καταφεύγουν στὸ Φιλόπρωχο τῆς Ἐνορίας». Ἐνδείκνυται νὰ ὑπάρχουν δομὲς ποὺ ἀντὶ γὰρ χρῆμα νὰ προσφέρουν σὲ εἶδος, ὅπως γὰρ παράδειγμα συσσίτιο ἀπόρων, κατάσταση προσφορᾶς ἱματισμοῦ, τροφίμων, πρόνοια γὰρ λουτρὰ ἀστέγων⁹. «Ἡ οργανωμένη ἐνορία μοιάζει πολλὰ φορὲς νὰ εἶναι σὰν παράρτημα τοῦ ΙΚΑ μὲ πάσης φύσεως κοινωνικὲς παροχές. Χρήσιμο καὶ αὐτὸ μὲ τὴν ὑπάρχουσα κατάσταση, ἀλλὰ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔργο

Τῆς, ὡς πρόταση ζωῆς, παραμερίζεται καὶ παραγνωρίζεται».

Τέλος, ἀναζητεῖται ἡ «μέριμνα γὰρ τὴ δημιουργία κατασκηνωτικοῦ χώρου σὲ κάθε Μητρόπολη (γὰρ θερινὴ ἀλλὰ καὶ χειμερινὴ λειτουργία ἔστω καὶ ὀλιγοήμερη), γὰρ παιδιά, φοιτητές, ὑποψηφίους ἱερεῖς, κληρικούς, πολύτεκνες καὶ ἱερατικὲς οἰκογένειες». Εἶναι γεγονός ὅτι λίγες μέρες στὴν κατασκήνωση ἀντιστοιχοῦν πνευματικὰ καὶ ποιμαντικὰ σὲ χρόνια μαθημάτων σὲ κάποιο ἐνοριακὸ κατηχητικὸ σχολεῖο.

Τὰ ἐπιμορφωτικὰ καὶ λοιπὰ ἔντυπα κατέχουν τὴν δική τους θέση στὶς ἀπαντήσεις.

«Τὸ κατηχητικὸ ἔργο τῆς Ἐνορίας νὰ γίνεται μέσα ἀπὸ σωστὰ περιοδικὰ καὶ προσεγμένο ὑλικὸ καὶ ὄχι μὲ τὰ ἀτέλειωτα καὶ πρόχειρα στημένα πολλὰς φορὲς φυλλάδια, ὁργανώσεων, συλλόγων, ἀλλὰ καὶ ἐνοριῶν ἢ καὶ Μητροπόλεων.» Ἄλλωστε ἄλλη εἶναι ἡ γνωστικὴ καὶ ἀντιληπτικὴ ἱκανότητα ἐνὸς παιδιοῦ τοῦ δημοτικοῦ ἀπὸ αὐτὴ τοῦ γυμνασίου¹⁰, ὅπως διαφορετικὰ εἶναι καὶ τὰ ἐνδιαφέροντά τους. Πρέπει νὰ συντάσσονται τὰ ὅποια ἔντυπα μὲ γνώση παιδαγωγικὴ, μὲ θεολογικὴ κατάρτιση ἀλλὰ καὶ ἐνδιαφέρον (δημοσιογραφικὸ λένε κάποιοι) ὕφος.

«Νὰ τυπωθοῦν βιβλία καὶ ἄλλα ἔντυπα γὰρ τὴν κατῆχηση ἀνδρῶν, μητέρων, ἀναδόχων, ἱεροπαίδων, ἱεροψαλτῶν, ἡλικιωμένων, ἀσθενῶν, ἀλλοδαπῶν σὲ ἀπλὴ γλῶσσα ἀπὸ τὴ μία μεριά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὑπεύθυνα, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, πρόσωπα (Συνοδικὲς ἐπιτροπὲς κ.λπ.) καὶ ὄχι ἀπὸ ἀνεύθυνους ἐκδότες».

Ἐνα ἄλλο ζήτημα ποὺ θίγεται εἶναι ἡ «ὑπαρξὴ ἐκπαιδευμένων ἱεροκηρῶν στὰ μεγάλα Κοιμητήρια». Πέρα ὅμως ἀπὸ αὐτό, οὕτως ἢ ἄλλως «ἓνα ὀλιγόλεπτο κήρυγμα στὴν κηδεῖα εἶναι ἀπαραίτητο»¹¹.

8. Ἐπισκόπου Ἀρχελάου, Εὐθυμίου Στύλιου, *Τὸ σύγχρονον Ἀστικὸν Περιβάλλον ὡς Ποιμαντικὸν Πρόβλημα. Μελέτη Ποιμαντικῆς Κοινωνιολογίας*, σσ. 175-184 (Ἐνότητα: Ἀνασύνταξις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Γεωγραφίας τῶν Ἀστικῶν Κέντρων).

9. Στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Φθιώτιδος, πρόσφατα, ἄρχισαν τὴ λειτουργία τοὺς «λουτρὰ ἀστέγων» σὲ χωρὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Λαμίας.

10. Πρὸβλ σχετικὰ Περσελὴ Ἐμμανουήλ, *Σχολικὴ Θρησκευτικὴ Ἀγωγή*, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 1998, σ. 94 ἔξ.

11. Ἡ δική μας πάντως ἐμπειρία ἀπὸ τὴ Μητρόπολη Φθιώτιδος, ὅπου ἔχουν διανεμηθεῖ σχετικὰ κηρύγματα στὶς ἐνορίες γὰρ τέτοιες περιπτώσεις, λέει πὼς ὄχι μόνο κάνουν καλὴ ἐντύπωση, ἀλλὰ ἐκεῖνη τὴ δύσκολη στιγμή ἀνακουφίζουν κι ὅλας. Ποιὸ εἶναι τὸ πρόβλημα; Ὅτι κάποιοι Ἐφημέριοι εἴτε γιὰτὶ βιάζονται εἴτε γὰρ ἄλλους, δικούς τους λόγους, παραλείπουν νὰ διαβάσουν τὴν ὁμιλία, τορπιλίζοντας ἔτσι μία ποιμαντικὴ εὐκαιρία καὶ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας νὰ μιλήσει μὲ λόγια παρηγορίας στὸν πονεμένο πιστό.

Ἐπιπλέον, «ἐπιβάλλεται ἡ καλὴ ἐνημέρωση τοῦ συνόλου τῶν ἐνοριτῶν γιὰ τὶς ἐκδηλώσεις καὶ τὶς ἄλλες εὐκαιρίες ποῦ δημιουργοῦνται στὸ χῶρο τῆς Ἐνορίας». Ὡς πρὸς τὶς ἐκδηλώσεις, ὁμιλίες, ἐσπερίδες, πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπόψη ὅτι οἱ πολλές, ποῦ ἀπευθύνονται μάλιστα στὸ ἴδιο κάθε φορὰ ἀκροατήριο, κουράζουν. Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ κόσμος δὲν μαζεύεται εὐκόλα καὶ διαρκῶς. Πρέπει ἡ ὅποια ἐκδήλωση νὰ εἶναι καλὰ ὀργανωμένη, μὲ πετυχημένο θέμα, ποῦ νὰ ἀπευθύνεται σὲ συγκεκριμένο ἀκροατήριο καὶ τὸ δυνατὸ χαρτί της νὰ εἶναι ὁ ἕνας ἢ περισσότεροι ὁμιλητές. Ἐπίσης πρέπει νὰ προσεχθεῖ ἡ διάρκεια τῆς ἐκδήλωσης (μέχρι μία ὥρα ἀρκεῖ γιὰ τὶς περισσότερες) καὶ νὰ γίνεται ἀπόλυτα σεβαστὸς ὁ χρόνος τοῦ ἀκροατηρίου (ἀρχίζουμε καὶ τελειώνουμε τὴν προγραμματισμένη ὥρα).

II. Ὡς πρὸς τοὺς ΕΝΟΡΙΤΕΣ

Ἀρχίζουμε ἀπὸ τοὺς ΛΑΪΚΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ.

Ἐπισημαίνεται ὅτι θὰ πρέπει «νὰ γνωρίζει ὁ ἱερέας ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ τὰ διακονήσει ὅλα μόνος του» καὶ ὅτι «θὰ πρέπει νὰ δραστηριοποιοῦνται οἱ Ἐνορίτες σὲ τομεῖς ποῦ ἔχουν διάθεση νὰ βοηθήσουν, ὑπὸ τὸν συντονισμό, τὴν ἐποπτεία καὶ τὴν καθοδήγηση τοῦ Ἱερέα».

«Οἱ ἱκανοὶ συνεργάτες δημιουργοῦνται, ἀφοῦ πρῶτα ἐντοπισθοῦν ἀπὸ τὸν ἱερέα ἢ τοὺς ἤδη ὑπάρχοντες συνεργάτες».

«Νὰ ἀποφεύγεται ἡ δημιουργία κλίμας μέσα στὴν ἐνορία». Νὰ θυμόμαστε ὅτι ὅσοι πλησιάζουν τὴν Ἐκκλησία καὶ μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν δυνάμει συνεργάτες δὲν εἶναι ἀπαραιτήτως μὲ ὑγιᾶ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα καὶ δὲν ἔχουν τὰ πιὸ εἰλικρινῆ ἐλατήρια προσφορᾶς.

Τώρα ὅσον ἀφορᾶ τὸ ὑπόλοιπο ἐνοριακὸ ἔμπυχο ὑλικὸ καταγράφεται ὅτι:

«Ἡ ἐπαφὴ τοῦ Ἱερέα μὲ τοὺς ἐνορίτες νὰ εἶναι, κατὰ τὸ δυνατό, προσωπική. Ποιμαντικὴ ἀξιοποίηση τῶν διαφορῶν ἀφορμῶν (ἀγιασμοί, εὐχέλαια, σαραντισμοί, ἐγκαίνια, ἐκδημίες) γιὰ προσέγγιση». «Οἱ ἐνορίτες ἔχουν πολλές εὐκαιρίες νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὶς δραστηριότητες τῆς κάθε ἐνορίας-αὐτὸ ποῦ χρειάζεται εἶναι νὰ βρίσκονται κοντὰ καὶ γύρω ἀπὸ τὸν ποιμένα».

«Νὰ καλοῦνται οἱ ἐνορίτες (ἴσως κατὰ κατηγορίες - μὲρφοση, ἐνδιαφέροντα κ.λπ.) ἀπὸ τὴν Ἱ. Σύνοδο ἢ τὴν κατὰ τόπους Ἱερά Μητρόπολη γιὰ ἐνημέρωση σχετικὴ μὲ κάποιο συγκεκριμένο θέμα».

«Μποροῦν νὰ πραγματοποιοῦνται ἐκδηλώσεις, ὥστε νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἐνορίτες, γιὰ πολλοὺς καὶ διαφοροὺς λόγους: ἀπὸ τὴν κοπὴ τῆς βασιλόπιτας μέχρι κάποια προσκυνηματικὴ ἐκδρομὴ γιὰ ζευγάρια ποῦ ἔχει παντρεύει ὁ ἐφημέριος ἢ γιὰ τὰ παιδιά ποῦ ἔχει βαπτίσει».

«Νὰ λειτουργοῦν σεμινάρια ὑποστήριξης συγγενῶν ξενιτεμένων, ναυτικῶν, ἐθισμένων σὲ οὐσίες ἢ συγγενῶν προσώπων ποῦ ἔχουν φύγει πρῶτα ἀπὸ τὴ ζωὴ», καθὼς καὶ «νὰ ὠθηθοῦν οἱ πιστοὶ σὲ συχνότερη θεία Κοινωνία (μὲ ταυτόχρονη ἀλλαγὴ τῆς νοοτροπίας κάποιων πνευματικῶν)».

Εἶναι γενικὴ ἐκτίμηση ὅτι πρέπει νὰ ἐπικρατεῖ ἡ ἰσότητα μέσα στὴν Ἐκκλησία. «Μὲ κατάλληλο ποιμαντικὸ καὶ διακριτικὸ τρόπο νὰ συμπεριφερόμαστε σὲ ὅσους ἔχουν κάποιο πολιτικὸ, στρατιωτικὸ ἀξίωμα ἢ οικονομικὴ ἐπιφάνεια. Νὰ μὴν προβάλλονται ἄνθρωποι μὲ ἐπιφάνεια οικονομικὴ, κοινωνικὴ ἢ καὶ μορφωτικὴ, ποῦ μπορεῖ νὰ μὴν ἔχουν καὶ σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησία, παρὰ μόνον ἐθιμοτυπικὴ καὶ νὰ παραγκωνίζουμε τοὺς πιστοὺς οἱ ὅποιοι εἶναι συνεχῶς δίπλα μας καὶ συμπαρίστανται ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς».

Γιὰ τὴν Ἐπιμόρφωση τῶν Ἐνοριτῶν ἔχουν γραφεῖ τὰ ἑξῆς:

«Νὰ δημιουργοῦνται ὁμάδες διακονίας ἀπὸ τοὺς ἐνορίτες οἱ ὁποῖες ὅμως νὰ ἐκπαιδεύονται καταλλήλως καὶ ἀνάλογα μὲ τὸ διακόνημα καὶ ὄχι νὰ αὐτοσχεδιάζουν.»

«Νὰ γίνεται Κατήχηση, λόγω τῆς ἄγνοιας τῶν πιστῶν ἀκόμα καὶ σὲ βασικὰ θέματα γύρω ἀπὸ τὴν πίστη καὶ τὴν ὀρθοδοξία» καὶ μάλιστα ἡ κατήχηση νὰ ἀφορᾶ «ἠλικιακὲς ὁμάδες (π.χ. 30 ἕως 50 ἐτῶν) μὲ συνάξεις ἐπιστημόνων, ζευγαριῶν, μελλονύμφων, μητέρων κ.λπ. μὲ ΠΡΟΝΟΙΑ γιὰ παράλληλη φύλαξη-κατήχηση-ἀπασχόληση τῶν παιδιῶν».

III. Ὡς πρὸς τὸν ΙΕΡΕΑ

Στὶς Ἐνότητες ποῦ ἀφοροῦσαν τὸ πρόσωπο τοῦ Ἱερέα διαβάζουμε:

«Νὰ παρεμβαίνει μὲ Δυναμισμὸ ἀλλὰ καὶ Διάκριση (σὲ ἐπίπεδο κοινωνίας) γιὰ νὰ βοηθήσει σὲ θέματα πὸν ἀφοροῦν τοὺς ἐνοριῖτες, σὲ συνεννόηση μὲ τὸν Ἐπίσκοπο ἀλλὰ καὶ συνεργασία μὲ τοὺς ΣΥΝΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ, ἐὰν ὑπάρχουν». Ἔνα πρόβλημα πὸν ὑπολανθάνει πολλὲς φορὲς εἶναι ἡ σχέση τοῦ Πρεσβυτέρου μὲ τὸν Ἐπίσκοπό του. Ἔνα πρόβλημα πὸν ὁμῶς φαίνεται ἔντονα καὶ καθαρὰ εἶναι πολλὲς φορὲς ἡ σχέση τοῦ Πρεσβυτέρου-Ἐφημερίου μὲ τὸν ἢ τοὺς Συνεφημερίους του, καθὼς, γιὰ παράδειγμα, ὁ ἕνας λέει ὅτι αὐτὸς πὸν δὲν εἶναι Πρόεδρος δὲν νοιάζεται παρὰ μόνο γιὰ τὰ τυχερά, ἐνῶ ὁ ἄλλος λέει ὅτι ὁ Πρόεδρος τὸν κρατᾶ μακριὰ καὶ στὸ σκοτάδι, σχετικὰ μὲ τὰ ἐνοριακά. Προτείνεται μάλιστα «ἢ δημιουργία ἑνὸς γενικοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ πὸν θὰ διέπει καὶ θὰ καθορίζει τὶς σχέσεις τῶν συνεφημερίων»¹². Ὡς πρὸς τὶς σχέσεις τῶν πρεσβυτέρων μὲ τοὺς ἐπισκόπους τους, ζητεῖται «περισσότερη καὶ πιὸ οὐσιαστικὴ ἐπαφή». Ἔχει μάλιστα γραφεῖ σὲ κάποιον ἐρωτηματολόγιο χαρακτηριστικά: «νὰ ἀκούει ὁ ἐπίσκοπος τὸν καημὸ τῶν ἱερέων». Παράλληλα ἐπισημαίνεται ὅτι «ἢ ὑπακοή στὸν Ἐπίσκοπο δὲν σημαίνει σκλαβιά».

Γενικότερες ὁδηγίες πὸν ἔχουν καταγραφεῖ εἶναι ὅτι:

«Πρέπει ὁ Ἱερέας νὰ ἀγαπήσει τὸ «πετραχῆλι» του, καὶ νὰ καλλιεργηθεῖ τὸ ἐκκλησιαστικὸ πνεῦμα καὶ ἡ διάκριση». Ἐπισημαίνονται περιπτώσεις κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ, ὅπου κυκλοφοροῦν μὲ πολυτελεῖ αὐτοκίνητα μὲ σκοῦρα τζάμια.

Σὲ ἕναν λαϊκὸ ἀκόμα καὶ ἐὰν εἶναι θεολόγος ὅπως δῆποτε κάνει ἐντύπωση ἢ παρατήρηση ὅτι: «ὁ Ἱερέας πρέπει νὰ εἶναι φιλακόλουθος». Ἀπὸ τὴν ἄλλη θεωροῦμε ὅτι ἰσχύει στὸ 100% τῶν περιπτώσεων «πὼς ὁ φιλακόλουθος ἱερέας πάντοτε ἐπαινεῖται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ προάγει ἔτσι τὴν πνευματικὴ τους καλλιέργεια».

12. Σχετικῶς σὰς ἀναφέρω κάτι πὸν ἔμπειρος περὶ τῶν ἐφημεριακῶν σχέσεων κληρικὸς μοῦ εἶχε ἐξιστορήσει ὡς πρακτικὴ τῶν κτηνοτρόφων πὸν θέλουν νὰ ἀπογαλακτίσουν τὸ ἀρνάκι ἀπὸ τὴ μάνα του. Κάτι σὰν εὐχὴ ἀποκόψεως, δηλαδή. Λένε λοιπὸν: «ὅσο θέλει παπὰς νὰ δεῖ παπά, ἄλλο τόσο νὰ θές καὶ σὺ νὰ δεῖς τὴ μάνα σου». Τὰ σχόλια μᾶλλον περιττεύουν...

Ἀκόμα, «ὁ Ἱερέας νὰ μὴν ἀπομονώνεται συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα ἀπὸ τὴν τοπικὴ κοινωνία καὶ οὔτε νὰ εἶναι μέλος μιᾶς τοπικῆς ἐλίτ.», «νὰ εἶναι κρικός συνδετικός τῶν ἐνοριτῶν καὶ ὄχι αἰτία διχασμοῦ καὶ διχογνωμιῶν». «Δὲν θὰ ἦταν ἄσχημο οἱ νεότεροι κληρικοί νὰ μάθαιναν καὶ λίγα μουσικά», καθὼς καὶ «νὰ μὴν φωνάζουν οἱ λειτουργοὶ στὰ μικρόφωνα, ἐνοχλοῦν τὸ λαό.»

Ἐνδιαφέρουσα, πάλι, εἶναι ἡ ἰδέα γιὰ «Ἀξιολόγηση τῶν προϊσταμένων καὶ τῶν λοιπῶν ἐφημερίων βάσει τῆς ἀποδόσεώς τους» μὲ τὴν παράλληλη «Δημοσίευση τῶν ἐνοριακῶν πεπραγμένων (σὲ μία ἐτήσια ἴσως, ἢ τριμηνιαία ἢ μηνιαία ἔκδοση)»¹³. Ἐπισημαίνεται πάντως ἀπὸ μία ἄλλη φωνὴ ὅτι «Ἡ Ἱερωσύνη θέλει ἀνθρώπινους ρυθμούς».

Θίγεται τὸ ζήτημα τῶν «σωστῶν καὶ προσεγμένων χειροτονιῶν» ἀναφέρω μόνο τὴν πρόσφατη σχετικὰ ἀπόφαση τῆς Ἱ. Συνόδου γιὰ σύσταση ἐπιτροπῆς γερόντων κληρικῶν γιὰ τὶς χειροτονίες «Σωστὲς χειροτονίες σημαίνουν καὶ καλὴ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας στὸν κόσμο.»

IV. Ὡς πρὸς τὴν ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Τονίζεται σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ ὅτι «ἢ Οἰκογένεια τοῦ Ἱερέα πρέπει νὰ δίνει πάντοτε τὸ καλὸ παράδειγμα καὶ ὅτι ἀποτελεῖ πρότυπο γιὰ ὅλη τὴν Ἐνορία». Θεολογικὰ καὶ Κοινωνιολογικὰ πρέπει νὰ ἐπισημανθοῦν καὶ νὰ συζητηθοῦν οἱ ἐπιπτώσεις μιᾶς τέτοιας πίεσης κυρίως στὰ παιδιά, καθὼς τόσο ὁ κληρικὸς ὅσο καὶ ἡ πρεσβυτέρα του ἔχουν ἐνσυνείδητα ἐπιλέξει νὰ ζήσουν μὲ ἕναν «ἱερατικὸ τρόπο». Εἶναι ρεαλιστικὴ τὴν ἴδια στιγμή ἢ παρατήρηση ὅτι μπορεῖ ἢ οἰκογένεια τοῦ Ἐφημερίου νὰ γίνῃ ὁ σύνδεσμος τῶν πιστῶν μὲ τὸν Ἱερέα καθὼς «μεταφέρουν ἐνημερωτικὰ τὰ προβλήματα καὶ τὰ σχόλια τῆς τοπικῆς κοινωνίας στὸν Ἱερέα-Πατέρα-Σύζυγο».

Ἐπίσης, «ἢ σωστὴ καὶ ἐνεργὸς παρουσία τους μπορεῖ νὰ βοηθήσει νὰ μεταβληθεῖ πρὸς τὸ θετικὸ ἢ εἰκόνα πὸν ἔχει ὁ λαὸς γιὰ τὸν Κλῆρο καὶ νὰ πολεμήσουν τοὺς διάφορους μύθους καὶ προκαταλήψεις»¹⁴.

13. Πρὸβλ. σχετικὴ ὁδηγία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ δημοσιεύσεως ἐτήσιου ἀπολογισμοῦ.

14. Ἡ αἰτία αὐτῶν τῶν μύθων εἶναι ἀπλῶς παλιὰ ἱστορία ἢ μήπως ἔχει νὰ κάνει καὶ μὲ τὴ σύγχρονη παρουσία τῶν ἱερέων;

Ἐνῶ σὲ πολλές ἀπαντήσεις ἡ ἱερατικὴ οἰκογένεια ἔχει ἐπιβαρυνθεῖ μὲ τὴν εὐθύνη του ὅτι πρέπει νὰ εἶναι Πρότυπο, παράδειγμα κ.λπ. (γεγονὸς τὸ ὅποιο ἔχει ὀπωσδήποτε συνέπειες στὴν ψυχολογία τῶν μελῶν) εἶδα καὶ τὴν πρόταση ὅτι ὁ ἱερέας θὰ πρέπει νὰ καλέσει καὶ νὰ παρακαλέσει τὰ μέλη τῆς οἰκογένειάς του νὰ συμπεριφέρονται ἱεραποστολικά πρὸς ὄλους, χωρὶς μάλιστα πολλά-πολλά κηρύγματα, καθὼς «ἡ Ἱερατικὴ Οἰκογένεια ἔχει τὶς ἴδιες ἀνάγκες πού ἔχουν οἱ ἄλλες ἀπλὲς οἰκογένειες πού ζοῦν στὴν ἴδια κοινωνία καὶ τὸ ἴδιο περιβάλλον. Τὰ μέλη τῆς Οἰκογένειας τοῦ Κληρικοῦ ὑπόκεινται ἐσαεὶ σὲ μιὰ ἐξουθενωτικὴ διαδικασίᾳ στερήσεων, τῶν φυσιολογικῶν κατὰ τὰ ἄλλα μικροχαρῶν τῆς καθημερινῆς ζωῆς».

* * *

Εἶναι, τώρα, γεγονὸς ὅτι ὀφείλει «νὰ ἀγκαλιάσει ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία τὴν Ἱερατικὴ Οἰκογένεια». Χρειάζεται ἀκόμα «νὰ ἐνδιαφερθεῖ συστηματικὰ ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὶς χῆρες πρεσβυτέρες, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς συνταξιούχους ἱερεῖς. Κάτι τέτοια μοιάζουν νὰ ἔρχονται σὲ συνάφεια μὲ μιὰ πρόταση, πού ἔχει συζητηθεῖ κατὰ τὸ παρελθόν, γιὰ ἀξιοπρεπῆ διαμονὴ καὶ διαβίωση γερόντων ἀρχιερέων πού ἔχουν παραιτηθεῖ ἀπὸ τὴν Μητρόπολή τους καὶ δὲν ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ζήσουν μὲ αὐτοτέλεια, μὲ τὴν παράλληλη πρόταση «νὰ δημιουργηθεῖ καὶ κάποιο σχετικὸ ταμεῖο βοήθειας γιὰ τὰ πιὸ πάνω», καθὼς ἐπίσης «νὰ ὀρισθεῖ κατὰ περίπτωσιν ἀπὸ τὶς ἰ. Μητροπόλεις ὑπεύθυνος κληρικὸς ἢ πρεσβυτέρα». Ἀξιόλογη εἶναι καὶ ἡ πρόταση μέσα ἀπὸ συνάξεις πρεσβυτέρων καὶ παιδιῶν ἱερέων, μέσα ἀπὸ κηρύγματα ἢ ἔντυπα, μέσα ἀπὸ τὴν ἐπιβράβευση γονέων κληρικῶν, νὰ βοηθήσει ἡ Ἐκκλησία νὰ αἰσθανθοῦν τὰ μέλη τῆς Ἱερατικῆς Οἰκογένειας τὴν ξεχωριστὴ τιμὴ πού τοὺς ἔχει κάνει ὁ Θεός, νὰ ἔχουν συγγενικὴ σχέση μὲ ἕναν Ἱερέα-Λειτουργὸ τοῦ Ὑψίστου. Ὅπως καὶ γιὰ τὴν «προβολὴ ἀποδεδειγμένα ἀξίων ἀκόμα καὶ ἀγίων ἱερατικῶν οἰκογενειῶν» – ὅπως θὰ ἔπρεπε καὶ ἀπλῶν οἰκογενειῶν τῶν λαϊκῶν μελῶν – ὡς παραδείγματα καὶ πρότυπα γιὰ τὶς ἄλλες ἱερατικὲς οἰκογένειες ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρη τὴ χριστιανικὴ κοινότητα.

Ἐνα σημαντικὸ κεφάλαιο εἶναι καὶ τὸ οικονομικὸ καὶ γιὰ τὴν οἰκογένεια τοῦ κληρικοῦ¹⁵. Προτείνεται νὰ ὑπάρχει μέριμνα γιὰ τὴν «οἰκονομικὴ-ἐπαγγελματικὴ ἀποκατάστασις τῶν μελῶν τῆς ἱερατικῆς οἰκογένειας», ὅπως καὶ «νὰ δοθοῦν παροχές (π.χ. ἐπίδομα βιβλίων, χορήγησις ἱερατικῶν ὑφασμάτων, τόπο διακοπῶν ἱερατικῆς οἰκογένειας (φθηνὸ ἀλλὰ καὶ ἀξιοπρεπῆ) ὥστε νὰ δυναμώσουν οἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἱερατικῆς οἰκογένειας».

Τώρα, ὡς πρὸς τὰ προβλήματα πού ἐμφανίζονται στὴν ἱερατικὴ οἰκογένεια ὑποδεικνύεται ὅτι «ὑπάρχει τὸ πρόβλημα τῆς ἐξοικείωσης τῶν μελῶν τῆς ἱερατικῆς οἰκογένειας μὲ τὸ Ἱερό. Πολλὲς φορὲς ὑπάρχει μιὰ ἀλαζονεία ἢ καὶ ἀσέβεια συνεπικουρούμενη ἀπὸ τὴν ψευδαἰσθησὴ ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι κτῆμα τοῦ ἱερέα», καθὼς καὶ ὅτι «ἐλάχιστες οἰκογένειες κληρικῶν κάνουν «παρέα»». Καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι πού ἀξίζει νὰ διερευνηθεῖ ποιμαντικὰ.

Ὡς γενικότερες συμβουλὲς ἔχει καταγραφεῖ ὅτι:

«Νὰ εἶναι τὸ σπίτι τοῦ Ἱερέα κοντὰ στὸν Ἱερό Ναὸ τῆς Ἑνορίας του».

«Νὰ εἶναι ἰσάξια ἢ μέριμνα τοῦ ἱερέα γιὰ τὴν ἐνορία καὶ τὴν οἰκογένειά του, καθὼς ἀποτελεῖ οὕτως ἢ ἄλλο μονάδα τῆς ἐνορίας».

«Νὰ ὑπάρχει ἢ μέριμνα γιὰ μετοχὴ τῆς πρεσβυτέρας καὶ τῶν παιδιῶν στὶς Ἱερὲς Ἀκολουθίες».

«Ἡ πρεσβυτέρα νὰ συνοδεύει τὸν Ἐφημέριο στὶς διάφορες κοινωνικὲς καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις».

Ἄλλὰ ἂς δοῦμε λίγο περισσότερο τὰ τῆς πρεσβυτέρας:

«Ἡ πρεσβυτέρα εἶναι στήριγμα γιὰ τὸν ἕγγαμο Ἱερέα». Εἶναι πολὺ σοβαρὸ, λοιπόν, τὸ θέμα τοῦ γάμου τοῦ ὑποψηφίου Κληρικοῦ. Αὐτὸ πού ὑπογραμμίζεται εἶναι ὅτι «δὲν πρέπει νὰ γίνονται γάμοι μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ προχωρήσει ἡ χειροτονία»¹⁶.

15. Γιὰ τὸ θέμα μάλιστα αὐτό, ὅπως θὰ γνωρίζετε, ἔγινε πολὺ πρόσφατα ἐπερώτησις στὸ Ἑλληνικὸ Κοινοβούλιο.

16. Τυγχάνω γνώστης τέτοιων περιπτώσεων καὶ φαντάζομαι πολλῶν περισσότερων ἐσεῖς, ὅπου νεαρὸς ὑποψήφιος κάνοντας ὑπακοὴ παίρνει γιὰ σύζυγο ὅ,τι τοῦ δίνουν, μὲ τραγικὲς συνέπειες. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω μὲ ποιὸ κριτήριον ἀποφασίζουν κάποιοι ὅτι μιὰ γυναίκα μὲ κάποιο μικρὸ ἔστω διανοητικὸ πρόβλημα εἶναι κατάλληλη γιὰ πρεσβυτέρα.

Γιὰ τὶς τακτικὲς συναντήσεις τῶν πρεσβυτέρων διαβάσαμε κάτι πὸν συμπύπτει καὶ μὲ τὴ δική μας ἐμπειρία. «Εἶναι καλὸ μὲν νὰ γίνονται, ἀλλὰ πρακτικὰ δὲν φαίνονται νὰ ἔχουν ἰδιαίτερη ἐπιτυχία (γιὰ πολλοὺς καὶ διαφορετικοὺς λόγους). Πιο πρακτικὸ, ἐφικτὸ καὶ ἀποτελεσματικὸ εἶναι «νὰ γίνονται συναντήσεις μία φορὰ τὸ χρόνο». Ἀλλὰ καὶ πρὶν νὰ γίνει κάποια πρεσβυτέρα θὰ πρέπει νὰ προετοιμάζεται γιὰ τὴν ἰδιότητά της αὐτὴ μὲ κάποιες συναντήσεις ἢ σεμινάρια, ὥστε νὰ εἶναι καὶ ψυχικὰ ἔτοιμη γιὰ τὴν κατάσταση πὸν θὰ κληθεῖ νὰ βιώσει ἢ ἴδια ὡς σύζυγος καὶ ἢ οἰκογένειά της. Πρέπει νὰ δοῦμε στὸ σημεῖο αὐτὸ μὲ ἰδιαίτερη βαρῦτητα ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς κατάρτισης τῶν πρεσβυτέρων στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει τὴν παγκόσμια ἀποκλειστικότητα καὶ δὲν πρέπει νὰ περιμένουμε νὰ πάρουμε παραδείγματα ἢ τρόπους ἀπὸ τὴν Δύση, καθὼς ὡς γνωστὸ ἐκεῖ ὑπάρχει ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀγαμία τοῦ Κλήρου. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ δοῦμε αὐτόνομα ὡς Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πολὺ σοβαρὰ τὸ ζήτημα. Προτείνεται ἀκόμα «ἡ ὑπαρξὴ εὐαισθητοποιημένου πνευματικοῦ πατέρα καὶ καταρτισμένου σύμβουλου γάμου, πὸν θὰ βοηθᾷ τὴν ἱερατικὴ οἰκογένεια ὅπου ὑπάρχουν προβλήματα ἐπικοινωνίας καὶ συνεννοήσεως»¹⁷.

Ἀναφορικὰ μὲ τὸ παιδί τῆς Ἱερατικῆς Οἰκογένειας ἔχει καταγραφῆ ὅτι «τὸ παιδί τοῦ ἱερέα νὰ ἀγαπήσει τὴν ἐνορία καὶ νὰ ταυτιστεῖ μαζί της, διαφορετικὰ ἐὰν τὴν δεῖ ἀνταγωνιστικὰ θὰ τὴν ἀπορρίψει». Ἐνῶ γενικότερα ὑπάρχει ἡ αἴσθησις ὅτι τὰ παιδιά πρέπει νὰ συμμετέχουν στὴν ἐνορία καὶ νὰ ἀποτελοῦν παράδειγμα, ἐκ τῆς θέσεώς τους, ὑπάρχει καὶ ἡ ἐκτίμησις ὅτι πρέπει νὰ διασώζεται καὶ στὴν περίπτωσή τους ἡ ἐλευθερία καὶ τὸ αὐτεξούσιο. Λέει λοιπὸν κάποια ἀπάντησις ὅτι «τὰ παιδιά νὰ μὴν πιέζονται καὶ ἐξαναγκάζονται σὲ πολὺωρες συμμετοχὲς στὶς λατρευτικὲς εὐκαιρίες (ἐκτὸς καὶ ἂν τὸ θέλουν τὰ ἴδια). Σὲ κάθε περίπτωσις πρέπει νὰ ἐμπνέονται νὰ πράξουν καὶ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν πρότασις ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας». Τέλος, «πρέπει νὰ ξεπεραστεῖ τὸ «σύμπλεγμα τοῦ ἀγγε-

λισμοῦ» στὴν οἰκογένεια τοῦ Ἱερέα, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τροχοπέδη στὴν ὑγιή ἀνάπτυξη καὶ κίνησή της μέσα στὴν κοινωνία».

Ἄς δοῦμε τώρα ὁμαδοποιημένες τὶς ἀπαντήσεις πὸν προέκυψαν ἀπὸ τὸ τελευταῖο μέρος τοῦ Ἑρωτηματολογίου.

Ἔχουμε λοιπὸν τὴν ἐρώτησις «*ΤΙ ΘΑ ΒΟΗΘΟΥΣΕ ΤΗΝ ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ;*»

Οἱ ἀπαντήσεις πὸν καταγράφηκαν ἀποτελοῦν συμπεκνωμένη ἐμπειρία καὶ ἡ ἀξία τους, ὅπως εἶναι φυσικὸ, μεγάλη:

Τί λοιπὸν θὰ βοηθοῦσε τὴν Ἱερατικὴ Διακονία;

- Ἡ εἴσοδος στὶς τάξεις τοῦ Κλήρου μορφωμένων κληρικῶν.
- Ἡ Ἐνεργὸς προσφορὰ καὶ παρουσία τοῦ λαϊκοῦ δυναμικοῦ (στὴ ζωὴ τῆς Ἐνορίας).
- Ἡ οἰκονομικὴ ἀποκατάστασις τῶν ἄξιων ἱεροψαλτῶν.
- Ὅταν ὁ πιστὸς ἀντιλαμβάνεται τὶς εὐχὲς τῶν ἱ. Ἀκολουθιῶν.
- Ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία νὰ καθορίζει τοὺς ἄξονες τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου.
- Ἡ Ἀγάπη τοῦ λαοῦ, ἡ κατανόησις τοῦ Ἐπισκόπου, ὁ ἀλληλοσεβασμὸς τῶν ἀδελφῶν Κληρικῶν.
- Ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας σὲ ἐπίπεδο Προκαθημένων ἀλλὰ καὶ τοῦ συνόλου τῶν Ἐπισκόπων.
- Ἡ ἐνότητα τοῦ κλήρου καὶ ἡ ὑπέρβασις τῆς «ἐπαγγελματικῆς ἀντιζηλίας».
- Ἡ καλὴ καὶ ἀρμονικὴ συνεργασία τῶν συνεφημεριῶν.
- Νὰ δοθεῖ προτεραιότητα καὶ ἰδιαίτερη σημασία στὴν Ἱερατικὴ Οἰκογένεια.
- Ἡ Σύστασις συμβουλευτικῶν-ὑποστηρικτικῶν φορέων καὶ δομῶν μὲ σκοπὸ τὴ βοήθεια τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου¹⁸.
- Ἡ προσωπικὴ κατάρτισις μὲ ἐπιμορφωτικὰ σεμινάρια καὶ ἡ διὰ βίου ἐκπαίδευσις (δεδομένης τῆς ἀντίδρασις κάποιων κληρικῶν καὶ τῆς ἀμφισβήτησις τῆς χρησιμότητάς τους ἐνδείκνυται, πιστεύου-

17. Κάτι τέτοιο μπορεῖ νὰ ἐμπίπτει στὴ διακονία πὸν θὰ ἀναλάβει ἓνα Κέντρο Ποιμαντικῆς Γάμου καὶ Οἰκογένειας, τὴν ἴδρυσιν τοῦ ὁποίου προτείνει σὲ κάθε Ἱερά Μητρόπολι ἢ Ἱερά Σύνοδος.

18. Βρίσκεται στὸ στάδιο ἀναζήτησις τρόπου ὑλοποίησης τοῦ Ἰνστιτούτου Γάμου καὶ Οἰκογένειας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Παρόμοιες δομὲς μποροῦν νὰ δημιουργηθοῦν ὥστε νὰ μποροῦμε νὰ ἔχουμε ἀπαντήσεις σὲ πολλὰ καθημερινὰ ποιμαντικά, λειτουργικά, καὶ ἄλλα θεολογικά ζητήματα.

με, νὰ ἀπευθύνονται τὰ προγράμματα κατάρτισης μόνο σὲ ὄσους ἐνδιαφέρονται, ἀφοῦ ὁμως πρῶτα γίνει ἡ κατάλληλη παρουσίαση καὶ προβολὴ τῶν προγραμμάτων αὐτῶν σὲ ὄλους τοὺς ἐφημερίους).

- Βέβαια ὑπάρχει ἡ ἐπισήμανση ὅτι χρήσιμη ἡ ἱερατική κατάρτιση καὶ ἐπιμόρφωση, ἀλλὰ δὲν θὰ πρέπει νὰ μείνουν σὲ θεωρητικὸ ἐπίπεδο, θὰ πρέπει νὰ συμμετέχουν οἱ κληρικοί καὶ σὲ ποιμαντικές πρακτικές (π.χ. σὲ ἓνα κλιμάκιο ἱεραποστολῆς, σὲ νοσοκομεῖα, ἰδρύματα γιὰ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ).
- Ἡ ὑλικοτεχνικὴ ὑποδομὴ τοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου. Ἡ Δημιουργία Πνευματικῶν Ἐνοριακῶν Κέντρων, μὲ ὀπτικοακουστικὰ μέσα, μὲ χώρους καὶ ὄργανα ψυχαγωγίας.
- Σύγχρονα βοηθήματα, ὅπως κατηχητικὸ Κυριακοδρόμιο καὶ Ἑορτοδρόμιο, ἀξιοπρεπῆς ὀπτικοακουστικὸ ὑλικὸ γιὰ θέματα ὅπως ἡ Ἱεραποστολὴ κ.ἄ.
- Ἡ ἔκδοση ἐπιμελημένων φυλλαδίων γιὰ ἐξειδικευμένα θέματα πού ἀφοροῦν τοὺς πιστοὺς (οἰκολογικά, ἐκκλησιολογικά, γιὰ τὴν ἐφηβεία, τὴν ἀνεργία κ.λπ.)
- Ἐνας Κανονισμὸς μὲ ὁδηγίες γιὰ τὴν ὀρθὴ τέλεση τῶν ἱ. Μυστηρίων (ἰδιαίτερος γάμου, βάπτισης).
- Μηχανοργάνωση καὶ μηχανογράφηση Ἐνορίας.
- Ἐπανέρχεται τὸ θέμα τῆς Ἰδρύσεως Τηλεοπτικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ πραγματικὰ θὰ ὠφελοῦσε καὶ θὰ συντελοῦσε τόσο στὴν ἐπανακατήχηση-ἐπανευαγγελισμό, ὅσο καὶ στὴν κατάρτιση ὄσων διατηροῦν ἐπαφὴ μὲ τὴ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας¹⁹.

19. Καὶ στὸ πλαίσιο αὐτό, καθὼς καὶ στὸ ἐπίπεδο τῆς ἐνημέρωσης καὶ τῆς τομῆς στὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐθνικὰ θέματα, γίνονται φιλότιμες προσπάθειες ἀπὸ τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι μὲ προβληματίζει τὸ γεγονός ὅτι ἓνα ἔντυπο μὲ τὴν κυκλοφορία καὶ τὴν ἀμεσότητα πού ἔχει μίᾳ Ἐφημερίδα, Ἑβδομαδιαία ἢ καὶ 15νθήμερη, ὅπως ἦταν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, πού ἐνημέρωνε ἄμεσα τοὺς ἐνδιαφερομένους γιὰ τὰ διαδραματιζόμενα στὴν Ἐκκλησία καὶ τὸν κόσμο, δὲν κατέστη δυνατό νὰ συνεχίσει τὴ λειτουργία της. Θὰ πρέπει νὰ δείχνουμε σοβαρότητα σὲ κάθε προσπάθεια καὶ σὲ ὅτιδήποτε ἀποτελεῖ φωνὴ καὶ εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ ἔξω, γιὰτὶ ἐπιρραεῖ ὄλους μας.

• Τέλος, ἐπικουρικὰ στὸν Ἱερέα θὰ λειτουργοῦσε ἡ ἀπερίσπαστη ἐνασχόληση μὲ τὴ διακονία. Καὶ παράλληλα νὰ νιώθει ὁ Ἱερέας τὴν πατρικὴ μέρμινα καὶ ἀσφάλεια ἀπὸ τὴ διοίκησιν²⁰.

• Κάτι πού χρήζει νὰ τοῦ ἀφιερῶσουμε ἰδιαίτερης σημασίας καὶ χρόνου εἶναι τὰ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Αὐτὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι:

α) Πῶς θὰ γίνει ἡ ἐνορία πάλι κοινότητα προσώπων καὶ πῶς θὰ ἀποκτηθεῖ τὸ πρωτοχριστιανικὸ φρόνημα.

β) Ἱερατικὲς Κλήσεις. Ὑπάρχει μίᾳ σαφὴς πρόταση στὸ ζήτημα αὐτό: Νὰ δίνει ἡ Ἐκκλησία ὑποτροφίες σὲ νέους πού θὰ γίνουν Κληρικοί ἢ καὶ λαϊκὰ στελέχη. Νὰ τοὺς βρίσκει στὸ Πανεπιστήμιο. Νὰ τοὺς καταβάλλει κάποιο οἰκονομικὸ βοήθημα στὰ δύσκολα χρόνια τῆς φοίτησής τους, καθὼς καὶ νὰ τοὺς στέλνει σὲ σχολῆς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Ἑλλάδας γιὰ περαιτέρω ἐπιμόρφωση καὶ ἐξειδίκευση. Νὰ τοὺς παρέχει ἀσφαλιστικὴ κάλυψη καὶ τέλος νὰ λειτουργήσῃ καὶ πάλι ἡ τάξη τῶν ὑποδιακόνων κανονικά. Ἐπίσης, τίθεται τὸ ζήτημα τῆς Ἀμφίσεως τῶν Ἱερέων ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ.

γ) Θέματα Βιοηθικῆς καὶ ἐναλλακτικῶν θεραπειῶν, σύγχρονων αἰρέσεων καὶ παραθρησκείων, καθὼς καὶ εὐρωπαϊκὰ θέματα.

δ) Ὁ διαρκὴς κίνδυνος ἐκκοσμικεύσεως τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς τὸ ζητούμενο εἶναι νὰ γίνει ὁ κόσμος Ἐκκλησία καὶ ὄχι ἡ Ἐκκλησία κόσμος.

ε) Ὁ ρόλος τῆς Ἐνορίας στὴ νεοελληνικὴ πραγματικότητα μὲ τὴν ὑπαρξὴ πολυπολιτισμικῶν ὁμάδων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐνορίας²¹.

20. Ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦ ἀπεργλωτισμοῦ ἀπὸ τὰ γραφειοκρατικὰ καὶ τὰ συναφῆ ὑπάρχει πρόταση ἀπὸ ὅτι γνωρίζω τοῦ καθηγητῆ κ. Σταυρόπουλου, τοῦ ΣΚΕΠΕ Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς Ποιμαντικοῦ Ἔργου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν Ἐπισκόπων πρὸς τοὺς Ἐφημερίους μεγάλων ἐνοριῶν γιὰ τὴν πρόσληψη, μὲ τὴν ὅποια σχέση ἐργασίας, καταρτισμένων λαϊκῶν πού θὰ μπορούσαν νὰ προσφέρουν μεγάλη βοήθεια σὲ πολλοὺς τομεῖς τῆς Ἐνορίας (ἀπὸ τὰ δικαιολογητικὰ γιὰ ἓναν γάμο μέχρι τὴ διδασκαλία στὸ ἐνοριακὸ κατηχητικὸ σχολεῖο) καὶ ταυτόχρονα θὰ προσφερθεῖ μεγάλη βοήθεια ἀπὸ τὴν Ἐνορία σὲ παιδιὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἄνεργα ἂν καὶ προσοντοῦχα, κάνοντας καλὴ χρῆση τῶν οἰκονομικῶν της δυνατοτήτων, ἀντὶ νὰ τὰ ὁδηγήσει νὰ ἐργάζονται λόγῳ ἀνάγκης ἀκόμα καὶ σὲ κέντρα διασκεδάσεων καὶ σὲ μπάρα.

21. Βλ. σχετικὰ Μπολτέτσου Τριαντ., *Ἡ Θεολογία τῆς Πολυπολιτισμικότητας στὴν Καινὴ Διαθήκη*, Ἀταλάντη 2000.

στ) Ἡ χηρεία τοῦ Κληρικοῦ –ιδίως ὅταν εἶναι ἀκόμα νέος ὁ Κληρικός καὶ ἔχει μικρὰ παιδιά– καὶ ἡ πιθανότητα δεύτερου γάμου.

ζ) Ἡ ἀπουσία νέων ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν ἐκκλησιασμό.

η) Ἡ Ἐξομολόγηση καὶ ἡ συχνὴ θεία Κοινωνία

θ) Ἀλλαγὴ τῆς δομῆς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

ι) Τὸ πρόβλημα τῶν Κενῶν Ἐνοριῶν στὴν Ἐπαρχία, ὅπου ἕνας ἱερέας ἐξυπηρετεῖ δύο ἢ καὶ τρεῖς ἐνορίες, εἶναι πρόεδρος σὲ ἰσάριθμα ἐκκλησιαστικὰ συμβούλια, χωρὶς μάλιστα νὰ μπορεῖ νὰ βρεῖ ἱκανοὺς συνεργάτες γιὰ ἐκκλησιαστικούς ἐπιτρόπους.

ια) Δημογραφικὸ πρόβλημα, ἀμβλώσεις καὶ ἀποφυγὴ τεκνογονίας.

ιβ) Τρόποι λειτουργικῆς-λατρευτικῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἐνορίας.

ιγ) Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Τουρισμός.

Καὶ φτάνοντας πρὸς τὸ τέλος τῶν ὧν μπορέσαμε νὰ ἐξάγουμε ἀπὸ τὸ καταγεγραμμένο σὲ αὐτὴ τὴ φάση χρυσωρυχεῖο τῆς γνώσης σας, σεβαστοί μου πατέρες, εἶναι τὰ διάφορα ἄλλα ζητήματα. Καὶ καταγράφηκαν καὶ ἐδῶ ἄκρως ἐνδιαφέροντα πράγματα, ὅπως:

- Νὰ τελεῖται Θεία Λειτουργία σὲ ξένες γλῶσσες (ιδίως στὰ Ἀγγλικά) σὲ ἐπιλεγμένους ἰ. Ναοὺς. Νὰ ἐκδίδεται σχετικὸ πρόγραμμα. Νὰ γίνεται γνωστὸ καὶ σὲ τουριστικούς πράκτορες, ξενοδοχεῖα. Νὰ ὑπάρχει ἡ μέριμνα νὰ διευκρινισθοῦν πιθανὲς κακοδοξίες πού φέρνουν μέσα τους, ἂν καὶ χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό.
- Προτάθηκε νὰ πραγματοποιοῦνται ἐνοριακὲς κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις, πού ὅμως θὰ διέπονται ἀπὸ πνευματικὸ περιεχόμενο. Γιὰ παράδειγμα νὰ ὑπάρχει Ἑορτὴ τῆς Μητέρας στὴν ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς, Ἑορτὴ τῆς Γυναίκας τὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων, Ἑορτὴ τοῦ Πατέρα τὴν Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου, Ἑορτὴ τῶν Συζύγων στίς 13 Φεβρουαρίου, Ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Ἀκύλα καὶ Πρίσκιλλας.
- Ἐκανε ἐντύπωση ὁ ὄρος πού χρησιμοποιήθηκε σὲ κάποιον σημεῖο: Πρέπει, λέει ἢ ἀπάντηση, νὰ

παραδεχθοῦμε τὴν ὑπαρξὴ εἰκονικῆς ἐκκλησιαστικῆς πραγματικότητος, πού ἀπέχει ἀπὸ τὴν ὄντως ὑπάρχουσα. Μιὰ αὐτοκριτικὴ ματιὰ θὰ βοηθοῦσε στὴν ἀγαπητικὴ αὐτοπροσφορὰ τοῦ Ἱερέα πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία Του.

- Ἀναφέρθηκε ὡς ζήτημα ἡ Ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Συνόδου περὶ τελέσεως Θείας Λειτουργίας μετὰ τὶς 12 τὸ βράδυ καὶ κατὰ πόσο θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνακληθεῖ, καθὼς θεωρεῖται σχολαστικιστικὴ.
- Ἡ συνεργασία μὲ γειτονικὲς ἐνορίες καὶ ἐφημερίους, πού μποροῦν νὰ ὀργανώσουν ἢ νὰ ἀντιμετωπίσουν καλύτερα μίαν ποιμαντικὴ ἀνάγκη.
- Ὁριοθέτηση καὶ διευκρίνιση τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἱερέα ἐντὸς τῆς κοινωνίας. Ἀφορᾷ τὴ συμμετοχὴ του π.χ. σὲ ψυχαγωγικὲς ἐκδηλώσεις, καθὼς καὶ ἡ ἐνδεικνύομενη συμπεριφορὰ του στὴ σχέση του μὲ τοὺς ἄλλους γιὰ προσωπικὰ ζητήματα (π.χ. Ὑπεράσπιση σὲ πιθανὴ παραβίαση τῶν περιοριστικῶν του στοιχείων, προσωπικὴ ἐξύβριση κ.λπ.).
- Ποιὰ εἶναι ἡ σωστὴ διαχείριση τοῦ χρόνου τοῦ Ἱερέα ὥστε νὰ ἀνταποκριθεῖ στὰ καθήκοντά του (τελετουργικὸ μέρος, ἐξομολογήσεις, κατηχητικά, Οἰκογένεια)²².
- Προτάθηκε τὸ ποσοστὸ τὸ ὁποῖο κατεβάλετο στὸ Κράτος μέχρι πρότινος, νὰ μεταφέρεται στὸ Φιλόπρωχο Ταμεῖο τῆς κάθε Ἐνορίας, ὥστε νὰ ὀργανωθεῖ πληρέστερα ἡ φιλανθρωπικὴ δράση τῆς Ἐνορίας.
- Δὲν πρέπει ἡ Ἐκκλησία νὰ μένει στίς κατευθύνσεις καὶ τὰ λόγια. Ἔτσι, ὅταν συστήνει τὴν ἀποφυγὴ τῶν ἀμβλώσεων, θὰ πρέπει στὴ συνέχεια νὰ ἔρχεται ἀρωγὸς στὴν ἀνατροφή αὐτῶν τῶν παιδιῶν. Ἄν μάλιστα τὰ παιδιά αὐτὰ γεννιοῦνται μὲ

22. Ὡς πραγματικὸ παράδειγμα ἀναφέρουμε τὸ ἑξῆς: Νέος Κληρικός μὲ σύζυγο πού ἐργάζεται σὲ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση. Ἡ σύζυγος σχολᾶ στίς 5 τὸ ἀπόγευμα. Ὁ ἴδιος πρέπει κάποιες φορὲς τὸ χειμῶνα μὲ τὸν ἐσπερινὸ στίς 5, νὰ φύγει νωρίτερα ἀπὸ τὸ σπίτι, ἢ νὰ τελέσει κάποια κηδεῖα στίς 3 ἢ 4 τὸ μεσημέρι. Πολὺ ἀπλά, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἄλλος συγγενής, ἀφήνει τὸ ἕνα παιδί πού εἶναι 8 ἐτῶν μὲ τὸ μωρὸ πού εἶναι 2 νὰ κοιμοῦνται, κάνει τὸ σταυρὸ του καὶ ἐλπίζει ὅταν ἔρθει ἡ μητέρα τους νὰ μὴν ἔχει συμβεῖ κάτι.

πρόβλημα υγείας θὰ πρέπει νὰ λειτουργεῖ ἄσπλα ἀνιάτων καὶ χρονίως πασχόντων.

- Τὸ πρόβλημα τῶν Ἱεροψαλτῶν.
- Ταυτότητες.
- Κοινοτικὸ Δίκαιο τῆς Εὐρώπης.
- Τὸ θέμα τῶν τυχερῶν.
- Τρόποι ἐπιβράβευσης τοῦ καλοῦ Κληρικοῦ.

Δὲν ἀναφέρθηκαν ΖΗΤΗΜΑΤΑ ὅπως:

- * Ὅτι πιά δὲν γνωρίζουμε τοὺς ἐνορίτες μας. Ἡ Ἐνορία ἀντιμετωπίζεται ὡς μία ἀπροσδιόριστη κάποιες φορὲς ἔννοια καὶ ὡς ἄνθρωποι τῆς αὐτὸ τὸ 10% ποὺ πηγαίνει τακτικὰ στὴν Ἐκκλησία.
- * Ὅτι δὲν μπορούμε νὰ εἴμαστε βέβαιοι καὶ χρειάζεται ἐπισταμένη διερεύνηση γιὰ τὸ ἐὰν αὐτοὶ ποὺ παντρεύουμε ἢ αὐτοὶ ποὺ παντρεύουν ὡς κουμπάροι εἶναι Χριστιανοί.
- * Ἐὰν ὁ ἀνάδοχος σὲ μία βάπτισμα εἶναι Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος, καὶ ἐὰν εἶναι παντρεμένος, ἐὰν ἔχει τελέσει τὸν θρησκευτικὸ γάμο. Γιατί καὶ αὐτὰ εἶναι ἄκρως ποιμαντικὰ θέματα ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν καὶ μὲ τὴ Λατρεία, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ Μαρτυρία στὸ χῶρο τῆς Ἐνορίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας εὐρύτερα²³.

Φτάνοντας στὸ ΤΕΛΟΣ τῆς παρουσίας θὰ σᾶς πῶ κάτι ποὺ μοῦ φάνηκε κάπως ἐξομολογητικὸ μέσα

23. Φάνηκε ὅτι κάποια ἀπὸ τὰ ζητήματα καὶ τὰ θέματα, ποὺ θίγονται ἐν τέλει εἶναι γνωστὰ καὶ ἔχουν ἐπαναληφθεῖ σὲ διάφορες συνάξεις καὶ ἡμερίδες ἀποσπασματικὰ καὶ κατὰ περίπτωση (θέματα λειτουργικῆς, ἀντιαιρετικῆς, καταρτίσεως, ἱερατικῆς οἰκογένειας κ.λπ.). Ἡ ἐπανάληψή τους δηλώνει ὅτι δὲν ἔχει γίνεαι ἀκόμα ἐφικτὸ νὰ γίνεαι κάτι δραστικὸ. Μέχρι νὰ γίνεαι αὐτὸ καὶ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν τὰ ζητήματα αὐτὰ ὀριστικὰ καὶ ὀλοκληρωτικὰ, ἢ ὑπενθύμιση, ἢ ἐπανάληψη καὶ ἢ συνεχῆς ἀναφορὰ σ' αὐτὰ, διαδραματίζει τὸ δικὸ της θεραπευτικὸ-πνευματικὸ ρόλο, καθὼς δὲν ξεχνάμε, μᾶς προβληματίζουν καὶ κατὰ κάποιο τρόπο μᾶς πιέζουν στὴ λύση καὶ ἀντιμετώπισή τους. Ἄλλωστε προβλήματα αἰρέσεων, ἀνοίκειων συμπεριφορῶν μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἐμφανίσεως ψευδοπροφητῶν καὶ ψευδοδιδασκάλων, θέματα πολυπολιτισμικότητας ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὸ πῶς βλέπει ὁ ἕνας χριστιανὸς τὸν κοινωνικά, οἰκονομικά, πολιτισμικά ἄλλο, ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται ἢ νὰ ὑφέρπουν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἔχουν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀντιμετωπιθεῖ διεξοδικὰ μὲ θεολογικὸ-πνευματικὸ τρόπο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

ἀπὸ μία ἀπάντηση ἐνὸς Κληρικοῦ μας. Λέει λοιπὸν «τὴν ἐπόμενη φορὰ ἴσως νὰ εἴμαστε πιὸ τολμηροὶ –στὶς ἀπαντήσεις ἀλλὰ καὶ στὶς ἐρωτήσεις, σημειῶν ἑγώ– γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ποιμαντικῆς Διακονίας».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Γιὰ νὰ μὴν ἐγκλωβιστοῦμε, ὅμως, σὲ ἕναν ἄκρατο ἐπιστημονισμό καὶ ἀναζήτησι ἀνθρώπινων συνταγῶν μεθοδολογίας γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ Ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ἐπιτρέψτε μου νὰ διαβάσω, - κι ὡς ἀπάντηση, ἴσως, στὸ ἐρώτημα: τί θὰ βγεῖ ἀπὸ ὅλη αὐτὴ τὴν ἱστορία καὶ τὴν ἐπεξεργασία;- πέντε σειρὲς ἀπὸ τὸ βιβλίον «Ποιμαντικόν» τοῦ Πρεσβυτέρου πατρὸς Διονυσίου Τάτση²⁴: Λέει λοιπὸν: «Ἐδῶ πρέπει νὰ θυμηθοῦμε ἐκεῖνο ποὺ σημείωσε στὸ πνευματικὸ του ἡμερολόγιον ἕνας ρῶσος ἱερέας καὶ τὸ ὅποιο ἔχει ἰδιαίτερη σημασία: «Οἱ περίοδοι κατὰ τίς ὁποῖες μένομε μὲ πνευματικὴ ἀδράνεια, εἶναι καταστάσεις ὀλοτέλα φυσικῆς καὶ πρέπει νὰ τίς δεχόμεστε μὲ ὑπομονὴ καὶ μέσα σὲ γαλήνη. Αὐτὲς οἱ περίοδοι δυναμώνουν μέσα μας τὴν ταπεινόφρονα σκέψη ὅτι εἴμαστε ἄνθρωποι ἀνίσχυροι καὶ μᾶς ἀναγκάζουν νὰ ἐναποθέτομε στὸ Θεὸ ὅλες μας τίς ἐλπίδες γιὰ ἀναζωογόνηση τῆς καρδιάς μας» καὶ ἀναζωογόνηση τῆς Ἐνορίας μας, προσθέτομε ἐμεῖς.

* * *

Πιστεύω ὅτι ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ κλείσουμε στὸ σημεῖο αὐτὸ τὸ θέμα μας, εἶναι ἡ ἀναφορὰ μας σὲ κάτι ποὺ βρῖσκεται στὸ ποιμαντικὸ ἐγχειρίδιον «Ἐπιστήμη καὶ Τέχνη τῆς Ποιμαντικῆς» τοῦ καθηγητῆ μας κ. Σταυροπούλου: Διαβάζουμε λοιπὸν: «Ὅ,τι γίνεαι στὴν Ἐκκλησία γίνεαι γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Γιὰ νὰ αἰσθανθοῦν οἱ ἄνθρωποι ὅτι γίνονται Ἐκκλησία, ὅτι ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία».

Αὐτὸς εἶναι ὁ βασικὸς προβληματισμὸς μας, αὐτὴ πιστεύω ὅτι πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ προσευχή μας στὸν αἰώνιον καὶ ἀγαθὸ Ποιμένα τοῦ λογικοῦ ποιμνίου, τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό.

24. Τάτση Διονυσίου (Πρεσβυτέρου), *Ποιμαντικόν, ἢτοι Πνευματικὰ Κεφάλαια γιὰ τὸν Ποιμένα καὶ τὸ Ποίμνιον*, Κόνιτσα, 2001, σελ. 83.

Τὰ Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**Τὰ Δίπτυχα τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος****Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύ-
πρου καταγγέλλει
τις κατοχικὲς δυνάμεις****Τὰ 70 χρόνια
τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσε-
ως Ἐπιστημόνων****Ἐξεδόθησαν οἱ εἰσηγήσεις
τῆς Ἡμερίδος γιὰ τὸ μονο-
τονικὸ****Βελτιώνονται οἱ σχέσεις
Βατικανοῦ καὶ Γαλλίας**

Ἐκυκλοφορήθησαν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰ Δίπτυχα τοῦ 2008, δηλαδή τὸ ἐπίσημο Ἡμερολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας. Στὸ πρῶτο μέρος, τὸ Κανονάριον, περιέχονται οἱ Λειτουργικὲς τυπικὲς Διατάξεις μὲ ἐπιμέλεια τοῦ κ. Διονυσίου Μπιλάλη Ἀνατολικιώτη, Θεολόγου-Φιλολόγου. Στὸ δεύτερο μέρος, τὴν Ἐπετηρίδα, καταγράφεται λεπτομερῶς ἡ Κανονικὴ Ὁργάνωσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὴν εὐθύνη καὶ ἐπιμέλεια τοῦ τόμου ἀνέλαβε ἡ Συνοδικὴ Ὑποεπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Διπτύχων ὑπὸ τὴν προεδρίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Ἀμβροσίου. Ἡ ἐφετείνῃ ἔκδοσις τῶν Διπτύχων εἶναι ἀφιερωμένη στὸν ἀείμνηστο Ἰωάννη Καποδίστρια ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 180 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐλεύσεώς του ὡς πρῶτου Κυβερνήτου τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος. Τὸ σχετικὸ εἰσαγωγικὸ κείμενο γράφει καὶ ἐφέτος ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Ἰωάννης Ἀθανασόπουλος, Θεολόγος-Φιλολόγος, ὁ ὁποῖος πάντα μᾶς ἐντυπωσιάζει γιὰ τὸν πλοῦτο τῶν τεκμηρίων καὶ τῶν ἱστορικῶν στοιχείων πού χρησιμοποιεῖ. Ὁ κ. Ἀθανασόπουλος μᾶς θυμίζει ὅτι ὁ Καποδίστριας ἔφθασε στὴν Ἑλλάδα τὴν 6ῃ Ἰανουαρίου 1828 καὶ τὴν 26ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὀρκίσθηκε ἐπισήμως Κυβερνήτης στὴν Αἴγινα, ὅπου ἦταν ἡ προσωρινὴ ἔδρα τῆς Κυβερνήσεώς του. Ἐπισημαίνει ἐπίσης ὅτι ὁ Κερκυραῖος διπλωμάτης καὶ λόγιος ὑπῆρξε πάντα εὐλαβῆς Ὁρθόδοξος Χριστιανὸς καὶ ἐργάσθηκε γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας καὶ τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Λίαν ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ χειρόγραφο πού παρουσιάζει ὁ κ. Ἀθανασόπουλος στὴν σελίδα ιθ' τοῦ κειμένου του. Πρόκειται γιὰ μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Ἰω. Καποδίστρια πρὸς τὸν Μητροπολίτη Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιο (20.2.1811), στὴν ὁποία τινίζεται ὅτι εἶναι πατριωτικὸ καθῆκον τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐπικοινωνοῦν μεταξὺ τους μόνον στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ φράσις τοῦ Καποδίστρια: «Ἰδού, Πανιερώτατε, ἡ δέησίς μου. Προστάξατε ὡς νομοθέτης: Ὅστις Γραικὸς πρὸς Γραικὸν γράψῃ εἰς διάλεκτον ἀλλογενῶν, κηρύττεται ἀλλογενής». Γιὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν, τὴν Πατρίδα καὶ τὴν γλῶσσα ἀγωνίσθηκε ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας μὲ διπλωματικὴ μὲν εὐελιξία, ἀλλὰ καὶ μὲ βαθειὰ πίστιν στὸν Τριαδικὸ Θεό. Ἄλλωστε στὴν Ἱερὰ Μονὴ Πλατυτέρας στὴν Κέρκυρα, ὅπου εἶναι ὁ τάφος του, φυλάσσεται καὶ ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας, τὴν ὁποία πάντοτε ἔφερε μαζί του. Αἰωνία του ἡ μνήμη!

K.X.

**Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου καταγγέλλει
τις κατοχικὲς δυνάμεις**

Τὴν παραβίασιν τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων στὴν Κύπρον ἀπὸ τῆς τουρκικῆς κατοχικῆς δυνάμεως κατήγγειλε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος Β' ὁμιλῶν στίς 9.1.2008 σὲ ἐκπομπὴν τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Προκαθήμενος τῆς Κυ-

πριακῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρθηκε σὰ πρόσφατα γεγονότα πού ἔλαβαν χῶραν στό κατεχόμενο βόρειο τμήμα τῆς Μεγαλονήσου: «Τά Χριστούγεννα πῆγε ὁ Ἐπίσκοπος Καρπασίας στήν Καρπασία γιά νά λειτουργήσει καί δέν τόν ἄφησαν νά λειτουργήσει. Κατέβηκε ἀπό τόν θρόνο πρὸς τὸ Ἱερό γιά κοινωνήσει, ἀλλὰ δέν τόν ἄφησαν νά κοινωνήσει καί τὸν ἐμπόδιζαν νά πάρει τὴν Θεία Κοινωνία. Δέν μπορῶ νά μὴν κοινωνήσω σήμερα τοὺς εἶπε καί τελικὰ μετὰ ἀπὸ μία διαδικασία ὀδυνηρῆ τοῦ ἐπέτρεψαν νά κοινωνήσει. ... Δέν μποροῦν αὐτὰ τὰ θέματα νά περνοῦν ἀπαρατήρητα. Γι' αὐτὸ θὰ διαμαρτυρηθοῦμε μὲ ὅλη τὴν δύναμη τῆς ψυχῆς μας». Στὴν συνέντευξή του ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε καί στὴν ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου νά προσφύγει κατὰ τῆς Τουρκίας στό Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριο Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων. Καί τοῦτο ἐπειδὴ οἱ κατοχικὲς δυνάμεις ἐμποδίζουν τὴν ἐπιδιόρθωση τῶν κατεστραμμένων Ναῶν σὰ κατεχόμενα ἐδάφη καθὼς καί τὴν ἐλευθερία τῶν πιστῶν πού θέλουν νά προσευχηθοῦν. Τέλος ὁ κ. Χρυσόστομος δήλωσε ὅτι θὰ ἐπιδώσει σχετικὸ ἔγγραφο στὸν Πρόεδρο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς κ. Χοσὲ Μανουέλ Μπαρόζο καί θὰ ζητήσει νά ἐπιστρέψει ἢ ἐκδιωχθεῖσα ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Ἡ Μονὴ εὐρίσκεται στό κατεχόμενο τμήμα τῆς Κύπρου καί ἐκεῖ ἔχει ταφεῖ ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Εὐχόμεθα παρὰ Θεοῦ εὐόδωσιν τῶν προσπαθειῶν τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

K.X.

Τὰ 70 χρόνια τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων

Στις 24 καί 25 Νοεμβρίου 2007 ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσὴ Ἐπιστημόνων (Χ.Ε.Ε.) ἐόρτασε τὰ 70 χρόνια ἀπὸ τὴν ἰδρυσή της στὴν αἴθουσα τελετῶν τῆς ὁδοῦ Καρύτση 14. Χαιρετισμὸ ἀπηύθυνε ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. Δρ. Μιχαὴλ Μηλίγκος, Καρδιολόγος, καί στὴν συνέχεια ἐκλετοὶ ὀμιλητὲς ἀνέπτυξαν θέματα σχετικὰ μὲ τὴν ἱστορία τῆς Χ.Ε.Ε. καθὼς καί θέματα εὐρυτέρου ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος. Μεταξὺ ἄλλων εἰσηγήσεις παρουσίασαν οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ κ.κ. Γεώργιος

Κοντόπουλος, ὁμότιμος Καθηγητὴς Ἀστρονομίας, καί Λουκάς Χριστοφόρου, Ὁμότιμος Καθηγητὴς Φυσικῶν Ἐπιστημῶν. Στὸ σχετικὸ ἐνημερωτικὸ ἐντυπο ἀναφέρονται καί τὰ ἑξῆς: «Ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσὴ Ἐπιστημόνων παραμένει στὴν ἴδια γραμμὴ πλεύσεως, χωρὶς ἀλλοδρομίες, ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς ἰδρύσεώς της. Κρατᾷ τὴν παράδοσή της, τοὺς στόχους καί σκοπούς της: πολεμᾷ τὴν ἄρνηση μὲ θέσεις! Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καί τίς δυνατότητές της ἔχει μία ζῶσα παρουσία, μὲ προφορικὸ καί γραπτὸ λόγο τῆς ἀλήθειας. Παρακολουθεῖ τὰ σύγχρονα ἐπιστημονικὰ δρώμενα, πάντα μὲ τὴν ἀκλόνητη πεποίθηση ὅτι ἡ ἀληθινὴ Ἐπιστήμη εἶναι συμβατὴ καί ἀλληλοσυμπληρούμενη μὲ τὴν Πίστη». Εὐχόμεθα στὴν Χ.Ε.Ε. νά συνεχίσει τὴν πνευματικὴ της καρποφορία καί προτείνουμε στό ἐγγὺς μέλλον νά ἐπιδιωχθεῖ ἢ στενότερη συνεργασία τῶν διαφόρων Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐπιστημονικῶν σωματείων καί ἐνώσεων πού λειτουργοῦν στὴν χώρα μας. Οἱ ἄνθρωποι πού συνδυάζουν τὴν Χριστιανικὴ Πίστη μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ γνώση σὲ ὅλο τὸ φάσμα τοῦ ἐπιστητοῦ καλὸν εἶναι νά γνωρίζονται μεταξὺ τους, νά συνεργάζονται καί νά παρεμβαίνουν στὴν κοινωνία μὲ ἰσχυρότερη φωνή.

K.X.

Ἐξεδόθησαν οἱ εἰσηγήσεις τῆς Ἡμερίδος γιὰ τὸ μονοτονικὸ

ὑπὸ τὸν εὐγλωττο τίτλο «Μονοτονικό-Ἐμπειρία 24 ἐτῶν» ἐξεδόθησαν ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οἱ εἰσηγήσεις καί τὰ πορίσματα τῆς σχετικῆς Ἡμερίδος, ἡ ὁποία διοργανώθηκε στίς 22.5.2006 στὴ Στοὰ τοῦ Βιβλίου τῶν Ἀθηνῶν. Τὴ διοργάνωση ἀνέλαβε ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνατίου. Στὸν εὐσύνοπτο αὐτὸ τόμο τῶν 104 σελίδων περιλαμβάνονται οἱ εἰσηγήσεις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, τῆς κ. Γεωργίας Ξανθάκη - Καραμάνου, Καθηγητριάς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί Προέδρου τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Φιλολόγων, τοῦ Ψυχιάτρου κ. Ἰωάννη Τσέγκου,

Διευθυντοῦ τοῦ Ἐνοικίου Ψυχοθεραπευτικοῦ Κέντρου, καὶ τοῦ κ. Ἰωάννου Μενοῦνου, Δρος Φιλολογίας, τ. Λυκείαρχου. Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις καταδεικνύεται ὅτι ἡ καθιέρωση τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος στὴν παιδεία καὶ σὲ πολλὰ ἔντυπα ὄχι μόνον δὲν βελτίωσε τὴ γλωσσικὴ ἀγωγή τῶν νέων μας, ἀλλὰ τοὺς ἀπέκοψε ἀπὸ τὴ διαχρονία τῆς ἐνιαίας ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ αὐξήσε τὰ φαινόμενα δυσλεξίας καὶ τὶς μαθησιακὲς δυσκολίες. Ἀπὸ τὴν εἰσήγηση τοῦ Μακαριωτάτου ἐπισημαίνουμε χαρακτηριστικὰ τὰ ἑξῆς: «Ὡς Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκρατήσαμε, κρατοῦμε καὶ θὰ κρατήσουμε τὸ πολυτονικό. Τὸ ἴδιο, ἐξ ὅσων γνωρίζουμε, πράττει καὶ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, καθὼς καὶ τὰ Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου. Πεῖσμα; Ὁχι! Στεῖρος συντηρητισμός; Ὁχι! Ἀρνησις προσαρμογῆς; Ὁχι! Φυλάσσομε μὲ πλήρη συνείδηση τὶς πνευματικὲς μας Θερμοπίλες». Εὐχόμεθα τὰ πορίσματα τῆς Ἡμερίδος αὐτῆς νὰ μελετηθοῦν προσεκτικὰ ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους.

Κ.Χ.

Βελτιώνονται οἱ σχέσεις Βατικανοῦ καὶ Γαλλίας

Μὲ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Γάλλου Προέδρου Νικολά Σαρκοζὶ στὸ Βατικανὸ στὶς 20.12.2007 ἐπετεύχθη μία σημαντικὴ βελτίωση τῶν σχέσεων μεταξὺ Βατικανοῦ καὶ Γαλλίας. Τοῦτο ἔχει ἰδιαίτερη σημασία δεδομένου ὅτι μὲ τὸ Νόμο τοῦ 1905 ἐπῆλθε στὴν Γαλλία πλή-

ρης χωρισμὸς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, γεγονός τὸ ὁποῖο εἶχε προκαλέσει τὴ δυσαρέσκεια τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Σαρκοζὶ συναντήθηκε μὲ τὸν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ΄ καὶ παρουσίασε ἐπισημῶς τὶς ἀπόψεις του περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου κατὰ τὴν ἐπίσημη τελετὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ. Στὴν ὁμιλία αὐτὴ ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας τόνισε ὅτι οἱ ρίζες τῆς Γαλλίας εἶναι Χριστιανικὲς καὶ ὅτι τὸ οὐδετερόθησκο κράτος (ÉTAT LAIQUE) προσπάθησε νὰ ἀποκόψει αὐτὲς τὶς ρίζες χωρὶς ἐπιτυχία. Ἐξέφρασε τὴ δυσαρέσκειά του γιὰ ὀρισμένες ἀκρότητες τῶν ὁπαδῶν τοῦ οὐδετερόθησκου κράτους καὶ πρότεινε μία διαφορετικὴ ἐρμηνεία τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τὴν ὁποία ὀνόμασε «θετικὴ οὐδετερότητα» (LAICITÉ POSITIVE). Ἀνεφέρθη στὸν θετικὸ ρόλο τῆς θρησκευτικῆς πίστεως, ἡ ὁποία δίνει ἐλπίδα στὸν ἄνθρωπο, καὶ ὑπογράμμισε ὅτι οἱ ἄνθρωποι σήμερα χρειάζονται πνευματικότητα καὶ ἀξίες. Ὁμιλῶν πρὸς τὴν ἐπίσημη ἐβδομαδιαία ἐφημερίδα τοῦ Βατικανοῦ ποὺ ὀνομάζεται «Ρωμαῖος Παρατηρητής» (φύλλο τῆς 25.12.2007) ὁ Νικολά Σαρκοζὶ ἐξέφρασε τὴν ἄποψη ὅτι πρέπει νὰ γίνουν ἀλλαγὲς ὑπὲρ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων στὸν περίφημο Νόμο τοῦ 1905, ἀφοῦ ὅμως ὑπάρξει ἡ συναίνεση τῶν ἐνδιαφερομένων πλευρῶν. Θυμίζουμε ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν Γάλλων πολιτῶν ἀνήκει στὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ἐνῶ ὑπάρχει σημαντικὴ μουσουλμανικὴ κοινότητα.

Κ.Χ.

**Τὸ 48ο
Παιδαγωγικὸ
Συνέδριον
τοῦ Συλλόγου
«Μέγας Βασίλειος»**

(27 καὶ 28.12.2007)

Τὴ θέση, τὴν ἱερότητα τοῦ ρόλου καθὼς καὶ τὸ εἰδικὸ βάρος τῆς εὐθύνης τοῦ σημερινοῦ δασκάλου κάθε βαθμίδας ἐκπαιδεύσεως θέλησε νὰ καταδείξει μὲ τὶς ἐργασίες του τὸ 48ο Παιδαγωγικὸ Συνέδριον τοῦ τομέως Ἐπιστημόνων τοῦ Συλλόγου Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολικῆς Δράσεως «Ὁ Μέγας Βασίλειος», πού διεξήχθη στὴν αἴθουσα ΓΕΧΑ Ἀμπελοκήπων, Βαθέος καὶ Μεγάλου Σπηλαίου 4, Ἀθήνα, μὲ γενικὸ θέμα: *Δάσκαλος στὴν ἔρημη χώρα*. Εὐθύνη πού ὑπαγορεύεται σήμερα περισσότερο ἀπὸ ποτὲ ἄλλοτε ἐπιτακτικά, καθὼς ἡ πνευματικὴ κατάσταση τῆς κοινωνίας μας καὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς κοινότητος εἶναι κατεξοχὴν δυσχερῆς.

Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου διεξήχθησαν σὲ τρεῖς ἐπιμέρους συνεδρίες μὲ τὶς ἐξῆς εἰσηγήσεις:

α) «Ἐλλειμμα - αἵτημα: Ὁ Δάσκαλος», ἀπὸ τὸν κ. Γεώργιο Μαρκάκη, Δάσκαλο, ΜΑ, ΜSc.

β) «Καὶ ἔξανθήσει... καὶ ἀγαλλιᾶσεται τὰ ἔρημα», ἀπὸ τὴν κ. Ἄννα-Μαρία Σιδηροπούλου-Λούλη, Φιλολόγο-Καθηγήτρια ΜΕ.

γ) «Μὲ τὴ ματιὰ τοῦ συγγραφέα», ἀπὸ τὴν κ. Ἀγγελικὴ Μαστρομιχαλάκη-Ζούρα, Δρ. Παιδαγωγικῆς, Ἐκπαιδευτικό-Συγγραφέα.

δ) «Ἡ ὁμορφιά τῆς ψυχῆς δὲν χάνεται», ἀπὸ τὸν κ. Χρῆστο Γούλα, Καθηγητὴ Γενετικῆς Α.Π.Θ.

Στὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου τονίστηκε ἡ ἀνάγκη ἀναδείξεως τοῦ τύπου ἐκείνου τοῦ δασκάλου πού θὰ εἶναι πλήρως καταρτισμένος καὶ ἐπιστημονικὰ συγκροτημένος μὲ τὴν ἀκτινοβολία τοῦ ἥθους καὶ τὴν ἀπαραίτητη πνευματικὴ καλλιέργεια, ὁ ὁποῖος θὰ καταφέρει νὰ ἐμπνεύσει στοὺς μαθητὲς του τὴν ἐμπιστοσύνη, τὴ σιγουριά καὶ τὸ σεβασμὸ καὶ θὰ τοὺς βοηθήσει στὴ σφαιρικὴ καλλιέργειά τους. Τοῦ δασκάλου ἐκείνου πού θὰ μπορεῖ νὰ ἀναδέχεται ἐπάνω του τὸ ρόλο τοῦ συνεργοῦ τοῦ Θεοῦ στὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στίς ψυχὰς τῶν μαθητῶν. Πού θὰ πιστεύει ὅτι ἡ ὁμορφιά τῆς ψυχῆς δὲν χάνεται καὶ ὅτι μπορεῖ καὶ ἓνας δικός του κατάλληλος χειρισμὸς νὰ τὴν ἀναδείξει.

Τὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου τίμησε μὲ μῆνυμά του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος, τὸ ὁποῖο μετέφερε καὶ ἀνέγνωσε ἐκπρόσωπός του. Ἐπίσης μῆνυμα πρὸς τὸν Πρόεδρο τοῦ Συλλόγου «Ὁ Μέγας Βασίλειος» γιὰ τὸ Συνέδριον ἀπέστειλε ὁ Ὑπουργὸς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Εὐριπίδης Στυλιανίδης.

Πορίσματα τοῦ Συνεδρίου

Ἡ σύγχρονη κοινωνία συνιστᾷ «ἔρημη χώρα». Πολυάνθρωπη, πολυπολιτισμική, πολύφωνη, ἀλλὰ «ἔρημη», στερημένη ἀπὸ πνεῦμα, ἀπὸ ἀξίες πού τιμοῦν τὸν ἄνθρωπο, ἀπὸ ἰδανικά. Ὁ κόσμος τῆς ἐμφανίζεται ἀποσπασματικὸς, κατακερματισμένος, τεχνοκρατούμενος, ἀλλοτριωμένος, ἀπογοητευμένος.

Ἡ «ἔρημία» περνᾷ καὶ στὸν εὐαίσθητο χῶρο τῆς Παιδείας καὶ ἐπηρεάζει καταλυτικὰ καὶ τοὺς φορεῖς τῆς ἀγωγῆς. Ὁ δάσκαλος - παιδαγωγὸς αἰσθάνεται ὅτι ἡ ἀποθέωσι τῆς «οἰκονομιστικῆς ἀνάγνωσις» τοῦ κόσμου δὲν ἐπι-

τρέπει σὲ κανένα διαφορετικὸ ἀξιακὸ σύστημα νὰ ἐπηρεάσει ἀποφασιστικὰ τὸν κρίσιμο τομέα τῆς Παιδείας καὶ νοιώθει μόνος, ἀπαξιωμένος, ὑπὸ ἀμφισβήτηση, παροπλισμένος, ἀβοήθητος στὸ ἱερό του ἔργο, μὲ τὸν πειρασμὸ τῆς παραιτήσεως ἀπὸ κάθε δημιουργικὴ προσπάθεια. Ἄλλωστε οἱ συνθήκες ἐργασίας στὸ χῶρο του - σχολικὴ αἴθουσα δὲν εἶναι ἰδανικές, καὶ τὸ ἔμψυχο ὑλικὸ στὸ ὁποῖο ἀπευθύνεται συχνὰ εἶναι προβληματικὸ, ἀπρόθυμο καὶ ἀντιδραστικὸ.

Μέσα ἀπὸ τὶς παρακμιακὲς καὶ ἀπειλητικὲς αὐτὲς συνθήκες ἀναδεικνύεται καὶ ὁ τύπος τοῦ δασκάλου -σὲ ὅποια βαθμίδα- πὺν κατεπειγόντως χρειάζεται ἡ κοινωνία καὶ μάλιστα ἡ ἑλληνικὴ μὲ τὴν ἑλληνορθόδοξη φυσιογνωμία της. Ζητεῖται:

1) Δάσκαλος καταρτισμένος, ἐπιστημονικὰ συγκροτημένος, μὲ συνεχῆ ἐνημέρωση στὸ ἐπιστημονικὸ του ἐπίπεδο καὶ σὲ ἄλλα συναφῆ, μὲ συνεχῶς ἀνανεούμενο τὸν ὄπλισμὸ τῆς γνώσεως, πὺν θὰ ἐμπνέει στὸν μαθητὴ ἐμπιστοσύνη, σιγουριά, σεβασμὸ.

2. Δάσκαλος μὲ ἀκτινοβολία ἤθους, μὲ καλλιέργεια πνευματικῆ. Σήμερα περισσότερο ἀπὸ ποτὲ ὁ δάσκαλος καλεῖται νὰ εἶναι μιὰ ἀκέραια ἠθικὴ φυσιογνωμία, πὺν νὰ μπορεῖ νὰ ἐμπνεύσει τὰ παιδιά καὶ νὰ τὰ βοηθήσει στὴ σφαιρικὴ καλλιέργειά τους. Νὰ εἶναι ἀληθινὸ ἀντίβαρο στὴ ροπή τῆς «ἀτιμίας» πὺν μαστίζει τὴν ἐποχὴ μας. Νὰ διαθέτει στὴν ψυχὴ του περισ-

σευμα ἀγάπης καὶ ταπεινῆς διακονίας, καὶ ἀπὸ τὴ βάση αὐτὴ νὰ προσεγγίζει τὰ παιδιά, τὰ τραυματισμένα, συχνὰ, ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ τους περιβάλλον καὶ ἀλλοτριωμένα ἀπὸ τὸν εὐδαιμονιστικὸ τρόπο ζωῆς πὺν τοὺς ἐπιβάλλουν τὰ ΜΜΕ.

3) Δάσκαλος πὺν θὰ ἐμβαθύνει στὴν Ὁρθοδοξία, θὰ βιώνει τὴν ἀγάπη στὴν Πατρίδα, θὰ μεταλαμπαδεύει τὰ ἰδανικὰ τοῦ Γένους, θὰ διαθέτει ὑψηλὲς τιμὲς ἠθικῆς ἀντιστάσεως καὶ ἀναπλάσεως τοῦ κοινωνικοῦ ἴστοῦ.

4) Δάσκαλος πὺν θὰ ἔχει ὄραμα, πὺν θὰ πιστεύει στὸ ἔργο τῆς ἀγωγῆς καὶ στὸ ὅτι -πέρα ἀπὸ τὸ πεδίο τῶν γνώσεων- μπορεῖ νὰ ἀναδέχεται ἐπάνω του τὸ ρόλο τοῦ συνεργοῦ τοῦ Θεοῦ στὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὶς ψυχὲς τῶν μαθητῶν του. Πὺν θὰ πιστεύει ὅτι ἡ ὁμορφιὰ τῆς ψυχῆς δὲν χάνεται καὶ ὅτι μπορεῖ καὶ ἓνας δικός του κατάλληλος χειρισμὸς νὰ τὴν ἀναδείξει.

Ἡ κοινωνία ὀφείλει νὰ ἀναγνωρίζει, νὰ σέβεται καὶ νὰ στηρίζει τὸν δάσκαλο πὺν τιμᾷ τὸ λειτουργημά του καὶ νὰ συνεργεῖ στὴν ἀνάδειξη τοῦ ἰδανικοῦ τύπου παιδαγωγοῦ.

Ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, ὁ τέλειος Παιδαγωγός, εἶναι ὁ Μόνος πὺν χαρίζει στὸν ἄνθρωπο παιδαγωγὸ ὄραμα καὶ ἀντοχὴ γιὰ τὴν πραγμάτωσή του.

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

Ὁ Κλάδος Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.), ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἔκδοση τῶν μηνιαίων περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ τοῦ ἑξαμηνιαίου ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», ἔχει κατὰ τὴν πολυετῆ καὶ πολὺ σημαντικὴ παρουσία του στὸ χῶρο τῶν ἐκδόσεων ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν ἐπιμέλεια καὶ ἔκδοση πολλῶν ἄλλων ἐντύπων, τὰ ὁποῖα καὶ σᾶς παρουσιάζουμε στὸ παρὸν τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας.

Ἀναλυτικότερα, διατίθενται παλαιοὶ τόμοι τῶν περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» (1949 καὶ ἔξῃς), «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» (1954 καὶ ἔξῃς) καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» (1964 καὶ ἔξῃς), τὰ εὗρετήριά τους («Εὗρετήριο περιοδικοῦ “ΕΚΚΛΗΣΙΑ”», τόμ. 3 (1923-1988), σελ. 1900, «Εὗρετήριο περιοδικοῦ “ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ”», τόμ. 1 (1952-1991), σελ. 1050 καὶ «Εὗρετήριο Ἐπιστημονικοῦ Περιοδικοῦ “ΘΕΟΛΟΓΙΑ”», τόμ. 1 (1923-1989), σελ. 500), καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ ἔξῃς τίτλοι:

1) Ἑλληνικὴ Θεολογικὴ Βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1978-1984 (τόμ. 7, σελ. 3.800),

2) Κων/νου Μπόνη, *Χριστιανικὴ Γραμματεία* (τόμ. Α΄: Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν χριστιανικὴν γραμματείαν, σελ. 450 καὶ τόμ. Β΄: Οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες, σελ. 395), καὶ

3) Πρακτικὰ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόμ. 9 (ἔτη 1978, 1999-2006).

Ἀπὸ τὰ πλεόν σημαντικὰ ἔργα στὶς ἐν γένει ἐκκλησιαστικοῦ - θεολογικοῦ περιεχομένου ἐκδόσεις θεωροῦνται καὶ τὰ ἀπαρτίζοντα τὴ σειρά «Ποιμαντικὴ Βιβλιοθήκη» ἔργα:

1. Κων/νου Μπόνη, *Κατήχησις καὶ Λειτουργικὴ*, Ἀθῆναι 2005 (σελ. 175).

2. Ἰωάννου Φουντούλη, *Τὸ Ἅγιον Βάπτισμα. Ἱστορικο-Τελετουργικὴ θεώρηση*, Ἀθῆναι 1999 (σελ. 108).

3. *Ταφή ἢ καύση τῶν νεκρῶν. Πρακτικὰ Ἡμερίδος «Ἡ καύση τῶν Νεκρῶν»*, Ἀθῆναι 2002 (σελ. 108).

4. *Ἐκκλησία καὶ Μεταμοσχεύσεις*, Ἀθῆναι 2002 (σελ. 368).

5. *Τὰ ἱερά Ἄμφια καὶ ἡ ἐξωτερικὴ περιβολὴ τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου*, Ἀθῆναι 2002 (σελ. 156).

6. *Τὸ Ἅγιον Βάπτισμα (Πρακτικὰ Α΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου)*, Ἀθῆναι 2003 (σελ. 296).

7. «*Λατρεύσωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ*». *Τὸ αἶτημα τῆς Λειτουργικῆς Ἀνανεώσεως στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (Πρακτικὰ Β΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου)*, Ἀθῆναι 2003 (σελ. 432).

8. *Τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας (Πρακτικὰ Γ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου)*, Ἀθῆναι 2004 (σελ. 404).

9. *Ὁ Γάμος στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (Πρακτικὰ Δ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου)*, Ἀθῆναι 2004 (σελ. 254).

10. *Ἱερουργεῖν τὸ Εὐαγγέλιον. Ἡ Ἁγία Γραφή στὴν Ὁρθόδοξη Λατρεία (Πρακτικὰ Ε΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου)*, Ἀθῆναι 2004 (σελ. 568).

11. *Χριστιανική Λατρεία καὶ Εἰδωλολατρία (Πρακτικά ΣΤ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου)*, Ἀθήναι 2005 (σελ. 604).

12. *Τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης (Πρακτικά Ζ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου)*, Ἀθήναι 2006 (σελ. 497).

13. *Τὸ Ἐνοριακὸ Ποιμαντικὸ Ἔργο στὴ Σύγχρονη Κοινωνία (Ἐγχειρίδιο ὀργάνωσης καὶ δράσης)*, Ἀθήναι 2007 (σελ. 295).

14. *Πτυχές τῆς «Νέας Ἐποχῆς». Ἀπειλὴ Ἀλλοιώσεως τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τῆς «Νέας Ἐποχῆς» (Πρακτικά ΙΖ΄ Πανορθοδόξου Συνδιασκέψεως Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων γιὰ Θέματα Αἰρέσεων καὶ Παραθρησκείας)*, Ἀθήναι 2007 (σελ. 268).

15. *Τὸ Χριστιανικὸν Ἑορτολόγιον (Πρακτικά Η΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου)*, Ἀθήναι 2007 (σελ. 591).

16. *Ὁ Σύγχρονος Ρόλος τῆς Γυναίκας στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (Πρακτικά τῆς Α΄ καὶ Β΄ Συνδιασκέψεως Γυναικῶν - Ἐκπροσώπων Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος)*, Ἀθήναι 2007 (σελ. 288).

17. *Συζυγία καὶ Τεκνογονία (Πρακτικά τῆς Α΄ Διεπιστημονικῆς Συσκέψεως)*, Ἀθήναι 2008 (σελ. 208 - ἐτοιμάζεται).

18. *Γάμος καὶ Οἰκογένεια. Διαπιστώσεις καὶ Προοπτικὲς (Πρακτικά τῆς Β΄ Διεπιστημονικῆς Συσκέψεως)*, Ἀθήναι 2008 (σελ. 222 - ἐτοιμάζεται).

Τέλος, ἀπὸ τίς Ἐκδόσεις μας ἔχουν κυκλοφορηθεῖ καὶ τὰ ἀκόλουθα:

1) *Ἐκκλησία καὶ Ταυτότητες. Θεολογικὴ καὶ νομικὴ θεώρηση τοῦ ζητήματος τῶν ταυτοτήτων*, Ἀθήναι 2000 (β΄ ἔκδοση ἐπισημασμένη) (σελ. 711).

2) *Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου, Ρίζωμα χαρᾶς καὶ ἐλπίδος. Ὁ λόγος καὶ ὁ ρόλος τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη* (ἑλληνικὴ καὶ ἀγγλικὴ ἔκδοση), Ἀθήναι 2001 (σελ. 63).

3) *Μνήμες καὶ Μαρτυρίες ἀπὸ τὸ '40 καὶ τὴν Κατοχή*, Ἀθήναι 2001 (Πολυτελής Ἔκδοση).

4) *Παῦλος, Πρῶτος μετὰ τὸν Ἐνα*, Ἀθήναι 2001 (Πολυτελής Ἔκδοση).

5) *Ἡ Μαρτυρία τῆς Ἀγάπης (Τὸ Φιλανθρωπικὸ καὶ Κοινωνικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος)*, Ἀθήναι 2001 (σελ. 390).

Π.Γ.

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Οἱ ἐργασίες τῆς Δ.Ι.Σ. Ἰανουαρίου 2008

Ἀθήνα 18 Ἰανουαρίου 2008

Συνήλθε στις 9, 10 καὶ 11 Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. ἡ Διάρκῃς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 151ης Συνοδικῆς Περιόδου. Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν:

Α. Ἀνακοινώθηκε, μετὰ ἀπὸ ἐγκριση τοῦ Προεδρεύοντος, ἀπὸ τὸν Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Κύριλλο Μισιακούλη, ἡ ἐνημέρωσή του ὑπὸ τῶν ἰατρῶν σχετικά μετὴν ὑγεία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, τῆς ὁποίας τὸ βασικότερο σημεῖο ἦταν ὅτι ὁ Μακαριώτατος μετὰ τῆς μεταφορᾶς του στὸ Νοσοκομεῖο ἢ τῆς παραμονῆς του στὴν κατοικία του, ἐδήλωσε σαφῶς ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ παραμείνει στὴν κατοικία του, ὅπου καὶ θὰ συνεχίζεται ἡ νοσηλεία του.

Β. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀπεφάσισε:

– Νὰ ἀνανεώσει τὴ θτεία τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου καὶ τῶν Μελῶν τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τῆς Ε.Κ.Υ.Ο., γιὰ τρία χρόνια. Ἡ ἀπόφαση ἐλήφθη ὁμοφώνως, κατόπιν τοποθετήσεως τῶν Σεβασμιωτάτων Μελῶν τῆς Δ.Ι.Σ..

– Νὰ ἐνισχύσει οἰκονομικὰ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Καρπενησίου ὡς καὶ τρεῖς Ἱερὲς Μονὲς ἄλλων Ἱερῶν Μητροπόλεων.

– Νὰ ἀποστείλει Ἐγκύκλιο πρὸς τὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία θὰ ἐπαναδιατυπώνει τὴ θέση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως, καθὼς καὶ τὰ νομοκανονικῶς ἰσχύοντα περὶ τῶν Ἱερῶν Ἑσχαστηρίων τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐξ ἀφορμῆς ζητημάτων ποὺ παρατηροῦνται σὲ αὐτά.

– Νὰ ἐξετασθοῦν ὅλα ὅσα ἀφοροῦν στὰ τῆς λειτουργίας τῆς Μ.Κ.Ο. «ΑΛΛΗΛΕΓΥΗ» σὲ Συνεδρία τῆς Δ.Ι.Σ. τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου, ἐξ ἀφορμῆς προφορικῆς ἀναφορᾶς τοῦ Σεβασμιωτάτου Συνοδικοῦ Μητροπολίτου Ζακύνθου κ. Χρυσόστομου.

– Νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν Ἐντιμότατο Ὑπουργὸ Ὑγείας καὶ Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης κ. Δημήτριο Ἀβραμόπουλο οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Θεσσαλονίκης κ. Ἄνθιμος καὶ Ἡλείας κ. Γερμανὸς γιὰ νὰ τὸν ἐνημερώσουν ἐπὶ θεμάτων τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν στὴν παροχὴ πνευματικῶν ὑπηρεσιῶν ὑπὸ τῶν Ἱερέων Ἐφημερίων στὰ Δημόσια Νοσοκομεῖα τῆς Χώρας μας.

– Νὰ ἀποστείλει Ἐγκύκλιο πρὸς τὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετὴν ὁποία νὰ συστήνεται ὅπως ἡ διεξαγωγὴ τῶν παραδοσιακῶν πανηγύρεων ἐντὸς τῶν περιβόλων τῶν Ἱερῶν Ναῶν νὰ γίνεται κοσμίως καὶ σύμφωνα μετὰ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

Γ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνέκρινε:

– Τὴν καταβολὴ ποσοῦ 30.000 Εὐρώ, γιὰ τὴν ἀποφυλάκιση ἐγκλειστων μικροφειλητῶν.

**Ἱερὰ Σύνοδος τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**

**Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**

Μ.Κ.Ο. «Ἀλληλεγγύη»

**Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ
Ἀθηνῶν**

Ἱεραὶ Μητροπόλεις:

**Δημητριάδος
καὶ Ἀθμυροῦ**

**Σάμου,
Ἰκαρίας καὶ Κορσεῶν**

**Καισαριανῆς,
Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ**

Φθιώτιδος

Σύρου

**Οἰκουμηνικὸν
Πατριαρχεῖον**

**Πατριαρχεῖον
Ἀλεξανδρείας**

Ἐκκλησία τῆς Κύπρου

Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας

– Τὴν καταβολὴν ποσοῦ 30.000 Εὐρώ, γιὰ τὴν ἀποφυλάκιση ἐγκληίστων μικροφειλητῶν, τὰ ὁποῖα θὰ δοθοῦν μέσῳ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Νικοδήμου, στὸν Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Γερβάσιο Ραφτόπουλο, γνωστὸ γιὰ τὸ μεγάλο του ἔργο συμπαραστάσεως στοὺς φυλακισμένους

– Τὸν Προκαταρκτικὸ Πίνακα τῶν ὑποψηφίων πρὸς ἐγγραφήν στὸν Κατάλογο τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖα Ἐκλογίμων. Ὁ Πίνακας αὐτὸς θὰ δημοσιευθεῖ στὶς Ἡμερήσιες Ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν.

– Τὴ μεταφορὰ, τῆς τιμίας Κάρας τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Παναχράντου Ἄνδρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου, στὸν Ἱερο Ναὸ Ἁγίας Βαρβάρας Λυκοβρύσεως Ἀττικῆς.

– Τὴν ἴδρυση Ἐνορίας στὴν περιοχὴ Μπεγουλακίου (Μακρυγιάννη) τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία «Ἐνορία Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Μαρίνης Μακρυγιάννης».

– Τὴ σύσταση Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία: «ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ», μὲ τὸ σχετικὸ Κανονισμὸ λειτουργίας αὐτοῦ.

Δ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνημερώθηκε:

– Ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ζακύνθου κ. Χρυσόστομο, γιὰ τὴν Ἐξόδιο Ἀκολουθία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρ. Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κυροῦ Στεφάνου, στὴν ὁποία καὶ ἐξεπροσώπησε τὴν Ἱερὰ Σύνοδο. Στὸ διάλειμμα τῆς Συνεδρίας, ἡ Δ.Ι.Σ. ἐτέλεσε Ἐπιμνημόσυνη Δέηση ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κοιμηθέντος Ἱεράρχου.

– Ἀπὸ τὸν Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννη, Γενικὸ Διευθυντὴ τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, περὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους 2008 καὶ τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους 2007. Ἀκολούθησε διάλογος, στὸν ὁποῖο ὁ Θεοφιλέστατος Γενικὸς Διευθυντὴς ἀπάντησε στὰ τεθέντα ἐρωτήματα τοῦ Σεπτοῦ Σώματος. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀποφάσισε τὸ θέμα νὰ ὁλοκληρωθεῖ στὴν ἐπόμενη Συνεδρία τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου.

Ε. Ἡ Δ.Ι.Σ. λαβοῦσα γνώση τῆς κυκλοφορίας ἀπαράδεκτης ἀφίσσας, ἔκρινε ὅτι τὸ μόνο ποὺ δύναται νὰ δηλώσει εἶναι ὅτι παραδίδει τοὺς ἐμπνευστὲς αὐτῆς στὴν ἀγάπη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

ΣΤ. Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Ἐκοιμήθη ὁ Μητροπολίτης πρ. Τριφυλίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἐημερώματα Χριστουγέννων ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ Μητροπολίτης πρ. Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κυρὸς Στέφανος, σὲ ἡλικία 92 ἐτῶν. Ὁ ἐκλιπὼν Ἱεράρχης γεννήθηκε τὸ 1915 στὴν Ἀθήνα καὶ τὸ 1941 ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Διετέλεσε ἐφημέριος καὶ Ἱεροκήρυκας στὴν Ἀθήνα καὶ Διευθυντὴς τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Πεντέλης. Τιμήθηκε μὲ διάφορες διακρίσεις ἀπὸ τὴν Πολιτεία καὶ τὰ Πατριαρχεῖα Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας. Μητροπολίτης Τριφυλίας ἐξελέγη τὸ 1960 καὶ παρέμεινε στὴ θέση του μέχρι τὶς ἀρχὲς τοῦ 2007, ὅταν παραιτήθηκε γιὰ λόγους ὑγείας. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία τοῦ γηραίου Ἱεράρχου τελέστηκε ἀνήμερα τῆς ὀνομαστικῆς του ἑορτῆς (27.12.2007) στὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἁγίου Ἀθανασίου Χριστιανουπόλεως στὴν Κυπαρισσία. Τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος, ἐνῶ παρέστησαν ὁ ἐπίχωριος Μητροπολίτης Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Χρυσόστομος, καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Ἡλείας κ. Γερμανός, Μαντινείας κ. Ἀλέξανδρος, Καισαριανῆς κ. Δανιήλ, Σύρου κ. Δωρόθεος, Κορίνθου κ. Διονύσιος, Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, Πατρῶν κ. Χρυσόστομος καὶ Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος. Τὸν ἐπικήδειο λόγο ἐξεφώνησε ὁ β' Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος Δεμενόπουλος, παρέστησαν δὲ ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ πλῆθος λαοῦ.

Π.Γ.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**Ἡ ἀναγνώριση τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων
ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ (17.12.2007)**

Στὴν ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἰσραηλινῆς Κυβέρνησης γιὰ τὴν ἀναγνώριση τοῦ

Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Θεοφίλου Γ΄, ἀναφέρθηκαν μιλώντας ἀποκλειστικά στὴν ἐκπομπὴ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «Πρόσωπο μὲ Πρόσωπο» καὶ στοὺς δημοσιογράφους Βασίλη Σπυρόπουλο καὶ Κώστα Παπᾶ, ὁ Προκαθήμενος τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας καὶ ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Θεόδωρος Κασσίμης.

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, κ. Θεόφιλος Γ΄, τόνισε: «*Νομίζω εἶναι ἓνα πολὺ θετικό βῆμα. Ἦταν ἀναμενόμενο αὐτὸ τὸ βῆμα καὶ τώρα πλεόν τὸ Πατριαρχεῖο θὰ μπορεῖ νὰ συνεχίσει τὴν ἀποστολή του ἄνευ προσκομμάτων καὶ ἄνευ τεχνικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδημιουργοῦντο ἔνεκα τῆς γνωστῆς καταστάσεως ποὺ εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπὸ τὴν κρίση τὴν ὁποία δοκίμασε τὸ Πατριαρχεῖο μας. Ἔπρεπε νὰ διευθετηθεῖ αὐτὴ ἡ ἐκκρεμότητα, ἡ ὁποία εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον πρῶτα ἀπ' ὅλα τοῦ τόπου ἐδῶ, δεύτερον πρὸς τὸ συμφέρον τῶν προσκυνητῶν ποὺ κατακλύζουν τὴν Ἁγία Γῆ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐνταύθα Χριστιανῶν, γιὰ τοὺς ὁποίους τὸ Πατριαρχεῖο εἶναι πάρα πολὺ σημαντικό ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, διότι τὸ Πατριαρχεῖο ἀφενὸς μὲν εἶναι τὸ σημεῖο ἀναφορᾶς τῶν Χριστιανῶν γενικότερα, ἀφ' ἑτέρου τὸ Πατριαρχεῖο ἀποτελεῖ τὴν ἐγγύηση ὄχι μόνο τῆς διαφυλάξεως τῶν προσκυνημάτων, ὡς χώρων λειτουργικῶν καὶ ἀγιασμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐγγύηση τῆς ἐδῶ παρουσίας τῶν Χριστιανῶν. Τὸ λέγω αὐτὸ γιατί τὸ Πατριαρχεῖο εἶναι τὸ μόνο πνευματικὸ καθίδρυμα, ἡ μόνη Ἐκκλησία ἡ ὁποία εἶναι Αὐτόνομος, Αὐτοκέφαλος, δηλ. τὸ σημεῖο ἀναφορᾶς της δὲν εἶναι ἐκτὸς τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ εἶναι ἐντὸς τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐπιπλέον, τὸ Πατριαρχεῖο, σὰν πανάρχαιος θεσμός, πρέπει νὰ ἀπολαμβάνει σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως, ὅπως πάντα ἀπολάμβανε, ἀπὸ ὅλες τὶς ἐνδιαφερόμενες κρατικὲς ἐξουσίες, διότι, σὺν τοῖς ἄλλοις, πέραν ἀπὸ τὴν πνευματικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀποστολή, ἔχει καὶ μία ἄλλη κοινωνικοπολιτικὴ ἀποστολή, διότι συμβάλλει, σὰν θρησκευτικός, πνευματικὸς ὀργανισμός, στὴν συνύπαρξη καὶ τὸν ἀλληλοσεβασμὸ μεταξύ τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν κοινοτήτων καὶ ὄντοτήτων».*

Ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν, κ. Θεόδωρος Κασσίμης, τόνισε: «*Τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων εἶναι ἐθνικὴ ὑπόθεση. Δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα ἀκόμη Πατριαρχεῖο. Εἶναι ἓνα Rum Orthodox Πατριαρχεῖο, ποὺ ἐνώνει ὅλους ὅσους ἔχουν τὴν Ὁρθόδοξη καὶ Βυζαντινὴ πολιτισμικὴ παράδοση. Εἶναι πληθυσμὸς ἀραβικός, εἶναι πληθυσμὸς τῆς περιοχῆς, εἶναι πολὺ σημαντικό γιὰ μᾶς καὶ θέλω νὰ τονίσω ὅτι τώρα πιά τὸ Πατριαρχεῖο θὰ μπορέσει νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴν ἀποστολή τῆς διαφύλαξης καὶ ἀνάδειξης τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων ἀπὸ τὴ μία πλευρά, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτισμικῆς παρουσίας στὴν περιοχή, τὴν ὁποία ἔχουν ἀνάγκη. Ἔχουμε 7.500 μαθητὲς σὲ Πατριαρχικὰ σχολεῖα στὴν Παλαιστίνη καὶ τὴν Ἰορδανία καὶ ἀπὸ αὐτοὺς δὲν εἶναι ὅλοι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί. Ἐνα ποσοστὸ 42% εἶναι παιδιὰ μουσουλμανικῶν οἰκογενειῶν, ἰσλαμιστές, οἱ ὁποῖοι, ὅμως, δέχονται τὴν ἀτμόσφαιρα ἡ ὁποία ὑπάρχει καὶ τὰ παιδαγωγικὰ μηνύματα τὰ ὁποῖα ἔρχονται ἀπὸ τὰ σχολεῖα τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου. Καὶ αὐτὸ εἶναι πάρα πολὺ σημαντικό καὶ γιὰ ὀλόκληρη τὴν περιοχή καὶ γιὰ τὴν κατανόηση, γιατί ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ ὁμολογία τῆς ἀνοχῆς, ποὺ εἶναι πολὺ μεγάλο ζητούμενο στὴν ἐποχὴ μας».*

Ἡ περιπέτεια τοῦ Ἀρχιεπισκόπου αὔξησε τὸν ἀριθμὸ τῶν δωρητῶν ὀργάνων

«Πολὺ μεγάλος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν συνανθρώπων μας ποὺ ἐνεγράφησαν τὴ χρονιὰ ποὺ πέρασε στοὺς καταλόγους τῶν δωρητῶν ὀργάνων τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Μεταμοσχεύσεων, μετὰ καὶ ἀπὸ τὴ δημοσιοποίηση τοῦ προβλήματος τῆς υγείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου», τόνισε, μεταξύ ἄλλων, ἀπαντώντας σὲ ἐρώτηση τοῦ δημοσιογράφου τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἀντώνη Γιαννακόπουλου, κατὰ τὴ διάρκεια συνέντευξης τύπου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Μεταμοσχεύσεων κ. Ἀλκιβιάδης Κωστάκης.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Μεταμοσχεύσεων ἐξῆρε τὸν θετικὸ ρόλο τῆς Ἐκκλησίας στὸ ζήτημα τῶν μεταμοσχεύσεων καὶ ἐπαίνεσε τὴν προσπάθεια ποὺ κάνει ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια ὁ Μα-

καριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ὑπὲρ τῶν μεταμοσχεύσεων. Ἐπιπροσθέτως, ὁ κ. Κωστάκης ἐπισήμανε ὅτι «ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἀφήνει τὸν πιστὸ νὰ ἐπιλέξει γιὰ τὸ τί θέλει νὰ κάνει. Γιὰ τὸ ἂν θέλει νὰ γίνει δωρητὴς ὀργάνων ἢ ὄχι».

Μ.Κ.Ο. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Ἀθήνα, 1 Ἰανουαρίου 2008

Ἡ Μ.Κ.Ο «Ἀλληλεγγύη» ἐκφράζει τὴν ἐκπληξή της γιὰ τὴν κοινοποίηση σχετικοῦ ἐγγράφου τῆς Ὑπηρεσίας Διεθοῦς Ἀναπτυξιακῆς Συνεργασίας (Υ.Δ.Α.Σ.) τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν (μὲ ἡμερομηνία 8 Ἰανουαρίου 2008), μέσῳ τοῦ ὁποῖου ἀπαιτεῖται ἡ ἄμεση ἐπιστροφή τῆς χρηματοδότησης ποὺ δόθηκε στὴν Μ.Κ.Ο., στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος «Πάντα τὰ Ἕθνη IV» (ἐπισιτιστικὴ βοήθεια στὸ Ἰράκ).

Ἡ Μ.Κ.Ο «Ἀλληλεγγύη» θὰ καταθέσει ἄμεσα στὴν Υ.Δ.Α.Σ. ὅλα τὰ στοιχεῖα ποὺ τῆς ζητήθηκαν. Ἐρωτήματα, ὡστόσο, προκαλεῖ ὁ χρόνος ἐπαναδημοσιοποίησης τοῦ θέματος ἀπὸ τὴν Υ.Δ.Α.Σ., καθὼς καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ προφορικὲς διευκρινίσεις ποὺ ἔδωσαν τὰ στελέχη τῆς «Ἀλληλεγγύης» στὶς 19 Δεκεμβρίου 2007 στοὺς διευθυντὲς τῆς Ὑπηρεσίας Διεθοῦς Ἀναπτυξιακῆς Συνεργασίας κρίθηκαν ἀπὸ τοὺς ἴδιους ΛΟΓΙΚΕΣ καὶ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΕΠΑΡΚΕΙΣ, ἐνῶ στὸ ἐγγράφο ποὺ ἀπέστειλε ἡ ἴδια Ὑπηρεσία εἴκοσι ἡμέρες ἀργότερα, ἰσχυρίζεται τὸ ἀντίθετο.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου)

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Συγχαρητήρια Ἐπιστολὴ τοῦ Μακαριωτάτου πρὸς τὸν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων

Συγχαρητήρια Ἐπιστολὴ ἀπέστειλε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος στὸν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλο μετὰ τὴν ἐπίσημη ἀναγνώρισή Του ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση τοῦ Ἰσραήλ.

Ὁ Μακαριώτατος στὴν ἐπιστολή Του μεταξὺ τῶν ἀλλήλων ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «*Μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ*

βαθυτάτης ἱκανοποίησης ἐπληροφορήθημεν περὶ τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἰσραήλ ἐπισήμου ἀναγνώρισεως τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Μακαριότητος ὡς νομίμου καὶ κανονικοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολήμων καὶ πάσης Παλαιστίνης. Δοξάζομεν ἐκ καρδίας τὸν Πανάγαθον Δομῆτορα τῆς Ἀγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ὅτι πύδόκησεν, ἵνα ἀρθῆ ἐκ τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας τὸ μέγα τοῦτο πρόσκομμα εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῶν Πρωθιεραρχικῶν καθηκόντων τῆς Ὑμετέρας Θεοτιμῆτου Μακαριότητος. Δι' ὃ σπεύδομεν, ἵνα ἀπευθύνωμεν Αὐτῇ τὰς πλέον ἐγκαρδίου καὶ συγχαρητηρίου ἡμῶν εὐχάς».

Ἐπίσκεψη στελεχῶν τῆς Κινεζικῆς πρεσβείας στὸν πρωτοσύγκελλο τῆς Ι.Α.Α.

Ὁ Αἰδεμ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, δέχθηκε στὶς 11.1.2008 τὸ πρωὶ στὸ Ἀρχιεπισκοπικὸ Μέγαρο ἐκπροσώπους τῆς πρεσβείας τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Κίνας στὴν Ἀθήνα.

Ὁ κ. Zheng Xiyuan, πολιτικὸς σύμβουλος τῆς πρεσβείας, καὶ τὰ στελέχη αὐτῆς κ.κ. Xiacheng Cheh καὶ Shen Jian, Ἀκόλουθοι, μετέφεραν στὸν π. Θωμᾶ Συνοδινὸ τὴν ἀγάπη τόσο τῶν ἰδίων, ὅσο καὶ τοῦ κινεζικοῦ λαοῦ πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ δοκιμαζόμενου Μακαριωτάτου, ὁ ὁποῖος, ὅπως τόνισαν, ἀντιμετωπίζει μὲ γενναιότητα καὶ ψυχικὸ σθένος τὴν ἀσθένειά του.

Ἀπὸ τὴν πλευρά του, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἀφοῦ ὑπογράμμισε τὶς ἄριστες σχέσεις ποὺ συνδέουν τοὺς δύο λαοὺς, μετέφερε τὶς εὐχαριστίες τοῦ Μακαριωτάτου, ἀλλὰ καὶ τὶς εὐχὲς του γιὰ τὴν ἄρτια διοργάνωση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ Πεκίνου.

Χριστουγεννιάτικα κάλαντα στὸν Μακαριώτατο - ἐπισκέψεις σὲ Νοσοκομεῖα

Τὴ Δευτέρα 24 Δεκεμβρίου 2007 ἐπισκεύθηκαν τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο στὴν οἰκία του στὸ Π. Ψυχικό, γιὰ τὰ Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα, ὁ

Σύνδεσμος Ποντιακῶν Σωματείων Νότιας Ἑλλάδος καὶ Νήσων καὶ ὁ Ὅμιλος Βρακοφόρων Κρήτης.

Τὴν ἴδια ἡμέρα ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐπισκέφθηκε, ἐκ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου, ἀσθενεῖς ποὺ νοσηλεύονται στὸ Ἀρεταίειο Νοσοκομεῖο καὶ στὸ Νοσοκομεῖο Παίδων «Ἀγλαΐα Κυριακοῦ».

Ἀπολογισμὸς τοῦ Ἑράνου Ἀγάπης τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Στὸ πλαίσιο τοῦ ἐτησίου Ἑράνου τῆς Ἀγάπης, ποὺ διεξήγαγε ἡ Γενικὴ Διεύθυνση Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἀπὸ τὶς 9 Δεκεμβρίου ἕως καὶ τὶς 15 Δεκεμβρίου 2007, διατέθηκαν κουπόνια συνολικῆς ἀξίας 1.025.122,00 εὐρώ. Τὸ ὡς ἄνω ποσὸ ποὺ συγκεντρώθηκε ἀπὸ τὰ 152 Ἑνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεία τῆς Ι.Α.Α., χάρη στὴν πολὺτιμη συμβολὴ 5.000 ἐθελονητῶν, εἶναι αὐξημένο κατὰ 2,23% σὲ σύγκριση μὲ τὸ ποσὸ ποὺ εἶχε συγκεντρωθεῖ τὸ ἔτος 2006.

Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μὲ τὰ ἔσοδα τοῦ ἐν λόγῳ Ἑράνου ὑποστηρίζεται μία σειρά ἔργων ἀγάπης ποὺ περιλαμβάνουν, μεταξὺ ἄλλων, τὴν παροχὴν στέγης, διατροφῆς καὶ ἰατροφαρμακευτικῆς περίθαλψης σὲ ὑπερήλικες, κατάκοιτους, ἄτομα μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες, ὀρφανὰ παιδιὰ καὶ ἄλλους ἐμπερίστατους ἀδελφούς μας καὶ τὴν καθημερινὴ σίτιση καὶ ἔνδυση ἀστέγων, ἀπόρων, μεταναστῶν καὶ προσφύγων, καὶ γενικὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ εὐρύτατου φιλάνθρωπου καὶ κοινωνικοῦ ἔργου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖο ἐπικεντρώνεται ἰδιαίτερα στὶς εὐπαθεῖς ομάδες τοῦ πληθυσμοῦ ποὺ ἀπειλοῦνται μὲ κοινωνικὸ ἀποκλεισμό.

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Δημητριάδος καὶ Ἀθμυροῦ

**Τὸ 3ο Διαβαλκανικὸ Συνέδριο
(3-7 Δεκεμβρίου 2007)**

Οἱ νέοι καὶ ὁ πολιτισμὸς στὸ χῶρο τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν ἀποτέλεσε τὸν προβληματισμὸ γιὰ

τὸ τρίτο Διαβαλκανικὸ Συνέδριο ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Δημητριάδος. Ἐπικέντρο αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ προβληματισμοῦ ἦταν ἡ μελέτη τοῦ πολιτισμοῦ, ὡς κοινὸ σημεῖο ἀναφορᾶς τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς συνεργασία καὶ ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν ἀνάμεσα στοὺς νέους καὶ τὶς νέες, ὥστε νὰ βοηθήσει στὴν ἀλληλοκατανόηση καὶ τὴν ἐνίσχυση τῶν ἱστορικῶν μας δεσμῶν. Τὸ θέμα τοῦ φετινοῦ Συνεδρίου ἦταν «Νέοι, Βαλκάνια καὶ Πολιτισμὸς» καὶ ἐμπνευστὲς τῆς προσπάθειας αὐτῆς ἦταν: ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἀθμυροῦ κ. Ἰγνάτιος καὶ ὁ κ. Γεώργιος Σούρλης, Ἀ΄ Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Πρόεδρος τοῦ Διεθνοῦς Ἰνστιτούτου Διαβαλκανικῆς Συνεργασίας «Ρήγας Βελεστινίτης». Ἡ προσπάθεια αὐτὴ ὑλοποιήθηκε χάρη στὴν οικονομικὴ στήριξη τῆς Γενικῆς Γραμματείας Νέας Γενιάς. Ἡ πόλη τοῦ Βόλου κατέστη καὶ πάλι κέντρο προβληματισμοῦ, ἀφοῦ συμμετείχαν ἐκπρόσωποι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Μολδαβίας, φοιτητὲς ἀπὸ τὶς Βαλκανικὲς Χῶρες ποὺ σπουδάζουν στὴν Ἑλλάδα, νέοι καὶ νέες τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας κ.ἄ.

Στὸ Συνέδριο παρευρέθηκαν ἐπίσης ὁ π. Piotr Cheles, Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τῆς περιφέρειας τῶν ἐνοριῶν τῆς Αυτόνομης Περιοχῆς Γκαγκαουζίας καὶ τῆς Ἐπαρχίας Ταρκαλίας τῆς Δημοκρατίας τῆς Μολδαβίας, ὁ κ. Michail Daradur, Πρύτανης τοῦ Κρατικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Κομπὰτ τῆς Αυτόνομης Περιοχῆς Γκαγκαουζίας τῆς Δημοκρατίας τῆς Μολδαβίας καὶ ὁ κ. Dmitri Dimcioglo, Δημοσιογράφος, Ἀνταποκριτὴς τοῦ Ρωσικοῦ Πρακτορείου Εἰδήσεων R.I.A. Novosti στὴν παραπάνω περιοχὴ. Οἱ Γκαγκαουζοὶ εἶναι τουρκόφωνοι ὀρθόδοξοι χριστιανικοὶ πληθυσμοὶ μὲ βαλκανικὰ πολιτισμικὰ καὶ φυσιογνωμικὰ χαρακτηριστικά.

Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου, Ἰκαρίας καὶ Κορσεῶν

**Ψηφιακὸς Δίσκος «Ἁγία Γραφή, Ψηφιακὰ
Χαρτογραφημένη»**

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου, Ἰκαρίας καὶ Κορσεῶν προχώρησε στὴν ἔκδοση ψηφιακοῦ δίσκου

μὲ θέμα: «ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, ΨΗΦΙΑΚΑ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ».

Ὁ ψηφιακὸς δίσκος περιέχει τὰ 49 βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τὰ 27 τῆς Καινῆς Διαθήκης σὲ ἓνα ἀρχεῖο MS Office 2003. Ὁ χρήστης ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ περιηγηθεῖ μὲ εὐκολία στὸ κείμενο τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ μέσῳ τῆς χαρτογραφήσεως σὲ ἑπτὰ ἐπίπεδα νὰ ἐντοπίσει τὸ θέμα ποὺ τὸν ἐνδιαφέρει (ὄνομα, τόπο, γεγονός).

Στὸν ψηφιακὸ δίσκο περιέχονται ἐπίσης:

Τὸ ἱερὸ Τετραβάγγελο

Ἵδαι

Ἀσκητικὰ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

Ἀποφθέγματα τῶν Πατέρων τῆς ἐρήμου

Παρέχονται ἀκόμα δύο προγράμματα, μὲ τὰ ὁποῖα μπορεῖ κανεὶς νὰ βρεῖ πότε ἔχουμε Πάσχα ἀνὰ τοὺς αἰῶνες καὶ τί ἡμέρα ἦταν ἢ θὰ εἶναι ἡ τάδε ἡμερομηνία.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ.κ. Εὐσέβιος, προλογίζοντας τὴν ψηφιακὴ αὐτὴ ἔκδοση τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τονίζει τὴ σημασία τοῦ ἐγχειρήματος λέγοντας ὅτι: «*Ἡ σύγχρονη τεχνολογία ἀποτελεῖ γιὰ τὴν Ἐκκλησία προέκταση τοῦ Ἄμβωνα καὶ χρήσιμο ἐργαλεῖο γιὰ τὴ διάδοση τοῦ σωστικοῦ μηνύματος τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ἡ γραπτὴ πηγὴ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως. Μέσα στὶς σελίδες τῆς φανερώνεται ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρώπινης ἀποστασίας καὶ τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ ὁλόκληρης τῆς δημιουργίας ἀπὸ τὴ δουλεία στὴν ἁμαρτία, τὸ θάνατο καὶ τὸν διάβολο.

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος παρομοιάζει τὴν Ἁγία Γραφή μὲ πνευματικὸ ἡτομείο, ὅπου ὁ κάθε καθολοπροαίρετος μελετητὴς ἀνακαλύπτει πολὺτιμους πνευματικοὺς λίθους. Τὴν παρομοιάζει καὶ μὲ καθάρια πηγή, ποὺ ἀναβλύζει λόγους χάριτος καὶ σοφίας καὶ ἀρδεύει τὶς διψασμένες ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων».

Τὴν ἐπιμέλεια τοῦ ψηφιακοῦ δίσκου εἶχε ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Νεκτάριος Γκίκος. Ὁ ψηφιακὸς δίσκος διατίθεται ἀπὸ τὰ Βιβλιοποιεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως στὸ Βαθὺ καὶ στὸ Καρλόβασι.

Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ

Ἐκδηλώσεις γιὰ τοὺς Μετανάστες

Μὲ ἀφορμὴ τὴν Ἡμέρα τοῦ Πρόσφυγα καὶ τοῦ Μετανάστη (26 Δεκεμβρίου) ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ συνδιοργάνωσε μὲ τὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Βύρωνα τὶς ἑξῆς ἐκδηλώσεις:

1. Τὴν 12ην Ἰανουαρίου 2008 στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Βύρωνος

α) Ὁμιλία τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Ζαβοῦ, Προέδρου τοῦ Ἰνστιτούτου Μεταναστατευκῆς Πολιτικῆς, μὲ θέμα: «*Δράσεις καὶ Προοπτικὲς τοῦ Ἰνστιτούτου*» καὶ

β) Ὁμιλία τοῦ κ. Ἀχμέτ Μοαβία, Προέδρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Φόρουμ Μεταναστῶν, μὲ θέμα: «*Ζώντας στὴν Ἀθήνα τοῦ 1980 τοῦ 1990 καὶ τοῦ 2008*».

Ἀκολούθησε μουσικὸ Πρόγραμμα.

2. Τὴν Κυριακὴ 13 Ἰανουαρίου 2008 καὶ ὥρα 20.00 στὸ Δημοτικὸ Κινηματογράφο «Νέα Ἐλβετία» προβολὴ τῆς ταινίας «*Ὁ μακρὺς δρόμος τοῦ γυρισμοῦ*», τοῦ σκηνοθέτη Φίλιπ Νόις, ποὺ ἀφηγεῖται τὴν ὀδύσσεια τριῶν μικρῶν ἀμποριτζιναῖ μεταναστριῶν μέσα στὴν ἴδια τους τὴν χώρα.

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Κοντὰ στὸν ἄνθρωπο

Ἡ Ποιμαντικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία λαμβάνει χώρα καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους, εἶναι φυσικὸ γιὰ πολλοὺς λόγους νὰ ἐπιτείνεται κατὰ τὶς περιόδους τῶν ἑορτῶν. Ἔτσι καὶ ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Φθιώτιδος, μὲ τὸ γενικότερο σύνθημα «κοντὰ στὸν ἄνθρωπο», ποὺ ἔχει δώσει τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμνάρχης τῆς κ. Νικόλαος, εἶχε τὴν εὐλογία νὰ προχωρήσει σὲ ἀρκετὲς ἐνέργειες τόσο πνευματικῆς ὅσο καὶ φιλιανθρωπικῆς καὶ εὐρύτερης κοινωνικῆς φύσεως.

Ἔτσι, γιὰ μία ἀκόμα χρονιὰ λειτούργησε «Κατάστημα Ρουχισμοῦ», σὲ χῶρο στὸ κέντρο τῆς Λαμίας. Στὸ «Κατάστημα» αὐτό, γιὰ τὴν περίοδο ἀπὸ

10 Δεκεμβρίου 2007 μέχρι τῆς 3 Ἰανουαρίου 2008, ὑπῆρχαν πάγκοι μὲ καινούργια ἢ σὲ ἄριστη κατάσταση εἶδη ἔνδυσης, ὑπόδησης ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ παιχνίδια, τὰ ὁποῖα ὅποιος ἤθελε μποροῦσε νὰ ἀποκτήσει δωρεάν. Στὸν ἐκπληκτικὸ ἀπολογισμὸ διαπιστώθηκε ὅτι διατέθηκαν 9.000 εἶδη σὲ συνανθρώπους μας ἀπὸ ὅλη τὴν ἔκταση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐπίσης, ὅπως εἶναι καθιερωμένο, δόθηκαν ἀπὸ τὰ ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεία ἑκατοντάδες δέματα ἀγάπης σὲ ἐνδεεῖς καὶ φτωχοὺς ἀνθρώπους τῶν ἐνοριῶν.

Θετικὴ ἐντύπωση προκάλεσε, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀκολουθία τῆς κοπῆς τῆς πρωτοχρονιάτικης βασιλόπιτας γιὰ τὸ προσωπικὸ καὶ τοὺς συνεργάτες τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων, ἡ ποιμαντικὴ πρωτοβουλία τοῦ Σεβασμιωτάτου νὰ διέλθει ἀνάμεσα στοὺς πωλητὲς τῆς λαϊκῆς ἀγορᾶς, ποὺ λειτουργεῖ σὲ ἑβδομαδιαία βάση ἔξω ἀπὸ τὸν προσωρινὸ χῶρο στεγάσεως τῶν γραφείων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, στὸ ἐνοριακὸ πνευματικὸ κέντρο τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Λαμίας, καὶ νὰ μοιράσει σὲ ὅλους τοὺς ἐπαγγελματίες τῆς λαϊκῆς ἀγορᾶς, ὡς εὐλογία, τὸ νέο ἡμερολόγιο τσέπης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀφιερωμένο γιὰ τὸ 2008 στοὺς Ἱερεῖς καὶ τὴν Ἱερωσύνη. Παράλληλα Ἱερεῖς καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῶν Γραφείων μοίραζαν μέσα στὸ δριμύ ψῦχος, ζεστὸ τσάι καὶ χριστουγεννιάτικα γλυκίσματα.

Ἀκόμα πρὸς μεγάλη χαρὰ μικρῶν καὶ μεγάλων παιδιῶν τῶν ἱερατικῶν οικογενειῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος, πραγματοποιήθηκε γιὰ ἄλλη μιὰ χρονιά χριστουγεννιάτικη ἐορτή, ποὺ ἦταν ἀφιερωμένη σὲ αὐτά. Ἀφοῦ προηγήθηκε ἐορταστικὸ πρόγραμμα ἀπὸ δύο ἐνοριακὲς χορωδίες τῆς Λαμίας, στὴ συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος Φθιώτιδος κ. Νικόλαος μοίρασε σὲ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ παιδιά παιχνίδια καὶ γλυκίσματα. Συνοδικὰ προσήλθαν πάνω ἀπὸ ἑκατὸ μικρὰ καὶ μεγάλα παιδιά.

Ἐπιπλέον, ὅπως ἔχει καθιερωθεῖ τὰ τελευταῖα χρόνια, ὁ Σεβασμιώτατος ἔδωσε τὸ ἐτήσιο οικονομικὸ βοήθημα σὲ 29 φοιτητὲς καὶ στελέχη τῶν Κατακνώσεων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, σὲ 236 ὄρφανὰ κορίτσια, στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος προικοδοτήσεων, καθὼς καὶ σὲ 11 ἄγαμες μητέρες, μὲ σκοπὸ τὴν ὑλικὴ ἐνίσχυσή τους.

Ἀπὸ τὶς ἐορταστικὲς καὶ φιλιανθρωπικὲς δραστηριότητες δὲν μποροῦσαν νὰ λείπουν καὶ οἱ ἐπισκέψεις στὰ Γηροκομεία τῆς Μητροπόλεως. Συγκεκριμένα, παρουσίᾳ πολλῶν ἱερέων καὶ τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν, πραγματοποιήθηκαν ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις τόσο στὸ Γηροκομεῖο Λαμίας, ὅσο καὶ στὴ Μέριμνα Γήρατος «Ἀθανάσιος καὶ Μαίρη Ἀκρίδα» Σπερχειάδος μὲ τὴ συμμετοχὴ ἐνοριακῶν παιδικῶν χορωδιῶν. Οἱ συναντήσεις αὐτὲς προσέφεραν μεγάλη χαρὰ καὶ συγκίνηση στοὺς δεκάδες τροφίμους τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γηροκομείων τῆς Μητροπόλεως.

Τέλος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Νικόλαος ἐπισκέφθηκε τὸ κατάστημα κρατουμένων Δομοκοῦ, ὅπου κρατοῦνται 600 ἄνθρωποι. Κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐπίσκεψή του, ἀφοῦ τέλεσε σύντομη ἀκολουθία, ἡ ὁποία μεταδόθηκε μέσω τῶν μικροφωνικῶν ἐγκαταστάσεων σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ σωφρονιστικοῦ καταστήματος μίλησε γιὰ τὸ μυστήριο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ σὲ κάθε ἄνθρωπο. Στὴ συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Διευθυντὴ τῶν φυλακῶν ἦρθε σὲ ἐπικοινωνία μὲ ὅλους τοὺς κρατουμένους σὲ διάφορες αἴθουσες, ὅπου καὶ τοὺς μοίρασε ἡμερολόγια καὶ γλυκιά.

Ἐπίσης μὲ ἐντολὴ τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἀπεστάλησαν στὸ Κατάστημα Κρατουμένων Δομοκοῦ δέκα (10) κιβώτια ρουχισμοῦ, ἑκατοντάδες βιβλία γιὰ τὴν πνευματικὴ ἐνίσχυση τῶν ἐγκλειστών, καθὼς καὶ ἱατρειτικὰ καὶ ἄλλα σκεύη γιὰ τὸν ἐξοπλισμὸ τοῦ νεοανεγερθέντος παρεκκλησίου τῶν φυλακῶν.

Ἱερὰ Μητρόπολις Σύρου

Ὁ Ἑορτασμὸς τῆς Πρωτοχρονιάς καὶ τῶν Θεοφανείων

—Τὴν Δευτέρα 31 Δεκεμβρίου 2007, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σύρου κ. Δωρόθεος δέχθηκε στὸ Μητροπολιτικὸ Μέγαρο εὐχὲς καὶ ἄκουσε κάλαντα ἀπὸ τὸ Λύκειο Ἑλληνίδων μὲ τὸ παραδοσιακὸ караβάκι, Πολιτιστικούς Συλλόγους μὲ τοπικὰ παραδοσιακὰ ὄργανα, μαθητὲς καὶ πολλὰ παιδιά, κατὰ τὸ ἔθος.

—Τὸ μεσημέρι τῆς ἴδιας ἡμέρας, στὸ Διοικητικὸ Κέντρο τῆς Μητροπόλεως δέχθηκε τὶς εὐχὲς καὶ

ἄκουσε τὰ κάλαντα ἀπὸ τὰ 40 παιδιά τοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, πού τὰ συνόδευαν οἱ γονεῖς καὶ οἱ δασκάλους τους, τὰ εὐλόγησε, τοὺς μοίρασε δῶρα καὶ εὐχήθηκε γιὰ τὴν υἰεὶα καὶ τὴν πρόδο τους.

—Τὴν Τρίτη 1 Ἰανουαρίου 2008, ἱερούργησε στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἀγίου Νικολαίου Ἐρμούπολης καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας προέστη τῆς Δοξολογίας ἐπὶ τῇ 1η τοῦ Νέου Ἔτους, παρουσία τοῦ Ἐπισκόπου τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Σύρου κ. Φραγκίσκου, τοῦ Βουλευτοῦ κ. Παναγιώτη Ρήγα, τοῦ Νομάρχου Κυκλάδων, τῶν Δημάρχων Ἐρμούπολης, Ἄνω Σύρου καὶ Ποσειδωνίας, Νομαρχιακῶν καὶ Δημοτικῶν Συμβούλων, Προϊσταμένων Δημόσιων Ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Διοικητῶν τοῦ Στρατοῦ, τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, καθὼς καὶ τῶν ἐκκλησιασθέντων.

—Σὲ σύντομη προσληλιά του, πρὸ τοῦ πέρατος τῆς Δοξολογίας, εὐχήθηκε σὲ ὄλους υἰεὶα, καὶ ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ αὔρες τοῦ Παναγίου Πνεύματος νὰ διαφωτίζουν καὶ εὐλογοῦν ὄλες τὶς ἡμέρες τοῦ καινούργιου χρόνου.

—Μετὰ ταῦτα, μετέβη στὸ Νομαρχιακὸ Μέγαρο, ὅπου παρουσία τῶν ἀρχῶν καὶ πλήθους κόσμου εὐλόγησε τὴν Ἀγιοβασιλειόπιττα τῆς Νομαρχίας καὶ εὐχαρίστησε τὸν Νομάρχη Κυκλάδων κ. Δημήτριο Μπαίλια καὶ ὄλα τὰ μέλη τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου γιὰ τὴν καλὴ συνεργασία, τὴν ὁποία ἔχουν, καὶ γιὰ τὸν σεβασμὸ καὶ ἀγάπη, τὴν ὁποία καταδεικνύουν πρὸς τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία.

Κατόπιν, στὴν αἴθουσα τοῦ θρόνου, στὸ Μητροπολιτικὸ Μέγαρο παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Φραγκίσκου, τῶν κληρικῶν τῆς Σύρου καὶ τῶν λαϊκῶν συνεργατῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, εὐλόγησε τὴν Ἀγιοβασιλειόπιττα καί, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τοὺς κληρικούς καὶ λαϊκοὺς συνεργάτες γιὰ τὴν προσφερομένη διακονία τους, παρεκάλεσε ὄλους νὰ προσευχηθοῦν γιὰ τὴν υἰεὶα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοὺς εὐχήθηκε καὶ τὸν νέο Χρόνο νὰ συνεχίσουν μὲ τὴν ἴδια καὶ περισσότερη δράση τὸ ποιμαντικὸ τους ἔργο, πρὸς δόξα Θεοῦ καὶ οἰκοδομὴ τοῦ ὀνοματός Του στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων.

—Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας ἐπικοινωνῆσε τηλεφωνικὰ μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πά-

σος Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο, στὸν ὁποῖο εὐχήθηκε γιὰ τὴν υἰεὶα Του καὶ γιὰ τὸ Νέο Ἔτος.

Στὴ συνέχεια, μετέβη στὴν Ἄνω Σύρο καὶ παρέστη στὴ Λειτουργία καὶ Δοξολογία στὸ ναὸ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, παρουσία καὶ ὄλων τῶν ἀρχῶν τοῦ Νομοῦ καὶ τῆς Σύρου καὶ ἐν συνεχείᾳ στὸ Ἐπισκοπεῖο εὐχήθηκε στὸν Σεβασμιώτατο Φραγκίσκο γιὰ τὸ Νέο Ἔτος.

—Τὴν Τετάρτη 2 Ἰανουαρίου, μετέβη στὸ Δημαρχιακὸ μέγαρο Ἐρμούπολης, ὅπου καὶ εὐλόγησε τὴν Ἀγιοβασιλειόπιττα τοῦ Δήμου καὶ τῶν ἐργαζομένων σ' αὐτόν.

Στὴν προσφώνησή του, εὐχαρίστησε τὸν κ. Δήμαρχο καὶ τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου γιὰ τὴν καλὴ συνεργασία πού ἔχουν μὲ τὴν τοπικὴ ἐκκλησία καὶ εὐχήθηκε καὶ τὸ 2008 οἱ ἀποφάσεις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου νὰ ἔχουν ὡς γνώμονα τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἐπίλυση τῶν τοπικῶν προβλημάτων.

—Τὴν Παρασκευὴ 4 Ἰανουαρίου, μετέβη στὴν Τήνο καὶ τὸ ἀπόγευμα, κατ' ἀρχὰς συναντήθηκε μὲ τοὺς Τηνίους φοιτητὲς στὸ Δημοτικὸ Ἰδρυμα τῆς Ἀγίας Τριάδος, στὴν καθιερωμένη ἐτήσια σύναξη πού πραγματοποιεῖ αὐτὴ τὴν ἡμέρα στὸ ἐξονομασθὲν Ἰδρυμα ὁ Δήμος Τήνου.

Μετὰ ἀπὸ τὴν ἐμπνευσμένη ὀμιλία τῆς ἐπὶ τιμῇ Λυκειάρχου κ. Αἰκατερίνης Κορνάρου-Καθαμαρᾶ καὶ παρουσία τοῦ Ἐπάρχου καὶ τοῦ Δημάρχου Τήνου καὶ τῶν Ἀντιπροέδρων τοῦ ΠΙΙΕΤ καὶ τοῦ ΙΤΗΠ, ἀπνύθυε πρὸς τοὺς φοιτητὲς πατρικὲς συμβουλίες, τοὺς παρεκάλεσε νὰ μείνουν ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ φωνὲς ἀλλοτρίες καὶ νὰ χρησιμοποιήσουν τὴ γνώση καὶ τὴ μάθηση ὡς ἐφόδια, μαζί μὲ τὴν πίστη, ὥστε νὰ φανοῦν αὔριο χρήσιμοι καὶ πολῦτιμοι στὴν κοινωνία καὶ στὴν οἰκογένειά τους.

Ἐν συνεχείᾳ, στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος εὐλόγησε τὴν Ἀγιοβασιλειόπιττα τῶν κληρικῶν τῆς Τήνου, τοὺς ὁποίους συνεχάρη γιὰ τὸ ἔργο, τὸ ὁποῖο ἐπιτελοῦν, τοὺς προέτρεψε σὲ περισσότερη πνευματικὴ ἐγρήγορηση καί, τέλος, τοὺς ὑπέμνησε πόσος σπουδαῖος καὶ σημαντικὸς εἶναι σήμερα ὁ ρόλος ὄλων τῶν κληρικῶν σὲ μία ἐποχὴ πνευματικῶν ἀναζητήσεων τοῦ ἀνθρώπου, φόβου καὶ μοναξιάς, πού μόνο τὸ μῆνυμα τοῦ Χριστοῦ

μπορεῖ νὰ ἀποδιώχνει, καὶ τοῦ ὁποίου γνήσιοι φορεῖς στὸν κόσμον εἶναι οἱ ταπεινοὶ καὶ ἐνάρετοι Λειτουργοὶ Του.

Τέλος, δίδεμε τοὺς «Περὶ Ἰερωσύνης» λόγους τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ὡς εὐλογία σὲ ὄλους τοὺς κληρικούς, τοὺς ὁποίους καὶ παρεκάλεσε νὰ τοὺς μελετοῦν ἀνελλιπῶς.

Στὴν ἐκδήλωση παρέστησαν ὁ Ἐπαρχος Τήνου, ὁ Δήμαρχος Τήνου, ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητας Πανόρμου, ὁ Ἀντιπρόεδρος καὶ μέλη τῆς Διοικούσης, τὸ ΠΙΙΕΤ Ἐπιτροπῆς καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ ΙΤΗΠ, ἐνῶ ἀνεγνώσθη καὶ μῆνυμα τοῦ Δημάρχου Ἐξωμβούργου.

—Τὸ Σάββατο 5 Ἰανουαρίου, ἱερούργησε στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κεχροβουνίου στὴν Τήνο καὶ ἐτέλεσε τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θεῆς Λειτουργίας, ἐπεσκέφθη στὰ κεληλιὰ τους τὶς γηραιᾶς μοναχές, στὶς ὁποῖες εὐχήθηκε, καὶ ἐν συνεχείᾳ στὸ Ἱγουμενεῖο τῆς Μονῆς συναντήθηκε καὶ συνομίλησε μὲ τὶς Μοναχές γιὰ πνευματικὰ θέματα, ποὺ ἀπτονται τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τους.

Τὸ μεσημέρι καὶ πρὶν τὴν ἀναχώρησή του γιὰ τὴν Ἐρμούπολη, εὐλόγησε τὴν Ἀγιοβασιλειόπιττα τοῦ Ἀστυνομικοῦ Τμήματος Τήνου, παρουσία τῶν Ἀρχῶν, τοῦ Διοικητικοῦ καὶ ὄλων τῶν ἐργαζομένων σ' αὐτὸ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν Ἀξιωματικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπαλλήλων.

Στὴν προσηλιά του, ὁ Σεβασμιώτατος εὐχήθηκε σὲ ὄλους τὸ 2008 νὰ εἶναι εἰρηνικὸ καὶ ἀκίνδυνο καὶ τοὺς παρεκάλεσε νὰ συνεχίσουν, μὲ τὴν ἴδια ἀνύστακτη μέριμνα, νὰ φροντίζουν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση προβλημάτων καὶ τὴν πρόσληψη ἄλλων, σὲ ἓνα τόπο, ὅπως ἡ Τήνος, στὸν ὁποῖο, λόγῳ προσελεύσεως χιλιάδων προσκυνητῶν, παρουσιάζονται ἐνίοτε πολλὰ προβλήματα.

—Τὴν Κυριακὴ 6 Ἰανουαρίου, ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων, ἱερούργησε στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἐρμούπολεως καὶ ἐτέλεσε τὴν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ.

Ἐν συνεχείᾳ ἐτέθη ἐπικεφαλῆς λαμπρῆς λιτανευτικῆς πομπῆς, ἡ ὁποία κατέληξε στὴν πλατεία Κανάρη, ὅπου κατὰ τὸ ἔθος καὶ ἀπὸ εἰδικὰ διακοσμημένη ἐξέδρα ἔρριψε τὸν Σταυρὸ στὴ θάλασσα, τὸν

ὁποῖο καὶ ἀνέσυρε ὁ κ. Νικόλαος Σκοπελίτης, ἀπὸ τὸ Κουφονήσι, πρὸς τὸν ὁποῖο ὁ Σεβασμιώτατος προσέφερε χρυσὸ ἐπιστήθιο σταυρὸ, σὲ ὄλους δὲ τοὺς πολλοὺς κολυμβητὲς ἀναμνηστικὸ δῶρο, ὡς εὐλογία.

Τὴν τελετὴ πλαισίωσαν ἡ Δημοτικὴ Φιλαρμονικὴ, ἄγλημα τῆς Ναυτικῆς Βάσης Ἀγκαθωπῶν, Ἀξιωματικοὶ τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος, Σπουδαστὲς τῆς Ναυτικῆς Ἀκαδημίας Σύρου, Πρόσκοποι, ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν, Νομαρχιακῶν, Δημοτικῶν, Στρατιωτικῶν, Δικαστικῶν, Πυροσβεστικῶν καὶ Λιμενικῶν Ἀρχῶν καὶ χιλιάδες λαοῦ.

Σκάφη τοῦ Λιμαναρχείου καὶ τοῦ Νεωρίου, σκάφη τοῦ Ν.Ο.Σ., ἐλλιμενισμένα πλοῖα καὶ πλοιάρια τῶν ἀλιέων ἀπέδωσαν τιμές.

Μὲ τὸν Σταυρὸ, συλλιτανεύτηκε καὶ ἡ εἰκόνα τοῦ Πολιοῦχου τῆς Ἐρμούπολεως Ἀγίου Νικολάου, ἐπειδὴ τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης του δὲν πραγματοποιήθηκε ἡ καθιερωμένη λιτανεὶα λόγῳ καταρρακτώδους βροχῆς.

Στὴν σύντομη ὁμιλία του πρὸς τὸ συγκεντρωμένο πλῆθος, ὁ Σεβασμιώτατος ἀναφέρθηκε στὸ νόημα τῆς ἡμέρας, τόνισε ὅτι ἦταν θέλημα τοῦ Ἀγίου Νικολάου νὰ ἀκολουθήσει ἐφέτος ἡ εἰκόνα του τὸν Τίμιον Σταυρὸ γιὰ τὸν ἀγιασμὸ τῶν ὑδάτων, κάλεσε ὄλους νὰ προσευχηθοῦν γιὰ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου καὶ γιὰ τοὺς ναυτικούς καὶ εὐχαρίστησε τὸν Δήμαρχο καὶ ὄλους τοὺς φορεῖς καὶ ὑπηρεσίες τῆς Ἐρμούπολεως, γιὰ τὴν ἄρτια διοργάνωση τῆς λαμπρῆς ἐθνικοθρησκευτικῆς αὐτῆς ἐκδηλώσεως.

Παρόμοιες λαμπρὲς τελετὲς τὴν ἡμέρα τῶν Θεοφανείων πραγματοποιήθηκαν στὸν λιμένα τῆς Τήνου, ὅπως καὶ σὲ ὄλα τὰ νησιά τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφέρειας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Εὐχετήρια ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη

17.1.2008

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν γενεθλίων του ἀσθενούντος Ἀρχιεπισκόπου, εὐχετήρια ἐπιστολὴ τοῦ ἀπέστειλε

ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Αἱ συνεχεῖς προσευχαί μας ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας προσφιλοῦς καὶ σεβασμίας Μακαριότητος ἐντείνονται σήμερον ἰδιαίτερος ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων Σας.

Δεόμεθα τοῦ Ἐπιφανέντος τῷ κόσμῳ Κυρίου ὅπως ἐπιβλέψῃ ἰληῶ ὄμματι ἐφ' Ὑμᾶς καὶ ποιήσῃ σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι Ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

Μακαριώτατε ἀδελφέ, Σᾶς ἀσπάζομαι ἐν βαθείᾳ ἀγάπῃ καὶ τιμῇ».

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀδελφότης Ὀφφικιάλων «Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΡΚΟΣ»

Ἡ κοπὴ τῆς Βασιλόπιτας

Ἡ Ἀδελφότης τῶν Ὀφφικιάλων τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς «Ἀπόστολος Μᾶρκος» πραγματοποίησε τὴν καθιερωμένη κοπὴ τῆς Βασιλόπιτας τὴν Παρασκευὴ 11 Ἰανουαρίου 2008 καὶ ὥρα 19.00 στὸ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ, τὸ ὁποῖο εὐγενῶς παρεχώρησε ἡ Πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος κυρία Αἰκατερίνη Ν. Γουλιανδρῆ.

Στὴν ἐκδήλωση ὁμίλησε ὁ Καθηγητὴς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Χρῆστος Ζερεφός, ἄρχων Μ. Διδάσκαλος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς, μὲ θέμα: «Ἀπόψεις Ἀράβων περιηγητῶν περὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια».

Τῆς κοπῆς προηγήθηκαν ἐπίκαιροι ὕμνοι καὶ κάλαντα ἀπὸ κλημάκιο τῆς Βυζαντινῆς Χορωδίας «οἱ Δομέστικοι» τῆς Δράμας, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου Γρηγορίου Παπαεμμνουήλ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

**Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
πρώην Κύπρου κυρὸς Χρυσόστομος**

Ἀπεβίωσε στὶς 21.12.2007 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρώην Κύπρου κυρὸς Χρυσόστομος Α' μετὰ ἀπὸ μακρὰ ἀσθένεια.

Τὸ τελευταῖο διάστημα διέμενε στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου.

“Δεόμεθα ὅπως ὁ Κύριος ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴ αὐτοῦ εἰς χώρας ζώντων, ἐκεῖ ὅπου οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται”, δήλωσε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Β' στὸ ἀκουσμα τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρώην Κύπρου κυροῦ Χρυσόστομου Α'.

“Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος”, συνέχισε ὁ Μακαριώτατος, “ἦταν ἓνας ἐξέχων πνευματικὸς ἄνθρωπος καὶ ἐκράτησε σὲ δύσκολους, δυσχεῖμερους καιροὺς τὴ δάδα καὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος καὶ ἦτο ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐστάθη δίπλα στὸν ἀείμνηστο Μακάριο καὶ ἐπολέμησε μὲ ὄλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του, ἐκράτησε ὑψηλὰ τὴ δάδα καὶ ἄσβεστη ἐν μέσῳ θεηλήθωδων ἀνέμων ποὺ φυσοῦσαν ἀδιακόπως”.

Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία ἐτελέσθη στὶς 23.12.2007 στὸν Ἱερὸ Ναὸ Παναγίας Εὐαγγελιστρίας στὴν Παλιουριώτισσα Λευκωσίας. Τὴν Ἐκκλήσια τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος.

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Μήνυμα Χριστουγέννων 2007

ΞΕΝΙΤΕΙΑ

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ προσέλαβε τὴν ἀνθρώπιν φύση καὶ ἐνσωματώθηκε στὴν ἀνθρώπιν ἱστορία. Αὐτὸ τὸ συγκλονιστικὸ Γεγονὸς γιορτάζουμε τὰ Χριστούγεννα: Ὁ αἰώνιος Θεός, «ὁ Ὡν, γέγονεν ὁ οὐκ ἦν δι' ἡμᾶς καὶ μὴ ἐκτὰς τῆς φύσεως μετέσχε τοῦ ἡμετέρου φυράματος».

Παράλληλα ὅμως μὲ τὸ κεντρικὸ θεολογικὸ καὶ ἀνθρωπολογικὸ του νόημα, τὸ Γεγονὸς αὐτὸ συνδέεται μὲ ἐπιμέρους χαρακτηριστικὲς λεπτομέρειες ποὺ φωτίζουν διάφορες πλευρὰς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ὅπως ἡ ἐμπειρία τῆς ξενιτείας. Στὰ πρῶτα Του ἤδη χρόνια ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἡ Παναγία Μητέρα Του καὶ ὁ δίκαιος Ἰωσήφ πῆραν τὸν μακρὸ δρόμο πρὸς τὴν Αἴγυπτο (Ματθ. 2:14), Θωρακισμένοι μὲ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὴν πρόνοια καὶ τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ. Νήπιο λοιπὸν ἀκόμη, ὁ Ἰησοῦς ἔζησε ὡς ξένος σὲ ξένη χώρα. Συμμερίστηκε καὶ ἀγίασε καὶ αὐτὴ τὴ μορφή ζωῆς, ποὺ ἀναρίθμητοι ἀνθρωποι βιώνουν μέχρι τὶς μέρες μας.

Ἀργότερα, κατὰ τὴ δημόσια δράση Του, ὁ Χριστὸς τόνισε τὸ χρέος σεβασμοῦ καὶ ἐνδιαφέροντος γιὰ τοὺς ξένους. Μιλώντας μάλιστα γιὰ τὰ ἔσχατα τῆς ἱστορίας, ταυτίστηκε μαζί τους. Στὴν τελικὴ Κρίση κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία Του, ὡς βασικὸ κριτήριον ποὺ θὰ ἐπηρεάσει ὀριστικὰ τὴν ἀξιολόγηση τῶν ἀνθρώπων, προσδιόρισε τὴ στάση τους ἐναντι τῶν ξένων: «Ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ με - ἦ, γιὰ ὅσους ἀδιαφόρησαν γι' αὐτὴ τὴν ὑποχρέωση, «ξένος ἦμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με» (Ματθ. 25:35,43).

Ὁ Ἰησοῦς βρέθηκε στὴ θέση τοῦ «ξένου» τόσο στὴν ἀρχὴ ὅσο καὶ στὸ τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του. Ἔνας ὕμνος παρουσιάζει τὸν εὐσχήμονα βουληεὺτὴ Ἰωσήφ, νὰ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Πιλάτο τὸ Σῶμα τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ μὲ αὐτὰ τὰ λόγια. «Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, τὸν ἐκ βρέφους ὡς ξένον ξενωθέντα», «ὄν Ἑβραῖοι» —καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ποικίλοι ἐχθροὶ Του— «τῷ φθόνῳ ἀποξένωσαν κόσμῳ».

Ἡ ξενιτεία πληγώνει τὴ σύγχρονη ζωὴ. Κορυφώ-

νεται μὲ τὴ μετανάστευση καὶ τὴν προσφυγιὰ καὶ ἐπεκτείνεται μὲ τὴν ἀποξένωση ποὺ νιώθουν πολλοὶ στὸν ἀπρόσωπο κοινωνικὸ περίγυρο.

Ὅσοι τὶς γιορτὲς αὐτὲς ζοῦν στὴν ξενιτεία ἢ σὲ ποικίλες μορφὲς ξενιτείας, ὡς ἀναηγοῦνται ἐν πίστει τὸν μεγάλου Ξενιτεμένο, ποὺ συμμερίσθηκε καὶ αὐτὴν τὴν ἀνθρώπιν ἐμπειρία καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ συμπαρασταθεῖ στὶς ταλαιπωρίες, στὶς στερήσεις, στὴ μοναξιὰ τους, ὅπου κι ἂν βρίσκονται.

Ὅσες οἰκογένειες ἔχουν μέλη τους ποὺ ζοῦν στὰ ξένα, καθὼς στρέφουν τὴ σκέψη τους πρὸς τοὺς ξενιτεμένους, ὡς κάνουν τὴν ἀγάπη τους θερμὴ προσευχὴ σ' Αὐτόν, «ὅστις οἶδε ξενίζει τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ξένους». Κάθε ἀνθρωπος ἐνισχύεται, ὅταν νιώθει ὅτι κάποιος στὸν κόσμον τὸν ἀγαποῦν ἀληθινά, καὶ τὸν συλλογίζονται, ἔστω κι ἂν βρίσκονται τοπικὰ μακριὰ του.

Πολλοὶ συναντοῦν στὸν τόπο τους ἀνθρώπους ποὺ ἄφησαν τὴν πατρίδα τους πιεζόμενοι ἀπὸ διάφορες ἀνάγκες ἐπιβιώσεως. Ποικίλοι φόβοι, καχυποψίες, ἀνησυχίες γιὰ τὸ διαφορετικὸ καὶ τὸ ξένο, καιροφυλακτοῦν γιὰ νὰ κλείσουν τὶς καρδιές. Ὅσοι ἀληθινὰ πιστεύουμε στὸν Χριστὸ ὡς μὴ ἠσημονοῦμε ὅτι ὁ σεβασμὸς μας πρὸς τὸν ξένο, ἀνανακλιᾶται στὸν ἴδιο τὸν Χριστό, ὁ ὁποῖος τόσο παραστατικὰ ταυτίστηκε μαζί του.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τοὺς κατὰ τεκμήριον «ξένους», στὴν ἐποχὴ μας συχνὰ τοποθετοῦμε στὴν κατηγορία τοῦ ξένου ἀκόμη καὶ ἀνθρώπους γνωστοὺς καὶ κοντινοὺς. Τοὺς ἀποξενώνουμε, τοὺς ἀπομονώνουμε· καὶ καταλήγουμε νὰ βλέπουμε σάν «ξένο» ἀκόμη καὶ τὸν διπλανό μας. Ἡ τάση ἀποξενώσεως ἐρημώνει τὴ ζωὴ μας. Ὅπως οἱ κλιματολογικὲς ἀλλοίωσες στὸν πλανήτη ἐπεκτείνουν ὀλοένα τὶς ἐρήμους, μὲ ἀνάλογο τρόπο καὶ οἱ σύγχρονες κοινωνικὲς ἀλλοίωσες ἐρημώνουν τὶς ἀνθρώπινες σχέσεις, ἰδιαίτερος στὶς πόλεις. Καὶ οἱ ἀνθρωποὶ ἀντιμετωπίζουν τοὺς ἀλλοίους παθητικὰ, ἀδιάφορα, σάν ξένους, καὶ ἀφήνουν τὸν ἑαυτό τους νὰ βυθίζεται στὴ μοναξιὰ.

Ἡ ἀπομόνωση αὐτὴ τοῦ ἀτόμου, τοῦ ἐγὼ μας φθάνει συχνὰ στὸ τραγικὸ σημεῖο τῆς ἀποξενώσεως ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ πιὸ πολῦτιμο στοιχεῖο τῆς πραγματικότητός μας: τὸν βαθύτερο ἑαυτό μας, τὶς ὑπαρξιακὲς ἀνάγκες καὶ ἀναζητήσεις του. Πολλοὶ

ἀποφεύγουμε νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸ ἀληθινὸ «εἶναι» μας, τὸ ἀληθινὸ πρόσωπό μας. Τελικὰ τὸ προσπερνοῦμε σὰν νὰ ἦταν κι αὐτὸ «ξένος».

Καὶ ἡ αἰτία; Ὅσο ἀπομακρυνόμαστε ἀπὸ τὸν «ὄντως ὄντα», τὸ εἶναι τοῦ σύμπαντος, τὸν Τριαδικὸ Θεό, τόσο ἀποξενούμεθα ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους· ὄχι μόνο τοὺς τυπικὰ ξένους, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς πιὸ κοντινοὺς μας.

Ἡ σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐλευσεώς Του στὴ γῆ ἔχει τεράστια καὶ μοναδικὴ σπουδαιότητα γιὰ τὸν καθένα μας. Ἕνας ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπευθυνόμενος στὸν Θεάνθρωπο ἠέει παραστατικά: «Ξένος εἰς τὰ ἴδια παραγέγονας, τὸν δεινῶς ξενητεύσαντα ἐκ τοῦ Παραδείσου εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνακαλούμενος» (Ὡδὴ α΄ 24ης Δεκεμβρίου). Μὲ τὴ σάρκωσή Του, μὲ τὴ ζωὴ, τὸ ἔργο καὶ τὴ θυσία Του, ὁ Χριστὸς μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν τραγικότερη «ξενιτεία», ἀπὸ τὴν ἀποξένωσή μας ἀπὸ τὸν Θεό. Ἐνωμένοι μαζί Του,

δὲν εἴμαστε πλέον «ξένοι καὶ πάροικοι» ἀλλὰ «οἰκεῖοι» τοῦ Θεοῦ (Ἐφ. 2:19).

Γιορτάζοντας τὰ Χριστούγεννα, καλοῦμεθα νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι ὁ σεβασμὸς μας καὶ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἄλλο, τὸν «ξένο», εἶναι ἔκφραση πίστεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν ἴδιο τὸν Χριστό, ὁ ὁποῖος μὲ τὴ Γέννησή Του προσέλαβε ὀλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη φύση.

Ἄς εὐχνηθοῦμε καὶ ἄς προσπαθήσουμε, στὸν χρόνο ποὺ ἔρχεται, νὰ αὐξήσουμε τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπη μας πρὸς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Λόγο τοῦ Θεοῦ, τὸν Χριστό, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας –τόσο τοὺς κατὰ τεκμήριο «δικούς» μας ὅσο καὶ τοὺς ἀποκαλούμενους «ξένους».

Χαρούμενα Χριστούγεννα καὶ εὐλογημένο τὸ νέον ἔτος!

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Τιράνων, Δυρραχίου καὶ πάσης Ἀλβανίας
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

Η «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Στὴν ἰστοσελίδα www.ecclesia.gr/greek/press/magazines.html
μπορεῖτε νὰ διαβάσετε παλαιότερα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Γιὰ νὰ ἀποστείλετε ἄρθρα ἢ ἀνακοινώσεις στὸ περιοδικὸ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε τὴ διεύθυνση ἠλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου:
theologia@ecclesia.gr

Κανονισμὸς περὶ συστάσεως καὶ λειτουργίας Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «ΤΑΜΕΙΟΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΪΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ»

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

- Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, λαβοῦσα ὑπ' ὄψει:
1. Τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 29 παρ. 2 καὶ 59 παρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».
  2. Τὰς ὑποχρεώσεις τῆς Ποιμανούσης Ἐκκλησίας τὰς ἀπορρεούσας ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐπιταγῶν, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον τῆς Ἐκκλησίας πλήρῳμα.
  3. Τὰς ὑφισταμένας κοινωνικὰς καὶ ποιμαντικὰς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας.
  4. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 25/1.11.2007 Πράξιν καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 584/7.11.2007 Πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καστορίας κ. Σεραφεῖμ.
  5. Τὴν ἀπὸ 16.11.2007 Γνωμοδότησιν τοῦ Νομικοῦ Γραφείου τῆς Νομικῆς Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
  6. Τὴν ἀπὸ 12.12.2007 ἀπόφασιν Αὐτῆς.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Συνιστᾶ εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Καστορίας Ἐκκλησιαστικὸν Ἰδρυμα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «ΤΑΜΕΙΟΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΪΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ», τὸ ὁποῖον θὰ λειτουργῇ ὡς ἐξηρητημένη ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρος, ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐποπτεῖαν αὐτῆς καὶ θὰ ἐδρεύει εἰς τὴν πόλιν τῆς Καστορίας. Ἡ ὀργάνωσις, διοίκησις, διαχείρισις καὶ λειτουργία τοῦ Ἰδρύματος τούτου θὰ διέπεται ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ ἐπομένου Κανονισμοῦ.

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΝ: «ΤΑΜΕΙΟΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΪΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ»**

Ἄρθρον 1

Σύστασις - Ἐπωνυμία - Ἔδρα

1. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Καστορίας συνιστᾶται Ἐκκλησιαστικὸν Ἰδρυμα, τὸ ὁποῖον θὰ λειτουργῇ ὡς ἐξηρητημένη Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, αὐτοτελοῦς διαχειρίσεως καὶ μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρος, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «ΤΑΜΕΙΟΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΪΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ» (ἐφεξῆς Τ.Ι.Ε.), τὸ ὁποῖον θὰ διέπεται ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.
2. Ἔδρα τοῦ Ἰδρύματος τούτου εἶναι τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας εἰς τὴν Καστορίαν.

ἄρθρον 2

Σκοποὶ τοῦ Ἰδρύματος

Σκοποὶ τοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

α) Ἡ παροχὴ οἰκονομικῆς ἐνίσχυσεως εἰς τὰ Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας.

β) Ἡ κάλυψις τῶν δαπανῶν ἐκδόσεως ἐφημερίδος, περιοδικῶν, βιβλίων, φυλληαδίων καὶ ἄλλων ἐντύπων, μερίμνη τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, πρὸς πληροφόρησιν καὶ οἰκοδομὴν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος αὐτῆς.

γ) Ἡ κάλυψις τῶν δαπανῶν διοργανώσεως ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἑορταστικῶν καὶ ἄλλων ἐκδηλώσεων (ὡς ἑορτῶν, δεξιῶσεων, ποιμαντικῶν ἐπισκέψεων κ.λπ.) μὲ σκοπὸν τὴν παρουσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν μέσῳ τῶν διαφόρων στρωμάτων τῆς κοινωνίας, πρὸς καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ συνδέσμου τοῦ λαοῦ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας.

δ) Ἡ προσφορὰ βιβλίων, φυλληαδίων, εἰκόνων, ἀναμνηστικῶν δώρων, ἐνθυμίων καὶ εὐλογιῶν εἰς μαθητάς, φοιτητάς, στρατιώτας, φιλοξενουμένους τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, Κληρικούς καὶ λαϊκοὺς καὶ γενικῶς εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

ε) Ἡ κάλυψις τυχόν ἀναγκῶν τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως (ἐκκλησιαστικὰ εἶδη, ἄμφια, ρουχισμός, ἔκτακτα ἐπιδόματα, κ.ἄ.).

στ) Ἡ κάλυψις ἐξόδων τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας ποὺ μεταβαίνουν ἐκτὸς τῆς ἐπαρχίας διὰ λόγους ὑγείας ἢ διὰ ὀρισμένην διακονίαν (συμμετοχὴ εἰς Συνέδρια, ἐπίσκεψις καὶ παροχὴ βοήθειας εἰς ἀσθενεῖς καὶ δοκιμαζομένους Χριστιανοὺς προερχομένους ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, κ.ἄ.).

ζ) Ἡ ἐξασφάλισις πόρων διὰ τὴν Ἱεραποστολικὴν δραστηριότητα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μετὰ τῶν νέων, ὡς καὶ ἡ ἐν τῷ πηλασίῳ τῆς τοιαύτης δραστηριότητος παροχὴ τῆς δυνατότητος εἰς αὐτὴν διὰ τὴν ἵδρυσιν καὶ λειτουργίαν πνευματικῶν κέντρων, κατασκηνώσεων καὶ ἄλλων ἰδρυμάτων διὰ νέους, ὡς καὶ Σχολῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, Ἀγιογραφίας, κ.ἄ.

η) Ἡ χορήγησις ὑποτροφιῶν εἰς νέους, μαθητάς, σπουδαστὰς καὶ φοιτητάς.

θ) Ἡ ὀργάνωσις ἐπιστημονικῶν συναντήσεων καὶ συνεδρίων.

ι) Ἡ φιλοξενία ὑψηλῶν προσώπων καὶ πνευματικῶν ἀνθρώπων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐπισκεπτομένων δι'

ἐκκλησιαστικοὺς καὶ ἱεραποστολικοὺς λόγους τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Καστορίας.

ια) Ἡ ὑλικὴ ἐνίσχυσις ἱεραποστολικῶν στελεχῶν καὶ συνεργατῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑποψηφίων Κληρικῶν, ἀναγνωστῶν καὶ ἱεροπαίδων ὡς καὶ ἡ μισθοδοσία τῶν ἀπασχολουμένων διὰ τὴν πραγμάτων τῶν ὡς ἄνω ἀναφερομένων σκοπῶν προσώπων.

ιβ) Ἡ κάλυψις, γενικῶς, πάσης φύσεως δαπάνης, σχετιζομένης ἐμμέσως ἢ ἀμέσως μὲ τὰς διοικητικὰς ἢ ποιμαντικὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐκάστοτε Μητροπολίτου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Μητροπολιτικῆς του περιφέρειας (π.χ. ἐπισκέψεις εἰς Νοσοκομεῖα, Σχολεῖα, Ἰδρύματα, Κατασκηνώσεις κ.λπ., ἐπισκέψεις εἰς ἱερατικάς, ἀπόρους, χειμαζομένας καὶ ἐν ἀνάγκαις εὐρισκομένας οἰκογενείας), μετὰ προσφορᾶς ὀρισμένων ἐκάστοτε ἐνθυμίων ἢ ἐνδεικνυομένων ἐκ τῆς περιστάσεως εὐλογιῶν.

ιγ) Ἡ διάθεσις περιουσιακῶν στοιχείων πρὸς ἵδρυσιν, ἐνίσχυσιν ἢ κάλυψιν ἐκτάκτων ἐξόδων συστάσεως νέων Ἱερῶν Μονῶν ὡς καὶ οἰουδήποτε ἱατρεικοῦ χώρου (Ναῶν, Προσκυνημάτων κ.λπ.) τηρουμένων τῶν σχετικῶν διατάξεων.

ιδ) Ἡ ἐνίσχυσις νέων καὶ ἐμπεριστάτων ἐνοριῶν καὶ ἡ συνεισφορὰ εἰς τὰ ἔξοδα ἀνεγέρσεως νέων ναῶν.

ιε) Ἡ ἐξασφάλισις πόρων πρὸς ἐνίσχυσιν πολιτέκνων ἱερατικῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, ὡς καὶ ἡ οἰκονομικὴ συνδρομὴ αὐτῶν εἰς εἰδικὰς περιστάσεις (π.χ. ἐπίδομα γάμου τέκνου, ἐπίδομα τοκετοῦ, ἐπίδομα σπουδῶν τέκνου, ἀσθενείας κ.λπ.).

ιστ) Ἡ ἀγορὰ ἐξοπλισμοῦ, ἀναλωσίμων ὑλικῶν, βιβλίων ἢ ἄλλου εἶδους ἐντύπου ὑλικοῦ διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καθὼς καὶ ἡ κάλυψις τῶν ἐξόδων συντηρήσεως αὐτῆς.

ιζ) Ἡ ὑλικὴ ἐνίσχυσις καὶ ἡ ἀντιμέτωπισις ἐκτάκτων προβλημάτων, ἀναγκῶν καὶ καταστάσεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἢ καὶ ἄλλων Μητροπόλεων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἢ Ἱερῶν Μονῶν, Σκήτεων, μεμονομένων Μοναχῶν ἢ ὅπου ἀλλοῦ χρειασθεῖ.

ἄρθρον 3

Διοίκησις τοῦ Ἰδρύματος

1. Τὸ Τ.Ι.Ε. διοικεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς (5/μελοῦς) Διοικητικοῦ Συμβουλίου (ἐφεξῆς Δ.Σ.) ἀπαρτιζομένου

ἐκ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, ὡς Προέδρου, τοῦ ἐκάστοτε Πρωτοσυγκέλλου ἢ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, ὡς Ἀντιπροέδρου, καὶ ἐτέρων τριῶν (3) μελῶν, ἐξ εὐυπολήπτων Χριστιανῶν τῆς μητροπολιτικῆς ἐπαρχίας τῆς Καστορίας, ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου ἐπὶ τριετῆ θητεία. Παραιτούμενα ἢ ἐλλείποντα, δι' οἰονδήποτε λόγον μέλη τοῦ Συμβουλίου, ἀντικαθίστανται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου ἐντὸς εὐλόγου χρόνου. Τὰ μέλη δύνανται νὰ ἐπαναδιορισθοῦν καὶ πέραν τῶν δύο θητειῶν.

2. Μέλος τοῦ Δ.Σ. δύναται νὰ ἀπαλλαγῆ τῶν καθηκόντων του πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας του μὲ ἀπόφασιν τοῦ Δ.Σ., κατόπιν σοβαροῦ τινὸς λόγου: σοβαρὸν πρόβλημα ὑγείας, ἀδικαιολόγητος ἀπουσία ἐκ τριῶν συνεχόμενων συνεδριάσεων, ἄρνησις ὑπογραφῆς πρακτικῶν, μὴ συνεργασιμότητα μετὰ τῶν ὑπολοίπων μελῶν καὶ δὴ καὶ τοῦ Προέδρου τοῦ Δ.Σ., τέλεισις ἀξιοποίνου πράξεως, παράβασις τοῦ καθήκοντος ἐχεμυθείας, παραβίασις τῆς ἀρχῆς προστασίας προσωπικῶν δεδομένων τῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν ὑπὸ συζήτησιν προσωπικῶν καταστάσεων καὶ λοιπῶν θεμάτων, συμπεριφορὰ μὴ συνάδουσα μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, τοῦ χριστιανικοῦ ἠθους καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς φιλάνθρωπίας.

3. Τὸ Δ.Σ. τοῦ Τ.Ι.Ε. κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ Συνεδρίασιν ἐκλήγει ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ τὸν Γραμματέα καὶ τὸν Ταμίαν αὐτοῦ.

4. Τὸ Συμβούλιον συνεδριάζει τῆ ἐγγράφῳ προσκλήσει τοῦ Προέδρου ἢ τῆ αἰτήσει τουλάχιστον τριῶν (3) μελῶν αὐτοῦ. Ἀπαρτία ὑπάρχει εἰς τὰς συνεδριάσεις παρισταμένων τριῶν τουλάχιστον μελῶν τοῦ Συμβουλίου. Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν, καὶ ἐν ἰσοψηφίᾳ ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

ἄρθρον 4

Ἀρμοδιότητες τοῦ Δ.Σ.

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Τ.Ι.Ε. ἔχει τὰς κάτωθι ἀρμοδιότητας:

α) Διοικεῖ καὶ διαχειρίζεται τὴν περιουσίαν τοῦ Ἰδρύματος καὶ ἀποφασίζει διὰ πᾶν μέτρον, τὸ ὁποῖον συμβάλῃ εἰς τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν αὐτοῦ.

β) Ἀποφασίζει διὰ πᾶν θέμα ἀφορῶν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ.

γ) Συνεργάζεται μετὰ τῶν διαφόρων πολιτιστικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν συλλόγων, ὡς ἐπίσης μετὰ τῆς τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως καὶ τοὺς τοπικοὺς φορεῖς, διὰ τὴν προαγωγὴν καὶ ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τοῦ Ἰδρύματος.

δ) Καταρτίζει τὸν ἐτήσιον Προϋπολογισμόν καὶ Ἀπολογισμόν αὐτοῦ καὶ ὑποβάλλει τούτους πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας.

ε) Μεριμᾷ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν οικονομικῶν πόρων, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰδρύματος.

στ) Ἀποφασίζει διὰ πᾶν ἕτερον θέμα, τὸ ὁποῖον δὲν προβλέπεται εἰς τὸν παρόντα Κανονισμόν.

ἄρθρον 5

Ὑποχρεώσεις τῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ.

Ὁ οἰκείος Μητροπολίτης ἀσκεῖ τὴν ἀνωτάτην κανονικὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τοῦ Ἰδρύματος.

Α. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. ἔχει τὰς ἑξῆς ὑποχρεώσεις:

1. ἔχει τὴν εὐθύνη ὄλων τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Ἰδρύματος καὶ συντονίζει τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. πρὸς ὑλοποίησιν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ.

2. Ἐκπροσωπεῖ τὸ Ἴδρυμα ἐνώπιον πάσης διοικητικῆς, δικαστικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ εἰς ὅλας τὰς σχέσεις αὐτοῦ μετ' ἄλλων Ἰδρυμάτων, ὀργανισμῶν ἢ ἰδιωτῶν καὶ συναλλήσεται μετ' αὐτῶν.

3. Λαμβάνει γνῶσιν ὄλων τῶν εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἐγγράφων τοῦ Ἰδρύματος καὶ συνυπογράφει μετὰ τοῦ Ταμίου τὰ Διπλότυπα Γραμμάτια Εἰσπράξεων καὶ τὰ Ἐντάλματα Πληρωμῶν.

4. Συγκαλεῖ τὸ Δ.Σ. εἰς συνεδριάσεις, προεδρεύει καὶ διευθύνει τὰς ἐν αὐτῷ συζητήσεις καὶ ὑπογράφει ἅπασαν τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Ἰδρύματος.

Β. Ὁ Ἀντιπρόεδρος ἀναπληροῖ τὸν Πρόεδρον ὡσὰκ ἀπουσιάζει εἰς ὅλας τὰς ἀρμοδιότητας αὐτοῦ καὶ ἐνεργεῖ κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Προέδρου. Συγκαλεῖ τὸ Δ.Σ. καὶ προεδρεύει αὐτοῦ ἀπουσιάζοντος ἢ κωλυομένου τοῦ Προέδρου.

Γ. Ὁ Γραμματεὺς τηρεῖ τὰ Πρακτικὰ Συνεδριάσεων τοῦ Δ.Σ., συντάσσει καὶ συνυπογράφει μετὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Δ.Σ. ἅπαντα τὰ ἐγγραφα. Εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν καὶ ἐνημερώνει τὸν Πρόε-

δρον περὶ αὐτῆς. Φυλιάσσει τὴν σφραγίδα τοῦ Ἰδρύματος καὶ μεριμᾷ διὰ τὴν ὀρθὴν λειτουργίαν τῆς Γραμματείας αὐτοῦ.

Δ. Ὁ Ταμίης διαχειρίζεται τὴν περιουσίαν τοῦ Ἰδρύματος. Τηρεῖ τὰ σχετικὰ ἀπὸ τὸ νόμο καὶ τὰς κειμένας διατάξεις τῆς νομοθεσίας διαχειριστικὰ βιβλία καὶ συντάσσει τὸν ἐτήσιον Προϋπολογισμὸν καὶ Ἀπολογισμὸν τοῦ Ἰδρύματος, τοὺς ὁποίους ὑποβάλλει πρὸς ψήφισιν εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἐν συνεχείᾳ διαβιβάζει τούτους εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον πρὸς ἔγκρισιν.

ἄρθρον 6

Πόροι καὶ διάθεσις αὐτῶν.

1. Οἱ πόροι τοῦ Ἰδρύματος εἶναι οἱ ἑξῆς:

α) Προαιρετικαὶ εἰσφοραὶ τοῦ Μητροπολίτου Προέδρου καὶ οἰουδήποτε τρίτου φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου (ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι).

β) Ἐφ' ἅπαξ ἢ περιστασιακαὶ εἰσφοραὶ τῶν Ἱερῶν Ναῶν καὶ Μονῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως κατ' ἔτος καθοριζόμεναι.

γ) Κρατικαὶ ἐπιχορηγήσεις, κοινοτικαὶ ἐπιχορηγήσεις, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη νόμιμος ἐπιχορήγησις.

δ) Δωρεαί, προαιρετικαὶ εἰσφοραί, κληρονομίαι καὶ κληροδοσίαι παντὸς φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου.

ε) Πᾶσα ἑτέρα πρόσδοδος προερχομένη ἐξ οἰασδήποτε χρηστῆς πηγῆς, ὡς καὶ μελλοντικῶς ὀρισθησομένη.

2. Διάθεσις τῶν πόρων:

α) Οἱ ἀνωτέρω πόροι διατίθενται διὰ τοὺς σκοποὺς τοὺς ἀναγραφομένους εἰς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

β) Ἡ κατανομὴ καὶ διάθεσις τῶν πόρων ἀπόκειται εἰς τὴν διακριτικὴν εὐχέρειαν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

3. Αἱ εἰσπραττόμεναι εἰσφοραὶ ὑπὲρ τοῦ Τ.Ι.Ε. κατατίθενται εἰς Τράπεζαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰδρύματος. Τὸ χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ φέροι εἰς χεῖρας τοῦ Ὁ Ταμίης καθορίζεται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἀναλήψεις χρημάτων γίνονται κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ.

ἄρθρον 7

Τηρούμενα βιβλία

Τὸ Ἴδρυμα ἔχει ἰδίαν διαχείρισιν, τηρεῖ δὲ τὰ ἀπαραίτητα ἐκ τοῦ Νόμου Διαχειριστικὰ Βιβλία αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τὸ σύστημα τηρήσεως τῶν Λογιστικῶν βιβλίων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν προσώπων, θεωρημένων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἦτοι:

α) Βιβλίον Πράξεων Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

β) Βιβλίον Πρωτοκόλλου Εἰσερχομένων καὶ Ἐξερχομένων ἐγγράφων.

γ) Βιβλίον Ταμείου.

δ) Βιβλίον κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας.

ε) Γραμμάτια Εἰσπράξεων καὶ Ἐνταλημάτων Πληρωμῶν.

Ἡ διαχείρισις διεξάγεται διὰ διπλοτύπων Γραμματίων Εἰσπράξεων καὶ Ἐνταλημάτων πληρωμῶν, θεωρημένων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας καὶ εἶναι ἐκτελεστέα ἐφ' ὅσον φέρουν ἀπαραιτήτως τὴν ὑπογραφήν τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ Ἀντιπροέδρου καὶ τοῦ Ταμίου τοῦ Ἰδρύματος.

ΤΕΛΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ἄρθρον 8

Σφραγίς τοῦ Ἰδρύματος

Τὸ Ἴδρυμα ἔχει ἰδίαν κυκλικὴν σφραγίδα μετὸν τίτλον: «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ - ΤΑΜΕΙΟΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΪΙΑΣ», καὶ ἡ ὁποία φέρει εἰς τὸ κέντρον τὸ μονόγραμμα τοῦ Κυρίου καὶ τὰ γράμματα Α καὶ Ω.

ἄρθρον 9

Κατάργησις τοῦ Ἰδρύματος

1. Τὸ Ἴδρυμα διαλύεται ἢ καταργεῖται δι' ἀποφάσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπὶ τῆς σχετικῆς προτάσεως - ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου. Τυχὸν ἀπόφασις τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν πρότασιν - ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολίτου, ἐφ' ὅσον λαμβάνεται προεδρεύοντος τοῦ Μητροπολίτου καὶ μετ' ἐτικὴν ὑπὲρ τῆς διαλύσεως ψήφον αὐτοῦ. Ἡ Ἀπόφασις τῆς Δ.Ι.Σ. δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐ-

φημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

2. Μὲ τὴν κατάργησιν τοῦ Ἰδρύματος πᾶν κινητὸν ἢ ἀκίνητον περιουσιακὸν αὐτοῦ στοιχεῖον, ἀκόμη καὶ χρηματικόν, περιέρχεται αὐτοδικαίως ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης διαδικασίας, εἰς τὸ Νομικὸν Πρόσωπον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, καὶ διατίθεται πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν αὐτῶν ἢ παρεμφερῶν σκοπῶν.

ἄρθρον 10

Τροποποιήσις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

Ὁ παρῶν Κανονισμὸς τροποποιεῖται δι' ἀποφάσεως τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ σχετικῆς προτάσεως - ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου. Τυχὸν ἀπόφασις τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν πρότασιν - ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολίτου, ἐφ' ὅσον λαμβάνεται προεδρεύοντος τοῦ Μητροπολίτου καὶ μὲ θετικὴν ὑπὲρ τῆς τροποποιήσεως ψῆφον αὐτοῦ. Ἡ Ἀπόφασις τῆς Δ.Ι.Σ. δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ἄρθρον 11

Ἰσχύς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ

Ὁ παρῶν Κανονισμὸς ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ἄρθρον 12

Κάλυψις δαπάνης

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ἀθῆναι 12η Δεκεμβρίου 2007

Τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἀπουσιάζοντος
† Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καθαμαριάς ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ, Προεδρεύων

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

ΣΤΟΝ ΔΟΡΥΦΟΡΟ HELLAS SAT2 Ο ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μετὰ τὴν δορυφορικὴ, συνδρομητικὴ πηλαφόρμα τῆς NOVA, ὁ Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μεταδίδει, πλεόν, τὸ σῆμα του ἐλεύθερα ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν δορυφόρο HELLAS SAT2. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ καθείς, σὲ ὀλόκληρη τὴν Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια καὶ ὄχι μόνον, μπορεῖ νὰ ἀκούει ἐλεύθερα τὸ πρόγραμμά του εἰκοσιτέσσερις ὥρες τὸ εἰκοσιτετράωρο. Γιὰ νὰ συμβεῖ αὐτό, ἀπαιτεῖται μιὰ ἀπλή καὶ μὲ μικρὸν ἐφάπαξ οἰκονομικὸν κόστος, δορυφορικὴ ἐγκατάστασις, προκειμένου νὰ συντονισθῇ κανεὶς μὲ τὴν συγκεκριμένην δορυφορικὴν πηλαφόρμα.

Τὰ τεχνικὰ χαρακτηριστικά, ποὺ πρέπει, ἀπαραιτήτως, νὰ πληροῦν ὑπόψιν, εἶναι τὰ ἑξῆς:

- Διάμετρος κατόπτρου γιὰ λήψη στὸν Ἑλληναδικὸν κῶρον: τουλάχιστον 0,5 (50cm).
- Σκόπευση: 39° ἀνατολικά
- Συχνότητα: 12.524 MHz
- Πόληση: Κάθετη (Vertical)
- Symbol Rate: 27.500
- FEC: 3/4
- Band: Ku

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, λαβοῦσα ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 29 παράγρ. 2 καὶ 59 παράγρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».
2. Τὰς ὑποχρεώσεις τῆς Ποιμενούσης Ἐκκλησίας τὰς ἀπορρεούσας ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐπιταγῶν, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον τῆς Ἐκκλησίας πλήρῳμα.
3. Τὰς ὑφισταμένας κοινωνικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας.
4. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1/29.11.2007 Πρᾶξιν καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 627/29.11.2007 Πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Χρυσοστόμου.
5. Τὴν ἀπὸ 17.12.2007 Γνωμοδότησιν τοῦ Νομικοῦ Γραφείου τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
6. Τὴν ἀπὸ 11.1.2007 Ἀπόφασιν Αὐτῆς.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Συνιστᾷ εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἐκκλησιαστικὸν Ἴδρυμα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ», τὸ ὁποῖον θὰ λειτουργῇ ὡς ἐξηρητημένη Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρος, ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐποπτεῖαν αὐτῆς. Ἔδρα δὲ τοῦ ὡς ἄνω Ἰδρύματος εἶναι ἡ πόλις τῆς Κυπαρισσίας. Ἡ ὀργάνωσις, διοίκησις, διαχείρισις καὶ λειτουργία τοῦ Ἰδρύματος τούτου θὰ διέπεται ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ ἐπομένου Κανονισμοῦ.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΝ: «ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Σύστασις - Σφραγίς - Σκοπὸς

Ἄρθρον 1

Συνιστᾶται, συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανονισμοὺς καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, μὲ ἔδραν τὴν ἔδραν τῆς Μητροπόλεως, ἧτοι τὴν πόλιν τῆς Κυπαρισσίας καὶ μὲ στέγην τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, Ἐκκλησιαστικὸν Ἴδρυμα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ

Κανονισμὸς περὶ συστάσεως καὶ λειτουργίας Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ»

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ». Τὸ ἴδρυμα τοῦτο ἀποτελεῖ ἐξηρτημένην Ὑπηρεσίαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, αὐτοτελοῦς διαχειρίσεως καὶ μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτήρος, τελεῖ δὲ ὑπὸ τὸν ἐλεγχον καὶ τὴν ἐποπτεῖαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

ἄρθρον 2

Σφραγὶς τοῦ Ἰδρύματος

Τὸ ἴδρυμα ἔχει ἰδίαν σφραγίδα κυκλικὴν φέρουσαν ἔξωθεν μὲν τὰς λέξεις: «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ» καὶ ἔσωθεν «ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ», εἰς δὲ τὸ μέσον τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.

ἄρθρον 3

Σκοπὸς τοῦ Ἰδρύματος

Σκοπὸς τοῦ Ἰδρύματος εἶναι ἡ παροχὴ ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς βοήθειας εἰς τοὺς δεομένους τοιαύτης. Τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐπιτυγχάνει τὸ ἴδρυμα διὰ τῶν ἑξῆς μέσων:

1. Διὰ τῆς ἀγορᾶς φαρμάκων, καταβολῆς δαπανῶν νοσοκομειακῆς περιθάλψεως, ἀγορᾶς τροφίμων, καυσίμου ὕλης, πληρωμῆς ἐνοικίων καὶ λοιπῶν ἀναγκῶν τῶν ἀποδεδειγμένως ἀπόρων κατοίκων τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας.

2. Διὰ τῆς καταβολῆς ἐξόδων δι' ἀποφυλάκισιν ἀτόμων εὐρισκομένων εἰς φυλακὰς, ὡς καὶ διὰ προστασίαν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν.

3. Διὰ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς συμπαραστάσεως εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους Ἰαοὺς τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν, εἰς Ἑλληνας πρόσφυγας τοῦ Πόντου καὶ εἰς Βορειοηπειρώτας.

4. Διὰ τῆς οικονομικῆς ἐνισχύσεως Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δαπανῶν λειτουργίας τῶν.

5. Διὰ τῆς οικονομικῆς ἐνισχύσεως ἀπόρων πολυτέκνων οἰκογενειῶν καὶ ἀπόρων μαθητῶν καὶ σπουδαστῶν.

6. Διὰ τῆς οικονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἀσθενεστέρων οικονομικῶς Ἱερῶν Μονῶν, τῶν Κατασκηνώσεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς οικονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν διοργανουμένων ἐκδρομῶν

καὶ ἐκδηλώσεων τῶν Κατηχητικῶν Σχολεῖων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων πρὸς ἐπίσκεψιν τόπων τῆς Πατρίδος ἡμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδίδαξαν Ἀπόστολοι καὶ ἡγίασαν μάρτυρες τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως.

7. Διὰ τῆς βραβεύσεως, δι' οικονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἀριστούχων μαθητῶν τῶν σχολείων τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφέρειας, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ.

8. Διὰ τῆς ἀνεγέρσεως καὶ συντηρήσεως Ἐκκλησιαστικῶν Οἰκοτροφείων, Γηροκομείων, Ἀσύλων, Τεχνικῶν σχολῶν, αἰθουσῶν διαλέξεων, Βιβλιοθηκῶν, Ἰδρυματικῶν Ναῶν, Θρησκευτικῶν καὶ Ἐθνικῶν συμβόλων, Ἱερῶν Μονῶν, οἰκιῶν ἀπόρων καὶ ἀλλῶν παρεμφερῶν ἔργων, τὰ ὅποια θὰ ἐξυπηρετοῦν τὰς θρησκευτικὰς, ἔθνικὰς καὶ ὑλικὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν Πνευματικῶν Κέντρων καὶ τοῦ κτιρίου τῆς Μητροπόλεως καὶ ἐν γένει παντὸς κτιρίου ἐξυπηρετοῦντος Ἱεραποστολικούς σκοπούς.

9. Διὰ τῆς οικονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἀσθενεστέρων Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων καὶ φιλανθρωπικῶν ὀργανώσεων.

10. Διὰ τῆς ἐνισχύσεως παντὸς εἶδους ἐράνου, διενεργουμένου νομίμως διὰ φιλανθρωπικούς, θρησκευτικούς, ἔθνικούς καὶ κοινωνικούς σκοπούς.

11. Διὰ τῆς καλύψεως τῶν δαπανῶν ἐκδόσεως Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, περιοδικῶν, διαφωτιστικῶν ἐντύπων καὶ φυλλαδίων, πρὸς διαφωτισμὸν τῶν κατοίκων τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν Βιβλιοθηκῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων, Πνευματικῶν Κέντρων, αἰθουσῶν Κατηχητικῶν Σχολεῖων καὶ διὰ τῆς λειτουργίας Βιβλιοπωλείου καὶ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ.

12. Διὰ τῆς οικονομικῆς ἐνισχύσεως παντὸς ἀλλοῦ μέσου συντείνοντος εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, μὴ ἀναγραφομένου εἰς τὸν παρόντα Κανονισμόν.

13. Διὰ τῆς καλύψεως τῶν ἐξόδων τῶν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως διενεργουμένων Ἡμερίδων ἢ καὶ Συνεδρίων.

14. Διὰ τῆς οικονομικῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Διοίκησις καὶ Ἐκπροσώπησις τοῦ Ἰδρύματος

ἄρθρον 4

1. Τὸ Ἰδρυμα διοικεῖται ὑπὸ ἑπταμελοῦς (7/μελοῦς) Διοικητικοῦ Συμβουλίου (ἐφεξῆς Δ.Σ.) ἀπαρτιζομένου ἐκ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, ὡς Προέδρου, ἀναπληρουμένου ἐν ἀπουσίᾳ ἢ κωλύματι αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του (Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου), τριῶν (3) Κληρικῶν καὶ τριῶν (3) ἡαϊκῶν, ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν διοριζομένων μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ἐπὶ τριετῇ θτεία.

2. Πᾶν μέλος ἐκλείπον ἀδικαιολογῆτως ἐκ τριῶν (3) τουλάχιστον συνεδριάσεων ἢ παραιτούμενον οἰκιοθελῶς ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἰδρύματος.

3. Ὁσαύτως, κατόπιν ἠτιολογημένης ἀποφάσεως τοῦ Μητροπολίτου δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ μέλος τοῦ Δ.Σ. καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς θτείας του, λόγῳ ἀπουσιῶν ἐκ τῶν Συνεδριῶν τοῦ Δ.Σ. ἢ ὀλιγωρίας εἰς τὴν ἐπιτέλεισιν τῶν ἀνατιθεμένων εἰς αὐτὸν καθηκόντων.

ἄρθρον 5

1. Τὸ Δ.Σ. συνέρχεται τακτικῶς μὲν κατὰ δίμηνον ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις ἤθελε κρίνη τοῦτο ἀναγκαῖον ὁ Πρόεδρος ἢ ἤθελε ζητηθῆ ἑγγράφως ὑπὸ τεσσάρων (4) τουλάχιστων μελῶν, ἀναφερόντων καὶ τὰ θέματα διὰ τὰ ὁποῖα ζητοῦν τὴν σύγκλησιν τοῦ Συμβουλίου.

2. Τὸ Δ.Σ. εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ, ὅταν οἱ παρόντες εἶναι πλείονες τῶν ἀπόντων.

3. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Δ.Σ. λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν, ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας κατισχύει ἢ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

4. Τὰ πρακτικὰ τῶν Συνεδριάσεων τοῦ Δ.Σ. ἀναγιγνώσκονται εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην Συνεδρίασιν καὶ ὑπογράφονται ὑπὸ τῶν παρισταμένων κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν μελῶν.

5. Τὸ Δ.Σ. κατὰ τὴν πρώτην Συνεδρίαν αὐτοῦ ἐκλέγει μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ τὸν Γραμματέα, τὸν Ταμίαν καὶ τὸν Ἐλεγκτὴν τοῦ Ἰδρύματος.

ἄρθρον 6

Τὸ ἀξίωμα τῶν ἐκάστοτε συμμετεχόντων εἰς τὸ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος, ὡς καὶ εἰς τὰς συνιστωμένας ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος, Ὑποεπιτροπὰς αὐτοῦ, εἶναι τιμητικόν. Αἱ προσφερόμεναι δὲ ὑπηρεσίαι ὑφ' ἐκάστου τῶν μελῶν παρέχονται δωρεὰν ἄνευ ἀντιμισθίας ἢ ἀποζημιώσεως.

ἄρθρον 7

1. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἰδρύματος ἀποφασίζει περὶ παντὸς ζητήματος ἀφορῶντος εἰς τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰδρύματος.

2. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος ἐκπροσωπεῖ νομίμως τὸ τὲ Γενικὸν καὶ τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπρωχα Ταμεῖα (Ε.Φ.Τ.) ἐνώπιον πάσης Δικαστικῆς, Ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐν γένει διοικητικῆς Ἀρχῆς. Συμβάλλεται ἐξ ὀνόματος καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἰδρύματος κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. Ὑπογράφει τὴν ἀλληλογραφίαν, ἐπικυρώνει τὰ ἀποσπάσματα Πρακτικῶν τοῦ Δ.Σ. καὶ γενικῶς ἀσκεῖ τὴν ἀνωτάτην κανονικὴν καὶ διοικητικὴν ἐποπτείαν ἐπὶ τοῦ Ἰδρύματος.

ἄρθρον 8

Καθήκοντα Γραμματέως καὶ Ταμίου τοῦ Ἰδρύματος.

1. Ὁ Γραμματεὺς τηρεῖ τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνεδριάσεων τοῦ Δ.Σ. καὶ διεξάγει πάσαν ἀλληλογραφίαν αὐτοῦ, τηρῶν τὸν σχετικὸν φάκελλον Ἀλληλογραφίας ὡς καὶ τὸ Πρωτόκολλον. Δύναται δὲ νὰ ἐπικουρῆται εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, ὑπὸ τινος τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, ὡς Προέδρου τοῦ Ἰδρύματος.

2. Ὁ Ταμίας διαχειρίζεται τὴν περιουσίαν τοῦ Ἰδρύματος, εἶναι ὑπόλογος κατὰ πάσαν ὥραν ἐναντι τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τηρεῖ ἅπαντα τὰ σχετικὰ βιβλία τῆς διαχειρίσεως.

3. Ὁ Ταμίας δὲν δύναται νὰ ἔχη εἰς χεῖρας του ποσὸν πλεόν τῶν πέντε χιλιάδων εὐρώ (5.000,00 €), τὰ ὁποῖα θὰ διαθέτῃ διὰ τοὺς προαναφερθέντας φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Προέδρου.

4. Ὁ Ἐλεγκτὴς ἐλέγχει ἅπαξ τοῦ ἔτους τὰ Γραμμάτια Εἰσπράξεων καὶ τὰ Ἐντάλματα Πληρωμῶν, τὰ βιβλία

Ταμείου καὶ Πρακτικῶν, τὰ ὁποῖα πρὸ τῆς χρήσεως αὐτῶν θεωροῦνται καὶ σφραγίζονται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὸ Πρωτόκολλον τῆς εἰσερχόμενης καὶ ἐξερχόμενης ἀλληλογραφίας τοῦ Γενικοῦ καὶ τῶν Ἑνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων.

5. Ὡσαύτως, ὁ Ἐλεγκτὴς ἐλέγχει τοὺς ἀπολογισμοὺς τῶν Ἑνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων (Ε.Φ.Τ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

Πόροι τοῦ Ἰδρύματος, Περιουσία καὶ Διαχείρισις.

ἄρθρον 9

Πόροι τοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

1. Αἱ ἐκάστοτε ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιχορηγήσεις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

2. Εἰσφοραὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν, Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἱερῶν Προσκυνημάτων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἐγγραφόμεναι εἰς τοὺς Προϋπολογισμοὺς ὑπὸ τῶν οἰκείων Συμβουλίῶν καὶ νομίμως ἐγκρινόμεναι.

3. Κληρονομία, κληροδοσία καὶ δωρεαὶ ὑπὲρ τοῦ Ἰδρύματος ἢ καὶ ἀφιερῶματα ἐκ μέρους παντὸς τρίτου ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προερχόμενα ἔσοδα.

4. Πᾶσα ἐπιχορήγησις ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ὡς καὶ εἰσφοραὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἢ ἄλλων Ὄργανισμῶν.

5. Πρόσοδοι ἐκ περιφορᾶς δίσκου εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τῇ ἐγκρίσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, ὡς Προέδρου.

6. Ποσοστὸν, ἑβδομήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατόν (70%) ἐπὶ τῶν προσόδων τοῦ Γενικοῦ Ἐράνου τῆς «ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ». Τὸ δὲ ὑπόλοιπον τριάκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατόν (30%) ἀποδίδεται εἰς τὰ ἐπιμέρους Φιλόπτωχα Ταμεία τῶν Ἑνοριῶν.

7. Πᾶν ἕτερον ἔσοδον προερχόμενον ἐκ πάσης νομίμου καὶ χρηστῆς πηγῆς.

ἄρθρον 10

1. Ἡ διοικήσις καὶ διαχείρισις τῆς περιουσίας τοῦ Ἰδρύματος ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

2. Ἡ ἐκμίσθωσις ἀκινήτων τοῦ Ἰδρύματος, ὡς καὶ ἡ ἐκποίησις τούτων ἐνεργεῖται κατὰ τὰς κειμένας ἐκά-

στοτε διατάξεις «περὶ ἐκμίσθωσεως καὶ ἐκποιήσεως Ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων».

3. Διὰ πᾶσαν εἰσφορὰν εἰς χρῆμα ἐκδίδεται Γραμμάτιον Εἰσπράξεως ὑπογραφόμενον ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ταμίου, διὰ πᾶσαν δὲ εἰσφορὰν εἰς εἶδος ἐκδίδεται ἀπόδειξις παραλαβῆς, ὑπογραφομένη ὑπὸ τῶν ἰδίων καὶ ἀκολουθεῖ σχετικὴ καταχώρησις εἰς τὰ σχετικὰ βιβλία τοῦ Ἰδρύματος.

ἄρθρον 11

Διάθεσις πόρων

Οἱ πόροι τοῦ Ἰδρύματος διατίθενται διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ, ὡς οὗτοι καθορίζονται εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

ἄρθρον 12

1. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον δύναται νὰ ἐξουσιοδοτῇ τὸν Πρόεδρον διὰ τὴν παροχὴν οικονομικῆς ἐνισχύσεως εἰς ἰδιώτας, φοιτητάς, μαθητάς, ἀσθενεῖς κ.λπ., ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτῶν.

2. Διὰ πᾶσαν πληρωμὴν ἐκδίδεται ἔνταγμα πληρωμῆς ὑπογραφόμενον ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ταμίου, διὰ πᾶν δὲ χορηγούμενον εἶδος ἐκδίδεται διατακτικὴ ὑπογραφομένη ὑπὸ τῶν αὐτῶν.

3. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου δύναται εἰς περιπτώσεις ἐκτάκτων ἀναγκῶν νὰ παρέχῃ πρὸς τὰ Ἑνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεία καὶ ἄλλα φιλιανθρωπικὰ ἰδρύματα καὶ σωματεῖα, ὡς καὶ εἰς ἰδιώτας ποσὰ μέχρι τριῶν χιλιάδων εὐρώ (3.000 €) κατὰ περίπτωσιν, ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ.

ἄρθρον 13

1. Ὁ Προϋπολογισμὸς καὶ Ἀπολογισμὸς τοῦ Ἰδρύματος καταρτίζονται ὑπὸ τοῦ Ταμίου, ψηφίζονται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐγκρίνεται ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἐφαρμοζόμενων ἀναλόγως τῶν κειμένων διατάξεων «περὶ ἐγκρίσεως Προϋπολογισμῶν καὶ Ἀπολογισμῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν».

2. Ἡ χρηματικὴ περιουσία τοῦ Ἰδρύματος, ὅταν ὑπερβαίνει τὰ πέντε χιλιάδες εὐρώ (5.000,00 €), δέον ὅπως κατατίθεται εἰς ὑποκατάστημα τῶν εἰς Κυπρια-

σίαν λειτουργούντων Τραπεζῶν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰδρύματος, διὰ τὴν ἀνάληψιν δὲ οἰουδήποτε ποσοῦ ἀπαιτεῖται Τραπεζικὴ ἐπιταγὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ταμίου.

ἄρθρον 14

Εἰς περίπτωσιν διαλύσεως τοῦ Ἰδρύματος ἅπασα ἡ περιουσία αὐτοῦ περιέρχεται αὐτοδικαίως εἰς τὸ Νομικὸν Πρόσωπον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑπὸ τῆς ὁποίας διατίθεται πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν αὐτῶν ἢ παρεμφερῶν σκοπῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Ἐνοριακὰ Φιλόπρωχα Ταμεῖα

ἄρθρον 15

1. Πρὸς εὐχερεστέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου, συνιστᾶται παρ' ἐκάστη Ἐνορία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως παράρτημα αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Ἐνοριακὸν Φιλόπρωχον Ταμεῖον» (ἐφεξῆς Ε.Φ.Τ.), στερούμενον ἰδίας νομικῆς προσωπικότητος καὶ διοικούμενον ὑπὸ πενταμελοῦς (5μελοῦς) Διοικήσεως Ἐπιτροπῆς (ἐφεξῆς Δ.Ε.), ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ὡς Προέδρου, ἐνός (1) Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου καὶ τριῶν (3) ἐνοριτῶν, ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ε.Φ.Τ. ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου.

2. Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Σύμβουλος καὶ οἱ τρεῖς ἐνοριῖται προτείνονται ὑπὸ τοῦ Ἐφημερίου - Προέδρου τοῦ Ε.Φ.Τ. καὶ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου.

Ἡ θτεία τῶν μελῶν τῶν Ε.Φ.Τ. εἶναι τριετής.

3. Ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῶν Ε.Φ.Τ., δύνανται νὰ ἀντικατασταθοῦν καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς θτείας τῶν, εἴτε λόγῳ παραιτήσεως, εἴτε λόγῳ θανάτου, εἴτε μετ' ἠτιολογημένην ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολίτου.

ἄρθρον 16

Ἄπαντα τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπρωχα Ταμεῖα ἐκπροσωποῦνται ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου, καὶ τυχὸν δωρεαὶ ἀκινήτων ὑπὲρ τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμεῖων γίνονται ἀποδεκταὶ ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου.

ἄρθρον 17

1. Ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ ἐνὸς ἐκάστου Ε.Φ.Τ. κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς Συνεδρίαν καταρτίζεται εἰς Σῶμα, ἐκλέγουσα μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς, τὸν Γραμματέα καὶ τὸν Ταμίαν, τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Δ.Ε. τοῦ Ε.Φ.Τ. ἀσκοῦνται πάντοτε ὑπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, ὅστις ἀναπληροῖ τὸν Πρόεδρον αὐτῆς, ἀπόντα ἢ κωλυόμενον.

2. Ὁ Γραμματεὺς τηρεῖ τὰ Πρακτικὰ τοῦ Ε.Φ.Τ., διεξάγει τὴν σχετικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τηρεῖ τὸ Ἀρχεῖον αὐτοῦ.

3. Ὁ Ταμίος διαχειρίζεται τοὺς πόρους τοῦ Ε.Φ.Τ., τηρεῖ τὰ σχετικά βιβλία τῆς διαχειρίσεως καὶ εἶναι ὑπόλογος κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐναντι τῆς Δ.Ε. τοῦ Ἐνοριακοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου καὶ τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου.

ἄρθρον 18

Ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐνοριακοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου συνεδριάζει τακτικῶς μὲν κατὰ δὶμήνην, ἐλέγχουσα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ παρελθόντος διμήνου, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις κρίνεται τοῦτο ἀπαραίτητον ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἢ τριῶν τουλάχιστον μελῶν αὐτῆς.

ἄρθρον 19

Πόροι τοῦ Ἐνοριακοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου

Πόροι τοῦ Ἐνοριακοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου εἶναι:

1. Εἰδικὴ ἐπιχορήγησις τοῦ οἰκείου Ἱεροῦ Ναοῦ, ἀναγραφομένη εἰς τὸ Προϋπολογισμὸν αὐτοῦ καὶ ἐγκρινομένη ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

2. Τὸ προῖον τοῦ ὑφισταμένου εἰδικοῦ κυτίου ὑπὲρ τοῦ Ε.Φ.Τ. εἰς τὸν οἰκεῖον Ἱερὸν Ναόν, ὡς καὶ τὸ προῖον ἐκ περιφορᾶς δίσκου εἰς τὸν οἰκεῖον Ἱερὸν Ναόν, διενεργουμένης μετ' ἐγκρίσεως τοῦ Μητροπολίτου, ὡς Προέδρου τοῦ Ἰδρύματος.

3. Αἱ προαιρετικαὶ τακτικαὶ ἢ ἔκτακτοι εἰσφοραὶ τῶν πιστῶν.

4. Δωρεαί, ἐπιχορηγήσεις καὶ κληροδοσίαι.

5. Ποσοστὸν τριάκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατόν (30%), ἐκ τοῦ ἐράνου τῆς «Ἡμέρας τῆς Ἀγάπης».

6. Πᾶν ἕτερον ἔσοδον προερχόμενον ἐκ νομίμου καὶ χρηστῆς πηγῆς.

ἄρθρον 20

Οἱ πόροι τῶν Ε.Φ.Τ. διατίθενται διὰ τὴν ἐντὸς τῆς Ἑνορίας πραγμάτων τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 3 ἀναγραφόμενων σκοπῶν.

ἄρθρον 21

1. Πᾶσα πληρωμὴ πραγματοποιεῖται κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τοῦ Ε.Φ.Τ., ἐπὶ τῇ βάσει Ἑντάλημάτων Πληρωμῆς, ὑπογραφομένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου, τοῦ Ταμίου καὶ τοῦ λαμβάνοντος.

2. Αἱ εἰσπράξεις γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει Γραμματίων Εἰσπράξεων, ὑπογραφομένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ταμίου.

ἄρθρον 22

Τὰ ἐν τῷ Ταμείῳ τοῦ Ε.Φ.Τ. ὑφιστάμενα χρηματικὰ ποσὰ δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνουν τὸ ποσὸν τῶν χιλίων εὐρώ (1.000,00 €). Τὰ ἐπιπλέον ποσὰ κατατίθενται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ε.Φ.Τ. τοῦ οἰκείου Ἱ. Ναοῦ εἰς τὸ πλησιέστερον Ὑποκατάστημα Τραπεζῆς, διὰ τὴν ἀνάληψιν δὲ οἰουδήποτε ποσοῦ ἀπαιτεῖται Τραπεζικὴ ἐπιταγή, ὑπογραφομένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ταμίου τοῦ Ε.Φ.Τ.

ἄρθρον 23

Τὰ Ἑνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα (Ε.Φ.Τ.) τηροῦν τὰ ἑξῆς βιβλία:

1. Βιβλίον Πρακτικῶν τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς.
2. Βιβλίον Ταμείου.
3. Πρωτόκολλον εἰσερχομένης καὶ ἐξερχομένης Ἀλληλογραφίας.
4. Γραμμάτια Εἰσπράξεων.
5. Ἑντάληματα Πληρωμῶν.
6. Διπλότυποι ἀποδείξεις παραλαβῆς εἰδῶν, καὶ
7. Διατακτικαὶ χορηγήσεως εἰδῶν.

Ἄπαντα τὰ ὡς ἄνω βιβλία ἀριθμοῦνται καὶ θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ Ἐλεγκτοῦ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

ἄρθρον 24

Τὰ Ἑνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα δὲν διαθέτουν ἰδίαν σφραγίδα, ἀλλ' ἅπαντα τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ μνημονευόμενα βιβλία καὶ ἔντυπα αὐτῶν σφραγίζονται διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ Γ.Φ.Τ.

ἄρθρον 25

Τὰ Ἑνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα ὑποβάλλουν κατ' ἔτος ἐντὸς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου τὸν Προϋπολογισμὸν αὐτῶν διὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος, καὶ ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, τὸν ἀπολογισμὸν τῆς προηγουμένης χρήσεως μεθ' ἀπάντων τῶν δικαιολογητικῶν τῆς διαχειρίσεως, εἰς τὸ Δ.Σ. τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου πρὸς ἔλεγχον καὶ ἔγκρισιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Γενικὴ Συνέλευσις καὶ λογοδοσία

ἄρθρον 26

Ἄπαξ τοῦ ἔτους συνέρχονται εἰς Γενικὴν Συνέλευσιν ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου καὶ τῶν Ἑνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μητροπολίτου, κατὰ τὴν ὁποίαν γίνεται Ἐκθεσις τῶν Πειραγμένων καὶ προγραμματίζεται ἡ περαιτέρω δραστηριότης τοῦ Ἰδρύματος, συντασσόμενου σχετικοῦ Πρακτικοῦ, ὑπογραφομένου ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου καὶ τῶν Προέδρων τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τῶν Ε.Φ.Τ.

ἄρθρον 27

Ὁ ἔλεγχος τῆς ἐτησίως διαχειρίσεως τοῦ Γ.Φ.Τ. ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 100/1998 Κανονισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Ἡ «Ἡμέρα τῆς Ἀγάπης»

ἄρθρον 28

Ἡ «Ἡμέρα τῆς Ἀγάπης», κατὰ τὴν ὁποίαν διεξάγεται Γενικὸς Ἔρανος εἰς ἅπασαν τὴν περιφέρειαν τῆς Ἱερᾶς

Μητροπόλεως, δι' ἠριθμημένων κουπονίων, ὀρίζεται δι' Ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'
Τελικαὶ Διατάξεις

ἄρθρον 29

Ὁ οἰκείος Μητροπολίτης ἀποφασίζει περὶ πάσης υποθέσεως ἀφορώσης τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τοῦ τε Γενικοῦ καὶ τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, πλὴν τῶν περιπτώσεων, τὰς ὁποίας ὀρίζει ἄλλῶς ὁ νόμος ἢ ὁ παρῶν Κανονισμὸς.

ἄρθρον 30

1. Τὸ Ἴδρυμα διαλύεται ἢ καταργεῖται μὲ ἔγκρισιν - ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ. ἐπὶ τῆς σχετικῆς προτάσεως - ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου. Τυχὸν ἀπόφασιν τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος μπορεῖ νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν πρότασιν - ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολίτου, ἐφόσον λαμβάνεται προεδρεύοντος τοῦ Μητροπολίτου καὶ μὲ θετικὴν ὑπὲρ τῆς διαλύσεως ψῆφον αὐτοῦ. Ἡ ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ. δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον «Ἐκκλησία».

2. Ὁ παρῶν Κανονισμὸς τροποποιεῖται μὲ ἔγκρισιν - ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ. ἐπὶ τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως - προτάσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου. Τυχὸν ἀπόφα-

σιν τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος μπορεῖ νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν πρότασιν - ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολίτου, ἐφόσον λαμβάνεται προεδρεύοντος τοῦ Μητροπολίτου καὶ μὲ θετικὴν ὑπὲρ τῆς τροποποιήσεως ψῆφον αὐτοῦ. Ἡ ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ. δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ἄρθρον 31

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἄρχει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ἄρθρον 32

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ἀθῆναι, 11η Ἰανουαρίου 2008

Τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἀπουσιάζοντος
Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ,
Προεδρεύων

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977, καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀμπελοκήπων,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 20ῃ Δεκεμβρίου 2007

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Προκηρύξεις

Ἱερῶν Μητροπόλεων:

**Νεαπόλεως
καὶ Σταυρουπόλεως**

**Μονεμβασίας
καὶ Σπάρτης**

**Τρίκκης
καὶ Σταγῶν**

Μεσσηνίας

**Καισαριανῆς,
Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ**

**Καλαβρύτων
καὶ Αἰγιαλείας**

Κυθήρων

Ἐκκλησία Κρήτης:

**Κυδωνίας
καὶ Ἀποκορώνου**

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας:

**Χαρτοῦμ
καὶ παντὸς Σουδὰν**

Ἱερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 “Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος” καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων”, προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίου Νικολάου Ξηροκρήνης,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 20ῃ Δεκεμβρίου 2007

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977, καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἀγίου Δημητρίου Συκεῶν,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 21ῃ Δεκεμβρίου 2007

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἰγναπαντῆς τοῦ Κυρίου Γεωργιτσίου,
Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαιοπαναγιάς,
Ἀγίου Γεωργίου Δάφνης,

Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Πελλήνης,
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 27ῃ Δεκεμβρίου 2007

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Κοιμήσεως Θεοτόκου Γαρδικίου,
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Τρικάλῃσι τῇ 27ῃ Δεκεμβρίου 2007

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προ-

κειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίου Νικολαίου Ἰανω Μεληπείας,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 9ῃ Ἰανουαρίου 2008

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 14, 15 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων», πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Κλήδου ΠΕ Διοικητικοῦ - Οἰκονομικοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων καὶ Κανονισμῶν προσόντων καὶ ἀνάληγον προϋπηρεσίαν εἰς ἀντίστοιχον θέσιν, ὅπως ἐντὸς εἰκασαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Ἐν Καισαριανῇ τῇ 9ῃ Ἰανουαρίου 2008

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ ΔΑΝΙΗΛ

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαθείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἀγίου Ἀνδρέου Αἰγίου (Β' θέσεως),

Ἀγίου Ἀνδρέου Δ.Δ. Ἀχλιαδιᾶ Δήμου Αἰγίου,
Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Δ.Δ. Κρήνης Δήμου
Συμπολιτείας,

Ζωοδόχου Πηγῆς Δ.Δ. Καλυβίων-Φιλιῶν Δήμου
Λευκασίου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς

δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 15ῃ Ἰανουαρίου 2008

† Ὁ Καθαβρύτων καὶ Αἰγιαθείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυθήρων

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977, καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῶ

Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ Χώρας,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κυθήροις τῇ 15ῃ Ἰανουαρίου 2008

† Ὁ Κυθήρων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1/2008 Πράξεως ἡμῶν προκηρύσσομεν τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις;

Ἁγίας Αἰκατερίνης Νέας Χώρας Χανίων,

Ἁγίου Νεκταρίου Χανίων (γ' θέσις),

Ἁγίου Νικολαίου Μεϊντανίου Χανίων (β' θέσις),

Προφήτου Ἡλιοῦ Καθιανῶν Κυδωνίας,

Ἁγίων Ἀποστόλων Κουφοῦ Κυδωνίας,

Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Μανωλιοπούλου
Κυδωνίας,

Ἁγίου Δημητρίου Ραμνῆς Ἀποκορώνου,

προσκαλοῦμε δὲ τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐνεργήσουσιν τὰ δέοντα διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χανίοις τῇ 2ῃ Ἰανουαρίου 2008

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαρτοῦμ καὶ παντὸς Σουδὰν

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Χαρτοῦμ καὶ παντὸς Σουδὰν καταθέτει παράκλησιν θερμὴν εἰς τοὺς ἀγίους ἀδελφοὺς ἀρχιερεῖς, καθὼς καὶ ἔκκλησιν μεγάλης ἀνάγκης εἰς τὰ ἱεραποστολικά αἰσθήματα κληρικῶν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως εὔρεθῇ ἕνας Ἱερεὺς προκειμένου νὰ διακονήσῃ ἱεραποστολικά τοὺς ὀλίγους ἐναπομείναντας Ἑλληνας καθ' ὅλο το κράτος τοῦ Σουδὰν καὶ ἰδιαίτερος ἐν Χαρτοῦμ. Νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐνδέχεται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ὑπαρξὴ ἀπαραίτητων προσόντων γιὰ πιθανὴ ἔνταξιν στὸ ἐκπαιδευτικὸ προσωπικὸ τῶν σχολείων τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Χαρτοῦμ.

Ἐν Χαρτοῦμ τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου 2007

Ὁ Χαρτοῦμ καὶ παντὸς Σουδὰν ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

